

دیوانی فہ نایی

gofan

شاعر

ماموستا مہلا عبداللہ ی کاتب

نامادہ کردنی
عارفہ عبداللہ مصطفیٰ

۲۰۰۶

دیوانی فنائی

هونراوهی

ماموستا مهلا عبدالله ی کاتب

ناماده کردنی

عابد عبدالله مصطفی

۱۴۲۷ کۆچی — ۲۰۰۶ زاییسی — ۲۷۰۶ کوروی

ناوی کتیب: دیوانی فه‌نایی

نووسەر: مامۆستا مه‌لا عبدالله ی کاتب

ناماده‌کردن و بیت چینی: عابد عبدالله مصطقی

چاپخانه‌ی وه‌زاره‌تی کشتوکاڵ — هه‌ولێر

له‌ کێبخانه‌ی گشتی هه‌ولێر ژماره‌ی سێاردنی (١٥١) سالی (٢٠٠٦) دراوه‌تی:

تیراژ: ٢٠٠٠ دانه

چاپی یه‌که‌م — سالی ٢٠٠٦ ز

ماشی له‌ چاپدانه‌وه‌ی پارێزراره

(بزمای خوی بمخشنده و مهربان)

پیشه‌کی :

سویاس و ستایش بز خوی په‌روردگار و دروود و رحمت بز سر گیانی
پس‌دزی حزه‌تی پیغه‌مبیری خوشه‌ویست (پژد).

جینی خۆیمتی لینه‌دا نو راستی‌یه دورپات بکه‌پنهره . که : وک ناشکرایه
میله‌تی کورد شان به شانی میله‌تانی تری جیهان له زۆر له بواره
جیاجیاکانی زانست و نه‌ده‌دا خاوه‌نی چندین قوتابخانه‌ی به‌ناوبانگ و
پشکه‌وتوو بوره ، که لهو مه‌ل‌ب‌ندانهره چنده‌ها زانا و شاعیر و نه‌دیپ و
رۆشن‌بیری پیغه‌یاندوره ، هر له مه‌لای جزیری و نه‌مهدی خانی‌یه‌وه
تا نه‌گاته سر گه‌وره‌نه‌دیانی وک (رفایی) و (مه‌وله‌وی) و (مه‌حوی) و
(نالی) و (سالم) و (کوردی) و چهندینی تر ، که له راستیدا بوونه
سه‌رمه‌شق و پیشه‌نگی کاروانی شیهر و هژی ده‌له‌مه‌ندکردنی گه‌نجینه‌ی
کتیبخانه‌ی نه‌ده‌بی کوردیی " . شان به شانی نم شاعیرانه‌ش ، شاعیر و
هۆنه‌رنکی دیکه‌ی نوی و ره‌وانیتر و هه‌ست ناسک دینه‌مه‌یدان و
به هه‌له‌ست و هۆنراوه پر سۆزه‌کانی جیهانیکی نوی رۆشن نه‌گاته‌وه ،
وه نه‌ینته در‌یژ‌دینه‌ری و نیازی پس‌دزی شاعیر گه‌وره و به‌رزه‌کانی تری
گه‌له‌که‌مان و به رتیچکه‌ی نه‌واندا هه‌نگار نه‌ینت " که سه‌ره‌له‌دانی نم
شاعیر و هبی دیکه‌ش به‌لگه‌ی به‌رده‌وام بوونی و نیازه نه‌براه‌که‌ی نه‌وانه و
نه‌یه‌لینت که جیل و نه‌ره‌گانی پاش نه‌وان نه‌یان‌هیش‌شوره ده‌رگا له‌سر
قوتابخانه‌ی شیهری ره‌منی کوردیی دایخزیت و چۆل و بن ناز بکه‌ویت " .
نه‌وش شاعیری خامه‌ردان ماموستا (فه‌نایی)یه که ره‌نگه تا نیستا
زۆریک له خۆینده‌واران و رۆشن‌بیران و نه‌ده‌ب دۆستانی گه‌له‌که‌مان

به بهره‌مسی نم زاته ناشنا نه‌بروبن^{۱۱۰}. بویه لم دهرفته‌دا هه‌ول نه‌ده‌ین
 رزشایی بجه‌ینه سه‌ر هه‌ندیک لایه‌نی ژیان و نم بهره‌مه‌ی شاعیر ،
 که خوازیارین جینگای ره‌زامه‌ندیی خوینه‌ران بیت .. به‌لام پیش نه‌وی بجه‌ینه
 نیو ناوه‌رۆکی باسه‌که‌مانه‌وه ، با ناساژه‌یه‌کی کورت به‌م چه‌ند خالهی خواره‌وه
 بکه‌ین که خزم چه‌ند جارتک له‌ زمانی شاعیرم بیستوه ته‌یغه‌رسو :

١) له‌ ده‌رۆبه‌ری ساله‌کانسی (حه‌فتاکان ادا له‌ (دو‌پوود) ^(١١) وۆژیک
 هه‌زوه‌تی سپر ^(١٢) (قُدس سِر) ته‌شریفی هینا بز ژووره‌که‌ی من ، که نیش و
 کاری پین سپر‌درام له‌لایه‌ن به‌رینزیانه‌وه له‌ویدا نه‌نجام نه‌دا و کاغزه‌ز و
 شتی نۆدم له‌به‌ر ده‌ستا بوو ^(١٣) ، نه‌ویش عاده‌تی وابوو : که ته‌شریفی
 نه‌هینا بز لام له‌ رووی لوتفه‌وه ته‌گه‌را به‌ناز کاغزه‌ز و نو‌وسراوه‌کاندا و
 هه‌رچی نه‌که‌وته به‌رچاری سه‌یریکه‌ی نه‌کرد و هه‌ندیکی لسن نه‌خوینده‌وه
 جا نه‌گه‌ر نو‌وسراوه‌که سه‌رنج راکیش بوايه لای نه‌را تا کۆتایی نه‌یغوینده‌وه “
 وا رتک که‌وت رۆژنک یه‌کینک له‌ شیعره‌کانمی که‌وته به‌رچاو که چۆنیه‌تی حالی
 خۆم تیا‌دا نو‌وسبوو ، که سه‌ره‌تا‌که‌ی به‌م شیعره ده‌ست پین نه‌کات :

نه‌ی شاهی خویان تا به‌ که‌ی مات و کز و ناراره‌م
 خه‌سته و هیلایکی ژئیری نم بن بار و نه‌و سه‌ریاره‌م

که شیعره‌کانمی خوینده‌وه فه‌رمووی : ناشن نه‌مه‌هی خۆت بئ ! عه‌رزم کرد :

^{١١٠} گوندیکه‌ی سه‌ر به‌ شاری (مه‌ریوان ای نیرانه . (ناماده‌کار)

^{١١١} مه‌به‌ستی شاعیر له‌ (سپر) لیتزه و له‌ شیعره‌کانیا ، مورشیده‌که‌یه‌تی ، که هه‌زوه‌تی
 شیخ که‌مه‌د عه‌رحمان سه‌اجه‌دینی نه‌قشه‌ندی به . (ناماده‌کار)

^{١١٢} نه‌مه له‌ کاتینکدا که شاعیر کاتبی تاییه‌تیی هه‌زوه‌تی شیخ بوو . (ناماده‌کار)

بدین قوریان می خزمه^۴. پاشان قهرموی: به راستی زور جوان و به هیژن و
 لهمانه له شیعی (سعدی) و (حافظ) و خمسه‌ی (نظامی) نه‌چن .
 (۲) هه‌روه‌ها نه‌یفه‌رموو : له ساله‌کانی (هه‌شتاکان) یشدا کانتیک
 به مه‌به‌ستی زیارت چووینه خزمه‌ت هه‌زه‌تی پس (قُدس سِرِّ) .
 که ته‌شریفیان له به‌غداد نیشته‌جی بو ، پاش چه‌ند رۆژێک مانه‌وه‌مان
 له خزمه‌تیدا به پارچه هه‌زناره‌یه‌کی فارسی داوی نیزم له خزمه‌تیا کرد
 بز گه‌رانه‌وه‌مان بز سلیمانی که سه‌ره‌تای شیعه‌که به‌م دێره دست
 پین نه‌کات :

من دل سپرده تا کی ز کمین تنگانی
 بکشم ز سینه آه و بخروم غم جدانی

واته : منیک که دلی خزم به تو سپارد و دامه دست ، تاکه‌ی نه‌ین
 له هه‌شارگه‌یه‌کی ته‌نگدا بینه‌وه و له ناخی ده‌روونه‌ره هه‌ناسه‌ی سارد
 هه‌لبکیشم و خمسه‌ی فیاق و جیاپوونه‌وه‌ی تو بخزم !. جا که نهم هه‌زناره‌یه‌م
 پینشکه‌ش به سه‌ماده‌تیا کرد ، بووه جی‌ری ره‌زانه‌ندی به‌په‌رێزیا و
 به خۆشحالی‌یه‌ره نیزنیا قهرمو .

(۳) هه‌روه‌ها نه‌یفه‌رموو : له کانتیکدا که هه‌زه‌تی پس (قُدس سِرِّ)
 ته‌شریفیان له شاری (نه‌سته‌مبۆل) نیشته‌جی بو ، نیه‌ش له‌گه‌ل چه‌ند
 براده‌ریک بز زیارت چووینه خزمه‌تیا “ له ده‌رفه‌تیکدا له‌سه‌ر فه‌رمانی
 به‌په‌رێزیا چه‌ند پارچه‌یه‌کی ترم له هه‌زناره‌کانی خزم بز خۆتنده‌وه ، که نهم
 دێره شیعه سه‌ره‌تای په‌کینکه له‌و پارچه هه‌لبه‌ستانه :

قامه‌تی یارم له ریکی دا له نه‌ی شه‌ککه‌ر نه‌کا
 غونچه‌که‌ی لێوی به‌لن ته‌میلی نیلوفه‌ر نه‌کا

به هه‌مان شێوه ئەمیش بووه جۆری سەرنج و ڕه‌زامه‌ندیی به‌ئێزیزیان ، جا که به‌ئێزیزیان په‌سه‌ندیان کرد ، ئەک هه‌ر له‌ به‌رچاری خۆشم جواتر بوون ، به‌لکه‌ زۆر و هه‌ستی شیعردانانیشم - له‌ خۆشه‌ویستی له‌ واته - به‌هێزتر بوو . به‌لێ خۆشەری خۆشه‌ویست .. ئەمانه‌ چهند هۆکارنکی بزوێنه‌ر بوون بۆ زیاتر هاندان و سوڕبوونی شاعیر له‌سه‌ر درێژه‌دان به‌ نووسینی هه‌لبه‌ست و هۆنراوه‌ و گرنگیی دان به‌م بواره " وه شاعیر پێی وابوو که په‌سه‌ند کردنی به‌رهمه‌ شیعری به‌کافی له‌لایه‌ن سووشیده‌که‌یه‌وه‌ گه‌وره‌ترین و به‌ترخ‌ترین خه‌ڵتینکه‌ که‌ پێشکەشی نه‌ک‌ریت " چونکه‌ هه‌موو کاتینک عاشق په‌سه‌ند کردنی هه‌ر شتینک له‌ په‌سه‌ند کردنی مه‌عشورقه‌ که‌یدا نه‌بینی .

زۆر جار ئەبێین هه‌ندیک له‌ شاعیرانی پێشوو - له‌به‌ر هه‌ر هۆیه‌ک بووینت - نه‌یانتوانیوه‌ له‌ کات و سه‌رده‌می ژبانی خۆیاندا به‌رهمه‌ و نووسراوه‌کانیان چاپ و بڵاو بکه‌نوه‌ ، به‌لکه‌ له‌پاش خۆیان که‌سانی خێرخواز و نه‌ده‌ب دۆست - ده‌ستی یارمه‌تی یان بۆ درێژ کردوون و بۆیان به‌چاپ گه‌یاندوون .

ئەمه‌ش وای کردوه‌ هه‌ندیک جار که‌م و کورتیی بکه‌رێته‌ به‌رهمه‌کانیانوه‌ " بۆیه‌ ئەمه‌ وای له‌ من کرد که‌ هه‌رچی زۆتره‌ په‌له‌ بکه‌م بۆ ئاساده‌کردن و به‌چاپ گه‌یاندن و بڵاوکردنه‌وی ئەم به‌رهمه‌ شیعری یه‌ی باوکی شاعیرم ، بۆ ئه‌وه‌ی ئەمیش وه‌ک ئه‌وانی تر رووبه‌رووی که‌م و کورتیی نه‌بێته‌وه‌ .. بۆیه‌ له‌ژێر رۆشایی هاندان و ناماژه‌ی راسته‌وخۆی خودی شاعیر بۆ هه‌ستاتم به‌م کاره‌ . بڕیارم دا هه‌رچی هه‌وڵ و کۆشش هه‌بێت له‌ توانامدا بیخه‌مه‌ گه‌ر بۆ به‌جێ گه‌یاندنی ئەم نه‌رکه‌ " له‌گه‌ڵ نووسینی (فه‌رهمه‌نگۆک) ینک بۆ راناکردنی هه‌ندیک وشه‌ی پێویست بۆ به‌شی سۆزانی و هه‌رواسی و دانانی ناونیشان بۆ هه‌ر پارچه‌ شیعریک و پێرستی بابه‌ته‌کان ، به‌ ئومیدی ئه‌وه‌ی

- پشت به خوا - له روی نووسین و ناماده کردنه بهرهمینکی پوخت و نایاب دهریجیت . هرچنده نومیدمان واپو که خودی شاعریش دیوانه‌کی به چاپکرای بیین ، به‌لام قه‌ده‌ری خوا واپو که وه‌فاتی شاعر که‌وته پیش چاپ و بلاوکردنه‌وی دیوانه‌کی ، وه نه‌وه‌ی جینگه‌ی دلخو‌شی‌یه نه‌وه‌یه که سوپاس بز خوا توانیم به (دو سن سال) پیش وه‌فاتی ، له‌زیر چار‌دیزی خو‌ی دیوانه‌کی ناماده بکه‌م بز چاپ و له خه‌م بی‌ه‌خستیم " . له راستیدا نه‌م به‌رهمه‌ی شاعر به‌ری ره‌غی ده‌یان ساله‌ی ته‌مه‌نی‌تی و ره‌نگدانه‌وی به‌رهمه‌ی سوز و خو‌شه‌ریستی دهری‌تی به‌رام‌به‌ر ناین و مورشیده‌کی د گهل و ولاته‌کی ، که نه‌م به‌رهمه‌ش له نه‌غاسی سه‌ره‌لدان و دروست‌بونی هه‌وینی نه‌وین و عه‌شقی خودایی‌یه‌وه هات‌وته کایه‌وه و به‌رجه‌سته بووه .

نه‌وه‌ی که زور گرنگه به‌لامه‌ره - که هیوادارم له داهات‌ودا جن به‌جن بکریت - نه‌وه‌یه که تیکرای شیر و هوزراوه‌کائی شاعر شی بکریته‌وه ، چونکه به راستی تیکه‌یشتن له واتا و ناوه‌زکی سه‌رجه‌م هوزراوه و شیعی شاعیران و مه‌به‌ستی سه‌ره‌کی خودی شاعیران له شیعه‌کانیادا لای هه‌ندیک کهس - تا راده‌یه‌ک - سه‌خت و گرانه " هر بزیه نه‌یین هه‌ندیک له به‌رهمه‌ چاپکراوه‌کائی شاعیرانی به‌ری ته‌وه‌که‌مان کاتیک لیک‌زینه‌ویان له‌سه‌ر نه‌غام نه‌دریت ، له هه‌ندیک شویتدا له ناوه‌زکی راسته‌قینه و مه‌به‌ستی سه‌ره‌کی خودی شاعر لانه‌دریت و پنتوس به‌رو ناراسته‌یه‌کی تر نه‌بریت که زور جار وایک نه‌که‌ریت جیاوازی نیوانیان ناسمان و ریسمانه ! که به راستی له‌مه‌ش زبان به به‌رهمه‌ی شاعیران نه‌گه‌یشتت و له هه‌ندیک شوینشدا ره‌نگه - به هزی زال ته‌بوون به‌سه‌ر پراویری واتا و ناوه‌زکی شیعه‌کاندا - لای هه‌ندیک خوینهر له ترخی

شیره‌کانشیان کهم بکاته وه . لیره‌دا بوری له‌وه‌مان ناییت بچینه نیر
 توولایی نهم باسوه ، به‌لام ههر به نمونه و زقد به کورتیی ناماژ به چند
 رده‌یک ته‌که‌یین که له لیکه‌انه‌وه و واتا کردنی هه‌ندیک به‌ره‌می شاعیراندا
 به هه‌له مانایان لیره‌ایته‌وه که پیچه‌وانه‌ی راستیی و مه‌به‌ستی سه‌ره‌کیی
 شاعیرانه " وه‌ک وشعی (عه‌ی ، شراب ، مه‌یخانه ، باده ، بوخانه ، سه‌نهم ،
 زولف ، دهم ، لیر ، زونار ، چه‌لیپا .. هتد) ، بیگومان ههر که‌سینک
 به‌ره‌می هه‌ره‌یکه‌یک له شاعیرانی خویندبیتته‌وه و چاری بیادا خشاندیتت ،
 نهم جزوه‌ وشانه و نمونه‌ی نه‌مانه‌ی که‌وتۆته به‌ر چار " ته‌نانه‌ت له به‌ره‌می
 شاعیر به‌رزه نایینی به‌کانی وه‌ک (مه‌وله‌وی) و (مه‌حوی) و (وه‌فایی) یشدا
 نهم جزوه‌ وشانه دووباره بوونه‌ته‌وه که که‌سایه‌تی و پایه‌بندیی نهم شاعیرانه
 زقد له‌وه به‌رزته‌وه که که‌سانیک بتوانن مه‌به‌ستی نهم جزوه‌ زاتانه به‌سه‌ر سانای
 رواله‌تیی وشه‌کاندا لیک به‌نه‌وه که ته‌گه‌ل ناوه‌رزکی راسته‌قینه و مه‌به‌ستی
 پاک و بیگمردی نه‌واندا به‌که‌ نه‌گرتته‌وه و نه‌گوین ، بزیه لیره‌دا به راشکاری و
 دنیایی به‌وه نه‌توانین نه‌وه دوریات بکه‌ینه‌وه که : نهم جزوه‌ وشانه مه‌رج نیه
 له ههر شوینیکدا که به‌کار هینراين و به‌چار بکه‌ون ، دروست بیتت
 راسته‌وخۆ به‌و شیره‌یه واتا بکرین که له‌سه‌ر زاری زۆرینه‌ی خه‌لکیی باوه "

به‌لکو مه‌به‌ست له به‌کاره‌ینانی نهم وشانه ، ده‌رپرینی هه‌ست و سۆزی
 شاعیر به شیره‌وانیکی ناسک و رازاره " واته نهم جزوه‌ وشانه چند نامرازینکن
 که شاعیر په‌نایان بز ته‌بات له ده‌رپرینی هه‌ست و نه‌ستی خۆی ،
 وه به جۆدیک ته‌عبیر له ناخ و بزچونه‌کانی ته‌کات که شیره‌ نارایشیک
 به به‌ره‌مه‌کانی ته‌به‌خشن و تام و چینه‌ژیکیی ناییه‌تی یان تیادا به‌رده‌سته
 نه‌بیتت " . وه هه‌ندیک جاریش وا نه‌خوازنت که جگه له شاعیر خۆی

که‌سینکی تر له واتا و مەفهوروسی هەندیک له بابەتەکان حالی نەیت " وەک زۆریک له شاعیر تەسەورفی یەکان کاتیک که حالەتینکی نەیینی پەچڵز روو ئەدا بزێان یان له هەندیک پلەو پابەیی تەسەورفی دا بەرو سەر ئەچن ، له خۆشیی شادبوونیان بەو گەنجینە یە ، پەنا نەبەنە بەر دەرپرینی چەند دێرە شیعریکی جوان و رازاوە ، که هەر وشە یەک لەر وشانە بۆ مەبەستیکی نەیینی و شاراوێ خۆیان ئەخوازن " . بۆ سەلماندنی ئەم راستی یانەش ئەتوانین تەنها تاکە هۆنراوە یەکی خۆدی شاعیر بە بەلگە بھێننەرە که بە راشکاوی دان بەوەدا ئەنیت که مەبەستی له بەکارهێنانی ئەم جۆرە وشانە دەرپرینی هەست و نەستی دەروونەتی لەسەر شتوانزکی ناسک و نەیینی ، وەک له شیعریکیدا ئەفەرمیت :

دڵبەر کەسینکە دڵ با ئەک چاوە چاری دیمەن
سەرخۆشی بادە هەرگیز ناچن بەلای هەرادا
را تێنەگەن ! له بادە ناوی تریم سوادە
مەستی شەرابی وەحەت پەسولن بەمانە نادا

هەرچەندە بێرێک دەرئێمان بە باسە که دا و له ناوێرکی مەبەستە کامان دورو کەوتینەرە ، بەلام ئەمانە چەند شتیکی پێتییست بوون که زۆر گرنگ بوو لێرەدا ئاساژەیان بۆ بکرت . بێنەرە سەر ئەسلی مەبەستە که مان و بێرێک ناشای ئەم بەرھەمەمی شاعیر بێن " . پێش هەموو شتیک با ئەو بزانین که شاعیر له هۆنەرە شیعری کانیدا لەسەر زێرەوی شیعری کلاسیکی روژیشووە و لەم رنگایە لاینە دارە .. ئەگەر بە وردیی و سەرئەووە گەشتیکیش بەنار شیعری کانیدا بکەین ، لەو راستی یەمان بۆ روون ئەیتتەرە که شاعیر وەک تینکرای شاعیر بەرز و وەرانیژەکانی ئەتەرە که مان بە گیانیکی

هستیاری یسره دهستی بۆ پینووس بردهوه و له هینلی راسته قینهی خۆی
 نهیتزانندهوه و بۆ مهرامی راست و دروست خستویهته گهر ". له لایهکی
 تریشهوه به ناشکرا هستی پهن نه کریت که شاعیر ههوللی نه داوه
 بۆ هۆینهوهی هۆنراوهکانی به ناچارایی پهنا بیاته بهر زۆر له خۆکردن و
 شیوازی تهقلیدی و لاسایی کردنهوه ، به لکو له نهنجامی کوف و کوللی
 دل و دهرورن و ههست و سۆزی تاییه تیدا په نای بردهۆته بهر دهربرینی نهو
 راز و نیازه به سۆزانهی که له دهرورنیدا سهریان هه لداوه ، نه مهش له تینکرای
 شیعره کانیدا زۆر به روونی دهرنه که ویت ". له رووی هه مه لایه نی و گشت
 گهیره شهوه شیعرهکانی شاعیر به ته نها له لایه نیکی سنوورداردا کۆنه بوونه ته وه
 به لکو - کهم یا زۆر - تینکرای لایه نهکانی وهک : (ههستی نایینی و
 ته سهروونی و نه ته وایه تیی و نه شیمان په رووی و عه شقی حه قیقی و
 نامۆزگاری و .. هه) گرتۆته وه ". نه گه رچی زیاتر له شیعره کانیدا
 دهرنه که ویت که به شیک - به ته نها - له نیو به شهکانی تردا زۆر به زه قیی
 سهری هه لداوه و زال بووه به سهر نهوانی تردا که نه ویش بریتی به له بازاری
 عه شقی حه قیقی و جیهانی هه بیته و خۆشهویستی خودایی " که هۆکاری
 نه مه هه شتهش له لوتکه یه وه سهرچاوه نه گرت که شاعیر له جیهانی نهوین و
 عه شقی راسته قینه دا گه یشتوه بهو گه خینه یه ی که به دریشایی ته مه نی
 ههوللی بۆ داوه و به کیک بووه له نامانجه هه ره سه ره کی یهکانی ژبانی
 که بریتی بووه له گرتنه بهری رییازی ته ریه قهت و ته سهرووف له سهر دهستی
 مورشیدنیکی رۆشن دل و دل رۆشنکه که به به کیک له قوتاییانی خۆی
 قبول بکات و بتوانیت له م رییازهدا به رهو لوتکه ی ناوات و نامانجه
 سه ره کی یهکانی بیات و به کاسی دلی خۆی بگه یه نیت ، تا به هۆی نه وه

بتوانن لىم رىنگه يوه پى به زۆرىك لىم راستى و نهىنى يانه بيات
 كه ناده مىزاد له پىناويدا دوست بووه و هانۆته كۆرى ژيانمه ". هەر بۆيه
 نه پىن شىعه كانى شاعىر زياتر شىوازى محببت و سۆز و شەرقى دىروونى
 پىوه دياره و به ناشكر! رنگى داوتهوه و بهرجهسته بووه " نىم بهرجهسته
 بوونىش وه نه پىن شىوازىكى رووكەش و رواله تىسى بىت . به پىنچە وانەوه ! نه گەر
 سه ره داوى هەر لايه نىك له بابته شىعه رىه كانى شاعىر دىروونىش . بىزمان
 دىروونكه و تىت كه له ژىر پىرودى هەر پارچه هه لىه سىتكدا واتا په كى
 مه به سىتدار و دىمىشانكرار خۆى هه شار داوه و بهرهمى په نجه راکىشانى
 شاعىر بۆ هەر واقع و نهىنى يهك كه له دىروون و ناخيدا سه رى هه لىدائىت ".
 جگه له شىعه رى (پارانه وه) و نه ر شىعه رانه ي بۆ خه لىكى ناروون ، تىكپاى
 شىعه رى كانى ترى شاعىر راز و نىازى نىوان خۆى و سورشیده كه يه تى و رووى
 گفترگۆى له نه كات و رسته ي گوههر و سروارى شىعه رى بۆ نه هۆننىته وه .
 نه وه له دوو توونى نىم دىوانه دا په كه پىنكه اتوه له دوو بهش : (كوردى ،
 فارسى) بهشى هه ره زۆرى هه لىه سىت و هۆنراوه كانى شاعىر . به لىم
 به داخه وه له بهر هه ندىك هۆكار و هه لومهرجى تايهت بىرىكىش
 له هۆنراوه كانى شاعىر كه بۆ خه لىكى نووسىون . يان له لای خۆى نه ماون .
 يان هەر له ناو چوون و فهوتارن ". جگه له هۆنراوه ي فارسى و شىوه زارى
 سۆزانى ، چەند پارچه شىعه رى كىشى به شىوه زارى هه ررامى نووسىوه ⁽¹⁾ .

¹¹ هه رچه نده (بهشى هه ررامى) يش (وىك زمان) كه كه وىته (بهشى كوردى) په وه
 به لىم له بهر ئاسانكارى زياتر بۆ خۆىنه رى خۆشه وىست به باشمان زانى له رووى
 هه ترى په وه سه ربه خۆ و ديار بىت . (ئاساده كار)

خونته‌ری به‌ریز :- هرچنده بهره‌میتکی ده‌لمه‌مند و ناوازی له‌م جزره
 شیاری نه‌ویه که زرز له‌وه زیاتری له‌سر بنوسریت ، به‌تایه‌ت له‌م
 سه‌رده‌می نیت‌ادا که هونه‌ری (شاعر) به‌رگیتکی تری به‌به‌ردا کراوه و
 به‌شیرازتکی جیا له‌شیره‌ی هونه و نه‌رشی ره‌سنی کوردیی چند سالیك
 له‌مه‌ره‌ری ره‌ک سه‌رده‌می زه‌پینی (نالی) و (مه‌جوی) و (سالم) و دور
 له‌ریچکه‌ی هونه‌ری ته‌وان سه‌ری هه‌لداوه و نه‌که‌ریته پیش چار .
 له‌که‌شیتکی ناوا سارد و سه‌دا که بهره‌می شیعی کلاسیکی کوردیی
 نه‌ونده ده‌گه‌ن سه‌وه تزیکه وای له‌ن بیت که (بز خوری چیشیش)
 ده‌ت نه‌که‌ریت " له‌م ساته وخته‌دا نه‌گه‌ر وه‌ها بهره‌میتکی دل‌گه‌ر و
 هه‌لقه‌لاری سه‌رچاری شیعی ره‌سنی کوردیی سه‌ره‌ل‌دات ، بی‌گومان
 جینگه‌ی دلخوژی و خوشه‌الی به‌ و له‌گه‌ر بلین کایاریتکی ساف و
 سازگاره و له‌ بی‌بابانیتکی چۆل و شکاردا هه‌لقه‌لاره ، ره‌نگه زیاده‌پریمان
 نه‌کردیت ، چونکه که چاو به‌ لاپه‌ره‌کانی نه‌سه‌زی شیعدا ته‌خشیتین
 - جاره‌جارتک نه‌بن - شیتکی وامان به‌رچار ناکه‌ریت که تۆسقالیک
 تینوتیمان بشکینیت و فینکی به‌ دل‌مان بگه‌یینیت و هه‌ست و نه‌ست و
 خوشه‌ویستی به‌کی راسته‌قینه له‌ ده‌روماندا دروست بکات به‌رامبه‌ر به‌م
 لایه‌نه‌ی نه‌ده‌ب و ره‌زنه‌یه‌ی کوردیی .. نه‌وه‌ی راستیی بیت لیره‌دا نه‌و
 ده‌رفه‌ته‌مان به‌ده‌سته‌ره نه‌ه که له‌م چند دیره‌ زیاتری له‌سه‌ر برۆین و درتیره‌ی
 پین به‌دین ، ره‌ نه‌م چند دیره‌ی باس‌مان کرد روونکردنه‌ویه‌کی سه‌ره‌تایی و
 پتویست بوو بز نه‌وه‌ی له‌ خوئنده‌وه‌ی له‌م بهره‌مه ناوازه‌یه‌دا بتوانین
 به‌ به‌رچارپروویی و شیوه‌ شاره‌زایی به‌ک له‌ چۆنیه‌تی هه‌ست و نه‌ست و
 مه‌شه‌بی شاعیر بچینه تینو گه‌غینه‌ی هه‌ل‌به‌ست و هۆنراوه پر سه‌زه‌کانی

نهم شاعره هارچه ره‌خی گه له که مان .. رنگه لهم سردتایه‌دا هدر نه‌وله
 بهس بیت بز کورته پیتاسه‌کردنی نهم بهره‌همی هؤنر که وهک
 دیاری یه‌کسی به‌نرخ پیتشکه‌ش به کتیب‌خانه‌ی نه‌ده‌بی گوردیی و گهل و
 نه‌توه‌که‌ی نه‌کات .^{۱۱۱} تنها نه‌ونده ساره که هه‌ول بدین برتک ناشنای
 سه‌ریورده‌یک له ژبانی شاعیر بین و چهند دتیریکیش لهم باره‌ی‌مده هؤتینه‌وه ،
 فه‌مرون با په‌رده‌یک له‌سه‌ر نهم لایه‌نه‌ش هه‌لبده‌ینه‌وه ..

کورت‌مه‌یک له ژبان‌نامه‌ی شاعیر^{۱۱۱} :-

ناری ته‌واری : ماموستا مه‌لا عبدالله کورپی مه‌لا مصطفی کورپی
 مه‌لا صالح کورپی حاجی فه‌قن عه‌لسی‌یه " نهم زاته له هؤزی بابان و له نه‌وه‌ی
 سلیمان پاشای کورپی (عبدالرحمن پاشای بابان)^{۱۱۲} و به نه‌سه‌بی نه‌سلی
 خه‌لکی شاری سلیمانی‌یه ، که خؤی زؤر جار له باپی‌ی بیستوه
 فه‌مورده‌تی : نینه به (نۆ پشت) نه‌گه‌ینه‌وه سه‌ر (عبدالرحمن پاشا) ،
 به‌لام باپی‌ی بارکی (واته : حاجی فه‌قن عه‌لسی) له‌به‌ر دروستی‌وونی
 کیشه‌یه‌کی ناوخؤی ، شاری سلیمانی به‌جه‌ن‌هیشتوه و چۆته ده‌شتی لاجان
 له کوردستانی نیران و پاشا سه‌ره جاریکسی تر نه‌گه‌پاوه‌توه بز سلیمانی .

^{۱۱۱} پوخته‌ی ناوه‌راکی نهم ژبان‌نامه‌یه له روونکردنه‌وه‌ی شاعیر وه‌رگاره . (ناماده‌کار)
^{۱۱۲} نهم زاته کورپی مه‌مورد پاشای کورپی خالید پاشایه و نه‌چینه‌وه سه‌ر فه‌قن له‌مه‌دی
 دله‌شمانه و یه‌کتکه له ناوه‌ارترین و به‌هینزترین مه‌گانی مه‌نشینی بابان که توانیی
 له ساره (۲۴) سالی حوکمرانی پی‌چری‌خویدا (۱۷۸۹ - ۱۸۱۳) خزمه‌تی به‌رچاو
 به نایبی پی‌لزی نیسلام و گهل و ولاته‌که‌ی بگه‌یه‌نیت .^{۱۱۳} لاشه‌ی پی‌لزی له‌ناو سه‌رمسی
 مرگه‌وه‌ی گه‌روه‌ی شاری سلیمانی‌دا نیشوره . (ناماده‌کار)

شاعیر له سالی (۱۹۳۲) له دئی (گهلران ای سر به (دهشتی لاجان) له روزهلاتی کوردستان له بنه مائه یه کی نایی چاری به دنیا هه نینساره . که به هه مان شیره باوک و باپیری هه مهلا بوون و باوکی له خزمهت مهلا محمدهدی جهلی زاده و باپیری له خزمهت مهلا عبداللهی جهلی زاده له کزبه خویندوو یانه و بروانامهی زانستی یان وه رگرتوه . له پاش ماوهی گه شه کردن و له تمه منی شمش ههوت سالی دا له خزمهت باپیری قورنای پیروز و (گولستانی سعدهی) و کتیبه سه رتهایی به کانی قهقی به تیبی خویندروه " درای نوره وهک داب و نه ریتی خویندنی نه و سه رده مهی کورده واری . باوکی نه پینزرتته حوجره ی نه قس و ماوه به کیش بهم شیره ی دریزه به خویندن نه دات " . هه به مه بهستی خویندن و زیاتر به هه مه مند بوون له زانستی زانایان و به دهس هینانی زانیاری زیاتر . نقد نه شار و دینهاته کانی کوردستانی نیران و عیراق گه راره و له هه جینگایهک به گویره ی پیوست سوودی وه رگرتوه ، بز نمونه چۆته دئی (گرده سور ای لاجان) له خزمهت زانای به ناربانگ : مامزتا مهلا سه یه ده سه منی (ابن الوازی) دا خویندوو بهتی ، پاشان چۆته دئی (زینوی ای سر به رهواندز و له خزمهت مامزتا مهلا نصرالله دا ماره ته وه و خویندوو بهتی " . پاشان له سه رتهای سالی (۱۹۵۴) دا که له تمه منی (۲۲ سالی) دا نه بیت نه چیه پینجوزین و له (مزگهوتی پاشا) له خزمهت زانای پایه به رز مامزتا مهلا عارفی پینجوزیندا دریزه به خویندن نه دات و ماوهی (ساینک و چوار مانگ) له خزمهتیدا نه مینتته وه و له م ماره به دا بهشی (هعان) له کتیبی (مطوّل) له زانستی (بلاغه) دا و کتیبی (گلنوی برهان) له زانستی (منطق) دا ته واه نه کات ، جگه له (سماع) کردنی هه ندیک کتیبی تر " .

پاشان هەر له پینجوزینهوه نهچیته دئی (بالک ای سەر به شاری مهریوانی تیران و له خزمهت زانای بهناوبانگ ماموستا مهلا باقری بالکدا ماوی (سائیک و شمش مانگ) نه مینیتتهوه ، وه له بهر نهروی له ماویه کی کهمدا شارفوزای و بالادهستی ماموستای له هه موو بواره گانی زانستدا بز ده رنه که ریت ، بزیه بریار نه دات نهم شوینه بکاته دوا مه نزلگای خویندن و به دهر هینتانی بروانامهی زانستی ، بزیه له خزمه تیدا کتیبی (جمع الجوامع) له زانستی (أصول الفقه) دا و به شسی (خُلع ای کتیبی (قَهه) و (فرائض - ی قزلجی) له زانستی (فقه) دا و کتیبی (الدُّرُ الْجَلَالِيَّة) ^(۱) نه خوینتت له گه ل (سماج) کردنی کتیبی (تهذيب) له زانستی (کلام) دا ، پاشان له سه رتهای سالی (۱۹۵۷) دا که ته معنی یز نه نیتته بیست و پینج سالی سه ره (بروانامهی زانستی) له خزمهت ماموستا مهلا باقردا وه رنه گریت ،^۲ درای ماویه ک ههر له خزمهت ماموستادا و هه ندیک له قوتابی یه گانی به مه بهستی زیارهت نه چنه (بیاره) بز خزمهت هه زرهتی شیخ محمد عثمان سراج الدینی دووم و له (۱۳ / جمادی الأولى - ۱۳۷۶ ل) نه خزمه تیدا (تَمَكُّ) نه کات و رنبازی پیموژی ته رقهتی نه قشبه ندیی نه گرتته بهر ، تیر لیره به دراره له (بیاره) نه مینیتتهوه و بز ماوی (۳) سال

^(۱) (الدُّرُ الْجَلَالِيَّة) : په رتوورکیکی گرنگ و نایابه له زانستی (عقیده) دا که دانسراوی ماموستا مهلا باقر خویهتی و بز یه کینک له قوتابیانی خوی دایناره که ماموستا سه یه جلال الدینی حسینتی به و ههر به ناری ته و شتهوه ناوی ناوه ، پاشان ههر خوی شه رحیکی له سه ر کردوه و ناوی ناوه (الالطاف الإلهية - شرح الدرُ الجلالية) که له دور سه رگ پینکهاتوه ، له سالی ۱۹۹۵ دا له سه ر نه رکی هه زرهتی شیخ محمد عثمان سراج الدینی نه قشبه ندیی له (نه سه مسوول) چاپ کراره ، (ناماده کار)

به فرمانی حضرت شیخ نهیته پیشوای و تارخون و وانه‌بیش و سرختمی خانه‌های (بیاره) ، ره هدره‌ها نهیته کابی تایه‌تی حضرت شیخ ^(۱) ، ره له ماویه‌دا له (بیاره) له‌خزمت ماموستا و زانای شاره‌زای قورنان (حاجی نانه محمد قاری ای تورکمان صحرایی و پاشانیش له به‌غداد له‌خزمت زانای پایه‌به‌رز (شیخ عبدالقادی خطیبی اعظمیة) نیجازه‌ی قیرانه‌تی (حفص) و (شُعبَة) ره‌نه‌گرن . له سرده‌سی شویشی عبدالکریم قاسدا له کوتایی سالی (۱۹۵۹) له‌به‌ر بارود‌خنی ناهه‌مواری نه‌و کاته له‌خزمت شیخدا و به‌یاوهری کزسه‌لنیک له موریدان و زانایان . عیراق به‌جن نه‌هیلن و به‌رو نیران کۆچ نه‌کن . ره حضرت شیخ له (دوربود) مزگموت و مه‌درسه و خانه‌قا درست نه‌کات و بز ماوی نریکه‌ی (بیست سالتیک) لیره نه‌مینته‌ره . شاعر له سالی (۱۹۶۹) ژبانی خینزایی پتیک نه‌هینتت ^۲ . هدر له‌خزمت مورشیده‌کیدا و به‌یاوهری کزسه‌لنیک له زانایان و موریدان دوو جار سه‌فهری حدج نه‌کات . پاشان له‌به‌ر گزوانکاری بارود‌خ له سالی (۱۹۷۹) دا نه‌گه‌رتنه‌ره بز عیراق ^۳ . ره له سالی (۱۹۸۱) دا به‌پیشوایی دووه‌سی (مزگورتی شیخ بابیه‌علی) له‌گه‌ره‌کی (سرچیمه‌ن - گزیری کون) له سلیمانی دانه‌مه‌زوت .

^(۱) هوکاری ناسین و ناشابرونی شاعر به‌مورشیده‌کی ، پیوستی به‌دریژه‌پیندالنیک هدی و لیره‌دا براری له‌ره‌گمه و زخمه‌ته بتوانین تم به‌سه‌ره‌اته بتوسین ، چونکه شاعر خوی له شوینی تایه‌تی خزیدا نورسیویه‌تی ، که په‌رتوونکیکی تایه‌تی له‌سه‌ر که‌رامانی مورشیده‌کی داناره و سه‌رگزه‌شته‌ی په‌یروندی کردنی خوی به‌مورشیده‌کیده‌و له‌م په‌رتوکه‌دا به‌دریژی نورسیوه ^۲ به‌ر توصیفی که له داهاتویه‌کی نریکه‌دا بتوانین سه‌ر به‌ره‌مه‌ر تینکرای به‌ره‌مه‌کانی تری شاعر چاپ و بلاور بکه‌ینه‌ره . (ناماده‌کار)

له رښتيازي تهرېقت و تهسه ووفيشدا هدرچهنده شاعر پيشتر په يونديي
 رځيبي به هدرحومسي هدرزمتي شيتخي بورهانه وه بروه و هديره تي نوري
 له دلدا بروه - كه له ههمان كاتدا شيتخي بورهان خالي شيري شاعريش
 بروه - به لام له بهر نه وي كه شيتخي بورهان له حالي هدياندا نه بروه و شاعر
 نه يزاني كه په يونديي نيتوان موريد و مورشيدي تهرېقت بز په روره كرون و
 گهياندي موريد به پله و پايدې تهسه ووف به سراوه به حالي هدياتي
 مورشيده و نه بن له ژياندا بن ، بزيه هدردم ههولي داوه و ناواتي نه وه
 بروه كه بگات به خزمهت مورشيديكي زيندوي راسته قينه . له هاتوچووني
 رزؤگاردا به هدرامسي سره كيي دلي خوي نه گات و قه دهرې خوا وا نه بيت
 كه ناشنا بيت به مورشيديكي ليهاتور و شارنزا له كاروباري (معنه وي) او
 په روره كروني موريد و ناشنا كروني به رښتيازي پيچزي خواناسيي راسته قينه
 - كه هدرزمتي شيتخ همدد عوسمان سراج هديني كوري شيتخ علا ته دديني
 بياره به - ، بزيه ليره دهرگاي خؤشه ختبي سن له كرتنه و مورشيده كي
 نه بيته چاوساغ و ري نشانده ري و ههستي دهربريني وشعي جوان و رازاري
 نه بزوتين و به خمزنه په كي شاراره و به نرخ ناشنای نه كات " وه شاعر ماري
 (٤٦) سالي ته مني له خزمهت مورشيده كه يدا به سهر برديوه و هدردم رهك
 په پوله ي دهرري چرا سني جيا نه بزته ره تا وه فاني مورشيده كي له بهرروي
 ٣١ / ١ / ١٩٩٧ ، كه بدم بزنه يه شهوه چند پارچه شيعريكي نورسيوه .
 وه به شايه تبي مورشيده كي و زؤريك له گه وره پياواني نه قشه ندي ، شاعر
 له ماري نم چند سالي ته منيدا له خزمهت مورشيده كي ناشنا بروه
 به زؤر له گه بنيه ي معنه وي و گه يشته به دروا پله و پايدې عرفان و
 تهسه ووف . هدر له ته مني لاروتيشه وه خوليبي شيعر و هه لبه ست بروه و

له سه‌ردهمی پشاش ناشابوونی به مورشیده‌که‌ی توانیویه‌تی نه‌دهندی
 (دیوانیک) زیاتر هه‌له‌به‌ست و هۆنراوی هه‌مه‌جۆر به‌هۆنشته‌وه و کۆیان
 بکاته‌وه ، وه له‌م سه‌ره‌تایه‌دا نازناوی (شعریق) بز خۆی دیاری نه‌کات ،
 پاشان له‌به‌ر نه‌وه‌ی بۆی دهرنه‌که‌وینت که نه‌م نازناوه هیی شاعیریکی تره
 بۆیه نه‌م نازناوه له شیعری خۆیدا نه‌سپه‌رتیه‌وه " به‌لام له‌پاش گه‌بیشتی
 به‌خزمه‌ت مورشیده‌که‌ی و ناشابوونی پزی ، له‌به‌ر دروست بوونی هه‌وینی
 عه‌شقی راسته‌قینه له‌ده‌روونیدا بریار نه‌دات که نه‌گه‌رچی نه‌م هۆنراوانه‌ی
 له‌ناستیکه‌ی به‌رزیشدا بن ، به‌لام هه‌ر نه‌بن بیاتخاته‌ ده‌ریای فه‌رامۆشی‌یه‌وه و
 لاپه‌ره‌یه‌که‌ی نوۆی پرشنگدار له‌سۆزی ده‌روونیه‌ی و عه‌شقی حه‌قیقی و
 هه‌ست و نه‌ستی نه‌ده‌یه‌ی هه‌له‌بانه‌وه ، بۆیه لیتروه نازناوی (فه‌نایه‌ی)
 بز خۆی هه‌له‌به‌زیت ، وه له‌بواری شاعر و نه‌ده‌یه‌یاتی کوردی و فارسیدا
 ده‌ستیکه‌ی باڵی هه‌بووه و نه‌م به‌ره‌مه‌شی گه‌واهی نه‌م راسته‌یه‌یه و وه‌ک
 پشاسه‌یه‌ک وایه بز که‌سایه‌تیه‌ی و ناسته‌ی به‌رزی رۆشنجیه‌ی شاعر "
 وه هه‌روه‌ها شاره‌زای ته‌راوی له‌زمانه‌ی فارسیدا هه‌بووه و هه‌ندیکه‌شی
 له‌زمانه‌ی تورکیه‌ی زانیوه " . وه جگه‌ له (وه‌زیفه‌ی نایه‌ی) هه‌ج وه‌زیفه‌یه‌که‌ی
 تری ره‌سمیه‌ی نه‌یه‌یه‌وه و به‌شداره‌ی له‌هه‌ج کاروباریکی رامیاره‌ی دا نه‌کردوه ،
 له‌هه‌مان کاتدا و له‌هه‌موو ساوه‌ی ژیا‌نیدا خولای ریازی کوردایه‌تی پالک و
 راسته‌قینه‌ بووه و هه‌رده‌م خه‌خۆری کیشه و گه‌رفتی نه‌ته‌وه‌که‌ی بووه و یه‌کێک
 له‌ناواته‌کانی ژیا‌نی ته‌ره‌ بووه که به‌چاوی خۆی بیه‌نیت رۆژنیک له‌رۆژان
 گه‌لسی کوردیش وه‌ک گه‌لاتی تر له‌ژێرده‌سته‌یه‌ی و چه‌رسانده‌وه‌ی دو‌ژمنا‌نی
 رزگاری بیه‌ت و به‌مافی وه‌رای خۆی بگات ، که نه‌مه‌ش به‌ناشکرا له‌زۆرێک
 له‌شیره‌کانیدا دهرنه‌که‌وینت . نه‌گه‌ر بيشمانه‌وه‌ی له‌لایه‌نی سیفات و ره‌وشی

به‌رز و دل‌سۆزی و گه‌وره‌یی نهم زات‌ه‌ه بدوئین ، پیوستمان به دهره‌تینکی زیاتر و فراوان تر نهمین ، بۆیه به باشی نه‌زاتین نهم لایه‌نه به‌جی پیلین بۆ دوست و براده‌راتی شاعیر و نهران نهم نهرکه بعه‌نه سر شانی خویان و تورساییه‌گیش له‌سر شانی نیشه کم بکهنه‌ره .

سامۆستای (فه‌نایی) له‌پاش ته‌مه‌نیککی پیلۆز و پیر له‌ خزمه‌ت ، به‌ هۆی تروش بوونی به‌ نه‌خۆشیی دل و ته‌نگه‌ نه‌فه‌سی ، ماوه‌ی نزیکه‌ی (۱۰ سالتیک) ژینایی به‌ نیش و نازار و نارو‌حه‌تی‌یه‌وه به‌سه‌ر نه‌برد ، ههر به‌ه هۆیه‌ره له‌ سالی (۱۹۹۵) سه‌فه‌ری نه‌سه‌مبولتی کرد و له‌وئ دوو جار نه‌شته‌رگه‌ری (قه‌سته‌ره‌ی) دلی بۆ نه‌نجام درا ، دوا‌ی نه‌وه تا راده‌یه‌ک باری ته‌ندروستی باش بوو ، به‌لام له‌ سالی (۲۰۰۴) دا به‌ هۆی زیاتر چوونه‌ نلو ته‌مه‌نه‌وه ، نه‌خۆشیه‌که‌ی زیاتر کاره‌گه‌ری له‌سه‌ری دوست کرد ، بۆیه به‌ مه‌به‌ستی چاره‌سه‌ری له‌ به‌رواری (۷ / ۱۰ / ۲۰۰۴) دا سه‌فه‌ری (لبنان‌ی) کرد و داخلی (خه‌سه‌خانه‌ی نه‌هریککی) له‌ (سه‌جوت) کرا و دوا‌ی مانه‌وه‌ی چهند رۆژنیک تیایدا و چاره‌سه‌ری سه‌ره‌تایی پیوست تا راده‌یه‌ک نه‌خۆشیه‌که‌ی له‌سه‌ر سه‌روک نه‌بیت و حالی به‌ره‌و باشی نه‌چیت ، بۆیه دوا‌ی دلتیا‌بوون له‌ باشی باری ته‌ندروستی ، له‌ به‌رواری (۱۴ / ۱۰ / ۲۰۰۴) دا نه‌شته‌رگه‌ری دلی بۆ نه‌نجام نه‌دریت و تیایدا سه‌رکه‌وتوو نه‌بیت ، به‌لام سه‌ره‌درا‌ی چاره‌سه‌ری زا‌هیری نه‌راویش ، قه‌ده‌ری خوا را نه‌بیت که‌ لیره‌دا ته‌مه‌ن و ژینایی دنیای کۆتایی پین بیت و بگات به‌ لیلی‌ای په‌روه‌رده‌گار ، وه له‌ سه‌عات (۳۰ / ۱۲ - ی نیوه‌رۆ‌ی) رۆژی (۱۹ / ۱۰ / ۲۰۰۴) دا به‌ هۆی راوه‌ستانی دل و سه‌یه‌کانی ، گیانی پیلۆزی به‌ خوا نه‌سپیرت و له‌ ته‌مه‌نی (۷۲) سالتیدا ده‌فات نه‌کات .

پاشان به ههول و کوششی بن وچان و یارمه‌تیی موریدانی نه‌قشبه‌ندیی له (لبنان) و (سوریا) و (کوردستان) له مه‌راسیمه‌تیی شایسته‌دا جه‌نازی پی‌لژیان هینا‌یه‌ره بۆ کوردستان و رۆژی جومعه (۲۲ / ۱۰ / ۲۰۰۴) له مزگه‌وته‌که‌ی خۆی (- مزگه‌وتی بوخارا - که سالتیک پیش وه‌فاتی خۆی دروستی کرد) له هه‌ولیز به خاکی سپێردرا .. داواکارین له خۆی په‌روه‌ردگار پاداشتی به‌خیری هه‌موو لایه‌کیان بدانه‌ره و مامۆستای (فه‌نایی)ش به به‌هه‌شتی به‌ریی خۆی شاد بکات (آمین) . نێمه‌ش لی‌ته‌دا خۆ‌ینه‌رانی خۆشه‌ویست به خۆی گه‌روه نه‌سپێزین و خوازیارین له ئاماده‌کردنی نهم به‌ره‌مه‌دا نه‌رکی وه‌فامان به‌رامبه‌ر به مامۆستای (فه‌نایی) پارکمان به‌جێن هینا‌یت و خزمه‌تێکمان به‌ گه‌نجینه‌ی که‌له‌پووری نه‌ته‌وه‌که‌مان گه‌یانده‌یت و نهم به‌ره‌مه‌ش که‌لتینیک له کتێبخانه‌ی نه‌ده‌یی کوردیی پێ بکاته‌ره و بێته‌ مایه‌ی دره‌سه‌دان به کاروانی نه‌په‌راوه‌ی پێ بایه‌خێ نه‌دیپ و شاعیر به‌ره‌هه‌کانی گه‌له‌که‌مان .. له‌گه‌ژ داوای لێبوودن و چاره‌بۆشیی له خۆ‌ینه‌رانی نازیز له هه‌ر هه‌له و که‌م و کورتی یه‌ک که‌ له ئاماده‌کردنی نهم به‌ره‌مه‌دا به‌رچاو بکه‌ویت ، چونکه پاکیی و بێ‌گه‌ردیی ته‌وار ته‌نها بۆ په‌روه‌ردگاره .. فه‌رموون با پێکه‌وه ده‌رگا له‌سه‌ر نهم گه‌نجینه به‌ترخه و لا بکه‌ین و بچینه نێو گونزاری هه‌له‌یه‌ست و هۆنراوه پێ سۆز و پاراوه‌کانی نهم شاعیر به‌رز و ده‌ست و خامه وه‌نگینه‌ی گه‌له‌که‌مان .

عابد عبدالله مصطفی

هه‌ولیز - ۱ / ذی‌الحجه ۱۴۲۶ کۆچی

۱ / ۱ / ۲۰۰۶ زاینی

بەشى سۆرانى

﴿ شیوهی دلداری ﴾

نعم پارچه ههلبهستم له کاتیکدا نروسی که حمزهتی
 پسر (قُلَسْ بَرَّ) له بهر چند هزیهک نیازی را برو عیترایش
 به یه کجاری به جن بهینیت و تشریفی بهچیت بز نهردهن . بویه
 تشریفی له بهغداره هاتره بز سلیمانی بز خواحافیزی له خزسانی
 خزی و له مورید و منوروی سلیمانی و دورویهری .

سلیمانی - سالی ۱۹۸۹

له یله کهم نه مریز له گولنزاری وهتهندا بار نه کا
 وا بهرو خاکی غه ریسی سواره سواره غار نه کا
 دل په پولهی دوری شم بور بز فیراقی نه که دیسم
 ههروه کو بولسرل له سه بهرگی چه من هاور نه کا
 ناله نالسی مینه کهی پر سوزی نه هلی دل که دئ
 ره که نهینی پوره ههنگه و مهیلی بهرد و دار نه کا
 سهیره ا سهیری مهقدهسی کهن وا بهناری بهدرفه
 هه نه لئی مهحشر هه لستاره و گولسی من فار نه کا
 تز که توتی مهربی فیری شه که رسانه له بت
 وا له بهختی تته تبعه دیاره مهیلی خار نه کا
 دوردی بسن دهرمانه حالی ناله باری گولشه من
 بویه سهروی تازه نیان رو له لای نه غیار نه کا
 جا نه گهر نه گبهت نه بسن نه مریز وهتن بز وا نه بین !
 رو له هه لایه که نه کهم گهل شیوهی نازار نه کا

من وهكو داريكسى وشكىسى بهر هه تاوى پسايزم
 بزيه ناهى دل له دورريت ديدة كارى نار نه كا
 دل نه وهنده زار و بينزاره به كوزچسى نازى تو
 چارى ناچاره (فهنايى) شيونى دلدار نه كا

﴿ قامه تى يار ﴾

قامه تى يارم له ريكى دا له نهى شه ككهه نه كا
 خونچه كهى لىوى به تىن ته مىلى نيلوفه نه كا
 سهه موعه ها وا له ژير نازى بسروى بسز تيفلى دل
 نه م كه شه كر و شيه قورتى . كهى له مه سهه دهه نه كا !
 ته بهى توتى واره كه م تا گولشه نى توى بپته سهه
 دهركى وازى رازدارى و نازى سهه دل بهر نه كا
 هوه هودى باخى سهه با ميهرى سوله يسمانى كه سهه
 بين درهنگ نهه بين زمانه كه شفى سهه سهه و سهه نه كا
 سهه له سيحرى چاوه كهى سهه سام نه مىتنن چاوه كه م
 بهس به غه مزه نيره نازى كارى سهه نه شه نه كا
 من له دارى زولف و دانهى خالى سهه زور تينگه يسم
 نهه به خوئى نامورادان په نجه كهى نه سهه نه كا
 چونكه ته بعضى ناسكه و نه دامى ناسك تر له گول
 بزيه زور ره نجه (فهنايى) سهه به ناهدق شهه نه كا

﴿ جہ فاکیٹشی محہ بہت ﴾

جہ فاکیٹشی محہ بہت کہی نہ با خوشی لہ دنیا دا !
 بہ مدیلی لہ یلہوہ زیللت بہ تہ خستی پادشا نادا
 گہ دا لہم بہ زمہ دا شایہ نہ گہر جہوری رہ قیب پیتن
 نہیمی عہتری رُوح نہ فزا بہ مولکی سن بہ قسا نادا
 دلی خالی لہ یساہ و عہ شقی دل داری نہ زہل چولہ
 بہ لٹن ہر بڑیہ عاشق دل بہ گہنجی سن بہ ہا نادا
 لہ گہر رہ بہر نیشارہی چاری دل بہر یں لہ رنگہی عہ شق
 توفہ یلی دل بہ یادی نہو لہ ہر نہم رنگہ لانا دا
 عہ جایب عالہ متیکہ بادہ نوزی و مہستی مہ یخانہ
 لہ نیر نہم بہ زمہ دا کہس گوئی بہ قانونی حہ یا نادا
 دہا قوریانی دہستہ ہم رہہ ساقی بہ ہاوارم
 کہ غہیری پیالہ کہی دہستہ بہ دہردی من دہرا نادا
 نہ گہر طالبع مہدہد کا بز نہ قہی کونجی مہ یخانہ
 زہ کاتی گہنجی شاہی شا بہ سج و پادشا نادا
 لہ پہردی ناز نہ گہر دل بہر بیا ناریں لہ کوشتی خزی
 بہ صاعی نہر (نہدا) ہر گیز بہ مولکی ماسیرا نادا
 (فہنایی) خزی نہ زانیں دورہ لہو بازارہ پسر شوزہ
 خدیالی نانومیدیش قہت بہ قہلی سن صہ فا نادا

﴿ رڼه‌وې رڼگه‌ی محه‌ببه‌ت ﴾

رڼه‌وې رڼگه‌ی محه‌ببه‌ت بسوږه دل‌داریی نه‌کا
 با به رهنجی کزکه‌نیش بڼ س‌یری رووی یاری نه‌کا
 عاده‌تی نه‌م به‌زمه رایه نابڼ هرگیز کزل‌بدا
 تا له سرچاوه‌ی دو چاری خوینی دل جاریی نه‌کا
 یا نه‌بڼ داتڼ س‌ری تا س‌ر له مقصد د‌ر نه‌چسڼ
 یا ه‌تا ته‌یری روحی په‌روازی یه‌کجاریی نه‌کا
 با گرانیش بڼ گه‌رانی شاری عه‌شقی گولڼ‌رخان
 عاشقی صادق به خوینی خوی به س‌ر یاریی نه‌کا
 نابڼ بساکی بڼ له رڼگه‌ی دور و ده‌جسوړی فراق
 چونکه غه‌مزه‌ی چاوی له یلا فیری س‌د س‌واریی نه‌کا
 بسوږه هرگیز راپه‌ری نه‌م رڼگه سل ناکا له هیچ
 چون سویای میهری نیگاری س‌د مه‌ده‌د‌کاریی نه‌کا
 بولبولی بیچاره نابینی ! له ش‌وقی ره‌نگی گولڼ
 سا بگا یاخو نه‌گا هر شیوه‌ن و زاریی نه‌کا
 بسو ته‌ماعی جه‌نسه‌تی مولکی به‌قا په‌روانه‌وار
 خوی به س‌زی ناگری ش‌م جه‌رگی خوی نارییی نه‌کا
 شیوه‌یی شین‌تانه نه‌نو‌سڼ له به‌ر چاری ره‌قیب
 مه‌ستی مه‌بخانه‌ی حه‌قیقه‌ت مه‌شقی ه‌ز‌شیاریی نه‌کا
 قوتی رڼگه‌ی عه‌شقی جانان خوینی جه‌رگه بی‌گومان
 مه‌ره‌مه‌سی س‌ه‌س‌ره عیلاجی د‌ر ده‌که‌ی کاریی نه‌کا

ناری ناری نووکی خامه‌ی لودره‌تی نه‌قشی نه‌زله
سه‌د (فه‌نایی) بز به‌قا ته‌علیمی رزگاریی نه‌کا

﴿ روخساری شه‌م ﴾

یاره‌که‌م نه‌میرۆ به‌ عیشوه و نازوه‌ دل تیر نه‌کا
تجری موژگانی به‌ غمه‌زه‌ کاری په‌نجه‌ی شیر نه‌کا
ده‌وری په‌روانه‌ی روحم تینفکره‌ بز روخساری شه‌م
به‌زمی دل‌داریی به‌ سه‌د نوستاد و زاهد فیتر نه‌کا
(فی السُّنَّه) گهر بیته‌ بازاری ته‌هاشا ته‌و به‌ ناز
شهو‌قی رنگ و روی چه‌مه‌ن بین‌ره‌نه‌ق و بین‌خیر نه‌کا
داخی دوری جاروباره‌ی نیشه‌ بز ناسۆزی دل
بزیه‌ تامی نه‌شکی چاوم هدر له‌ تال و سویر نه‌کا
تا سه‌با موژده‌ی به‌ دل دا بز طلوعی ماهی روی
چاره‌چاوی مه‌قدمی بوو نه‌ینه‌زانی دیر نه‌کا
سا سه‌با فرمور بلن بز که‌ی نه‌بین ته‌و رۆژه‌ ! خسۆ
گهر به‌ رحمت رو له‌ من کا چاوی دوژمن کویر نه‌کا
فرسه‌تی سولتانی حوسنه‌ بز (فه‌نایی) بین‌به‌قا
بز زه‌کاتی گهنجی حوسنی چاره‌پوانی خیر نه‌کا

• • •

﴿ حەقیقەتی عەشق ﴾

عەشق گرتگە بەر نەبێ لە لەو حەسینی سەر ئەکا
 مەجازە یان حەقیقەتە حیکایەتی خەتەر ئەکا
 دڵبەر نەگەر مەجازە یا حەقیقەتە لە رۆی نەوین
 شایدە کۆکن و مەلا^(١) کاریگەری حەجەر ئەکا
 عیلمی جنونە پێر فەسۆن نەچیتە نیتو دڵ و دەروون
 طالبی عیلمی عاشقی رەسوزی حەسب لەبەر ئەکا
 راز و نیاز و نازە یا سۆز و گۆدازە کاری نەو
 مەست و خۆماری عەشقە نەو لیتوی بە بادە تەر ئەکا
 عەلمی عەشق و بێخودیی دەورە لە تۆمەتی هەوس
 تینی گری دەروونی تەر لە یارەکی حەزەر ئەکا
 مەجازی بێ هەوس نەبێ لە سینە کە ئەکا نەسەر !
 تام و مەزە حەقیقەتە لە سینەدا بەصەر ئەکا
 کۆکەنی بێنەوا بەلسن لە تاقی بێستوونی دڵ
 بە یادی نەو حەقیقەتە بەرەو فەنا سەفەر ئەکا
 عاشقی بۆلەوس نەگەر بگاتە نەو پەری مەبەست
 هوسری بە نرخی بێ بەها بە نارهزۆر هەدەر ئەکا
 عەشقی حەقیقی یە بە حەق فەنا ئەدا بە دەم فەنا
 رێپەوی مۆلکی وەحیدتە بەرەو بەقا سەفەر ئەکا

^(١) مەبەست مەلای جزیری و نەو کەسانەن کە لەسەر وێبازی نەو نەبۆن .

(هۆنەر)

مه‌جاز نه‌گه‌رچی دل‌بهره حدیقی دین و دل‌دوره
قیبله‌نمایه بزیه رو له خالقی چه‌جه‌ر نه‌کا
(فهنایسی) خوی که دوره له‌م به‌زم و بیساته بیتگومان
شاده که باسی نه‌هلی دل به‌خامه‌یسا گوزهر نه‌کا

﴿ خوی‌ناوی خامه ﴾

خامه‌که‌م نه‌مه‌ژ به‌وردیسی تال و سویرسی باس نه‌کا
وا به‌ده‌م نووسینه‌ره خوی‌ناری لسن دئ راس نه‌کا
ناری سووری نه‌شکی من بوو بوو به‌خوینی خامه‌که‌م
بزیه خامه‌ش وه‌ک دل‌م له‌و خاله باسی یاس نه‌کا
دل له‌بهر نووری عه‌بیه‌ت بوو به‌جینگه‌ی هه‌ول و ده‌ول
نیسته بزین و به‌ره‌مه‌سی زولماته وا هر کاس نه‌کا
بوو به‌ده‌شتی شوره‌کاتی بن‌سه‌مه‌ر وه‌ک بن‌عه‌مه‌ل
به‌س له‌ره‌می خوا که‌من هه‌ر چاره‌پروانی خاس نه‌کا
وا له‌به‌هری زولمته‌ت و گینه‌ژاری حالسی ناره‌وا
چاره‌به‌چار نه‌ر بیته‌ده‌ر شیره‌ی له‌هیی نه‌سناس نه‌کا
بزیه‌را وه‌حشی سیفته‌ت بینزازه له‌م بازارپه‌دا
حالسی شینواری له‌حالسی مامه‌له‌ی وه‌سواس نه‌کا
داخ و ده‌ردی دل (فهنایسی) نایه‌ته‌ته‌هریر و به‌اس
نه‌و که‌ه‌ی سه‌رخو‌شه نه‌مه‌ژ ته‌رکی باس و خواس نه‌کا

﴿ عاده‌تی مه عشووق ﴾

یاره‌کم نه‌میژ ته‌رازوی مه‌یل و میهری سه‌ر نه‌کا
 چاری نه‌تتانی له‌گه‌لما هه‌ر به‌عه‌مدن شه‌ر نه‌کا
 ناگری عه‌شقی له‌لاین تینی وه‌ک بورکانه‌ بسۆم
 به‌س عه‌جده‌ب له‌ملاره‌ بین مه‌یلی له‌ بای سه‌ر سه‌ر نه‌کا
 عاده‌ت و مه‌رسومی مه‌عشووقیی له‌کاتی سه‌یدی دل
 وایه‌ گاهین خۆز فرۆشی و گاهه‌یالی سه‌ر نه‌کا
 مولکی وێران‌ه‌ی دلی گرت و به‌ره‌ش رازی نه‌بوو
 بۆیه‌ تیشی یا له‌ خه‌نجه‌ر یا ده‌می نه‌شته‌ر نه‌کا
 گاهه‌ قولله‌ی قافه‌ره‌ یه‌عنی مه‌حاله‌ ره‌میلی تو
 گاهه‌ له‌ گۆشه‌ی سینده‌ مه‌یلی شه‌ره‌ و سه‌نگه‌ر نه‌کا
 گاهه‌ به‌ خه‌نده‌ و ناز نه‌پشکری غونچه‌که‌ی لێو و ده‌می
 گاهه‌ به‌ قه‌ه‌ر و کینه‌ره‌ هه‌نگامه‌که‌ی مه‌حشه‌ر نه‌کا
 گاهه‌ له‌ مولکی بن‌نیازی لانی یوسف لێ نه‌دا
 ناری ناری بۆیه‌ داوای مولکی نه‌سکه‌نده‌ر نه‌کا
 گاهه‌ به‌ نیلی لوتنه‌که‌ی تیراو نه‌کا میسری دلان
 یانی ساری مینه‌ رینه‌ی مه‌ززه‌عه‌ی نه‌خضر نه‌کا
 ساره‌وانی کاروانی که‌عه‌ب‌ه‌یسی ناماله‌ سه‌ر
 که‌ی (فه‌نایی) له‌و دیاره‌ لێوی وشکی ته‌ر نه‌کا

﴿ نازاوهی ولات ﴾

نهم هونراوه پیم له کاتی جهنگی ههشت سالهی نینوان نینران و
عینراقدا توریسی ، که به داخه وه میلهه تی کوردیش نیایدان زلد
زهه رصه نه بوو .

سلیمانی - سالی ۱۹۸۳

دل که مه جنورنی فیراقه شیوهنی له یلان نه کا
غوریه تی دیداری یاره شۆر و شه پ به ریا نه کا
بولعه جه پ وه زعینکه نه میرێ شاخ و دهشتی شاره زوور
بارشی فیتنه ی عه جه م ته میلی عاشوورا نه کا
تۆزی تۆپ و دوو که لسی بارووته وه ک هه رری به هه ر
نه شکی کوپ کوژراو نه بارینن عه ره پ شه پدا نه کا
ته رزه بارانی سنووری نینه گولله ی تۆیه به سی
دهشت و ده ر ناگر نه دا شیوه ی له ناته شگا نه کا
حیقد و کینه ی نه هلی بیدعه ت بوته فیتنه ی به حر و به پ
روو له هه رلا کا نه بیسم (عُمَّتِ الْبَنُوْی) نه کا
پیاری واقیع بین نه زانن ره مزی نازاوهی ولات
ده ک به کوپه ی خوم به ری شین کا نه وه ی نارا نه کا
سه پیره نهم وه زعه له به رچاروی نه دیسی نیکته زان
ریوی خۆی لسن بوته شینر و تاجی شا داوا نه کا
ناحه قی مه گرن که پییری پر له حیله و مه کر و فیل
وا له کلکی ماشه ریننی پر به ده م حاشا نه کا

چون به چاری خوی له بینن به چکه شیرانی ولات
 بز که من پاره و دردم دیت و به دوا یسا رانه کا
 پدده هلته گرم له سر نه سراری دل را چاکه لام
 باز و شاهین بن هه دوق خوی بز زه عن ریسوا نه کا
 مردنسی مهردانه قه یناکا له پینتاری شهرف
 داخلی زوری وا له دلما نهو که سهی ساوا نه کا
 با له مه تلله ب لانه دم بز ره زعی ناهه نجاری خه لک
 دهردی دوریسی تۆم به سه ناسوری سد به لوا نه کا
 گهر نه پرسی حالی بن حالیم له غوربهت چاره کهم
 وا به دم با که ی به لاره هدر له تای هه ودا نه کا
 چونه ژیم ! ژانی بن زامه به دمس جهوری فه لکه
 دل ره کو ره حشیی خه یالی جهنگه ل و سه حرا نه کا
 سه بره چاری ناکرین بز تز (فه نایسی) نه م خمه
 چونکه ته قدیری شه زه ل چس بن نه به د هدر را نه کا

﴿ ناهونالهی ژیم ﴾

دل له داخلی دوری یار و یاره وانم شین نه کا
 نم نمی نه شکم جه دیقیه یینه کهم رهنگین نه کا
 شین و هاوارم له غوربهت زه لسه له ی خسته ولات
 ناهونالهم بزیه له سرلا دوژمنم به دبین نه کا
 من له مانی خزم هه میشه تان و نسارم بزته غم
 چس له گه ل کهم ا نه به ناحق دین له گه ل من قین نه کا

کۆنه ساتنی کۆنی خۆم لاسن بۆته زیندانی عهدو
 ئەو بەوش لاسناگه پێ داوای (جەبەل حەمرین) ¹¹¹ ئەکا
 گا لە شەرق و گا لە غەرب ، گاهن لە باشووری و لات
 تاوەتەرزی تۆپە دێ مینشکی سەرم بێتین ئەکا
 وا هەزاران لاشە ئەمەری کەوتە سەر خاکی وەتەن
 چی ئەوئ ئەو خۆینمژە ! کافر لە ئەو ئەفرین ئەکا
 قەتلی و عامی نارەوا مەتە بەز کوردی هەزار
 تا بە کەدی مێژوو لە گەلما مامەلە ی گورگین ئەکا
 داخی کەس نەیکوشتووم ئەو زۆلە کوردی هەر بە دەم
 بەز زەعامە و پوولی و پارە خۆی بە دین پەرۆین ئەکا
 دەک بە شمشیری قەزا جەرگی لە گەل دژ پارە بێ
 ئەو کەسە بەز دژ لە گەلما دێ بە چەک تەمەری ئەکا
 یا لە گەل ئەم دینە پاکە و ئەم گەلە ی خاوەن شەرف
 حەز لە شێوی نازە ئی روس و لە یاسای چین ئەکا
 بەیە با بێر کاتەرە کۆرسە و لە کۆری هاتسۆتە دی !
 (ئەنایسی) مرد ئەداخا شەهونالە ی ژین ئەکا

¹¹¹ جەبەل حەمرین : شاخنیکی نۆمی دۆسۆدەرە ، کە بۆتە سنووری
 نێوان کورد و عەرەبی عێراق ، (هۆنەر)

﴿ دهردی دووریسی لهیل ﴾

لهیله کهم دهردی که دوریت شینی دل پهیدا نه کا
 بزیه وهک مهجنون دلیم هه شیرهنی لهیلا نه کا
 مایه کهی ژینم هه موو من بزیه نا ریجازی پیتت
 وامنه زانی تیزی پیتت دهرمانی سهه سهردا نه کا
 بزیه تهرکی عالهمم کرد ماته می تۆم گرتنه دل
 نه موت نهه لوقمانه دهردی بن دهوام بسۆ چا نه کا
 تا له گزشه ی دل نه زهر کهی وهک هه کی می حالزان
 چی که غه مزه ی چاره کهت دهردی کی تر پهیدا نه کا
 چینی زولف و حاجیبی نه برۆت به عیشوه و نازوه
 نهه شکاری دل نه کا نهه شۆر و شه پ بهریا نه کا
 من به غه م فیره دلیم وهک تیغلی په کسه له به شه
 خۆشه تا نهه لای لایسن بسۆ دلیم شهیدا نه کا
 شیرهنی بن سه بری په ناچاره بسۆ ته سکی نی خۆی
 شین نه گنبرین بن وچان نهه نای و نۆی و هه نه کا
 دهست و پنی به سراره کهس ناگا به دادی بهم شهرد
 کن نه زانی حالنی دل چۆنه و له بهر چی وانه کا
 شههد و شه ی لینی یاری لسن براره بزیه و
 وهک (فه نایسی) دم به دهه هه شین و واره یلا نه کا

﴿ له شكري غم ﴾

نهم پارچه هژنراو بيم له وهلامی دوستی سازيز و خوشه ويستم
مه لاسه يد نه حمدهی نيسام و سه رخنه قمی خانه قای (درو بود) دا
نوروس ، به هوی جهنگی نيران نيران و عيتراق و توپ باران كردنی
هندنيك لادئ و گوندي كوردستاني عيتراق له لايه ن حكومهتی
نيرانه وه كه زهرد و زيائينكي زوری له دواي خوی به چين هينشت .

سلیمانی - ۶ / ۵ / ۱۹۸۲

باخچهی كالای سلووم دئ له وئ له نگر نه كا
يا بليم كه شتی نه زايه و گه شتی به حر و بهر نه كا
ناخودای رۆحم له گه ليا حازره و ديتسه حوزور
بۆ نه دای ره می نبرادوت مه حزه رت به ندهر نه كا
هر به بۆ نهی نينه به دل نيره نارامی نيه
بۆ نه دایم بهی یار و نولفه تی كيشوره نه كا
ناگسری به ريزته نيقيمی وجودم رۆژ و شه و
لافی قه قنهس لسن نه دات و سينه كم مه جهر نه كا
خوريدت و دوروی وه تن وا هينز و پينزی لسن بهریم
كهی نه میمی سوبھی جانان جان و دل مه عبهر نه كا
سينه كهی پر ميحنه تم رهك گيتزی دهريا ديتسه كوئ
تا دلهی ره حشه تزه دهم بهرینكي نه و مه نزه نه كا
من كه رنبازم له رنبازی فتونی عشق نه چور
چی بليم نه مبر ! كه دوا بۆزم له رۆزی شه نه كا

من خدیائی جهور و نازارم نه بسو هدرگیز له کس
 نیشی نهم خه لکه له نیشی عه قروب و نه ژدهر نه کا
 له ززهت و شوقی به هاری که یف و شادیم بزه غم
 بویه تیپ و له شکری ناهم له دل ههنگه نه کا
 شورش و غه رغایه نه سرکه له دهشتی شاره زور
 نه عه رته ی رعد و بلنیه ی تزیه عالم که نه کا
 راس و چهپ ناگر نه بارینن له سه دهشت و چیا
 شار و لادهن پینکه وه هه شیوه ی نه که نه کا
 خدیسه شه بیازی گزیده بز شه به یخوونی ستم
 جار نه بسن نه وباشه دئ ته عقیبی کینه و گهر نه کا
 قومه له ی قهر و غه زوب نه پوژسته سه مال و منان
 گینه لووکه ی تزوز و بارووتنه له بای صه صه نه کا
 نه پله ی وا پنی نه لنین عه سری حه دید و پیشه رویی
 عاله من بن خان و مان و بینه کس و بن دهر نه کا
 دهوری تزیه و تازیانه ی عیبه ته بز پیاری ژیر
 دئ به سه مانا به لام (الحمد لله) سه نه کا
 نهم هه ل و سه رجه نه گه ر بیلنن به کاسی دل بگم
 بنگومان نه کاته دل هه مه یلی نه سه روره نه کا
 دوژمنی زاهید نما حوکمی جیهادی داره بسوم
 وا دیاره قافلته ی سه رگم له پر تیپه نه کا
 وا به رهو شاری سلیمانیه نه پرم بن مه یلی خزم
 دهستی قودرهت مه یلی بن له م شاره شم هه دهر نه کا

جا نه گهر چاروم له چاوت وږ يو تا بازاړې حشر
 نو ددهش رڼم له شونت نه مېر و نه وېر نه کا
 عه هدی من عه هدی که ناگوزې به سه ددوری فله ک
 صه یقه لی مېهر و عه بهت نیشی سه د مېگر نه کا
 گهر نه پرسی حالی ناشتھی (فنا یسی) دهر به دهر
 را له جینگی گز شه گریسی خانه قا سه دهر نه کا

﴿ عه شقی مه جازمی ﴾

عه شقی مه جاز نه گهر چی نه ددوره له فیعلی نارېوا
 رواج نه دا به شوری دل که دم له حالی عه شق نه دا
 نه گهر چی تام و پیتھی نه له رنگ و رو نه دا خه بهر
 هورینی عه شقی حدق نه بن کن به سورادی دل نه گا
 که سن مه جازه نار زوری شه مهش بزانی زویه زور
 که دیمه نی نیگاره که ی شادی به نفسی نه نه دا
 دل به خه یالی زولف و رو له گهل خه یاله رو به رو
 په عنی به بن نه نتیجه کاتن که نه سه فهر نه کا
 مه جاز نه گهر بېسته هز به تان و پز له سینه دا
 عاشقی زار و پینه وا جا له رموزی عه شق نه گا
 حوسنی گول و چه من هم سو که دیمه نی که بز نه بن
 خه یالی خساره گهر بلین عیلاجی دوردی دل نه کا
 یاری حه قیلی په به حدق طیبی حالزانی دل
 بزیه (فنا یسی) دم به دم تانه له جامی جه نه دا

﴿ واوهیلای دل ﴾

دل به داخلی هیجری تز نهی دیده واوهیلا نهکا
 بز هریمی ناستانهت نهو به سهر سهردا نهکا
 تال و سوتیریت بز نهچیتئ بز دهمن دیداری تز
 نهو دهمدی هدرگیز نهدی همر بزیه وا غهوغا نهکا
 بولبولی بینچاره شهیدای رنگی دوروزئی گولنه
 بولبولی دل یادی خونچهی (جَنَّةُ النَّارِ) نهکا
 ههولسی پهروانه له دوری شه له بهر شوعلهی نهو
 نهینهزانی نهو به فوریه که شه شهوی یه لدا نهکا
 واعیزی نهم شماره دلخوشه به زوهدی بن مهزه
 نهو به قال و قیلره شزپش به دم بهریا نهکا
 تا نهنوشن بساده نازانن له زوق و حالسی دل
 نهم له ژنر پهردی جنورنا زیگری یامهولا نهکا
 تینهگا نهوساکه زوهدی بن حقیقت هیچه هیچ
 عوزری بن دهکی له ساقی پر به دل داوا نهکا
 قاله قالی مه درسه که کی که شفی ره مزی عشق نهکا
 کن به عیلمی فه لسه فه ته شریعی (أَوْ أَدْنَى) نهکا
 مهستی بن مهی تینهگا لهم به زمه با برپوا ره قیب
 چی نه زانن نهو (فهنایسی) چی به دل نیشا نهکا

﴿ جهوری فہلہ ت ﴾

نہم شیعہ ہشتم ہر لہ کاتی جہنگی نیران و غیراقدانویسی .

سلیمانی - سالی ۱۹۸۳

سہر لہ سایہی تیزوہ نہ میری وا بہ سہر سہودا نہ کا
وا لہ ژتیر جہوری فہلہ کدا چسی بلن نہم را نہ کا
دل کہ تینوی روتہ دیدہم راک دہرووسی صایمہ
شہرہ تہی ناوی حہ یساتی تہ لہ من داوا نہ کا
سہرج و سہرجی عالہ می نہ شہاحہ دہوری داوہ لیم
رہک سوپاکہی (سہلم و تور) ہ فرتہ نہ و غہوغا نہ کا
حالہ تہ نہ میری کہ نہ یبیم لہ گہل دہوری تہ مہر
رہک نہ لین ہز کہ ہکشان نیساتی لژدہی کا نہ کا
من بہ (کا) رازیم تہ گہر بارانی ناسن لین گہری
چسی نہ یبیم وا لہ گہل ناگر لہ سہردا دائہ کا
مہ تہجہ نیقی ہیجری یاران دانرا ہز حالی من
نایہ تہی (یا ناز کونی) کہی نہ مہم ہز چا نہ کا
من بہ دایم جہستہ کہم گہستہی دہمی مارانہ لیم
رژو و شہر مہ شفقوولی ناٹہ و ناہہ وارہ یلا نہ کا
تہبعی تہووتی وارہ کہم قیزی شہ کہہر ہو چا و کہم
نیستہ تالیی حہ نزولہ تہ میلی قہند و چا نہ کا
من شکایہ ت کہم نہ گہر نہ میری لہ بہ ختی خزم نہ کہم
وہر نہ خزم دہستی تہزا سہرجی بکا سہر چا نہ کا

(لَيْسَ فِي الْإِنْسَانِ كَلًّا أَبْذَعُ مِمَّا جَسَرِي)
 (خَاشِ اللَّهُ) مِنْ بَلِيمِ بَزْجِي ! لَهَبَرِ جِي وَآ نَهْكَآ
 نَابِهْتِي (لَا يُسْتَلُّ) دَهْمَبِيْتَه بَزْ نَهْهَلِي تَهْمِيْزِ
 بَهْسِ عَهْجُوْلَه لَادَهْمِيْ بِيْنِ سَهْبِرَه گَهْر شَهْكَوآ نَهْكَآ
 نَابِهْتِي (لَا تَقْنَطُوا) تَهْمَكِيْنَه بَزْ يَهْنَسِي دَهْرُوْنِ
 رَهْمَهْتِي حَهَقْ عَامَه چَارِي مَهْد سَهْرِي سَهْوَدَا نَهْكَآ
 جَا نَهْگَهْر دَهْنِگْ كَهْم لَه عِيْجِزْ وَ نَاتَهْوَاوِيْسَه بَهْئَسِنِ
 كُوْتِرْ هَهْتَا نَهْمَرِيْ خَهْيَالِي دِيْدَهْيِي بِيْنَا نَهْكَآ
 مَاهِي كَهْنَعَانِ نَهْر بَه عِيْشَوَه بِيْنَتَه مِيْجَرِي عَاشِقَانِ
 شُوْرَشِي مَهْهَشَهْر لَهْنِيْوَه مَوْلَكِي دَلَانِ بَهْرِيَا نَهْكَآ
 دِيْدَهْيِي يَهْعَقُوْبِي دَلِ بَزْ كَهِي بَه مَوُوْدَهِي كَارُوَانِ
 چَارِي نَابِيْنَا بَه بَزْنِي پِيْجَهْمَهْنِ بِيْنَا نَهْكَآ
 رُوْژ وَ شَهْوَهْر چَاوَهْرُوَانِي مَهْقَدَهْمِي دَلْدَاْرَه دَلِ
 عَاقِيْبَهْتِ هَهْر سَهْبِرَه دَهْرَهِي بِيْنِ دَهْوَامِ بَزْ چَا نَهْكَآ
 سَهْبِرْ نَهْگَهْر نَاكَا (فَهْنَايِي) چِي نَهْكَآ لَهْم حَالَهْدَا
 گَهْرچِي شِيْرَاوَه بَه غَهْم يَارِيْ يَهْ سَهْر هَهْوَدَا نَهْكَآ

﴿ سَوْلَتَانِي عَهْشَقْ ﴾

دَهْبَدَهْبَهِي سَوْلَتَانِي عَهْشَقَه رُوْژ وَ شَهْر نَاوَا نَهْكَآ
 زَهْمَزَهْمَهِي مَهْمَتَانِي عَهْشَقَه مَهْهَشَهْرِيْ بَهْرِيَا نَهْكَآ
 گَهْر دَرَشِي دَهْرِي فَهْلَهْكَ يَا مَاه وَ پَهْرُوِيْنِ وَ نَجْوَمِ
 گَشْتْ گَهْرَاهِي صِيْدَقَه تَهْصَدِيْقِيْشِ لَه تَزْ دَاوَا نَهْكَآ

عه‌رش و فه‌رش و کورسی یو له‌رح و قه‌لم بز مودده‌عا
 یه‌ک له‌درویه‌ک نووسه‌ره تۆماری عه‌شق ئیمزا نه‌کا
 جو‌مبووشی ده‌ریا له‌گه‌ل شیب و فرازی رووی زه‌وی
 حاله‌تی جۆش و خروۆشی سوکری عه‌شق ئینشا نه‌کا
 قه‌بز و به‌سلی عه‌شقه له‌م ساحه‌ی نه‌زادا چاره‌که‌م
 عاله‌می ته‌میله‌ را ته‌لیدی هه‌ور و به‌ا نه‌کا
 تا نه‌بارتسن له‌ ده‌ریای عه‌شقه‌ره تم تم به‌ لوتف
 مه‌ززه‌عه‌ی بینه و ده‌رونی عاشقان ئیحا نه‌کا
 سا زمانی حاله‌ یا نووسینی قاله‌ هه‌ره‌ه‌موی
 دانجی که‌رن و مه‌گان ئیعلامی عه‌بدی خورا نه‌کا
 عاله‌می پایین که‌ په‌ته‌ بزته‌ مه‌زه‌رگامی عه‌شق
 وا نه‌زانی په‌ته‌ سه‌یری دانجی نه‌ما نه‌کا
 چونکه‌ مه‌هدی دانجی کورپرایه‌ بز ته‌علیمی عه‌شق
 رینۆتینی بز هه‌واری دانجی عولیا نه‌کا
 که‌نزی مه‌خفیت پین نه‌ناسین نه‌گه‌ر عه‌قلت هه‌بن
 روو له‌ حق لادانه‌ هه‌رکس پشت له‌ ریگی را نه‌کا
 مه‌ده‌سه‌ی ته‌ورات و ئینجیل و سه‌حیفه‌ی نه‌بیا
 وه‌ک (کلامُ الله) هه‌موو ئیباتی نه‌م ده‌عوا نه‌کا
 حیکمه‌تی نیرسالی یه‌ک یه‌ک نه‌بیارو مورسه‌لین
 ناره‌دانیی مه‌ده‌سه‌ی عه‌شقه‌ و هه‌تا سه‌ر وا نه‌کا
 تۆ نه‌گه‌ر له‌م مه‌ده‌سه‌ ده‌روو بی نه‌بوونت چاتره
 چونکه‌ بوونت ده‌رسی عه‌شق و به‌نده‌گیت پین چا نه‌کا

گهرچی بوونیشته نه بوونه واک نه بوونت بوونه بؤت^{۱۱۱}
 تازه چارت ناکرئ هههر عهشقه حالت چا نه کا
 نه فسه یا شه یثانه مانبع یا رفیقی ناپه سه ند
 لیتره یا له ولا بزانه تز به تز ریسوا نه کا
 تز نه گهر به حری له عیلم و عابیدیکی خزیه رست
 خزیه رستی جه هله ناخر خزی له خزی حاشا نه کا
 فه لسه فدی عیلم و عه مهل نی خلاصه بز ریجازی عهشق
 بسن نه مه نی فلاسه ، زاننا کاری نازاننا نه کا
 جه وههرو ماکه و هه وینی زه مزه مهی عهشقی نه له ست
 روحی پاکمی (مُصْطَفَى) یه و زیگری یامه ولا نه کا
 واسیطه شه ووهل له به یینی خالیق و مه خلوق نه وه
 بزیه خوا خزی بز که مالی فه زلی نهو (لَوْلَا) نه کا
 تاکه سواری (لَيْلَةُ الْأَسْرَى) یه بز میعراج نه چن
 طهی مه قامی (لِي مَعَ اللَّهِ) و قوربی (أَوْ أَدْنَى) نه کا
 تز نه گهر حه لقهی غولامی نهو له گورتا بسن به دل
 پیته گهی یا تینه گهی عاشق به چی سه ودا نه کا
 تا به میراثتی دلی نهو زانه دل سه یقدهل نه که ی
 چی نه زانی نه فی سه رکینشت به چی به لولا نه کا !

^{۱۱۱} راته : بوونی بن عهشق ، واک نه بوونه و بن سووده بز دواپوژ " له گهل
 نه هه شدا نه بوونت - راته نه مانت - له دنیا هانه بز نه دنیا و تازه
 بین نه نیسته قزناغیکی تری بوونت ، به لام په شیمانیت له وین بن سووده ،
 (هزهر)

وا (نه نایس) رهك عه جووژی میسره بز سه ودا گهریی
هیچه خوی هیچی به دهمته و مدیلی مرلکی شا نه کا

﴿ هاواری دل ﴾

دل گروور نه گریئ مناله رز و شعر هاهان نه کا
ساجی خال و شه هدی لیری قیبله کم دارا نه کا
حالی نابین بزم به سد پهنه و مهسل هرچی نه کم
تیغله داوای بادهنوشی و به زمه کدی له یلا نه کا
تیپی غم نه میژ هوجومس کرده هر نیقیمی دل
گول له قه سری نازهوه ته نییدی بز یه غما نه کا
ناهوناله م وا گه یشته نه وجی گهر دین چاره کم
دهره داری بن دوا ناچاره راه یلا نه کا
من که هاتم بز شیفای دهر دم عیلاجت بز نه کرد
خنز تمبیبی دل به جارئ سد عیلاجی را نه کا
خانمان سوزه هر رسمی مه نزلتی شیرین له بیان
بزیه کز که ن خوی به دهستی خوی به خوی نارا نه کا
ناقن نه بروی بنیستونسی تعولق بو ته سفیری دل
چی که نه یدرینم (نه نایس) نه ره له تز حاشا نه کا

o o o

﴿ جۆباری نه شک ﴾

له کاتێکدا که حزرتی پسر (قُسن بیره) له دورره‌ی
سالاتی (۱۹۸۴ - ۱۹۸۵) دا ته‌شریفی له (کویت) بـرو
به یۆنه‌ی دورری ئه‌و زانه‌وه ئه‌م هۆنراوه‌یه‌م نووسی .

حالی وێران‌ه‌ی دلم شینو‌ی له جن مه‌جمه‌ر نه‌کا
که‌س نه‌بینن چاره‌که‌م جۆباره لاشه‌م ته‌ر نه‌کا
واعیزی نه‌م شاره‌ دوینن پنی دتم شینتی مه‌گه‌ر !
وا هه‌موو شیره‌ت له شیره‌ی کۆکه‌نی به‌ر ده‌ر نه‌کا
تۆ هه‌والی حالی خۆشیم لێ نه‌پرسی بی‌خه‌به‌ر
تیغی دورری له‌یله‌که‌م وا زامی سه‌د خه‌نجه‌ر نه‌کا
فه‌رتنه‌ی دورری که‌مه‌ر هه‌لساره‌ بۆ به‌ختی ره‌شم
نیشی عه‌قروبه‌ لیره‌دا ته‌نسیی سه‌د شه‌ژده‌ر نه‌کا
به‌زم و ره‌زمی مه‌رحه‌له‌ی دیداری قیبه‌م دورره‌ لیم
تۆ له‌ کوئ حالی نه‌بی ! که‌نداری کوئ که‌سه‌ر نه‌کا
من سه‌رم له‌و حاله‌ ده‌رنه‌چن که‌ واعیز پیم نه‌لێن
به‌س نه‌زانم دووکه‌لی نینکاره‌ له‌ دلی سه‌ر نه‌کا
له‌یله‌که‌م له‌ کویته‌ ناخه‌ر چیته‌ تۆ له‌ کویته‌وه
کێ نه‌زانن شاپه‌ری عه‌نقا له‌ کوئ له‌نگه‌ر نه‌کا
داخه‌که‌م حالی ده‌روون نه‌مه‌رێ له‌گه‌ل نسا‌رامی دل
شوینه‌واری هه‌ر له‌ شوینی ده‌شته‌که‌ی مه‌حه‌شه‌ر نه‌کا

کۆمەڵی یەنجووج و مەلجوجە هەرچۆمی غەم بە تیپ
 داوهریوه وەك خەزەل نێو سینه كەم سەنگەر ئەكا
 قانەقانی بێن مەزە و اعیز لە دەورم بێنگومان
 بۆ دڵە دێرانە كەم تەنیری سەد نەشتەر ئەكا
 زامی تیفی بێن دریفی دەستی جەللادانی دەهر
 چاك نەبێن تانە و تەشەر خەرمانی سەر جەنەبەر ئەكا
 خوم لە خومسخانە تەبێن بۆ رنگی خوم پەك ناكەوێ
 خوینی دڵ تەمیلی رنگی بەحرەكە ی تەحەر ئەكا
 كاكەكە ی سەیرم وژا وەك نابیردی بێن ئابوود
 بۆیە رنگم تەم دەمە رنگی لە نیلوفەر ئەكا
 سەیرە باسی داواری بەختی (فەنایسی) كا رەقیب
 ناحەقی مەگرن كە ئەو ناحەقیە بۆیە شەر ئەكا

﴿ دیمەنی جوانیی دووبەر ٤ ﴾

سەبا ئەگەر لەسەر رووی زولفی بەخا بەلادا
 دووری مەزانە حوسنی نووری قەمەر بەبادا
 ئەم كەركەبێكە بێ هێز بۆ بەزمی عەشقی جانان
 نەمدی نەبێو كە جازیی میرناتی دڵ جەلادا
 دلبەر ئەگەر بە عیشرە دەرخا مەهی جەمالی
 غەمزێك ر سەد تەسبیح نەیدا بە دەم جەفادا
 حوسنی جەمالی یارم بەرقی بەهاری نازە
 توریانی ئەو نیگارەم سەد هەوری غەم بەبادا

من چي له رهنګ و روو کهم بڼ حالتی مهزی دل
 خورشیدی غوڅ ليقا بڼ زهوقی پيالته نادا
 دلبر کهيکه دل با ^{۱۱۱} نهک چاره چاری ديمه ن
 سرخوڅی باده هدرگيز ناچمن به لای هه وادا
 را تته گمن له باده ناوی تريم موراده
 مهستی شه رابی و وحدت پوولن به مانه نادا
 زولفن که رانه کيشن به ندي دلاسی عاشق
 به کولکه موری نه زانن له مه کته بی مه لادا
 خالی گولسی (فه نایسی) روحي به قا نه به خوشن
 گور بڼ له گنجی سینهی دس کا به تاي و وفادا

□ □ □

^{۱۱۱} دل با : دوو مانا هه لته گريئ " نه گونجن به مانا (دل به روئ) واته :
 رايکيشن بولای خوی ، وه نه شگونجن به مانا (دل بدات به عاشق)
 واته : دله مرده و گه ی بژ زيندوو بکاته وه . (هونتر)

﴿ سه فهدری نازیز ﴾

نهم غهزه لهش همر لهر کانه دا بوو که هه زوهنی پسر (فلسن سیر) ته پریست به یه کجاری عیراق به جن بهیلن . بویه بز مائارایی ته شریفی هینا بز سلیمانی و تیر نا له دنیا دهرچوو جارنکی تر نه هاتهوه بز عیراق .

سلیمانی - سالی ۱۹۸۹

له یله کهم تزاروه نه مریا یا به نه نقهس وا نه کا
ته رکی مائی خۆی و مهیلی شوینی نااوا نه کا
طانیی رهوضاتی قوده بویه را ون بسو له چار
مهیلی گهشتیکی جیهانه . نا ا به حیکهت وا نه کا
سیروی نهم سهیرانه هه رگیز ناکرئ بز من به بیان
لیره بیتدنگی عه زسزم کاری سهه سهودا نه کا
چونکه حالی نههلی دل مهتوره لای نههلی نه زهر
نهر به مهتوریزی دهوای سهه قلبی نابینا نه کا
حاله تی دهوری فلهک گزاریه بز به ختی رهش
رزی شیرنم خه یائی به تریب و به طهعا نه کا
به لکه رۆژئ بن سهیا موژدهی به هاری پتوه بن
موتریان بیتن به نهغه گولن چه من نارا نه کا
تاقه تی ته بهم نه ماره تا به مهیلی دل نه گهم
خۆ (فه نایی) اش تا نه بهد ههر نهر دهه ی داوا نه کا

• • •

﴿ رهنجی بن سہمہ ﴾

ہوتا مردن مہ گہر قور کہم بہ سہرما
 کہ تیغلی دل بہین شیر و شہ کەر ما
 لہ گورنزاری بہہشتی روستلی جانان
 نہما سوووم نہوی ما ہەر زہرہر ما
 بہلن ریح بز سہبای تو بو بہ ہودہود
 سہرم سورما کہ بن بیاس و خہ بہر ما
 بہہزی خضراوی لیوت وک سککندہر
 لہنیتو زولماتی زولفت بن نہ سہر ما
 کہ دل تزوتوی لہ مہ یلت کہ یلہ لہ یلم
 نہ لہنی مہ جنورنہ ریللی دہشت و دہر ما
 لہ مہ کتہ بہخانہ کھی نوستادی عہ شقت
 ہہمور دہرس و موتالام بن سہمہر ما
 نہین وادی وفا کھی بن نہ گہر بن
 (فہنایی) وا دلی بن شوین و سہر ما

○ ○ ○

﴿ به بیامی هیجر ﴾

نم پارچه شیرم به مبهستی به سر کرده بز هاویزی
خوشه ویست و دیریم : (مدلا عه بیامی عه نیی) نویسی
که دانشتوری گوندی (زیوکه ای سر به شاری پیمانشاری نیرانه .

دوورد - سالی ۱۹۶۵

وه کیلم خه طط و نامدی هیجره راهات
که ماچت کا له جیاتی من له دور لات
به جین بینن ره فا و ره سمی برایی
به دل بیکا سلاری من له بالات
که من بیخاتهوه فکر و خه یالت
هدوالتی نم برای خه مخوری دور لات^(۱)
خردا بیکا دلی وهك بهرد و دارت
نه بن تا نم سنوره بن موپالات
عهزیم چونکه تو نه جلی حه سن بووی
نه بوو حوسنی وه فا بن جینس و کالات
نه بوو زووتر به وه عدهی زو وه فا کدی
نه کهویه شونین قسهی سووچ و خه یالات
دهمن سوو چاره روانت سوو (نه نایی)
که چسی نه پیدی نه دیدار و نه بالات

^(۱) راته : خه مخوری هه دورو دنیات . (هزتهر)

﴿ شیوه‌نی دل‌بهر ﴾

مه‌زده‌عی نامالی من سورتاوه وهك سالی نه‌هات
 نافه‌تی ده‌وری فه‌لهك نم‌ه راسی‌یه‌م بز ده‌رنه‌خات
 مه‌طله‌عی یورجی نهورمی نه‌حس و شورومی به‌خته‌کم
 ده‌وری لن‌گوزاوه مه‌یلی سه‌ددی نه‌سکه‌نده‌ر نه‌کات
 بیستورنی لاشه‌کم مین‌نازه‌ بین نه‌تسقاشی عه‌شق
 بزیه‌ وهك فه‌رهاده‌ دل‌ وا شیوه‌نی دل‌بهر نه‌کات
 ته‌یری رۆحم دورر له‌ بآلات دان و نساری لن‌بیرا
 وشکه‌سالی مه‌یله‌که‌ت نیستا له‌ جی مه‌جه‌ر نه‌کات
 من که‌ کالای عومره‌کم نالا به‌ بآلا و تسوزی پیست
 وامنه‌زانی تسوزی پیست ده‌رمانی چاری سه‌ر نه‌کات
 فره‌ستی بازاری مه‌ینوشانه‌ ده‌وری مه‌یکه‌ده
 پچی ساقیی که‌ی به‌ ده‌وری پیاله‌ من دم‌ ته‌ر نه‌کات
 چاره‌یوانی ده‌ست و بازورته‌ نه‌سیری زولفه‌که‌ت
 وا به‌روه‌ ده‌شتی جنون‌ نه‌روات و ته‌رکی سه‌ر نه‌کات
 قافلهی که‌عبه‌ی نومیندم‌ مانی لینگرتوم‌ نه‌لن
 وهك شهری ده‌یسجوره‌ داوای شه‌چمرا و له‌نته‌ر نه‌کات
 کاتی کۆچی دوا هه‌ناسه‌ی ژینه‌ له‌م زولمانه‌دا
 وا (فه‌نایی) روو له‌ سارای ده‌شته‌که‌ی مه‌حشر نه‌کات

﴿ گیانفیدایسی ﴾

له مانگی قوریانی سالی (۱۹۸۰ ز) دا له (بیاره)
 هزرهتی شیخ محمد عوسمان سراج الدینی نه تشبهندی (قُفَسُ سِرِّه)
 وهگر عادهتی هه موو سالیکی رستی چهند سهرنگ هه بران
 بکات به قوریانی .. له نامه په گدا که منی کردبوو به وه کیل
 بز سه برینیان " . بز جن به جن کردنی فرمانه که ی . به م چهند
 شیعه نیتجالسی به وه لاهی نامه که به پیشکش کرد .

که من قوریانی تۆ کهم تۆش وه کیلی بسکه قوریانت
 نه گهر نه قسم هه بوو بسکه به لاگتیری سهر و گیانت
 من و قوریانی تۆ قوریان نیشانه ی سه رواری خۆته
 خودا بسکا به قوریانت له عیدی فیطر و قوریانت
 له بهر ته قصر له من دستم نه له رزی بز هه موو خیرتیک
 که تۆ خۆت شاهی مهردانی نه له رزی دسته که ی جوانت
 له راگیشانی تیفت بسن دریسغ به بز فیدا کاریم
 له تۆ خیر و له من تسلیم وه کور عه بدیکی ده ریانت
 که من رازیم له بسا زاری فه نادا سهر بسکهم تسلیم
 له پیناری به قادا بز قبولی نه مر و فه رمانت
 نه وا ههر چاره و پدانی دهستی مهردانهت نه کا رۆحم
 دسا بز که ی ! درهنگه رۆحه کهم بز وه عد و په یسمانت
 هه موو شت فرسه ته تا هه ل له دستایه نه جهل ساوه
 (فه نایسی) که به قوریانت له مه زبه هگاهی عرفانت

﴿ ناسۆرى غەم ﴾

تۆلەسەر بارى دەفا بى و من نەسجى پەرچەمت
 وانەزانم پەرچەمى شاھىجە زولف ر پەرچەمت
 من لە خەرمانى غەمت خەزنى دلم پىر کردووه
 بەلکە رۆژى بن که تىغلى دل بىنتە هەمدەمت
 بەرھەمى من وەرھەمى ئەعدايە يا ناسۆرى غەم
 تۆ لە بن مېھرى عەزىزم چى سوو ناخر بەرھەمت
 بەرھەمى عاشق مەگەر ھەر ناھونالە و زارى يە !
 چى نەبن جىارى بە خوشى دەم بىنتە نىو دەمت
 من تەماعى غارەتى خەزنى جەمالى تۆم تىە
 بىن درۆ بىن فەرەقە لام نەنھامى زۆرت يا کەمت
 دل که وازى بن بە تىامى شەھدى لىتوت رۆژى عىد
 چى نەبن ناخر کہ تىرى کەى لە خوانى بەردەمت
 يا (فەنايسى) لەو بەشە بىن بەش نەبن قورىانتم
 من زەکاتىکم بەسە بۆ قورتى شەوگارى غەمت

﴿ عهدی فیداکاری ﴾

روژی نهوہل دیم کہ دولبر چاری مهستانہی نواند
زولفی چین چینی لہہ روخاری ماہانہی نواند
شاگری بہردایہ نیر بازارپی بہزمی عاشقان
پارہ پارہی جہرگی سوریان و دلاسی ہلکزانہ
تا خدیالی صیدی نو شاہو غہزالہم کہوتہ سر
مورغی زیرہک بو کہ زانی سہنگہری دلہی شکاند
من کہ نازی نو نہ کیشم فہ خسرہ بس روژی جہزام
نو کہ ریشہی دل دہ کیشن پنی بلین بوچی پساند
عہدی من عہدی فیداکاری دل و روح و سرہ
با رقیب بری لہ داخا نو کہ عہدی خزی شکاند
ری بہ نامہ حسرم لہ کزری عاشقانا نادری
چاری مہ خوروی نہ دیب نہ ہلی رازی تیگہ یاند
خز (فہنایسی) گہرچی نہ ہلی مہ جلیسی راندان نہ بوو
بہس دلیکی بوو نہویش دلبر بہ زوری لسی ستاند

❦ ❦ ❦

﴿ فاصوژگاریی ﴾

نهم هزاره یه م بۆ کچی بچوونکی خۆم نووسی
لیتانی - سالی ۱۹۸۹

رۆلە ی خوشەویست شیرین تر له قەند
ببیسە له من برێ قسە و پەند
جلە و شۆڕ مەگە بۆ نەفت له ژین
ئەنا خراپەت بۆ ئەکا پەسەند
تیکۆشە با تۆ زال بی بەسەریا
نەگەر وا نەکە ی نەر ئەتکا بە پەند
رینگە ی ژیان و خوشیت نەبەستن
نەخاتە بەر بیشت هەزار کۆسپ و کەند
خۆی دژە و دژیش شاد ئەکا بە تۆ
ئەتکا بە دیل و نەتخاتە تیر بەند
نرخت نایە ئێ لێ کۆمە ئێدا
مار و دوریشکە ر گشت گیانی گەزەند
رۆژی لێ رۆژان پەشیمان ئەبی
رۆلە شیرنەگەم بە سێ چوون و چەند
ئەو گەسە ژیر و بەرێسزە گیانە
دەستی خۆی پێشخا و بیخاتە کەمەند
گیانە (فەناییی) خوشیی تۆی ئەوی
بۆ دین و دنیا رۆلە ی عاقلمەند

﴿ کاری نهینیی ﴾

نعم هونراویدیم له وهلامی بهرینیز : ماموستا مهلا سهید وهزادا
نورسی که دانیشتروی شاری سهردهشتی نیرانه ، له کاتینکدا
که تا نیستاش - بینجگه له نارسانگی دوراودور - یه کترمان
نه بینیره ، بهلام بهرینیزیان هه به باس کردنی دژست و ناسیار
ناوی منی بیستور ، بویه نامه یهک و هه له بهستیگی خوی بز ناردم ،
منیش له وهلامدا نامه یهک و نعم هه له بهستم پیشکesh کرد .

سلیمانی - ۸ / ۴ / ۱۹۹۳

عه جهب دهستیکه دهستی یاری دندار
له ژیر پهردی نهینیی دا نه کا کار
چ کارئ ا کاری مولکی عالمی ژور
چ ژورئ ا ژورئ سهردارانی نه سرار
که سه ره ستن له جهرگهی ماسیوادا
نه نایتن به یه کتر یاره و یار
له پهردی غه یه تیشا ناشنایی
نه به خشن وهک له مه حفه لدا به دیدار
به دن جهرلانگهی سهردانی نعم وئ
له مهیدانی به قادا نهک له نه طوار
بهلام بز ریجعت و نه قشی طعریعت
هه صوو نه قشین و نه خشین به نه نوار

شو عاينكى سراجى دىنى نيمه
 كه فاضى حالى بىداره و بريندار
 نه گهرنا ناروا بىكى غم نه ندوود
 له گه ل بوعدى مه سافى به پنى دوو شار
 نه بى چى تر نه زه سه نجى ره زى بى
 (ره زى) بى يادى لائى كا به نه شعار
 نه وىش كامين غه زه ل ا غه زلى گو لى دل
 به له هجى عه نده لىبى صحنى گولزار
 نه گهر رتگم له (سه رده شت اى وه فادا
 درابا دیده ره روشن گم به دیدار
 (سلیمانی) م نه دا بز مه سرفى وى
 سه ريشم داننه نا بز مه عبهرى يار
 به لام چ بكم له چه ننگالى زه مانه
 كه هر ساتن به ره ننگى دپته په يكار
 ره زى نابى به دورى و تهركى مه رتن
 به تن نه يدا به سه رما نيش و نازار
 نه مهش چونكه به هوى ده ستى قه زايه
 ره زايه نه ركى نيمه بى گلهمى زار
 ده سا قوربانسه مه ردانى ره زى جز
 ده با به س بى خه يالائى خه فه تبار
 (فه نايى) تا به كهى تالارى غوربست
 بنوشن بى نه تيجه و به ره همى كار

﴿ مهینه تزهدهی غم ﴾

دلہی کزست کہوتم بن خبر له یار
مهینه تزهدهی غم ساواری دیار
بروئنه نه سرین له سرچاوهی چار
به لکه خاموش بن سینهی سپ له نار
کام سینه ! سینهی کهیلی دوری له یل
نه به رزؤ خوشی نه به شه و قه رار
تا کهی بنالی به دس نیش و سؤف
جاری نه پرسی چوئی به ناچار
تا کهی نه سروئی زامی ناسؤرت
زورخاری کز نیش بن به زاری مزار
زام ته شهنا کا بن به کیم و خوین
ناخو بؤ کهی بن ؟ دہوی دہستی یار
نه به شه و بینیت ونه ی رنگینی
نه به بیداری کاتی له تجه و لار
کهی نه یو را با شه رتی دلداری
لا نه کا جاری نه به لای بیمار
جا که تو نه و تای تازه (فہنایی)
چی نه کهی له ژین به بن مهیلی یار

﴿ لوتکھی خھیال ﴾

نہم شیعروشم له کاتی توپ باران کردنی کوردستان به هزی
جهنگی نیوان نیران ر عیتراقهده نووسی .

سیلمانی - سالی ۱۹۸۳

چووچه سر لوتکھی خھیال و دیم به چاوی دل له دور
ساحه کدی سینم به عهینی بوته دهشتی شاره زوو
گا به دوس شهیتانی سهگ گاهن به دوس رووباهی نه نفس
گا به دوس گورگ و چهقل هدر واته واقه و سوروره لورد
زه لزه لهی توپ و ته یساره وا زوی هیننایه له رز
وهک بلین شاخر زه مانه و لندراره نه فخی سوور
وا په رنشانم به دوس نه م حاله وهک زولفسی حه بیب
کاتی سهف به ستق له دهوری رومستی وینهی بلوور
وهک که لیم گهر بن به بوتهی ناهی سینهی پر له گر
نیونیکاهن کا له دل بن شک نه بیته کتیری طوور
سا خودا کهی نهو هه له بسو حالی زارم هه لکه وی
بهو هه موو زولماتی سینه و داخلی عومری پر قسوور
لابه ری تا ده رکه وی به رقی جه مالی بن حیجاب
نهو به چاوی نازوه ساحهی دلم پر کا له نور
شهرتی گهنجینهی نه مه ل بز بابی وه سلی گولروخان
نه غدی نیغلاسه له قامهی سینوو قه لیبی سه سوور

من به یادی له یلموه سه رگه رمی سه زمی باده سووم
 بن خه بهر له و کاته دا دیسری ره قیسم هاته ژوو
 نه و که تینوو بوو به خوینی جه رگی من وینهی زوحاک
 وا ده می سوور کرد به خوتم ههروه کو که لیبی سه قوور
 من به شوقی نه (فه نایی) بز (فنا فی الله) نه چووم
 کسه که می دلمی شکان و بهستی لبم رنگه می عوبوور

﴿ به هاری وهسل ﴾

تا له قهصری عاریفان مه ستانه یارم هاته ده
 من دلم خوش بیوو رتم نه خلی سووادم هاته بهر
 تا به غه مزه می چاوی پر نازی نیشاره می کرد له من
 وام نه زانی بز ته به ده نه تاجی شاهیی نامه سه
 دل به روح و رزه که م مرژده می نیشاره می دا به دل
 ده می که تو خه می وا له به ختم رژوی روش کردی گوزور
 به لکه نه زبه می گو لشه نی شادی به هاری وهسل بن
 رابمان ماته می دل لابه ری تو زی سه قدر
 با غه ری بیکی وه کو من بیسته وه سه حتی سه ره م
 ههروه کو یارانی دزینه منیش بم به خسته بوو
 من که لالم له مه قامه سا سه با قوربانه تو
 عه زو حالتم را گه بیتنه با نه که م شیخ و چه مه
 طالبه می به ختی (فه نایی) اش با له سورجی سه عده وه
 سه ره دهرینه چی نه قه وه من کافر ستانه مه گه

﴿ دوردی بن دهرمانی کورد ﴾

له کاتینکدا ئەمانییینی و ئەمانیییت هەندیک - بەناو کورد - ی
خۆفرۆش ، دژ بە گەلسی کورد و بە سوودی درۆمسی کورد کاریان
نەکرد و نەجوولانەوه ، سەرەرای زیان گەیانندی زۆریشیان بە خەاک و
نیشتیمان و نەتەرەکەمان ، بۆیە هەستی نەتەراییەتی و نیشتیمان
پەرورەیی پالی پێوەنام و ئەم چەند دێسێ شێرەم - بە شینوی
نامۆژگاری و بێندارکردنەوهیان لە خەری بێن ناگایی - نروسی ،
بە هیوای ئەوی بەخزیا نا بچنەوه و دەس لە ناژاوه گێری هەلگیرن .

سلیمانی - سالی ١٩٨٥

دوردی بن دهرمانه دوردت گاسی کوردی بن خه بهر
دوردی خۆخۆرت ههتا کهی ! خۆ به زل زانیش له سه
تۆ به شانازی ته بهیته داری دهستی دژ به خۆت
بۆ زیانی گهه نهدی بهر دهسته رۆژی سه د زه ره
تۆ که خۆت هه رچی نه کهی بیکه و له کۆلی من گه وه
کهم به دهستی نهو له من ده تۆ له پشتم تا که سه
خشل و بهرمووت نه گه ر به سببا له خۆت بۆ دوژمنت
سه که رهت چا تر نه بوو له وه حاله لای نه هلی به سه ر !
خه بجه ری ده سکری دژ بێ ، چۆن نه بێن بیکری ته ده س
بۆ له بهرت چو و برینی دور سه ره ی قه تلی عومه ر !
تس و شمشیرت که زا خا ری به ژه هری دوژمنه
تا به که ی شه رمه ت نه کرد له ر حاله ته ت هه ی بێ هونه ر

تز که شیوهی دیسه‌نت زاهر له کاکمی کورد نه‌چسپ
 که‌ی ووا بوو نوکهریسی یا به‌رگی دوژمن که‌یتسه به‌ر
 کزلی سروکت لسن‌بنین و بتخه‌نه به‌ردم له شه‌ر
 چونکه سووکه عه‌قل و کزلت بووی به‌ جه‌ندرمه‌ی ته‌ته‌ر
 بس‌که‌مین پسا‌ری عه‌رام و ژس‌نی سه‌رشو‌زیی به‌ناو
 چن منالت کرد هه‌تیو و چهند که‌سپش بن‌شوین و سه‌ر
 بووی به‌هزی سورتانی جه‌رگی بارک و دایکی بن‌خه‌تا
 گیان و مالی عالمینکت خسته‌ گینژاری خه‌ته‌ر
 بزچی به‌ریکت نه‌کرد دوژمن له‌ تز چی که‌ی نه‌وی
 کاتی خزی دادق که‌ هه‌ر خزی بشکینن وه‌ک فه‌نه‌ر
 بز مه‌گه‌ر نه‌تدی سه‌رله‌نجامی سه‌دی وه‌ک خزت به‌ چار
 به‌س به‌ ناری ترسزکیی چوو به‌ره‌و چالی سه‌قه‌ر
 ده‌ی لیتر به‌سبه‌ به‌ له‌ولسی دوژمنی گه‌ل دژ به‌ گه‌ل
 راپه‌رین و سووچه‌خزری و شو‌وشی پو شو‌ور و شه‌ر
 تز که‌ دزی دوژمنت بی ، دوژمنی خزت و گه‌لسی
 ده‌ی له‌به‌رچی ریزه‌ری نه‌و ناکه‌سانه‌ت گرتسه به‌ر !
 خو نه‌گه‌ر بس‌ پسا‌ره خوینسی رزله‌ کوردانت رزاند
 خوینسی تو‌ش رزژن نه‌رینژن دوژمنی وه‌ک گورگی گه‌ر
 یا نه‌گه‌ر بس‌ ده‌ست‌لات و زولم و چه‌رسانی گه‌له
 هه‌ر نه‌بن رزژن نه‌مینن باری زولمی جاشه‌ که‌ر
 گه‌ل به‌ داخی تز نه‌نالن . تا مه‌جالت مساره‌ زوو
 وه‌ک (فه‌نایی) رووکه سه‌ریه‌ستی و نه‌بن باکت له‌ که‌ر

(گه نجینه‌ی دهر وون)

له کاتینکدا که دورسی (کافیه ای) (ابن الحاجب) ام به عه‌زیزی
 کورم نهرت ، نهم پارچه هوزنراوه‌یه‌م به خه‌یالا هات و له دواي
 دهرسه که - اړتجالس - نورسیم .

هه‌رلیر - ۱۴ / ۴ / ۱۹۹۹

دل که جنی دلداره ، خوښه یز حه‌ضمر یا یز سه‌فه
 شوگری حه‌ق وا بزته گه‌نجینه و (ظروف) ای (مُسْتَقَر)
 جه‌رپی میهر و مه‌عرفه‌ت به‌سرا به فیعلی عامه‌وه
 گه‌رچی عامه بین‌خه‌به‌ر هه‌ر خاصه لای نه‌ه‌لی به‌صه‌ر
 عامیلی ظه‌رضی دل‌م مه‌ظه‌روضی دل‌داره به حه‌ق
 چونکه بین نه‌ر ناکرئ دهرکی حه‌قیقه‌ت یا زه‌وه
 ظه‌رضی له‌غوه نه‌ر دل‌هی خالی له لو‌قمانی دل‌ه
 ددی بلیم چی من له‌گه‌ل ظه‌رضن نه‌چینه موخته‌به‌ر
 وه‌ک عه‌لاقه‌ی جار و مه‌جروره به فیعل و شیهی فیعل
 بین عه‌لاقه ناکرئ دهرکی مه‌عانی یا سه‌مه‌ر
 تا دل‌ت وه‌ک شه‌وچرا نه‌گرئ به یسادی یساره‌وه
 خود به خود بین سووه رهنج‌ت با بچینه سه‌ر له‌مه‌ر
 جا نه‌گر خواهانی گه‌نجی یز دل‌هی بین گه‌نجه‌ک‌ت
 روو که مه‌یخانه و بلن کوا (بزته) یز قه‌لیی به‌شه‌ر!
 تا ده‌می ناخر له خزمه‌ت پی‌ری مه‌یخانه‌ی طه‌ریق
 یسانی زاتن بین مه‌سیعا ده‌م له‌سه‌ر دل باخه‌به‌ر

با له توتوتوی دل بیدا زاخاو و ژانگی لایدا
یا به هیست لایه‌ری توت و غوباری ری‌گوزهر
چاری دل بین دل مه‌حاله ، نه‌سه کوسپی ری‌نگه‌کوت
هر شه‌ه شه‌عدا عه‌دوو نه‌ک پسی خاوه‌ن خیر و فیر
گر خه‌یالت وا نه‌بن ، دوری له ری‌گهی مه‌عریفه‌ت
واک (فه‌نایی) خوت خه کوزی ری‌هرانی با به‌صهر

﴿ حالی عاشق ﴾

من هر دم دانا له ری‌ی نه‌رسا به شیره‌ی به‌رده‌باز
به‌لکه دل‌هر بین به‌هریا گا به عیشه‌گا به ناز
من که صیدی ده‌ستی شاهینسی جه‌فا بورم بز ری‌صال
بالی پی‌مزه‌ش له من نه‌میرکه بزه‌چه‌نگی باز
قه‌رسی نه‌بری کرد به شمشیری غه‌زا بز قه‌صدی سر
په‌نجه‌کهی شمشادی بز به‌ندی دلی من کرد به گاز
کن شه‌زانی حالی عاشق وا له چیدا رۆژ و شه‌ه
تا نه‌سوتن شه‌ه که‌سه یاخو نه‌بیتته شه‌هلی راز
قافله‌ی سه‌بری عه‌زیزان خه‌سته نابن تا نه‌گا
سه‌د بیابان طمی ته‌کا بین‌شک هه‌وای شه‌وقی حیجاز
چونکه ده‌نگی ساره‌وانان بسط نیشاطی ری‌بهرین
دی له سینه‌ی کون کونی نه‌م خیله‌ وینه‌ی ده‌نگی ساز
دل به یادی شه‌ه نه‌سوتن هه‌روه‌کو قه‌قنه‌س به نار
بویه سینه‌ی توش (فه‌نایی) بزه‌کوره‌ی ته‌وت و غاز

﴿ زستانی فیراق ﴾

فصلی زستانی فیراقت زامهه ریرتکه به راس
 هودهودی په یکی سه باگهت که ی نه دا مورژده ی خه لاس
 قافلہ ی نساہ و هه ناسه م که ی نه گاته بساره گات
 حالی قه قه نس حاله شیتراوه لیم خه مسه ی حه واس
 هر به یادی رژوی دیدارت نه دم ته نره ی دلتم
 واکه تاقه تما نه ما سه بر و مه لولم گینژ و کاس
 بومه جن تانه ی هه موو که س بن دلایل و بن به دلیل
 هه دست به حالی نیتسه ناکهن کومه لانی حه ق نه ناس
 گهر نه سیتیکی وه فاکهت بن به لاسا دم به دم
 بن نیازم من له بزونی یاسه مین و عه تری یاس
 شوره تی بازار ی حوستت یورسفی که نعانه کم
 بز خریدار نیکی وهک من بن به ها سه ودا که ساس
 که ی نه بن رژوی زاکاتیکم له حوستت به رکه وی
 تا به که ی بازار ی میهرت داخری بن دهنگ و بساس
 هرچی هه م عومریتکه گیزده و نه سیری داری تو م
 خوت نه زانی ناکری دارت له داری که س قیاس
 غیبتی مهردانه بز ته نگانه چاکه میری من
 سا فیدای دست و مه قامت بن (فه نایس) که س نه ناس

﴿ خورشیدی روو ﴾

تو که رووت خورشیده نه بروکت هیلال
رهونه‌قی رووی گولبروخانت کرد به‌تال
خه‌طط و نوخته‌ی زولف و خالت دیده‌کم
شاهیده بز زینه‌تی حوسن و جه‌مال
دل که شه‌یدای رووته بز منعی نه‌کن
بن‌خه‌به‌ر یا بن‌دلانی بن‌خه‌پال
شزرش کزکن به شیرین هاته به‌ر
بزیه عوزری پس نه‌دهن نه‌هلی که‌مال
من نه‌گه‌چی نه‌هلی نه‌م مه‌یدانه نیم
دیمه‌نی بن‌زحه نه‌هلی قیل و قال
به‌خته‌کم یاریسی نه‌کرد بز کامی دل
چی گرو نه‌گرن له من وینه‌ی منال
چی له‌گه‌ل دل کا (فهنایسی) ناموراد
را شتن دارا نه‌کا نه‌میری مه‌حال

• • •

﴿ بیژنگی خه یال ﴾

که من کوردم به کوردیت پس دهبینژم
به دستي خۆم نه مامی خۆم نه نینژم
له تیر مولکی خه یالاتی دهورنم
بناغهی به ره می خۆم دانه پیتژم
دزیی ناکه له باخی کهس ، له هبی خۆم
مه زه و تامی نه مامی خۆم نه چینژم
له گهنجینهی خه یالاتم به خامم
کولی داخ و مه رالی له ییل نه پیتژم
که من نوقطهی مورادم خالی له یله
به بیژنگی خه یالی دانه بینژم
به ریح و دل له تیر نه م به زمه دا من
له گهل له یلم گهلن کۆن و له مینژم
به چاری مهت و مه خوروی گولی خۆم
نه وهند سه رخوشی دور زولفسی درنژم
گهلن عاره له لام نیله مامی شیهرم
له هه گبه و باری خه لکی دابریژم
نه وهنده شزخه دلداری (نه نایسی)
به یادی چاره کانی کاس و گیتژم

﴿ میجنه تی غوربه ت ﴾

له کاتینکدا له بهر چه تده هزیهک ، بۆ ساوهی چه تده مانگینک
 له سالی (۱۹۶۷ ز) له یه کینک له ههواره کانی (کۆسالان ای
 هه ورمان ای نیران به ناری (خۆی سملن) مامه ره ، تاکه هادریی
 گیانی و غه ربیم : مه لاسه یه عبدا لباتی جوانه مه رگ . ناسرار
 به (حفید الوائی) هاتبورد بۆ (دورود) بۆ زیاره تی هه زوتی
 به (قُدس سیر) ، له ریزه نامه یه کی بۆ نووسیبوم . منیش به م
 غه زله وه لام دایه ره .

عه زیزم دیده که م رۆحی رهوام
 سلاوت عه رز نه که م نارامی گیانم
 سلاوی به نده گی و ره سمی غسولامی
 له خزمه تتا به شانازی نه زانم
 له (خۆی سملن) هه تا (دورود) ای شه ریفه
 به سه ر قوربانی گیان و جان فشام
 نیگارش نامه که تیان دایه ده سم
 که دیم بۆنی وه فای تۆی دا نیشام
 به بووری دا به حال و زامی بیمار
 شه کیبایی دل و ده ردی گهرام
 به چاری تا سه ره کردم ته ماشای
 شیفای به خشیی به ئینشی زامه کانم
 له لاین شاد و لاین تر که دورم
 هه تا مردن نه ئیم داخی گهرام

مه گهر من رۆژ و شه و بگهه به زاری
 که مه هرروم له یاری جاویدانم
 به گیانت گیانه کهم لهم کاته بس تو
 به جزش و کسول رۆژا نه شکی روانم
 دلم پر بهو فواره ی کرد سروشکم
 به بهر روخساری زهردی وهلا خه زانم
 که کلپه ی کرد بلنیه ی شاه و ناله م
 نه ما بهر ر شکا خامه ی به یانم
 له حیل و تاقه تم ده چرو جودایی
 له یارانی (قدیم العهد) که کسانم
 ده مینکه میخه تی غوریه ت نه کیشم
 به غاره ت رۆزی سه رمایه ی ژبانم
 به داخی نامورادیی چۆن نه نالم
 که جن لزمه ی منال و پی و جوانم
 فه له ک وه زعینکی وای هینا به مه رما
 به دل مه ئیروس و بیتزارم له گیانم
 نیت با هر بنالم بس په شیویم
 له شاخ و ههرد و بهردا تا نه مامم
 وه ها مه علومه دهردم بسن دهوایه
 که وا مه جیورسی جینگی وه حشیانم
 له فه یز و صوجه تی یارانی دیرین
 عه جهب مه هرروم و مه هجوری زه مام

خصوصه بن بهشی له نوار و به هره
 طبعیبسی حازیقی دهردی دلام
 دههتکه بن نیب و چۆل به رستم
 خه فه تباری فیراکی نامتاتم
 نه بن ته قدیری نوستادی شه زه ل بن ا
 به ناکامی که را ویتلی جه نام
 ده سا یارانی خارهن عهد و ته مکن
 ره فادارانی به زمی بن دلام
 لیتر واده سکا لایه و ته مه نه ای
 عه زیزانه له ره بی نیس و جام
 له شاهی نه بییا فه خری در عالم
 له پیری مه یکه ده و فه ردی زه نام
 له ساحه ی قلب و سینه ی پاکی خوتان
 تکا و لاله و ره جا که بن بز نه نام
 ده با له م داری داماری و مه لولوی
 نه جاتم بن له ره ی شو مه ی ژ نام
 مه گهر فریا که وی تیری در عایه ک
 له کزپی دزستانی راستام
 بگاته جن قبروتی نامتانه ی
 خرداره ندی ره حیم و (لا مگان ام)
 نه گهرنا تازه فه و ناره (فه نایسی)
 به دهس دوری زه مانسه ی بن و چ نام

﴿ ژینى به فیروؤ ﴾

كه من ژينم به فيږ چسو نيتر رږږ نه كه م چ بكم
 به ياني حالي شينوارم نه گهر بږ تږ نه كه م چ بكم
 له گنجيى تا به پيږي هر خهريكي ناروزوى نه فسم
 نه گهر داراي دواى نه فسم له خزمهت تږ نه كه م چ بكم
 وركو كڙكښ له تاقى بينستونى نامروراديسى دا
 سهري مهينهت رسهر بهرد و رسهر نه ژنږ نه كه م چ بكم
 نه وي شرتى جنورن و دورسى سهودا بوو نه من كردم
 كه من دادم نه گاه پيت روو له دهشت و كڙ نه كه م چ بكم
 نه گهر پهروانه بږ شدم خږى نه سورتينښن پهږ و بالى
 به شه معى روت له كووروى دل نه من يوږ نه كه م چ بكم
 له گوټراري گولى روت من كه بين بهش يووم هه تا نيستا
 به يادى يوږى تږوه دوس له صل شه و بږ نه كه م چ بكم
 كه من پيږيكي په ككه و ته م ، نه توش پيږيكي روشهن دل
 دلته ويرانه كه م قورسانى چاري تږ نه كه م چ بكم
 كه من نيستا به زامسى بين دواى دل هر نه نالينم
 نيتر خږم و دلسم قورسان نيساري تږ نه كه م چ بكم
 له خه لو ته خانه كه ي و ملت (فه نايى) گهر نه بين ريگه ي
 قه ناعهت گهر به بږيكي نه سيمى تږ نه كه م چ بكم

﴿ قناییی ره جا ﴾

شهرحی عیصیانم نه‌گه‌ر بخرنته سدر نامه‌ی سیام
 دوزخه‌سه‌سارا و مه‌کانم بینگومان و دل‌سینام
 نایه‌تی (لَا تَنْفُطِرَا) یاروب نومیدم بین‌سه‌دا
 با له چاکه‌ش بین‌به‌شم خۆ لومه‌تی (خِرُّ الْوَرَى) م
 سه‌گ به‌ ختیوی خۆی نه‌نازقن بزیه‌ تا مارم نه‌لیم
 من سه‌گیتی لاتی کۆلاتی مه‌دینه‌ی (مُصْطَفَى) م
 (يَا كَرِيمَ الْغَفُورِ يَا مَنْ مَا لَنَا رَبُّ سِوَاكَ
 خَاضِعًا بِالذُّلِّ نَرْجُو مِنْكَ الْإِسْتِقَامَ)
 روو له قاییی تۆ نه‌که‌م روو که‌م له‌ کس؟ به‌م حاله‌سه
 من که‌ شک‌نا به‌م که‌سن تر بز عه‌طا و عه‌فوی خه‌تام
 من که‌ باری مه‌عصیه‌ت پشتی شکاندم وک فنه‌ر
 مزیمیای لوتفت نه‌بین ناخه‌ر به‌ چسی بین! نیلتیام
 گه‌ر نیتکی بارشی ره‌حمت به‌ دادی من بگا
 به‌سه‌مه‌ بۆ رۆژی جه‌زا یا کاتی قه‌هر و نیتقیام
 خۆ هه‌موو که‌س هه‌ر نومیدی سه‌بقه‌تی ره‌حه‌ و که‌روم
 تۆ و رۆحی (مُصْطَفَى) لیم دامه‌خه‌ قناییی ره‌جام
 ریزه‌بوی خه‌رمانی نیحسانت له‌گه‌ر روو کاته‌ لام
 کیتی تاوانی (نه‌ناییی) که‌ی نه‌بینن خاص و عام!

* * *

﴿ عیشوه و نازی یار ﴾

هر من و دل با بزاین چی نه کا نهو یاره پسیم
 گا به دم دلداره گاهن شینوه که ی نه غیاره لیم
 غونچه ناسا دم به خنده کاتی عیشوهی دلته زین
 گا به نه برزی (لا) صدفی موژگانی تیری قاره لیم
 بز ته ماشا جارویار نهو بنسته بانن مه یکده
 هر نه لئی حشره له هر لا شیون و هاواره لیم
 خوزگه نه مزانی هتا که ی عیشوه نه فروشن به چار
 هر نیگاهینکی له سه لا کوشته رو بیچاره لیم
 گا وه کو سه ییاده ته سخیری دلن شیدا نه کا
 گا وه کو جه لاده حالی پسر له قین و قاره لیم
 حالتن رویداره نه صرژ له م دیاری غوربه ته
 من له دل بیتزار و هه روا دل له من بیتزاره لیم
 سا سه با قورسانتم وه هود هودی شاری سه با
 زوو بریز نیقلیمی دل شینواوه پسر نازاره لیم
 وه نه لنین سه بر و سه بسورسی چاکه له م رتجازه دا
 خو منیش هر سه بره قوتی (لا یُوت) م ژاره لیم
 گهر به موژده ی مه یلی نهو دلداره دلخوژم نه که ی
 تازه فهوتاره (فه نایسی) دهرده که ی بین چاره لیم

﴿ شیوه‌نی و وسئل ﴾

دل به کول شیون نه گیتی بسز ویصالت یاره کم
 باری بن مه‌بلیت مه‌تا که‌ی اشوخه کم دلداره کم
 من سرم دانا له لایبی مه‌یکه‌دی به‌زمی حوزور
 تا له‌ویندا بسره‌وئ تاوئ دل‌هی بیچاره کم
 مه‌یلی بن مه‌بلیت به دل دا بسز دل‌هی پر دهرده کم
 یا دلت تورا له گهرمی سامه‌له‌ی بازاره کم !
 بسزه وا شیواوه دل نه‌مز له ته‌تسیراتی دل
 بوته پیتره‌وگی جنود‌ی نه‌فسه‌که‌ی غه‌دداره کم
 حه‌یفه شیوه و شوینی بن میهرت له‌هر له‌وحی دلم
 بن جیه‌ت جن کاتمه بسز شیوه‌نی شه‌وگاره کم
 تو له‌گه‌ل نه‌م بینه‌وایه گهر سری میهرت نه‌بور
 بسز به داری خوتسه‌ره به‌ستت دل‌هی نساواره کم
 من له حوچره‌ی سیندا ته‌درسی عه‌شقم سور به دل
 تا به شه‌رتی توره دهرکی زه‌رتی نه‌ر نه‌سراوه کم
 چاری خویمارت به غه‌مزه دهرسی عه‌شقی پن نه‌دام
 تا سه‌بورری کم به زام و نیشه پر نازاره کم
 را (فه‌نایسی) کزچی دوا‌بیت لئ نه‌کا بسز که‌ی وه‌فا !
 بز ده‌می مه‌رگیش عه‌زیم خوشه وه‌عه‌دی پاره کم

﴿ به جیناویی گهل ﴾

فکری شه‌رگاری درتسزم حالی کورده کاکلی خزم
 بز ره‌فیقی بینه‌کسیم چند خوزه داخی گهل نه‌خزم
 ناحه‌قم مه‌گرن نه‌گر به‌م داخه‌ره سره‌ه‌تسگرم
 جاری ناکامیی به‌عاله‌مدا بدم بز مانی خزم
 داخی خسزم زوره به‌لام له‌م کاته‌دا سه‌د قاته‌لام
 بز به‌جیناویی گه‌لی چه‌رساره‌کسی چالاکلی خسزم
 وا نه‌رانه‌ی ژیر چه‌پزکلی دوزمن و بینگانه‌ بسون
 هدر به‌سه‌هل و ساده پیش‌کوتن به‌ره‌و عه‌سری نه‌تزم
 نه‌ی نه‌بین له‌م عه‌سرده‌دا بز من کهرتکیشم نه‌بین
 تا به‌پیتی نه‌و بین‌زمانه‌ش بن به‌ره‌و مه‌قصد بسوزم
 بز! گه‌لی من چی که‌مه‌له‌و کوزه‌لانه‌ی چسونه‌ پیش
 بز نه‌وان سه‌دویی نه‌خسزم من چاره‌رانی نان و دزم
 خوله‌ ره‌وتی وینگه‌دا بز چسونه‌ سره‌لوتکه‌ی خه‌بات
 دژ نه‌سه‌لحینن که‌ من سه‌د قاتی نه‌و چاتر نه‌پزم
 ده‌ی که‌ه‌و رابن دهردی نیتسه‌ هدر له‌ خوزمانه‌ بسلام
 سا ورن درماتی کن با که‌م مه‌راق و خه‌م بسخزم
 خوزه‌ش مه‌علورمه‌ بسن‌ره‌جده‌ی عه‌قسیده‌ و بسوریا
 ناکرنی نه‌م دهرده‌ دهرمانی به‌ که‌س نیللا به‌ خسزم^(۱)

^(۱) واته : چاره‌وری کیشی میله‌تی کورد تنها به‌ خوی نه‌کری .

سهیره ا جینگه ی باب و باپیرانسه و قاشاغه لیم
 ورو له همر لایه که نه کهم دژ نایه لن تا سر بریم
 نه م گری کویزه که دوزمن سحر و جادوی خسته سر
 بینه جگه واده ی بیج و باره موشکیله حدل بن له بزم
 سا ورون کوردی هه ژار و بهش خورار و بن په نا
 دس بجهینه دستی یه که چون تو له خومی و من له تو م
 توری جیوازیی خه یالی و ته فره قه ی به یینی برا
 دامه چینسه له م ولاته و مه مده دس جه لادی و م
 تو که کوردیکی نه صیل و دین په رستینکی نه جیب
 بزچی بز یاسای غه له ت مل که چ نه که ییت و پشت کوم
 بینه جگه له م رینه بازه خارینه ی خودا لاری به بوم
 بز له ری حق لاله ده ی بز کویزه ریگه ی دژ به خوم
 غمه تت بن لاده له م باره ت به ناباریسی مه یز
 چاکی مهردانه ت به لاداکه و بری تا نه رزه و م
 کوردم و کوردی به کوردی پیت نه لیم دس هه لگره
 گنیره شینینی به سه ده ی لیم گه ری با من بریم
 بز خه باتی بن و چانی وژی رزگاریسی واته ن
 با له مه ولا کهم بکه رمه تافسی چوم و گنیزی گوم
 سا نه گه توش واک (نه نایی) راس نه که ی له م ریگه دا
 فه مو ، گه رنا بن درز من درزمنی چهوت و دروم

﴿ داوی دولبه ر ﴾

دل که رته داوی دولبه ر په پیمانته نه پېښتم
تا ساوه هیز له بهر ما له و یاره نه سپړوښتم
عهدی دل و گوتلی روهی عهدی نه مان و ژینه
په لاین نه دا به من دل مارجینکه نه یشکینتم
قوتی ژیانسی روجم هر یاره هوی فتوحم
قیبله م نه گه نه گزوی روجم به هر نه هینتم
له باده بن خوماره گهر بن له تزوه جباری
حزری نه گه ر بجاری بریاره نه یدوښتم
له کزنه په نديخانه که دززه خسی زه مانه
عیشم شرایي هر گه قوتی دهر و نه خوښتم
نه حوالی ر ژگاریش هر یاره بسو خه مانم
هر د هرار و شادی بن تز له کوڼوه بیتم
هر گهرمی حالی خوم وک غهرقی ژتوری گومم
چی بکه م له بهختی شووم! له گیتزه هر دهرتم
گر دستی بن وه فایسی نه که ی به تاي جه فادا
نه ی بز نه وا وه کوشیت عالم نه که ونه شویم
دهی تز و غبراتی خوت هه لمانه قزلی هیسمه ت
لوویانه با (نه نایسی) له م کزوه جتن نه میستم

﴿ بهیمانی وهفاداری ﴾

عهدهم له گه ل وهفادا بس یاری دلرینم
عهدینکه تا قیامت شهوتیکه نه پیشکینم
با وا نه زانن واعیز بهو وه عوزه خونوینه
مهیلی دل و دهرورنم له ر قیله وهر گهرینم
له دلر قیسی وه قیسان نالهم وهك عنده لیبان
نه روا مه حاله تازه شه عهده هه لوه شینم
له وساره تهیری رۆحم پین بهندی زولف و خاله
من تۆوی قوتی رۆحیی له مولسکی دل ده چینم
سه د واعیزی وه کو شه وه عزم بدا هه تا شه
پن سووده کوششی شه بهو داخه نه یسرینم
نه خاله پسر که هاله مه نسزوری شه هلی حاله
بس به زمی باده نوشیی ته نیا شه هه هورینم
نه خشی جه مال و خالی شه و یاره نازدیننه
نه خشی دل و دهرورنه تا رۆژی من بمینم
کهی دهنگویاسی واعیز ته نیر نه کا له عاشق !
نهو قیل و قال نه زانن نهك حالت و به لینم
دهستی فهزا سه خا کا بهو خاله بس (فه نایسی)
به ناری دیده دیدم له دلدا نه یروینم

﴿ سه‌ودازدهی له‌یل ﴾

من بهم هه‌مو تاوانه که مه‌شه‌وری دیارم
 هه‌ر بۆیه له مه‌یخانه‌وو بو‌تخانه که‌نارم
 سه‌ودازده‌یی له‌یلکم و زین‌رانسه ده‌روونم
 جین ماتسه‌می ده‌ورانسه وه‌کو ده‌وری ته‌تارم
 مه‌جنون سیغه‌تم وینسی ده‌ر و ده‌شتی جنسوونم
 غه‌رقی ته‌مه‌لوولسی ته‌لهم و گینژی غو‌یارم
 په‌روانسه به شه‌معینکه‌ره نه‌خولیتسه‌ره تا روژ
 عومری‌ککه که من ده‌رسه‌ده‌ری یار و دیارم
 سه‌د داوی به‌لای نایه‌ره بن‌زومره‌یی عوش‌شاق
 نه‌ک هه‌ر منی بین‌چاره به نهم داوه دو‌چارم
 نهم سه‌طووتی عه‌شقه ج به‌لایینکه له دلدا
 چه‌ند سانه به خالینکه‌ره به‌سراوه که‌زارم
 پین به‌ندی سه‌ری زولفسه دل و دیده به چاوی
 نه‌و دل‌بسه‌ره بن‌باکه له نینشی دلی زارم
 مه‌نهم که ده‌کن بن‌خه‌به‌رانی مه‌زده‌یی عه‌شق
 دورون به حه‌قیقه‌ت له نه‌شه‌ی مه‌جلیسی یارم
 گه‌ر به‌ختی له خه‌و هه‌ستن (فه‌نایی) وه‌کو یاران
 لاقه‌یده له تانه و ته‌شه‌ری واعیزی شارم

﴿ به ختی ئاوه ژوو ﴾

نهم هژنراوه یه شهم به هزی جهنگی نیران نیران و عیزاله ره نویسی

سلیمانی - ۴ / ۵ / ۱۹۸۲

به خته کھی بهرگه شته کهم بز دهردی بئن دهرمانه کهم
 ههروا کو ناسۆری زامسی جهرگه کھی بسوریانه کهم
 شهرفرۆشه وهک دۆی گهل بز نهمانی بئن نه جهل
 بئن شهوهی ههست کا به توزئی ناحهزی تارانته کهم
 چی بلیم لهه رزۆگاری پسر له ناشروب و خهتەر
 وهک تهمی نه ههوازه خومخانهی خومهی تارانته کهم
 رود له ههه لا کهم نه بئیم و! دۆزکی تازهتر
 دهری لئیدارم نه ساوه رئی نه جات و مانه کهم
 کھی نه مهمل و ابوو که واین چهرخی چه پگهردی فهلهک!
 ساه و پهروین داگری ماتهم ههتا که یوانه کهم
 بولعه جهب! حالیکه نهم حاله له بههه بئن حال و مال
 تا بئیتته پهتدی عالهم عیبهتسی دهرمانه کهم
 تاقهتی بهردا له دهس عهصری جه دیدی پسر میجهن
 گولله بارانه له سهه رزلهی گه لسی بئن گیانه کهم
 جا وهر بهم حاله وهش دورویسی له یاری نازهنین
 دۆزه خینکه بئن بلیمه بز کزهی سووتانه کهم
 ساوه یینکه چاره پروانی نالوگۆزیکم نه من
 تارئ بز گهل تارئ بز حالی دلهی رینهه کهم

من له غوربه تدا نه گهر ده گريم واکو هه وری به هار
 مرسته حه قتی تیر و تانهی نیره بم گهر را نه کم
 چاره وړی دیداری یارانم له لوتفی کردگار
 تا درواړوی هه ناسه ی پر له نیش و ژانسه کم
 فکری نا لوزم نه لوی نه زاعی ناشته ی گه له
 ته بهی شیواوم خه مزشه وهک شه م و په روانه کم
 حالتی مه رگ و نه مانه بسز (فنا یسی) خسته دل
 حالی مه هجو وری له هه مپازی دل و مه یخانه کم

﴿ مائی تاریکی دل ﴾

مائی دل تاریکه وهک خورشیدی روت گه یاره لیم
 روجه کم ناخر له سه ر چی! تزدلت بینزاره لیم
 قهت نه بوو رژوی له خه رمائی نه مه ل بهر خوم نه من
 خه سف و که سفیکی عه جیبه دیده کم رویداره لیم
 چاره وړانی نه ده مه م هه رگیز نه بوو لهو شزخه من
 چونکه حه لقه ی داری زولفی مسو به مسو نا لاره لیم
 نه و که ماهی میره شاهی مولکی حوسنه را منیش
 بسز نیساری مه قده می رژحم که لانه ی خاوه لیم
 نه و عه زینی میسری نازه و من خریداریکی نه و
 من نه نازم بهو هه له با نه و بلسن چی داره لیم!
 دانجیدی مولکی مه حه بیته عالیه میتکه بسز فنا
 گهر له به ختی من وه قیبان لینگه رین له ملاره لیم

تاكه نوخته و خالی سالیك بز پله و ریبازی عهشق
 وهسله یا گنجی رازایه داخه كه م فهوتاره لیم
 من به موژدهی شههدی لیری دنیا بوردم بز نه به د
 چی كه دیم زوری نه بره بازاری دل شیتاره لیم
 زهمزه می به زمی محبه بهت بزچی را لیم بو به غم
 کن به دهردی من نه زانی من كه چی فهوماوه لیم !
 غهرقی گیتژ و مهوجی دهریای مهینهت و نازاره دل
 هه نه لئی تزفانی نوح نه مولا كه به و هه نساوه لیم
 مات و سه رگهردانه دل بی مه یلی یاری تازه نین
 وهك بلین بولبول له گولزار و چه من تزواره لیم
 كهی نه بو شرتی وهفا واین ! كه نه نه یكا به ناز
 را دلم گسجاره وینهی سه ر كز و داساوه لیم
 سا ده خیلت بسم نه می صوحی ساری عاشقان
 زور وهره فه رموو بلن بزچی دلی ره نسجاره لیم
 وانعزانی نهو كه تزواره منیش زویرم له نهو
 هه نه بن روزی به ره حمت زور بكا به مملاره لیم
 تیری نازی نازنینان نیشی نژشه بز دهرورن
 سا به ناسوزی خه ته ر بن یا وه كو سجاره لیم
 سه بری نه بیروسی نهو بن سا بهس بنالینه و بلن
 خال و زولفی وهك موژی نهو تجر و دانه و دله لیم
 نه كه لوقمانی زهمانه بز (فه نایی) خژشه زام
 گوشه چاویکی دهرایه بز له سه ربه دواره لیم

﴿ نۇغرى خېر ﴾

لە سالى (۱۹۸۶ ز) دا كە ھەزرىتى پىچ (قۇمىن سېر)
 بىريارى دابوو بۇ سەفەرى ھەج ، لەبەر چەند ھۆسەك پىتىش
 سەفەرەكەي تەشريفى ھىتا بۇ سالىمانى ، لە كاتى گەوانە و پاندا
 بەرەو (بىفداد) كۆمەلىكى زۆر لە مورىسدانى شارەكە مان
 بىز بەدرەقە تا نارچەي (دەربەندى بازىيان) لە خزمەتيا
 چوويىن ، بەونىزىيان بۇ نىوەرۆ لەو نارچەيە دەعوت كرابوو ،
 مېشى لە سووچىنكى مالى خانەخويكەدا بە پەژارى دوروسى
 نەر زاتەرە دائىشتېرووم ، كىتوپر نەم غەزەلە ھات بە خە يالما ر
 نوروسىم .

دەردەكەم كارىگەرە ھەرەك نەخۇشىيى سىنەكەم
 دۆژە رۆژەي وەسلى ياران بو بە ژانىسى ژىنەكەم
 ژىنەكەم وەك ياخى بىن بەر بسوو بە دەس جەورى فەلەك
 گىنژەلرۆكەي باي خەزانە تىنك نەدا پەرۆژىنەكەم
 تاكو پەرۆژىنى موژە و گۆشەي نىگاہى گولرۇرخان
 باخەوانى بسوو لەسەرخسۇ بسوو نەمامى دىنەكەم
 وشكەسالى دىنە لىترە (غَسْبَتِ الْبَيْلُوتَى) يە لىم
 شىچ و واوەيلايە دايم بۆتسە مايەي شىنەكەم
 گەرچى كوردىنكەم لە مالى نىشتىمانى خۆم نەژىم
 لەم كەژ و كىسى و لاتى سپر تەم و نەخشىنەكەم
 وا رەقىبى بىن سىرووات بۆتسە مىكسۆبى ژىسان
 نايەلن ساتن لەگەل دلدارەكەي رەنگىنەكەم

پینکوه لهه خاکه دا تاروی به مه یلسی دل بژین
 دهک دلهی وهک بهرد و دارت بیته کینگی شینه کم
 مال له خاون مال نه لاین نه مسرزه حه راسه لیره دا
 سهیره تم دعوا به یاسای مه زهه ب و نایینه کم !
 تینه نه رسا وهک شهم و په روانه و ابورین پینکوه
 دهرسی عشق و عاشیقمان بسو له حو جره ی سینه کم
 گهرچی مه شهووره محه بهت دور و نیزیکی نه
 داخی دورمن نه مکرزی و بۆته ژاری ژینه کم
 وهسل و فهسلی ره همه ته دورانی به زمی عاشیقی
 بویه دلخوشم به دوریش روحه گی شیرینه کم
 وا له سایه ی پرچه می نه ودا عهلا ره غمی ره قیب
 لیره ههش هه و له دلما یاره پر ته مکینه کم
 گهر له دواژژی هه ناسه م بزه یاده و کۆچی مه رگ
 په رده لادا به سه من نهو بیته سهر بالینه کم
 خزه کۆچی و نه گهر دهس دا که مالی شادی به
 بۆ به چاری سهر نه پترم پر به دل نه سرینه کم
 تۆ نه رژی نه میرزه به ره نجه و دلگرانی و نیوه ناز
 رژی حه شرت خسته نیر یارانی دل غه مگینه کم
 تۆ به شهوقی طرفی که عبه و من به زامی هجره
 نۆغرت خیر بن به رهو خاکمی مه دینه ی دینه کم
 بهی تینه ش گهر بقه رمورن له ده می ده چنه حوزور
 جه ژنی قوربان و صیامه بسو دلهی بن تینه کم

چاوه‌پرانی ریگه‌تم واک هود هودی مولکی سه‌با
خه‌مزه‌ویسنی دودی دوری و حاله‌تی ته‌لقینه‌کم
که‌ی نه‌بین ناخو (فه‌نایی) تز به‌کامی دل بگی !
بی‌شوره سر دیده‌وو دل مایه‌یسی ته‌سکینه‌کم

﴿ دووری دلدار ﴾

سازیز هرچه‌نده دورم به دوریشت سه‌بودم
غهرقی خه‌یالی کات و ساتن جه‌له‌ی حوزوردم
ده جارئ روت بنوینه بیخورد دلم مه‌شکته
ده‌میتکه چاوه‌پرانی ماتم به دل ره‌غوردم
سایه‌ی هومایه‌ ساید ، ناگم له‌ تز شکایدت
به‌لکو له‌ روی جیکایدت عه‌رزت نه‌گم زه‌روردم
خز تز له‌نیو دلا بوری بزچی لیم ته‌ره‌للا بوری !
وا من له‌ به‌ختی شوروم نیستا له‌ تزوره‌ دورم
نه‌قس و خه‌تا له‌ خومه‌ نه‌ک هیمه‌تی جه‌ناپت
تا هم نه‌لیم به‌ قوربان بیورده‌ تز قوروم
فه‌سلت به‌ ره‌سل نه‌زاتم چون توی ده‌وای خه‌ماتم
بین شک که‌ توی سرله‌یمان ، منیش بینچاره‌ موروم
دل به‌نسی داری تویسه‌ لاقه‌ید له‌ غه‌یری تویسه
ناخو (فه‌نایی) که‌ی بین تویسه‌ی جه‌ژن و سروردم !

o o o

﴿ نووری جاوانم ﴾

نهم پینج خسته کی یم له کانی بینه تایی و ناروحتیدا
بز که مودی برام نووسیه .

سلیمانی - ۱۲ / ۹ / ۱۹۸۴

بیرام رۆحه کهم نووری چاروانم
تاقه براكهی له جیزی هه موام
یاد گاره کهی بـارك و بـاروانم
دوریت وشکی کرد نه شکی چاروانم
له جیاتی چاروم دل به گریانم

گریانی دلیم رۆژ و شهوانه
جاری بز دندار جاری بز گیانه
جاری بز تیر و تانهی زه مانه
جاری بز دلهی مات و ویرانه
که هه غافل ما له ماوهی ژیانم

نهویش کام ژیان ! به بن رها و مهیل
به بن دلخوشیی به مهیله کهی لهیل
هه بهم داخه وه که یله کامین کهیل !
هه نه لسی بۆته سزاگاکهی و دیل
په له شه راره ی ناری هه جیرانم

دورریم له ودهتن له خرم و له خویش
قبول کرد به هزی صفای دورونه ندیش
که چسې بن ناکام بسوم به جه فاکیش
هه زار موشکیله ی دنیام هاته پیتش
به دس هه سوودی دور له ویسژداتم

نه وه فام له کس هاته بهرچاوان
نه له خرم چاکه یتجگه له تاوان
هه روه کو ماسی بی پی له ناوان
دوررم گشت بسو به کزی زوخاوان
تازه من له کوئ و خوشی له ژیاتم !

دورین له یه کتر لیره تا نه وی
دلش لیم وه فای له یله کوی نه وی
دهی کوی دس نه دا لیره م ! له وی
به ناره زوری خرم ناوا ریکه وی
هه ی هاوار به دس دوردی گسراتم

نه هیوای خوشیم من له لا ماره
نه دل له لای له یل به دل هه ماره
به دس ماحه رای جه ور و جه فاره
تازه شادیمی من خه یالی خاره
چی که له به ختی شومی سر شاتم !

من که سه لودای مه پیل له یلا بووم
به بن هیچ هاتم شیت و شه پدا بووم
وئلی غمربیی و کتو و سه حرا بووم
له به دبه ختی خۆم به ست و ریسوا بووم
عومرتکه ناوا سات و سه یرانم

خۆ هه چهند که له یل نه ئن به وه قام
به لام به من چی ! گسیژدهی به لام
ته پیل ریسواییم له نیتو خاص و عام
دهنگسی دایه وه نه گه ییم به کام
ها که نه جهل هات بوو به میوانم

سه بنیم به لای گلکزی گۆرستان
نه دژ نه دلدار نه به زمی مهستان
من چی کهم له دهس تویز به دهستان !
هه هانام ره بهر خودا په رستان
چونکه گسیژدهی داوی نه هانم

به لام بهم حالهش تومیندم هاره
تا نه که وترومه شه و گینژ و داوه
رۆژی له رۆژان بینه نه و ناره
را به کویر تا مهرگ به ته ماوی چاره
بزیه تا مردن به ته ماتانم

ما کدی نه‌بین و چوَن نه‌بین به نسیب
له‌گه‌لِ نهم هه‌موو نازاره‌ی رقیب
که یه‌ک له یه‌کتر عه‌جیب و غه‌ریب
نه هه‌شتم لا ما نه صه‌بر و شه‌کیب
هه‌روا رۆژ به رۆژ به‌هه‌رو نه‌هاتم

هیچ کس وه‌کو من عه‌صری به عه‌به‌س
نه‌رۆژی به‌ده‌س هه‌ره‌سی نا‌که‌س
تاوێ به ره‌حمه‌ت نه‌مه‌کیشه‌ نه‌قه‌س
په‌شام وه‌ک خه‌لووژ تا به‌ووم به‌قه‌ته‌س
سه‌ده‌زار خۆژ‌گه‌م هه‌ر به‌نه‌هاتم

من هه‌تا ئه‌ستا هه‌ر به‌سه‌ر زینه‌دووم
نه‌ئینه‌ خۆشیه‌ نه‌له‌ رابه‌ردووم
نه‌له‌ک کار‌تکی وه‌های په‌تکه‌ردووم
به‌عه‌ینی نه‌ئهی گه‌له‌ی با به‌ردووم
(فه‌نایه‌ی) بز ته‌ز داخه‌ی گه‌رام

❦ ❦ ❦

﴿ حەسەرەتی دیدار ﴾

لە کاتێکدا لە گەڵ برادەرانی بەرێز : مەلا شیخ موحەیی موفتی و شیخ فەتاح و کاکا عبدالستار و کاکا حەسەن قەلادزیی بە مەبەستی زیارەتی حەزرەتی شیخ محەد عثمان سراج الدینی نەقشەبەندی - کە نەو کاتە تەشریفی لە (نەستەمبۆر) بوو - لە سلێمانی پەڕە بەرمو نەو وڵاتە کەرتینەری . لە گەڵ نەرشادا پەساپۆرتمان پێنەبوو ، وە گەپشتینە شاری (جزیر) دواى سن وژژ مانەرە و هەرلەدان ، خۆمان گەیانە شاری (دیارە کر) و سن وژژ لەوێش ماينەرە ، زۆرمان هەرۆ دا تورکەکان لیجازەیان نەداین بچین بۆ نەستەمبۆر . بۆیە بە تەلەفۆن حەزرەتی حەزرەتی پیرمان کرد کە : تا ئێرەمان بە زیارەت بۆ حساب بقرەرموو چونکە ئەمانە نایەلن بەخزمەت بگەین و ئەین بگەرتینەرە . حەزرەتی پیریش لە وەلامدا نەرمووی : ئەوان لیجازەتان نادەن من خۆم لیجازەتان ئەدەم ، ئێو وەین و گوئیان پێنەدەن .. ئینەش لەسەر فەرمايشی بەرێزەیان کەوتینەری و سوپاس بۆ خوا بە سێ نەوێ تووشی هیچ گەوگرتنیک پێن . ناچروین و گەراپنەرە کەس لە ئینەتی نەپرسی ، کەچی لە تورکە کاتبان نەپرسی .

دیارە کر - ۲۹ / ۲ / ۱۹۹۲

ماتەمزەدەیی گەردووشی دەوران و ئەسەم
لەم کۆمەڵە تورکانه ج بینزار و نەفەم
سەیری سەفەرم نیوچەل و نالیسە بۆچی !
شاهم مەدەدی نەرمو کە دامار و فەفەم

دوروم له وهتهن ههسرهتی دیداره غه می من
 ناخز چ دهبن حالتی ئارات و مهسرم
 هاتم به ته های وهسل و نسیم چی به ! فهسه
 دیوانه رو سهرگهشته لهتیر شاری (جزیر)م
 لهمرت لهسهرم حاگمه تزههچی بغهرموری
 جهزیت له دلا جازیهیی شه میسونیم
 تیماره لهتیر شاری غه م و عهشقی مه م و زین
 بن خه م به که ناگایه دلی ههزوتی پهم
 شیواره له ریی دل بهری بن وینه دلی زار
 بهم عالمه ئالۆزه ئالۆز و زویرم
 سا دهستی جه فالا له رتباری وهفادا
 له م مه رکهزی نهزانه به دهس رۆمه وه گهم
 ناهینکی بهسه ناله یسی شهوگیری (فهنایی)
 پیدا له ههدهف شاه و نزوولهی وهکو تهم

﴿ شه می مه جلیس ﴾

نهی یاری نازهنیم نهی پهی تاجدارم
 نهی مایه یی نگین نهی تورکی شه سه وارم
 نهی مه ره می برینم نهی شوخی گولهرزارم
 تا که دیوا نه بینم بسۆ قه لیبی بن قه رارم !
 بن تۆ مه حاله ژینم بهروانه چهنده زارم

نهی گولی نه‌وبه‌هاری نهی سه‌روی جو‌یباری
نهی حوسنی لاله‌زاری نهی نانه‌یی ته‌تاری
نهی دو‌پری شاه‌واری نهی نه‌قشی کرد‌گاری
نهی وه‌زی شاه‌کاری نهی په‌یکی رست‌گاری
با که‌م به‌ عیش‌وه‌کاری عه‌یشم بسین به‌ ژارم

تا تو به‌ غه‌مز و نازی نهی شه‌سی عالم‌ نارا
باز‌نکی په‌نجه‌بازی دل‌ دیله‌ بسن‌ مردارا
توی وه‌زی عه‌شقیازی نهی شه‌می مه‌جلس‌ نارا
تو بی و شه‌ی حیجازی بن‌تینه‌ روت‌ نیگارا
با به‌س بین‌ خوین‌ فشانی لدم‌ چاری نه‌شکیارم

به‌و زولفسی عه‌نهرینت به‌و قامه‌تی نه‌مامت
به‌و جوعدی یاسه‌میتت به‌و به‌دوی ماهی تامت
به‌و چاری نه‌خته‌رینت به‌و قه‌ددی خزش‌ خه‌رامت
به‌و رهنگی سونبولینت سه‌د پادشا غولامت
من به‌نده‌ که‌م‌ترینت قوربان و جان‌نیسارم

نه‌ی که‌عبه‌ ناستانه‌ نه‌ی گه‌وه‌ری یه‌مانی
نه‌ی قودس‌ ناشیانه‌ نه‌ی سه‌روه‌ری جیهانی
به‌و حوسنه‌ بسن‌ کیرانه‌ سه‌رشاری گول‌روخانی
به‌و جوروته‌ په‌رجه‌مانه‌ نافاتنی بسن‌ دلانی
گه‌ر نازه‌ گه‌ر به‌هانه‌ نه‌سه‌مماوه‌ نیختیارم

به نهرگسی خومارت من مدستی بین شهرام
به پنجه‌کمی شکاریت ناشفته رو خه‌رام
به داری زولفسی تارت تا چنده مریته لام !
بؤ خنده‌بینکی زارت گهی شهرته من ره‌سام
تا تن وه‌هایه کسارت بین سووده نیتیزام

بن سه‌بر و بن شه‌کیبم مه‌جنونی کۆه‌رام
مه‌جروح و بن طه‌بیبم شینواو و دل‌فگارم
بن مه‌مدم و مه‌بیبم گریان و شینه کارم
گیژده‌یسی ره‌قیبم به‌م حاله من دوچارم
بؤ گهی مه‌گهر (فهنایی) نهو بیته سه‌ر مه‌زارم

﴿ گه‌شتی نیشتمان ﴾

هەر لهو کاته‌دا که له‌گه‌ل به‌پێزان : مه‌لا شیخ مرحیعی
 موفقی و شیخ فتاح و کاک عبدالستار و کاک حسن سه‌لادزه‌یی .
 به‌مه‌به‌ستی زیاره‌تی جه‌زه‌تی پیه‌ (قُدْس بَرّه) سه‌فه‌ری تووکیامان
 کرد ، له‌ شاری دیاره‌که‌وه‌ به‌ره‌و نه‌سته‌مبووێ که‌وتینه‌ی ، له‌گه‌ل
 نه‌وه‌شدا په‌سا‌په‌زتمان پس‌نه‌بوو . بزیسه‌ تووکه‌کان نیجازه‌یان
 پین نه‌نه‌داین بپێین ، نیشه‌ش به‌ ته‌له‌فۆن جه‌زه‌تی سه‌رحمان
 کرد که وه‌زعمان به‌م شینیه‌یه‌ . له‌ وه‌لامدا فه‌رمووی : له‌سه‌ر
 نیجازه‌ی خۆم وه‌ن و گه‌ڕی به‌ که‌س مه‌ده‌ن . نیشه‌ش له‌سه‌ر
 فه‌رمایشته‌که‌ی نه‌و که‌وتینه‌ی ، که‌ سوپاس بۆ خوا که‌س له‌نیشه‌ی
 نه‌پرسی ، که‌ نه‌مه‌ به‌ ناشکرا که‌رامه‌تی جه‌زه‌تی سه‌رح بوو .

دیاره‌که‌ر - ۲ / ۲ / ۱۹۹۲

من وه‌کوو دێوانه‌ نه‌مه‌رۆ روو له‌ نه‌سته‌مبووێ نه‌که‌م
 شاخ و داخی کوو نه‌پێژم تووکی پین مه‌شغووێ نه‌که‌م
 نامه‌ری شیوه‌ی وه‌سه‌ن تیکچین به‌ ده‌س رۆم و جه‌جم
 بزیه‌ جه‌زمی خۆمه‌تی په‌ی دو‌عا مه‌قبووێ نه‌که‌م
 به‌فر و سه‌رمای ری نه‌چێژم تا نه‌چێژم داخی گه‌ل
 داخه‌که‌م وادیساره‌ مه‌یلی نیشی نامه‌عقوول نه‌که‌م
 من خه‌یالی دل‌به‌رم بسو نه‌ک خه‌یالی ده‌ردی سه‌ر
 چی به‌ داخی دژ خه‌ریکم تف له‌ یاسای غه‌روول نه‌که‌م
 نه‌و به‌ زاید و جه‌مه‌وه‌ مه‌شغووله‌ من مه‌شغوولتی نه‌ر
 من له‌ گه‌شتی نیشتمان سه‌یری جه‌رز و طه‌روول نه‌که‌م

من له بهر بهختی کلژلم نه چمه ژیر سایه ی هوما
 تازه که ی بیری جنزکه و شکل و شیوه ی غوول نه کم
 گهر مه ده دکا هیمه تی بازووی غه یووری دل بهرم
 بالی زاغ و دالی شوومی پن شهل و مه علوول نه کم
 سا خوردا بیکا هه لسن بز نه م نومینده م بیته جن
 تا به چاری خوزم نه بینم دژ له مالی کوول نه کم
 شهش دهری نه گرم به میر و لهشگری ناھی دهروون
 داخی سد ساله م نه ریژم چاوی پن مه کحوول نه کم
 عالهمی فخر و معده بهت عالهمینکه سه ریلند
 دوژمنی دین و وهتن بهر عالهمه مه عزوول نه کم
 لافی نه م دهعوا (فه نایی) نیبه تی نادا له خوی
 پیاری زاننا تینه گا بهر وابهری مه و کوول نه کم

﴿ شاهی دهروون ﴾

نه ی شاهی خویان تا به که ی سات و کز و ناواره بم
 خهسته و هیلاکی ژیری نه م بن بار و نه و سه ریازه بم
 بن مورنیس و بن هه منشین دهستم به نه ژنز دل هه زین
 رووت و ره جال و بن قهرین بن قیسه تی نه م شاره بم
 لات و فه قهر و بیتههرا بن حال و بسال و بن پهنا
 له م ناوه هه ر من بن بهش و بن مایه وور بن پساوه بم
 هه رکهس په نای هینتا به تهز کامی روا بسو بن درۆ
 تا که ی منی بینچاره هه ر مه حروومی نه م بازاره بم

تا کھی له کووچه و دهشت و دهر تا کھی بچیژم دهردی سر
 تا کھی غه ریب و دهریه دهر تا کھی له سر نهم باره بم
 تا کھی له چوژن و بهر و بهر تا کھی به خویناوی جگهر
 سوور بین له پین تا توهقی سر تا کھی له سر سینداره بم
 تا کھی په شیو و بین سه مر تا کھی له سر لوتکھی خه تر
 هه ردهم به داوژن به نده سر تا کھی وه ها غه مباره بم
 تا کھی په رتشان رژگار ناواره یسی یسار و دیار
 حدیران و زار و بین قه رار با بهس له سر نهم کاره بم
 تا کھی به داخ و دهر دوه تا کھی به رنگی زهر دوه
 تا کھی به ناھی سرد دوه هه مدهنگی نهم نازاره بم
 تا کھی به شاخ و هه ردهوه تا کھی به راز و زهر دوه
 تا کھی به دار و بهر دوه ههر ساعه ته ی سه د پاره بم
 تا کھی له کوئهی غه مکه ده دورویی له خاکی مه یکه ده
 تا کھی هه تا نهم سر حه ده مه حروومی نهم دهر باره بم
 فرهنگی سوورم تا به کھی برژسته سر خاکی له شم
 غه رقی شه پوزل و گیشژی نهم دور چاری وهک جزیره بم
 ساتن به دس تانهی ره قیب تاوژن به بین لوتقیی حه بیب
 تا کھی به وینهی عه نده لیب مه هجووری نهم گولزاره بم
 وا مهوسیمی عیده وهره قوربانسه زولفت لابه ره
 به لکو هیلالی دور برژت دهرینت و من سه نظاره بم
 ناله و فوغان و ناھی من تا کھی نه گا پینت ! شاهی من
 تا کھی (فه نایسی) هه مدهمی نهم حالهت و نازاره بم

﴿ مهراقی غم ﴾

له بهروری ۱۴ / ۵ / ۱۹۹۴ ز . که له گهڼ بهرینزان : مهلا شیخ موحسینی موختی و کناک حهسهن قه لادزهیی ، له زیارتهی ههزهوتی پهر (فلس سیره) له نهسته مهورل نه گه پراینه وه . بهسهر شهری براکوژی و خزبه سهندیی (یه گهتیی و پارتی) دا هاتینه وه ، له بهر نه م کوسپه گهروهیه (۱۶) رۆژ له نینوان دهسوک و ههولیترا هاینه وه ، دواجار گه بیهشتینه شاروچکهی (ههریر) ره فیه کاتم چوون بۆ مهقهری حیزیی (پارتی) که رینگه یهک بدۆزنه وه بۆ ده رچووتمان ، منبش له ده شته دا - له لای کۆمهلتی منال که یاری یان نه کرد - به کزیی دانیشجووم ، نه م عهزه له هات به دلسا و نورسیم ، پاشان به هزی ریکخراویکی بیهگانه وه رۆگارمان بوو .

له پسیناری غه مهت نه مهرا غه زهلبانی سه وریریکم به دس غه دداره به ندانی شه قیی له مالا نه سه ریکم نه رینگه ی رۆینم ساره به رۆم بۆ خۆم به لایه کدا به رهو دوا گهر نه چم هه روا خه ریکی دار و گیریکم فیهاتی تز له لایینک و مهراقی غم له سه د لاوه خه فته ناخۆم که عه بدالی جه مانی دل مونیریکم نه گهر ناھی ده روونم بیهته لات نه مهرا له دس نه عدا ده لیلی زوعفی نه حواله نه فه ره مووی دل زویریکم سه رم خه تزه سه ر نه ژنۆ له نیو به زمسی منالانا به یادی هیمه تهی تۆره خه ریکی ییاد و به ریکم

نهوا هدر چاوه‌دوانی غم‌تاسی مه‌ردانه‌تم قوریزان
 غه‌ریب و بینه‌را له‌م شارده‌دا مات و فقه‌ریکم
 عه‌ج‌ب به‌زمینکی هیچ و پورچه‌ له‌م غه‌وغا که نه‌یینم
 به‌ من چی ؟ من نه‌ چه‌کدارم نه‌ سه‌ردار و نه‌ مه‌ریکم
 له‌ رنگه‌ی عه‌شقی تزدآ دانه‌خزوه‌ی خه‌رمه‌نی و‌اسلم
 ره‌قیب هه‌رچی نه‌لن ییلن چ دینوانه‌م چ ژیریکم
 له‌ سایه‌ی لوتفی پیرانه‌ت (فنه‌ایسی) را له‌ غوره‌تدا
 شه‌ر و رۆژ چاوه‌دوانی موژده‌یین یاخز به‌شه‌ریکم

﴿ باری خه‌فت ﴾

ده‌ها مه‌علوم نه‌کا کزگای هه‌موو نازار و نیش و غه‌م
 به‌ بینه‌نگی به‌لا بینه‌زایه‌ره‌ ده‌ستی ته‌زا هه‌رده‌م
 هه‌تا نه‌و رۆژه‌ هات ناسر و گلسی جیسم که‌می هینتا
 هه‌مووی شینلا له‌گه‌لیا تا نه‌که‌م شادیی هه‌تا من هه‌م
 سه‌رم سو‌رما له‌ به‌ختی خۆم که‌ وا چه‌ند بن‌فه‌ر و شو‌رمه
 ته‌رازووری به‌خته‌که‌م سو‌رکه‌ ته‌گه‌ر به‌ردیشی تینه‌که‌ل که‌م
 له‌ جیاتی به‌زمی یاران و له‌ جینی نه‌شنه‌ی به‌هارانم
 ره‌قیبی ناکه‌سه‌ و باری خه‌فت گشتی له‌ ده‌ورم جه‌م
 غه‌مینکم بوو به‌ سه‌د له‌ر رۆژه‌ره‌ بینه‌یله‌ له‌یلاکه‌م
 نه‌بین چی بکه‌م له‌ حالی خۆم ! په‌نا بز کن به‌رم قیبه‌م
 بکا چاری ده‌رووسی پس له‌ نازار و جه‌فاکیشم
 نه‌کا فه‌رقی خراپه‌ و چاکه‌ سا زۆره‌ ره‌ یاخز که‌م

مەرم كېتايە مەيخانە كە جىنگەي مەرد و رەندانە
 و تە ساقى دەخىلەت تە وەرە بىمار و پەككەوتەم
 بە جىتەم كە خىل و خەيلى ھەمرازانى دىرىنەم
 مەددە بىز رۇزى وا چاكە دەبا نالە و نىزا كەم كەم
 كە بىن شەك دىلى زامار و نەخوشى خەستەخانەي عەشق
 بە ناچارى ئەنالىن بە بىن دەرمەن و بىن مەرھەم
 كە مەن ئەمىز لە مۇستەشفای غەمى عەشقت پەرىشانەم
 ئەبىز تەسكىنى دىل ساقى جەمەلى تۇبە بەس مەرھەم
 كە سىكى تە كە شەك نابا بە غەيرى دەستى مەردانەت
 (فەنايى) ناكى چارى بە سەد لوقمان و بەزمى جەم

﴿ ئەسرىنە شەو ﴾

شەو بە يادى تە ئەرىزەم تا سەھەر نەسرىنە كەم
 بىز ھەوالىنىكت نە پىرسى ! پىارە دىل سەنگىنە كەم
 ھەممەدى رۇزەم مۇتەئەلى مەكتەبەي روتتە لە گەل
 داخى چەند سالى رەقىبى ناكەس و بە دەبىنە كەم
 سا قىداتەم زەمىزەمەي بازارى عەشقى بىن دىلان
 با نەشتىرە بىز ھەسودى دىل بە بوزغۇر و كىتە كەم
 شۇخى شەھرىناشۇبى مەن ئۇخەي ئەلەن مەستە لە ناز
 بۇيسە عەترنە فشانە ئەمىز سونبۇل و نەسرىنە كەم
 شەونى بەرگى چە مەن تەمسىلى قەترەي روى ئەكا
 لەر دەمەي نارەق ئەكا گولۇ غونىچە كەي رەنگىنە كەم

شه که خه لوه تگایه بز راز و نیازی شه هلسی دل
 که ی نه بن له و کاته ناخو بینه سر بالینه که م ا
 بن طلوعی ماهی روت جارئ له نیقلیمی و وفا
 شادمانیی چون نه بینن شه دلای غه مگینه که م
 باسی ریسواییم له عالهمدا زوا بن میهری تز
 را عه بهس بسرو ناهوناله و حاله که ی نه نگینه که م
 فکری دور نه ندیشی من بز کاسی دل سوودی نه بود
 گوشه نی ناراته که م سووتا به ناهی سینه که م
 زه لزه لای به خشی رشم وا هات و له رزی خسته دل
 هر شه لئی بورکانه هه ردهم تیک شه دا بنچینه که م
 سا (فنائی) اش با له غم دهرچن عه لاره غمی ره قیب
 گوشه نی دل بینه جیگه ی مه یلی (حور العین) که م

﴿ خه بالاتی دل ﴾

به نوخته ی خالی تز به نده له ساحه ی دل خه بالاتم
 شه وا عومرنیکه گجژده ی شه مامی شه لئی بالاتم
 ساری سهردا گهری وسلت له دلدا بو به سهر داچی
 به گیان و دل خریداری مه تاغسی حوسن و کالاتم
 نه را نیزیکه من بسرم به ییادی دهم ده مه ی وسلت
 نه دیی بز قهت نه بسور جارئ بسپرسی بزچی وا مام
 وکو ته پریکی نامز من که دیتم دانه که ی خالت
 به قوه ی جازیبه ی زولفت سهرم دانسا به سهر هاتم

نومیندم جهژنی دراپژوی ویصالی قامهتی تز بسو
 قهضیم عهکسی دهعوامه که نینتا خاکی ژیر پاتم
 به هرچی تز قبولت بم له گهل مه یلکی تو خوزه
 نیت هرچی نه بن با بن له مه ولاره به سه رهام
 که تز مه یلت نه گزوی من له گزیریدا به یادی تز
 نهدم جوابی مه له که نهوسا له هر کوسپ و مه قاماتم
 دسا با هه وری نیحسانت له سه ردا بن بیارتینسن
 به سه نهم دهشت و سه حرایه ی دلای وک چولی زولساتم
 نه تز وک خدوی زینده و من له دهشتی تاریکستانا
 خه ریکی ناهونالنه و داد و هساوار و سونا جامتم
 نه گهرچی شه ره زارم من له قهول و فیعل و کردارم
 به لام بهم حاله ووش هه ر توی که جزی فخر و مویاهاتم
 دسا فه رموو نیت قوربان که وادهی هیممه تی تویه
 ودره دهشتن بده دهستی (فه نایسی) سه د که من لاتم

□ □ □

﴿ وه صلی دل و جیلوهی گون ﴾

له کاتیکدا که به هزی نه خزیشی دلوره له نه خوشخانهی
 (چه پراح پاشا) له شاری نهسته مبرول که رتبورم ، ماوهیه کی زور
 بسو که تیایدا ما بومسه ره و زور ناره حهت و بسن تاقهت بسوم
 ره هه زرهتی پیریش (قُدس سِرّه) له (خادم کز ای سر به شاری
 نهسته مبرول نیسته جن بوو ، لهو ماوهیه دا شه ریکیان له کاتی
 دهسهو به یاندا و له عالهمی رزحیسی و صورت میسالیی دا
 هه زرهتی پس (قُدس سِرّه) ته شریفی هینا بز لام ، وه نه وهنده
 لوتقی زوری فه رموو به رامه برم که به خامه و نورسین به یان
 تا کئی ، جا له درای ته شریف بردنی به پرنسیان (اِرتیالی) نه م
 هونراوه به هات به خه یالما و نویسیم .

نهسته مبرول - ۱۶ / ۸ / ۱۹۹۵

نه مشه له نیوه شهردا دل بهر خویدا نیشام
 نسوی حه یاتی پس بسو قسوتی راحی روا تم
 به ناز و رازی مه عنیی به غه مزه نه یذواندم
 تیغلی دلی ده لاراند بسن گشتو گزی زوباتم
 عه کسی جه مالی جوانی شه هدی دهم و به یانی
 به زمی به مهی ده گتیرا نارامی جیسم و جانم
 به رهمز و مهستی چاری به پیچی زولقی خاوی
 سه رم سو پرما نه مزانی فه رقی مان و نه مانم ا
 شوی عهیش و صفا بوو صفا ی عه هه و ره فا بسو
 به و ره عهده به منی دابرو نیشاکه پس ی نه زام

جا لیسه نه قلدی روجه به های بادهی صه بروحه
 جور عینک و سه د قنوحه به کولیری درؤ منانم
 لهو حالتی فه نادا پهردهی له روی وه لادا
 ره مزیککی بز به قا دا یانی دوا ی دلام
 چند خوشه حالی ناوا له یلت بغه رموی ناوا
 هر خزم نه تکم مرادوا عیاده می زه مانم
 تا و این خسته خانه بز به زمی عاشقانه
 لوقمانه بز دل و دین لهو پیوی نه وجه وانم
 چند خوشه من نه خوشم دیوانه و کزل به دوشم
 قورسانی مه یفروشم نوشابه نوشی جانم
 بهر سیهری چاری مهستی به عهده که ی نه لهستی
 له گهل (فه نایی) بهستی به سه بز دوا ی نه مانم

باکم نیه شینی من یا ناه و گریسی من
 تا واین نهبن واین ناچاری به بیچارم
 نه مریکه که دنیا به لارزه به غهوغایه
 سهیره سه مده گه مده بازار ی ریاکارم
 هرچی که نه لن هر که س دست و قه لیم نازاده
 باکم چی به لهو خه لکه اتا پیرمه غه مخوارم
 خز یاری وه فادارم همه سیرازی سه قدر تز بووی
 چی زندگی خه تر تز بووی بز حالی خه فته تبارم
 تزش هاتی به پهنهائی دووریت به په سهند زانی
 بن ته جره به نه مزانی که س نایه به هارارم
 نهو عالیه را وینه مه یلی له فرو فیله
 داخم خه می سه رغینله نه مزانی به خزم یارم
 عومری بو که من خه بوو خوزراکی شهو و رقزم
 بز به ختی (فه نایسی) بوو کوزج و سه نه ری یارم

* * *

﴿ یاری نه مینم ﴾

بۆ زۆر بەرپێز و خوشەویستم : حاجی عەمەد ئەمینى ئەمینان
لە شاری سەردەشت .

هەولێر - سالی ٢٠٠٣

کە یاری یارمی یاری ئەمین
دیاریت^(١) دیاره بۆ شادییی لە ژینم
بە قەد هەر جەوت بەهەشتی کوردەواریی
نمونهی قسودرەتی خەلق نافرینم
سلاو و ریزی کسوردانەم بە کسوردیی
بە کورتیی پتەشکەشە کاکى مەتینم
لە سەرتاپا بە چاوی پەر لە تاسەم
بە شاهی گەرم و شەوقی پەر لە تینم
موتسالاَم کرد چ دیوان و چ نامەت
گەشاوہ ئەم دلەى مات و حەزینم

^(١) ئەم دیارییە بریتی یە لە پەرتووکی (بەهەشتی کوردستان)
کە نووسەر - حاجی عەمەد ئەمینى ئەمینان - بە دیاریی بۆ شاعیری
ناردووە . وە ناونەرۆکی کتێبەکە بە شیعر باس لە سروشتی شاری
سەردەشت و گوندەکانی دەورووبەری لە کات . " هەرچەندە هیچ کامێک
لەم بەرپێزانە یە کۆریان لە نزیکووە نەبیبووە ، بەلام لە ریگەى شیعر و
نامەردە ناشناپەتی یان لە گەڤ یە کدا پەیدا کردووە و یە کیان ناسیووە ..
(نامادە کار)

به لاقم دوا کز چسی شینخی دل ره نوسوم^(۱)
 هدمو شادیی له من گیترا به شینم
 له گهل دل شهرته من کردومه بز نهر
 نه دیبیهی باره فار نازه نینم
 هه تا رژیی له گلکزی تازه وهک نهر
 به جن دیکم هه رانی نه مینم
 له گهل هه حرهت به هه شتی جوان و رهنگین
 به بین نهر یساره ناسوره برینم
 نه بین هه ردهم به یادی نهر ره نوسوم
 به هزی بوسزی دهر ونسی ناته شینم
 که بابی جه رگی برزای (فنهایی)
 به شم بن دور له تر مهرگت نه بینم

^(۱) مه به شتی شاعر . له مه رحومسی شیخ ره نوسومی بیسژییه
 که دؤستی خوشدوستی هه ره روکیان بوو . بویه بهر شتویه دانه نگی و
 ناره هتیی خزی به هزی ره قانی خوالینخوشسوروه دیتسه وه یاد و خهم و
 بن تاقه تیی خزی دهر نه بری . (ناماده کار)

﴿ هه مدهمی له ییل ﴾ ^(۱۱)

له بهر قاپیسی دەری مه یخانه جینگم کەن که چن بگرم
 له وئ چاتر نه من جینگه گومان نابم که لسی بمرم
 به یادی پسری مه یخانه له گهر جینگم له وئ بهرئ
 هدیاتیشم مه ماتسه وانسه زاتم هه مدهمی خلدرم
 که کۆچی کرد و رۆسی له یله کەم شتوا هه موو هینزم
 وه کس (بازاری له نگه) ^(۱۱) ناگری تینچوو دل و فکرم
 که بریارم وهما دابوو له پیش نهو نۆغری خیر کەم
 کهچی وا نۆغرم شه ر سوو له هه ر قاپی و ده وئ بمرم
 خودا خۆت عالی له یلم له کوئ ته سلیمی ته قدیر سوو
 به لوتفی خۆت که پەم فه موو دهبا شه منیش له وئ بمرم
 که تو خۆت قادری تیره و له وئ بن فه رق و به کسانه
 به لایم سوو من نزیکی شه په نایه و دامه نی شه گرم

^(۱۱) لهم پارچه هزراوهی شاعیر ، له درای وهفاتی له پارچه کافه زینکی
 بچوو کدا که و ته بهر چارم ، که ماوه به ک پیش وهفاتی شه پارچه
 هزراوهی نووسیه ، وا وا دوه که وئ پیشینی وهفاتی خۆی کردینت ،
 بزیه بهر شتویه له خوا نه پاریته وه و داوای لسن ته کات که به تاره زوری
 دلی خۆی له گه لدا بکات و له نزیکی مووشیده که به وه وهفاتی بکات و
 بنیوئیت . (ناماده کار)

^(۱۲) مه به ست له بازاری کۆنه فرۆشانی شاری هه ولیره ، که تا ئینستا
 (سن جار) ناگری تینه ر بووه و زیاتینکی نفدی ماددی گه یانسه وه .
 (ناماده کار)

له گزیش همددم و همدراهی دهشتی مه‌حشری نهو م
 له خزمهت زاتی نهودا م له ساحه‌ی پسر خه‌می نه‌شرم
 هه‌تا دنیا به دنیاو قیامت رانه‌بن یارهب
 له‌هر نهو عهد و په‌مانه له دهوری قه‌بره‌گه‌ی بمرم
 که من تهرکی هه‌مرو یار و دیاری خلام له‌به‌ر نهو کرد
 خودا نیتته‌ش قه‌زا واپسن بچم له‌ر شوینه‌دا بمرم
 هه‌مرو عومرم به‌هۆی نه‌ر سه‌رف و تهرکی یادی یاران کرد
 نه‌با به‌ختی ره‌شم یاری نه‌کا هه‌ر لیره‌دا بمرم
 شه‌ها فه‌رقی نه‌ بۆ تۆ له هه‌ر کوی هه‌لکه‌نن گۆرم
 نیشانه‌ی سه‌عه‌د بۆ من گه‌ر له خزمهت نیتوه‌دا بمرم
 به سۆز و لوتفی پسه‌رانه بلایینه (فه‌نایسی) تۆ
 ده‌ها هیسه‌ت به‌هرمرو با به دل من دامه‌نت بگرم

﴿ هه‌فاسه‌ی سه‌رد ﴾^(۱)

سه‌لامی ناره‌زومه‌ندیم له تۆ بن یاری دتیرینم
 براکه‌ی دین و دنیاکه‌م سه‌زیزی شوخ و ره‌نگینم
 له سینه‌ی پر له ناه و سه‌سه‌تم با بن هه‌فاسه‌ی سه‌رد
 به داخ و ده‌ردی دورویی تۆ هه‌میشه سات و غه‌مگینم
 له‌گه‌ل ده‌ستی قه‌زا هیچ ناکرێ ته‌دبیر و شووراین
 (فه‌نایسی) بویه وا دایم کز و بن هینز و بن تینم

^(۱) له‌م شیعره‌ش هه‌ر له‌ ده‌وای وه‌فاتی شاعیر له‌ پارچه‌ کاغه‌زینکدا که‌وه
 به‌ر چاوم ده‌ نه‌زانراوه که‌ بۆ کۆی نووسیه‌ . (نامه‌ده‌کار)

﴿ رېبازی خوانانسان ﴾

نهوانه‌ی عاشقی سووری خودا سوون
همو سه‌خوشی رېبازی فه‌نا سوون
له‌بۆ يه‌ك جووعه مە‌ی له‌م رتگه چاكه
زه‌لیلی ده‌ستی بێ‌دای جه‌فا سوون
چ زېلله‌ت ازېلله‌تی جه‌وری ره‌قیبان
كز و مات و مه‌لوول و موته‌لا سوون
ته‌گه‌رچی گۆشه‌گیری مانی غه‌م سوون
به‌لام دلخۆش و سه‌رگه‌رمی وه‌فا سوون
به‌ زاھیر تېكه‌لی بازارې دنیا
له‌ باطیندا هم‌سو سووری هو‌دا سوون
له‌ گه‌ل بېنگانه له‌م شاری خه‌تادا
نموونه‌ی شه‌هد و تالیی شه‌كر و چا سوون
له‌ مولكی (لِي مَنعَ اللهُ) دا به‌ بن‌ شك
هم‌سو تابع به‌ رتگه‌ی (مُصْطَفَى) سوون
له‌ سه‌یری شه‌نفوس و شه‌شباحی ناساق
فه‌نا طمعی گه‌ر له‌نێر ساحه‌ی به‌قا سوون
(فه‌ناییی اش‌هاتنه رېسزی رېسزه‌خۆزان
كه هه‌ر شه‌ر كۆڤه‌ بۆ ده‌ردی ده‌را سوون

• • •

﴿ سه‌روی گولسزاري نهم ﴾

له خدمت حدزوتی پینجه‌مه‌ردا (ﷺ)

تهی سه‌روی گولسزاري نهم تهی دل‌بهری شیرین زمان
زیکری جه‌مال و خولق و خوت ویردی هم‌مو شیرین له‌بان
نارت له‌سهر نه‌رز و فه‌له‌ک بز ناده‌میزاد و مه‌له‌ک
مه‌رسومی عامه یه‌ک به یه‌ک بی‌ئی هه‌تا ناخر زه‌مان
ته‌لفی قه‌دت ره‌مزی به‌یان بز دائیسه‌ری که‌ون و مه‌کان
تهی رتسرتنی نیسن و جان قوربانه قوربان (الْأَصَانُ)
عومری نه‌مانه‌ت چۆته سهر ، سوودم نه‌بوو غه‌یری زه‌ور
ریگه‌م که دورره و پر خه‌ته‌ر ههر تۆزی په‌نای بی‌شچاره‌گان
خۆت و مه‌قامی ده‌عه‌وتت فه‌رموو به‌ که‌مه‌تر نو‌مه‌تت :
به‌روانه کیتیوی زولمه‌تت ناچینته تهای وه‌زن و قه‌پان
چونکه نه‌زانم وا نه‌بین ، نه‌ر رۆژه مه‌حشهر رانه‌بین
ههر من سه‌لام لسن رانه‌بین کاتن ته‌لین (اِئِنَّ الْفُلَّانَ ؟)
مه‌روانه بز کرداری من عومری سه‌راسهر عاری من
به‌روانه خۆت با درگه‌ری وه‌عه‌دهی شه‌فاعه‌ت بز گه‌لان
رۆژیسه‌که رۆژی تۆیه به‌س عالم له‌ خۆی زویره و وه‌وس
هاواری که‌س ناگا به‌که‌س تهی شافیعی گشت بی‌که‌سان
من نیمه ده‌سمایه و عه‌مه‌ل لاتم زه‌لیم بسن ته‌مه‌ل
نیزیکه بین په‌یکی نه‌جه‌ل (فَخُزَّ الْوُزَى كَهْفَ الْأَصَانُ)
ته‌نیا نو‌مینه‌دم تۆیه به‌س مو‌شکیل گوشا فریادرس
بز سه‌رده‌می ناخر نه‌فهم ، خاوه‌ن شکۆ بالا مه‌کان

دهتم به داوینت نه‌ک‌ه‌ی سایل له قاپی دهرنه‌ک‌ه‌ی
دهستی (فنا‌یسی) به‌رنه‌ده‌ی نارامی دل ر‌وحی روان

﴿ ناگری عه‌شق ﴾

ناگری عه‌شق ناگری‌که بن‌بلیسه و بن‌دوخان
گر به بن‌گر به‌رنه‌داته مال و حال و جیم و جان
تیمی موژگان و بسری مه‌عشوقی له‌ریایی طعریق
دین و دل‌دژن به‌لام مه‌شقی‌که بن‌تیر و که‌وان
قوتی ر‌وحی عاشقان تالاری مهرگ و حه‌سره‌ته
تافی فرمیسکی به‌تاری عه‌یشه بز کاتی شه‌وان
عاشقانی مه‌دره‌سه‌ی عه‌شقی حه‌قیقی تینه‌گن
چونکه سرورتاری ته‌جه‌للای تیشکی ته‌نوارن شه‌وان
مه‌هرامی گه‌نجینه‌ک‌ه‌ی نه‌سراری عه‌شقی تا نه‌به‌د
مه‌یلی جه‌نته‌ت سل له دل‌زوخ ک‌ه‌ی نه‌که‌ن هه‌رگیز نه‌وان !
دل به‌قیلمه‌ی دل گرفتاران له میعراجی حوزدور
بز گری عه‌شقی شه‌وانن موخته‌دارو پینشه‌وان
سا نه‌وی حه‌ز کا له به‌زمی پایه‌به‌رزی عه‌شقیان
با فریندا تاجی شاهیی بیته‌ه‌ی ریزی ر‌تیره‌وان
مه‌دره‌سه‌ی عیلم و به‌لاغه‌ت خ‌زسه بز ته‌وفی‌تسی ری
بز که‌سن عه‌قلی له‌سه‌ر بن‌نه‌ک غروری خه‌سره‌وان
عیلمی نال و زوقی حالی بساده‌ن‌زسانی طعریق
دو جه‌ناحی بن‌وچانن بز سلورکی ر‌تیره‌وان

قالی بن ریح و دلی خالی له عشق و معریضت
 کھی شیاری مهله کسی سه ر شار و ریبازی مهلان
 وهك (فهنایسی) بگره دست و چاکی پیری مهیکه ده
 بهلکه تز به ختت مه ده ده کا بچیہ ریزی بسن دلان

﴿ فردی زه مان ﴾

قامه تی شوخی وه کو نهی شه کهری باغسی گولان
 به مهمل تیری موژایشی خه ده نگه له دلان
 زلف و کاکزلی نه لزی داره له گهل دانه بی خال
 له علی لیتوی به ته به سوم گوله یا خونچه ده مان
 تارن شه هد و شه گره تاروی ده می دلدارم
 گا وه کو جزو گله هه نگرینه له نیتو قه صری جینان
 گا نه سه به خشه له سه ر ریح و دلی دل مردور
 تا بلین تاروی حیاتی له ده مه سه روی ره وان
 به ختی خه وتوو به سه تا کھی نه خه ری بسن دلدار !
 هه سه دارینسی سه با بگره بسرژ کاتی به بیان
 خاک و پاپزسی که سن به که نه مینی سه ره مه
 عه رزو حاله بده دهس نهو سه ته مه می فردی زه مان
 بسن دلغزشه (فهنایسی) به حه قیقت نه هرژ
 که به دل موژده بیی وه سلی بده بیی نهك به زمان

﴿ شینیی له ییل ﴾

ماوایهك دواي وهفاتی سه زردتی پیچ (قُلُنْ سِرُّه) . برای
خۆشه ریست و بهرینیزم (مهلا شیخ عوسمانی مهردۆخی)
کافه زینکی پر له خهم و پهژاری بز نووسیم ، منیش هه و به
هۆیهوه نامهیهك و نهم چهند شیهرهه بز نووسی . بهلام به داخهوه
تا نهویش کۆچی دوايي کرد به دستي نهگه یشت .

ههولتیر - ۱۵ / ۹ / ۱۹۹۷

کاکه من و تز ئیسته هه او دهر دین
وهك لاشهی كه وتوری ساحهی نه بهردین
ههردوو کۆسکه وته و دهرهون پیر له زام
بز کۆچی نازیز هه ناسه سهردین
ههردوو وهك هه تیو بیکهس بێن غه هۆرد
ماته مزهدهی دهر مات و وهنگ زهردین
ههردوو به داخ و دوی فیراتی له ییل
وهك وهشیی ساری چۆل و ویتلگهردین
ههردوو بێن ماوای هه سانهوی دل
وینهی دێوانهی کۆسار و ههردین
ههردوو وهك دیلی دست و پین بهسته
نه ئێی گهژدهی داستی نامهردین
ههردوو خهفه تبار بێن دل بێن دلدار
وهك شوانه ویتلهی نێو دار و بهردین

هەردوو رەنجه‌پۆی بێن ئاکام لە ژین
 غەرقی بادوبی غویار و گەردین
 هەردوو رەك مەجنون بە شۆرین لە یلەو
 بێگانە لە خەلك سەحرا نەوێردین
 هەردوو گەتەى دەم ئەژدەهای دەهرین
 گەمژدەى مژرە و خانەكەى نەردین
 تۆش رەك (فەنایى) شینی لە یلتە
 بۆیە من و تۆ هەردوو هام فەردین

﴿ كۆپى بى هۆشان ﴾

نەمن چى بکەم لە كۆپى كەللەبۆشان
 كە بىن دەركن لە دەركى خەرەقەبۆشان
 تەسەبى تەبەى نامەوزوونى نەفسن
 كە سێ ناکەن لە ناھى سێنە جۆشان
 بە سۆزى ناگرى عەشقى حەقىقەت
 نەسووتین رەك شەمن حەلقە بەگۆشان
 بە یادى تۆرە پەسیری سەدرى مەجلیس
 غولامیتکم لە گەل گەرەمەر بەگۆشان
 نەوانەى ئەھلى دڵ بسوون بۆرنە بولبول
 لە گولسازارى مەدیحەى تۆ خرۆشان
 شەو و رۆژ چۆن نەنالتینم بە زاریسى
 كە من دور بىم لە بەزمى جوعەتۆشان

سهراپه دهی جه مائی عالم نارات
 شکوهی دا به شوری مه یفرؤشان
 طیبی ده دی بن درماته لیتوت
 نیگاهت نافه ته بسز بساده نوزشان
 نه سف ! من عنده لیبی تبع و زوقم
 کز و ماته له نیو دستهی خه موزشان
 ژیمانم تاله تالاره شه رام
 له بهر تبعی ره زلیسی دل نه خوشان
 لیت با بهس (نه نایسی) نه غدی ره ختی
 له دوس دهرچن له گهل بن عه قتل و هوشان

﴿ شهوی قه در ﴾

نهم پارچه هوزنراوه یهم به بزندهی شهوی پیسیژی
 (لیلۃ القنر) اوره نویسی .

سلیمان - سالی ۱۹۸۹

شهوی قه دره شهوی نازاره نه مشه و
 شهوی دهرکی صفای شه نواره نه مشه و
 شهوی نازک خه یالانی مه عانی
 له گهل زولفسی چه لیبای یاره نه مشه و
 شهوی تیکه ره ک هه زار و چاتریشه
 به نین جه ننی دلی بینه داره نه مشه و

سدراپا غدرقی بادهی به زمی عه شقه
 دلی قاریخ له هه نه غیاره نه مشه
 شهری راز و نیازی باده نـزـشـان
 خرمسار و مهستی بین نازاره نه مشه
 فه لهك سه رگه رمی نه شری فه یزه ناری
 به هار و گولشه نی نه سراره نه مشه
 نزودلی ره حهت و فه زلی خودایه
 دما خـزـگـم به وهی هوشیاره نه مشه
 نه گه ر من دهسته پاچه و ناته وانم
 خه لاتی نومتهی سه درداره نه مشه
 منیش خزه هه سه گیتی نهو جه نایم
 نه گه رچی باره کهم ناباره نه مشه
 له دهرساری که رسمیت یا نیلاهی
 هه زاری وه منی بیکاره نه مشه
 (فه نایسی) با خه تابار و نه زانه
 به سه سه وردا گه ری دلنداره نه مشه

• ❦ •

﴿ گوشه‌ی عاجزی ﴾

له دوروبه‌ری سالی (۱۹۵۷) دا را رتک کهوت که حد زرتی
 پیو (قُلْمَن بَرُّه) سه‌فرنگی دوری (پنج‌جوزین) و (شلیرای
 کرد ، لهو ماویه‌دا من له‌به‌ر نه‌خزشیی و ناره‌ه‌تیی خزم
 ندمترانی لهو سه‌فهرده‌دا به‌شدار بم و له خزمه‌تیا بجم ، بزیه
 له خانه‌قای (بیاره) مامه‌ره ، روژسکیان له‌به‌ر دلته‌نگیی و
 بن تاته‌تیی دوریی لهو زاته لهم غه‌زله‌م نووسی .

هه‌وا لم گه‌ر نه‌پرسی گیانه‌ بئن‌تو
 شه‌وم نالیسه‌ روژ گریانه‌ بئن‌تو
 نه‌وه‌نده‌ شین و زاریم کرد له دوریت
 دو چاروم چاوه‌که‌م مسیوانه‌ بئن‌تو
 موقیمی خانه‌قا و کونجی قه‌ناعه‌ت
 به‌ ناچاریمی ژیانم ژانه‌ بئن‌تو
 له‌ ده‌نگی هه‌له‌له‌ و دوری پسیاله
 به‌تاله‌ مه‌سجید و مه‌یخانه‌ بئن‌تو
 که‌ تو هاتی که‌نارت گرت له‌ عوششاق
 نه‌ما به‌زم و شکا په‌یسمانه‌ بئن‌تو
 نه‌گه‌ر نه‌ختی که‌ی و جامی جه‌مم بئن
 چ سوودیکی هه‌یه‌ ! زیندانه‌ بئن‌تو
 له‌ گوشه‌ی عاجزی‌دا ته‌یری هوشم
 وه‌گو دیوانه‌ سه‌رگه‌ردانه‌ بئن‌تو

که تو له یلی دلش مه جنونی تویه
 به داری زلفه گهت بن دانه بن تو
 نه توی شه معی شه بوستانم عه زیم
 نه سووتیم بۆت وه گو په روانه بن تو
 به بن مه یل و ده فاکهت رو له کوئ کهم
 به هه رلادا بیۆم و ترانه بن تو
 به بای زویانی دوریت هه روو کو (بی)
 دره خستی قامه تسم له رزانه بن تو
 به یادی سونبولسی روت بولبولسی دل
 به سه د نه زم و نهوا نالانه بن تو
 طعیبسی دهردی من دهستی وه فاته
 نه جینگهی دهستی سه د لوقمانه بن تو
 ده خیلست بسم وه نهی جانی جانان
 به هه شتم کوله یسی نه حرانه بن تو
 نه گهر لوتفت ببن شایه (نه نایسی)
 نه گهرنا مه له به بهی دهرانه بن تو

❦ ❦ ❦

﴿ دوا کۆچی له ییل ﴾

نەم پارچە هەزارەییەم لە کاتی هێرشێ خەم و ناپەختی و
بە نائەبیدا بە هۆی رەفاتی دلتەزین و پەڕ لە کارەساتی خەزەتی
پەڕە (قُدس بَره) نووسی .

هەولێر - ١ / ١٢ / ١٩٩٩

رەفیعان شینمە نەمشەر کە من سه‌روی رەوانم چوو
تومبندی دین و دنیا کەم پەنای هەردوو جیهانم چوو
لیتێ شادیی لە مەلکی دڵ مەحاله تا دەمی مردن
کە نەگەت بێ نەبێ وابێ کە من رۆحی رەوانم چوو
هەمیشە تەوقی غەمباریم وەک قومیی لە ملدایە
وەک پەروانە خامزشم کە من شەمعی شەوانم چوو
کە من ماته‌مزەدی دەهرم ، شەرابی عەیشمە زەهرم
عەجەب مام کە بێ مام ! یوسفی میسری دڵانم چوو
خەلک شادیی بە لەش ساغی و سەر و سامان نەکەن هەردەم
نەم شادیی بە چی کەم ! وا دەوای دەودی دڵانم چوو
کە عەالم شین نەگێڕی بێ نەمانی گۆلێ لە گۆلسزارا
مەکەن مەنهی قوغانی من کە وا رەوضی جینانم چوو
بەهاری عەیش و شادیی من هەوا بیتیکی هەوای نەو بێر
چ خاکێ کەم بەسەرما ! من گۆلێ و هەم باخەوانم چوو
بە تالووی جەفا بێ گۆشی کردم دایەنسی گەردوون !
لەرانی من دڵم پێندان هەموو یەک یەک نەوانم چوو

نه گهر بز مه زده عه‌ی پاراوی دل خه لکی نیکی سو
 نه بن من تا نه بهد بگریم که من به‌ری عوامم چو
 به لکن دستم که پشت ناخ به پیری مه دره‌سه‌ی ته وحید
 وتم نوخه‌ی هه‌تا مردن نیتر هه‌وری خه‌ه‌امم چو
 هه‌تا سایه‌ی هوماکه‌ی له له‌سه‌ر سه‌ر سایه‌بامم سو
 له کهس باکم نه‌بوو هه‌رگیز که نیستا سایه‌بامم چو
 به تیری تانه نه‌مبیشون ره‌کو بیتونگ له هه‌رلاوه
 خه‌لانی خویبه بیتوم چی ا که خواجه‌ی غه‌جده‌وامم چو
 نه‌وی ده‌ستی له‌زا بی‌کا به بن حکمت نیه و نابن
 ره‌زیقه‌ی نیحه ته‌سلیحه و له‌و غه‌وسی زه‌ه‌امم چو
 عه‌لا ره‌غمی عه‌دو به‌سه‌ه که مه‌یلی له‌ر نه‌گه‌زواره
 ده‌با به‌س بن منیش شیم که پیری میهره‌بامم چو
 (نه‌نایی) اش هه‌لقه له‌گوئی به هه‌تا مه‌ه‌سه‌ر ره‌کو جاران
 نه‌گه‌رچی تازه دلخوشی هه‌موو ساوه‌ی ژسامم چو

﴿ سه‌فه‌ری ناوه‌خت ﴾

تو نه‌وی بز کوئی نه‌چی ! من لیتره بی‌کس سووری چار
 سوورتی روجه دیده‌که‌م سارامی دل هینزی هه‌نار
 پیم نه‌لین سوواره گول نه‌میر له گولسزای ره‌نه‌ن
 چاره‌که‌ی جزباره‌که‌م هه‌ر بویه وا نه‌گری به تار
 دل به شه‌وقی تو له غوربت سه‌بر و سارامی نه‌گرت
 بو له ناوه‌خت ناگرت به‌ردایه مولکی دل ته‌وار

وام نه زانی روم و شیوهی مه یله کت تا سر نه بین
 بزیه من گولنزاری عومرم کرده پوروشی بهر هه تار
 و اعیزی زاهیر په رست لکم بساره و ععزی زاری دام
 تا وه کو قومرسی به بال و مل نه که وه بهند و دار
 خو له وه غمی له و عه زیم بز به قای عه هه و وه فا
 شهرته هه پایه بنده راحم من به داری زولفی خار
 وای نه زانی و اعیزی بن دل که خه لو تگاهی عشق
 مه طعمینکه پر له کاسه ی عیش و نوش و نان و نار
 که م به عیلم و زانیاری بن حه قیقه تیکه روئ
 با نه بیسته کاسه لیس و دس نه کسا به میاره میار
 وهخت و فرسه ت گه نجه بز تیشانی خارن بر و فام
 حه یقه مایه ی ره نجه که ی لسن بیسته شیعی هه لگه پراو
 و ایطه نادانی به دوروی له به زمی عاریفان
 پیاری بن مه غز و حه قیقه پوچه وه بلسقی سه راو
 عیلم و زانست بن هه ویسی مه عه ویسی ناچینسته دل
 هوی ضروری نه فسه عیلمی تسال و قیلمی ناته وار
 قسوتی گیان و دل نه بین یادی جه مانی قیله کت
 دهک فیدای مه رنگی مرفاجا بن ژیرانی بهس به نار
 را مه زانه تیر و تانه ی تو (فه نایسی) کا به تو
 پیاری دل تو تو نیه فه رقی له گه دل دیزه ی شکاو

﴿ نه خشی کردگار ﴾

له وهنی هه زهتی پینه مه بردا (۳۳)

یاری من دایم له مۆلکسی نازەنینی شایه نه
 نه خشی خامه ی کرد گاره بزیه بن هه متایه نه
 هه رچی من یلیم له له وصافی هه میده و جوانی نه
 نهو به حوسنی بن نه زیری زیاتره و هه وایه نه
 ماهی که نعان شوعله به خشی شاری میسه و میسری یان
 شه میسه عاله متابی تینه مه مطلقه می به طحایه نه
 حوسنی خولق و سیرتی وهک حوسنی رانگ و صورره تی
 شاهیدی ده عوامه ناری گه وهه ری یه کتایه نه
 سه روی نازی نازداران په یکه ری نه نواری حهق
 مه حه رمی مۆلکی حوزوره شه وهه ری نه سرایه نه
 فه خری رۆله ی ناده مه بز به رته ری جین و مه له ک
 بز ؟ به له ش ده سه وه تکراری باره گای نه علایه نه
 تا به قوری (قَابَ قَوْسَيْنِ) نه موشه رره ف بوو به جیم
 سیدریه جه ولانگه می هه م (جِنَّةَ الْمَآزِي) یه نه
 سه به سه رگه ری غوبار و گه رد و تسوزی رنگه که ی
 چونکه بالای خوش خه رامی تا بلتی ره عنایه نه
 سینه گه نه جینه ی علوسمی نه وه له سین و ناخرین
 مه رکه زی نه سراری که نزی (عَلَّمَ الْأِنْسَانَ) یه نه
 راز و نازی به و دواوه بسۆ سه راپه رده ری حوزوره
 نارپه رایه بز که سی تر په یکی (أَوْ أَدْنَى) یه نه

هیکمه تی صنعی شه زهل بوو وا به نهمری (کُنْ فَکَانَ)
 خال و وه مزی وسلی خه لاق و عالهمی بالایسه نهر
 سجوی مولکی ماسیرایه نیکنه که ی عهده ی نه له مست
 به سیه بز وه سفی له عالهم معرفته به ی (لَوْلَا) یسه نهر
 باسی نازی نهر (فدنایسی) گهر نه کا ههر بزیه یسه
 تا بلتین خاصه ی نه ویش خز خاوه نی هه ردا یه نهر

﴿ سوپای عه شق ﴾

له ر رلژه که تۆم ناسی نه مزانی درهنگ یا زوو
 دل به ننده به دارتک و شهیدایه درهنگ یا زوو
 ههروی خه فه تسی زولفت چه تری شه و دژم بود
 یه عنی که سوپای عه شقت دین رلژن درهنگ یا زوو
 شتیواوه دل و حاله وه ک حالسی گه لسی کورده
 وادیاره نه بن تیکچن لهم شاره درهنگ یا زوو
 زانیم هه ده فسی موژگهت سینه و دلسی بن تینه
 ناکامی یه کامی نهر بهو تیره درهنگ یا زوو
 تا له شکری رومی روت غه دداره به دس بن بزم
 بز رژی شه هادوت خوت حازر که درهنگ یا زوو
 تا من به خه دنگی تز بتلینه هه شادیمه
 سا یاری وه فا دارم تز بیغه درهنگ یا زوو
 سینه م سریره وه ک دوف بز دست و مه قامات
 ده ی لیده له دوف په نه جت بهو سوزه درهنگ یا زوو

واک مژره له نیش ته ختښی نه دردم له دو سن لاره
 نایښ به دلا درچم لهم حاله درونگ یا زوو
 کهم جهور و ستم بز من نهی دیده ردا دیره
 یا موژده به ولسلی خست یا مهرگ درونگ یا زوو
 ناواتی هموو عوصرم شه هدی عه لسی وهله
 سا په یکی نه جهل کی دئ ؟ با بن چ درونگ یا زوو
 مه جنون به هه رای له یلا بن باکه له مهرگ و ژین
 شادپته (فه نایسی) توش بهر مهرگه درونگ یا زوو

﴿ که شتی نه جات ﴾

درین شو که دل بهرم هات ناری حه یاتی پښ سوو
 دهرم که سوو به توفان که شتی نه جاتی پښ سوو
 که دیم به لیسوی رشک و زامسی دل و دهر و دم
 له ده شتی که ربه لادا ناری نورانی پښ سوو
 شاباشی مه قدمی نه نه تقدی حه یاته بز من
 نهو شاه و شاهزاده هات و خه لاتی پښ سوو
 زانی که تیغه کهی دل توویتی میزاجه بز نهو
 قوربانی ده ست و بازووی شاخی نه باتی پښ سوو
 بهر من سوو بز (فه نایسی) هه له حزین نه وایښ
 مهرگه رمی زوق و شای ، شا سوو بهرانی پښ سوو

﴿ تیغلی دن ﴾

تیغلی دل گۆشی به شههدی لیری نالت گرتوره
 را له ناغروشی صفای میهرت به بین خهم خهوتوره
 حه یقه تز بیت و خردا نه یخه دینه داوی زولفه کهت
 چونکه منداله له عیلمی عاشقی نه یخویندوره
 سیلیلهی زنجیری زولفت بزته پین بهندی دلم
 کهی نه بین ده رچن له ژیر پیچ و خهمی نه ر گیسوه !
 داد و بیتدای دلهی پسر نیش و نیشی زامه کهم
 هه ر نه لئی ناگر له جیسم و گیانه کهی من به ربوره
 من که دوروم له ر ده می سایی به می په یسان نه دا
 خز دلم هه ر را له بهر مه یخانه دا دا کهوتوره
 با به دم ناه و هه ناسه ی سهردی من ناگا به تز
 خز به یاسا و ره می مه جنوینی نیگاهن هه ر سووه
 بز ته سه لای حالی بیچارانی دهردی عاشقی
 چی نه بین ! جارن بلئی په ردهم له روز لایردوره
 تیر و تانه ی دوژمنان با کهم به بادا ره نجی من
 چونکه خز خوت چاک نه زانی کن دلی لیم سهندوره
 جا نه گه ر واین وهنای نه ر ساتیانه ی مه یفرزش
 تز برز فهوت و فهنا به نه ی (فهنا یسی) سا زوره

﴿ لافاوی غم ﴾

له کاتینکدا که چه زردتی پیر (قُدس سِرّه) بریاری دابوو بز
سدهرکردن بز دهردهی ولات ، بزیه منیش له بهر دوورکه و تنه وهی
نهر زانه لهر شه رده ا نه م غه ز له م نروس .

سینمانی - سالی ۱۹۸۹

تو که بریشتی له دورریست نافه تی ده و رانه
را به هاری روم نه ماره ههر چله ی زستانه
شاخی سر وهک شان و مل به فری فیراتی که و ته سر
وا مه راقم کرد له داخا کاتی لیتقه و مانه
دهت و دژلی لاشه که م که و تو تزه ژیر لافاوی غم
پیر له تاله و تاهی سه رده شیوه نی فه و تانه
توژ و خۆلی بای خه زانه سه وژ و شینی روهی نه هیتت
ههر نه لژی ده و رانی گه رردن بز نه مانی مانه
به م چله ی هاوینه گه رما میشکی سر دینتیه کول
من نه بینم له رزمه یسا دهردی بنی ده و مانه
نه شکی چارم جو به جو نه روا به سر خاکی له شم
یانی نویسه ی قه لبع و قه معی قامه تی له رزانه
مه زوه ده ی توژی نه مه ل نه م ساله دانسی شین نه کرد
درك و دال و دانسی مانه م حاسل سی خه و مانه
چونکه بنی دیداری یارم به م دلهی زار و هه ژار
نیسی رۆژم شیوه نه و شه و دئ سه ره ی گریانه

قاله قالی عالمه یا ناله نالی تیغلی دل ا
 یا ههرا و غه رغای دهر وون و سینه کهای بوریا نه
 هه زه تی دلداره نه یوا بهم شه ره بز داخی دل
 یا سرپا و په یکی نه جهل لهم کاته دا میرانه
 شین و شادی بز (فه نایسی) پنجه رانه ی عالمه
 عاده تی بازاری عه شقه و حاله تی کو دانه

﴿ گه نجینه ی سینه ﴾

له ماته مگاهی دلدا دیده کهم هه شیوهن و شینه
 له تیر یارانی مه یخانه به شم هه ناه و نالینه
 نه بینم هه که سن شه رقی نهیمی تزی له دلدا سن
 به روتبه ی شا نه تی چیه نه من لهم نافه تی دینه
 جه فاکیشانی دهری زه مزه می عه شقت به دل جانا
 له بهر می حرابی دوو نه برۆت هه موو دهستی به نامینه
 یه کن سه رسامی روخساره یه کن یسن بهندی گیسو ته
 یه کن تهی سرۆه و داخی نه قاسی خالی موشکینه
 یه کن مه فتوونی سه روی قامهت و دوو چاری پر نازه
 یه کن سه رخوشی له علی لیری خونچه ی یاس و نه سرته
 نه بن نه خشی نه زل بن نهو جه ماله و ناری روخساره ا
 (ثغالی الله) چ حسرتیکه ! چ یاری شۆخ و رهنگینه
 دل وینه ی قه نهس بز ته ییری و اخی نهو گو له ندامه
 (فه نایسی) فه خره بز شانی که سینه ی کرد به گه هینه

﴿ خاموشی ﴾

شوقی دلّ خاموشه نه مرّی دوری دوری یاری یه
بزیه سات و غم مزده شیون همیشه کاریه
گولشهنی رازی دورونی رشکه وهك خاکی عیراق
چارهروانی بارشی مه یلسی دلّی دلّداری یه
مهره لهی هجر و فیراقی طعی نه کرد سیورغی دل
بزیه وهك قه قهس نه سووتن ناشیانه ی ناری یه
قافی دوریسی دانجهی ته کیله دردی بنّ دوا
کویره زهینم لیره دا هه لّهت قهزا وا جاری یه
دورفتم ناخو نه بنّ که ی بنّ عهلا ره غمی ره قیپ
من بلّیم توخه ی نه مردم دلّ که قیله ی یاری یه
سا ده خیلتم بسم سه با نه مرّی که کاتی هاتنه
وهك نه لّین سوّزی نه سیمت مهره می بیماری یه
بالی کینشا طالیمی نه حسم به سر مولکی وجود
پاسهروانی جهوره دایم شارهوانسی شاریه
من که هینزم لسن برا شینوام و تاقهت چوو له دوس
تازه مهرهرونی غم م شادیی به من که ی کاریه
حاله تی یه لسی (فهنایسی) مهره لهی خو ی طعی نه کا
بزیه دیجله ی دیده کم وهك نیل ر جه یحورن جاری یه

﴿ په ريشان حالې ﴾

له روژن دل نه سړی زولفسی تزیه
په ريشان حالې چاری مهستی تزیه
نه زه رگای دیده کهم بز عیدی وه سلت
یه لیم وایه هر تاقی بزیه
که زانی چاری مه صورت نه سیم
وتی تیری موژم زامی به سزیه
نه گهر شوقی جه مالی عه شقه داوات
سهرت دانسن دهوای رنجبازی تزیه
وتم وا سر به دم چه وگانی جه صورت
له مهیدانی ره فادا عه ینی گزیه
له من سهر و شه کیبایی له تز جه دور
که سن رازی نه بستی وه عدهی درزیه
نه روی نوقطه ی نیازه بز منی زار
به مه یلی من نیشارنکی بزیه
نه گهر بینزاره دل جه روی ره قیبه
که هر مه یلی فساد و فیتنه جزیه
نه مهش خز عاده تی هر دل به رنکه
(فه نایی) ش با بلن شاییم به خزیه

﴿ همه فی دنیا ﴾

وژژنك له دركانه كهی خۆم له گهڕه‌کی سابونكه‌ران دانیشبووم .
 (خالد زامدار ای درووسێ دوكانم كه رینه‌كیشینکی باش بود .
 وینه‌یه‌کی زۆر جوان و سه‌رنج راكیشی له‌سه‌ر له‌وجه‌یه‌کی زۆر
 گه‌وره‌نوسیوو ، خاوه‌یه‌کی زۆر خه‌یالم پهن‌په‌ره‌ مه‌شغوول بود .
 چونكه هه‌موو جزره وینه‌یه‌کی تیا‌دا نه‌خشینرا‌بوو ، له هه‌مان
 كانا ته‌م هه‌له‌سه‌ هات به‌ دلما و نووسیم .

سێمانی - ۲۰ / ۵ / ۱۹۸۵

دیمه‌نی دنیا له‌لام نه‌مه‌رێ وه‌كو ته‌م مه‌نظیره
 ره‌نگ و بزیه‌ی لینه‌دراوه‌ یه‌عنی دیمه‌ن مه‌ظه‌ره
 سه‌یری نه‌قشاشی قه‌لم كه‌ن را له شوێنی بزیه‌كه‌ی
 خوێنی دڵ نه‌رژێ نه‌لێنی شوێنی به‌رینی خه‌نجه‌ره
 چونكه شێوه‌ی عه‌رعهر و سه‌روی قه‌دی دلبه‌ر نه‌دا
 شاخ و داخی سه‌ر له‌ گه‌رۆ ره‌نگاره‌ وه‌ك نیلوفه‌ره
 بز نه‌زه‌رگه‌ی چاوی ناسك‌بینی عاشق جالبه
 هه‌ر نه‌لێنی كاكوێنی سه‌ر یا زولفی خاوی دلبه‌ره
 وا سه‌رنج راكیشه‌ بز زامی دله‌ی زاماره‌كه‌م
 بسێ درۆ وه‌خته‌ به‌لیم وه‌ك زامی تیغ و نه‌شته‌ره
 دپه‌یه‌ی بینیش نه‌گه‌ر ده‌س‌دا ده‌من بز نه‌هلی دڵ
 تینه‌گا صونه‌ی نه‌زله‌ نه‌قشاشه‌ نه‌ك خامه‌ی له‌ره
 دیمه‌نی نه‌خش و نیگاری گه‌ولشه‌نی سه‌ر له‌وجه‌كه‌ی
 دیم به‌ شێوه‌ی زولفی له‌یلا وێله‌ له‌و ده‌شت و ده‌ره

جرابی ناهالیی له گولزاري مسحه بيهت نادرئ
 بزيه عاشق بزته جن تانه ر فليمی مه سخره
 خزسه نهم بهزمه نه گهر جيلوي چه مانی له يله کم
 واک بریکه ی بهرقی لامیع بيته خواری له و سه ره
 روخته تی تهرکی نه دهب مه سوچه لای له هلی نه زور
 بابی کولفت دانه خه ن له و شويته جهوزی که سه ره
 جازيهی نهفش و نیگار و رنگ و بونی لاله زار
 بزیه وا ته نگر نه کا بز گولموزاران مه عبه ره
 مه نعی دل ناکم نه گهر شه يدايه بز دیداری گول
 چونکه هه رده م بز په پورله ی دل شه مه یا مه جه ره
 به یه کم بدروئ (فهنایسی) چیه له م بازاره تو !
 تز خه یالت خاوه نه مرپا وا به یانی مه حشره

﴿ جیهان و عه شقی یاریک ﴾

له صحنی گولشهنی حوسنا هه مورو رۆژئ به هاریکه
 له هه ر گۆشه ی چه مهن رنگی چه مانی نه ونیگارنکه
 که له یلم بیته بازاری وفا به و ناز ر غه مزه ی خزی
 نه بینی تهرمی مه دهوشان نه لسنی رار و شکاریکه
 که زولفی چین له سه ر چینی نیعاطه ی دا به روخساری
 به خه رقی عاده وادیاره که هه ر له یله ر نه هاریکه
 له کوخی مه یکه ده ی عه شقا که سالیک غه رقی نه حواله
 له سه یری ریگه دا هه رده م مه قامینکه ر هه وارنکه

به هدر لوتکه و نشیونکی جنونا تیهه بن یاران
 نه بینن باره گاییتکه وهیا گزپر و مهزاریکه
 نهوی کوشتهی غه می له یلا بو مه جنونینکی ته نیا سو
 شهیدی مه دره سی عشقی گولی من سه دهزاریکه
 نه گهر مه عشوقه له یلا بن نه نیسی عاشقینکه و بهس
 به لام له م مکتبه ی نیمه جیهانه و عشقی یاریکه
 سهرم سورما له میزان و ترازوی عقلی نم خه لکه
 که ههرهک وا خهریکی مامه له و بازاری شاریکه
 جهابی واعیز و موفیتی که سرگهرمن به قیل و قال
 له بازاری مه عانی دا نه سهف نه فسانه واریکه
 به موهمل واته بن مه عنا نه نازن فدیله سروفی دهر
 به (الایغنی) خهریکه بزیه لایه عینی مه داریکه
 له شیوی ته ریبت مه حرومه ههرکهس بن مورهبی بن
 سهری خالی له عشقی حدق زلیش بن وهک خه راریکه
 رهه بس مه جلیس و به زمی حه قیقه تینسه گهی چونه
 نه زانی لیره دا سالیک که مه سفورتنی ج کاریکه
 به عیلمی قیل و قالت بهس بن سازه تسو که زانا بی
 نه زانی بن رهروز و حیکه تی مه عنا چ باریکه
 نه گهر خه زنه و ده قینه ی گهنجی دنیا بن به ده سمایه ت
 به بن ده سمایه گهی باده ی حه قیقه ت ره سجه ماریکه
 (فه نایسی) چی له تو کا یا له خوی ا نه میژ که شتاره
 به دس تو ره پهریشانه له تسو زیاتر هه زاریکه

﴿ کۆچى شەم ﴾

بۆيە دەستىم شت لە خۆشىي گيانە ھەردەم شينە
 شينى بەختى شوومى خۆم و کۆچى شەمى دىنە
 کۆچە کۆچەي ئەو لە ھەرلا بوو بە ماپەي کيتى شەم
 بۆيە دايم بۆ غەمى ئەو وژۇر و شەو نالىنە
 تا ئەوم بوو سەد غەمەم يا من دلەم خۆش بوو بە ئەو
 چونکە ئەمزانی کە بىن شەك لوتقى ئەو پەرژينە
 بۆيە ئەوسا من گەمەم دايم بە بەزمى جەم ئەکرد
 چى کە تىنستا شايى ئەغيارە و ئەمەن نۆ شينە
 دەستى پىر نازارى فيتنە و جەورى يىنەدای رەقىب
 بۆتە ناسۆرى دەروون و زەھرى ماوى ژينە
 بەختە کەم يارىي ئەکرد من بيمە قورىانى سەرى
 بۆيە ئارا من لە بەختى خۆم زورىم قينە
 من لە چەرخ و گەردوشى ئەم دەورە سورماو سەرم
 بۆ ئەوەندە دژ بە خۆشىي ئەم دلەي بىن تينە
 من لە غەمخانەي دلەي ويرانە کەم وەك مالى کورد
 مات و يىنەنگم لە بەرچىي عالەم بە دىنە
 چارەبوانى من (فەنايى) قەت لە يارانى طەرىق
 وا ئەبوو وابىن کە دىتم داری دىن و ژينە

﴿ نامۆزگارىسى ﴾

نەم ھۆنراۋەيەم بىز كىچى گەررەي خۆم نووسى .

سېتىمىنى - سالى ۱۹۸۵

رۆلە كەم خۆشيت بە دل داۋامە
 خۆشىس بىز كەسنى بە نىرخ و قامە
 قەدرى خەلك بىگىرى بە حورمەت بىزى
 شىرىن تر لە قەند حوسنى كەلامە
 بە لام نىطاعەي خوداي (الأمكان)
 پلەي را لە ژورر ھەرچى مەقامە
 بىھوباوېرت بە دۆستانى ھەق
 مايسەي نە جاتى رۆژى قىامە
 لە گەل نە مانەش رىزى لە دايك و باب
 چىاكتىن رەصفە نە صى كەلامە
 رىزىنانت لە خەلك رىزىت زىاد نە كا
 خاۋەن رىزى رىزى لاي خاص و عامە
 ھەمورى نە مانەت بە چى دىتە جى
 بە صەبر و تاقەت بە لامەلامە
 دل و دەروونت لە گولۇ پاكتر بىن
 ژىرىسى و دلپاكىس نىشانەي نامە
 قەت لە گەل ھىچ كەس قەت تال نە بىن
 بىسانە لىن دادەم گەوج و نە قامە

من به دلشوی پست نه یتیم گیانه
 سهویه زسی نیتوم یسه کجار مه رامه
 بسق هه ردور دنیا به خسته ره ریتان
 مه یل و ناره زوی هه تاهه تامه
 خوت و غه تست تیتفکره به دل
 بزانه چاکه و خراپه کامه
 بسق نه وهی خراپ نه یه ته ریگهت
 له چاکه پرپ گه ی لاپه ری نامه
 با لیره و له ویش داده رو سوو بی
 لا نه مه بسق تو من بیه و رامه
 خوژگه نه خوازی (فه نایسی) بزتان
 شاد بن به هه رچی حوسنی خیتامه

﴿ ره قیسی غه م ﴾

ره قیسی غه م چ وه حشی خود گه ریکه
 چ نابار و (گوبه العنظر) تیکه
 نه جهل مالی غه می دوری خراکا
 عه جه ب سوو زی میزاج و به دفعه ریکه
 که هه نیشینی بسق حالی دلی ریش
 گه لسن زیاتر له نیشی خه نجه ریکه
 سه رم سوو ماوه له و بن جیسم و گیانه
 له مه پدانی جه فاذا نه ژدوریکه

به عهزمی جهوری من شیر و پلنگه
 که چسی عه نقایه بن شوین و سه رتکه
 هه موو دنیا گه پام دن بن له چارم
 که چسی هه رلا نه چم گورگ و مه رتکه
 به سه د جله خه ریکم بز فریوی
 هه موو دم حازری شوز و شه رتکه
 له رتکه ی سینه سوزی نهو به لایه
 عه جاپ ناگرتک و نه خگه رتکه
 هوجوومی بز ته لای سه برم به دایم
 نه لئی جه یسورونه یاخو له شکه رتکه
 له هه ر گۆشه و که نارین سه یلی نه شکم
 له غم جن که شتی یستک و به ندرتکه
 عه جه ب نهی دل بیابان په روره رتکی
 نه بن باکت ، له رتکه ی دل به رتکه
 کیلی گه نجی مه تصورده نیگامی
 به شیره و خود مه لاتیك په بیکه رتکه
 له غم باکی نیه هه رگیز (فه نایسی)
 له رتکه ی جه فادا ره هه رتکه

□ * □

﴿ خانہی خہمان ﴾

له کاتیکدا که بهرینز جه نایی مهلا عارفی کورپی ماموستای
خوالینخوشبور : ماموستا مهلا باقری بالکی مہریوانیسی ، نامه یه کی
به شاعر بز نورسیبوم ، منیش بهم چہند شاعر و لامه کهیم
پیشکش کرد .

لیتنامی - ۲۵ / ۱۰ / ۱۹۹۲

سلاو و ریزی نهم خانہی خہمانہ
له ناخی دل به له شکر تک به دانہ
به سہر مہوجی هہوادا وهک تہ یارہ
به بن دہنگ و شہر و شوز و به ہانہ
دہبا طہی کا مہسافہ و بوعدی رنگا
نہ گہرچی رنگہ پسرہر گہی دژانہ
به تز تہ قدیمہ سہرورزادہ کھی خوزم
منیش ہہر را غولامیم وهک چہ لانہ
به ہہردو دہست و لیسوی پسر له بارم
نہ بزسم لیسو و شو دوو دہستہ جوانہ
به راسیی گہورہیی خوت دا نیشانم
کہ بیوت کہوتہرہ نهم بن نیشانہ
له خامہ و نامہ کہت دہر کہوت کہ نینوش
نہ گوزارون بسہ گوزارانی زہمانہ
کہ سن قہدری مہقامی خزی نہ ناسن
کہ گہرہدزادہ یسہ و گہورہ و گرانہ

به لایم داخی گرانم تا قیامت
 که دوا که وتم له نهو به حری عومانه
 له باطین به حری عیلمی (مِنْ لَدُنْ) بوو
 له عیلمی زاهیریش فهدری زهمانه
 له شیتوی خولق و نادابی نه دیبیبی
 له شرعی هرچی نه سراری نیهانه
 نه بن و ابی به راسی نه هلی ته حقیق
 که نه توت سه عده یا فه خری زهمانه
 مه حاله تازه تا ماوم له دنیا
 که سیکي تر بیینم له م جیهانه
 بدا تام و مه زهی جه لسه ی حوزووری
 بکا حمل موشکیلی هرچی نه زانه
 قه لسه م هرچی بلن له م باره کۆله
 ده با بشکن سهری نه م بی زهمانه
 نیر من چی بلنیم له و خه مره وینه
 که له توت وا له نیر مالی دلته
 به حق موشکیل گوشا بوو (باقر) ای من
 نه بوو قور که م به سه رما به و نه مانه
 خودا پرکا له نووری خوی ضرر سعی
 به جاهی نهو که سهری فه خری جیهانه
 (فدنا یسی) بهس بهره دلخۆشه فهدرموی :
 به بی تو شهرته نه چمه نهو جیهانه

﴿ که شکوئی دلی عاشق ﴾

له رنگی عشقدا هرکس نهسچی کۆت و زنجیر
 نه گهر بیهوشه یا مهسته مهلین شسته بلین ژیره
 هتا لهو باده پهرداخسن نه نوشن واعیز و قازی
 به من کهی تینسه گهن شاخز چ بازارینکی دلگیره
 سه ری سوادزه دی تیری مسعه بهت بن نه زانی نه
 که عیلم و دهرسی مه جنونیی همه مو تیدراک و ته نشیه
 وهره واعیز له که شکوئی دلی عاشق ته ماشاکه
 حه قیقه تینسه گی لهوسا چ پیوستت به ته قریره
 به قال و قیل طعی ناین مهسچی عشق و دلنداری
 به ریژیش پیاری نابینا یه قین موحتاجی دهسگیره
 له طیفعی عالمی نه مرت که گیردهی عناصیر بود
 واکر زینرینکی مه غشوشه عیلاجی بهس به نیکیر
 له بوتهی مه پیکه دهی عشقا که سن ژانگی دلی مابن
 مه حاله دهرکی مه عنا کا نه گهر جوانه وه گهر پیچه
 نه گهر کاسهی سهرت گه بینه بن بز عیلمی زا هر بین
 له نووری مه عریفهت دوری که تز قلبت وه کو قیچه
 (قه نایی) اش گه فی گه نجیی دا غروری پن کریی نهوسا
 شوکر بز ذاتی حهق نیتا قوتایی مه دره سهی پیچه

﴿ حاله‌تی ناباری دل ﴾

دل به دنگ و باسی بن مه‌لیت شه‌وا شه‌تلیت‌شه‌وه
 حاله‌تی شیتی سهری لیتاوه ههر نه‌خولیت‌شه‌وه
 بن‌شه‌وهی ده‌نکن له خه‌رمانی نه‌مه‌ل ده‌سخا ده‌مین
 دم له‌گه‌ل دم زامه‌کانی کزنی لسن نه‌کولیت‌شه‌وه
 چاره‌روانی هیمه‌تینکت سوو به کوزیایی ره‌قیب
 هوده‌ودی په‌یکی سه‌با ناخز نه‌بن کهی بنیت‌شه‌وه
 خوا نه‌زانی پر به دل عه‌رزهی په‌شیتیت عه‌رز نه‌کم
 کهی نه‌مین دئ له تۆوه ژه‌نگی دل بس‌پیت‌شه‌وه
 وه‌سه‌هی شه‌یتان و نه‌فه یا (شَیَاطِینُ الْبَشَرِ) !
 کاره‌سانی رزم نه‌کات و مولکی دل نه‌گریت‌شه‌وه
 هه‌ته‌تی مه‌ردانه‌که و په‌پانه‌کهی پیهم نه‌گه‌ر
 بیت‌شه‌وه مه‌یدانی ره‌ساره سه‌هله بسۆم ده‌ردیت‌شه‌وه
 من سوله‌یمانی گه‌رۆک و تۆ سوله‌یمانی هه‌شم^(۱)
 سا ده‌خیلت بم نه‌کهی با لوتفه‌کعت نه‌بریت‌شه‌وه
 ده‌ستی هیمه‌ت به‌رمه‌ده و ده‌رگا له یاران دامه‌خه
 ناگری عه‌شقت له دلدا هه‌یفه با نه‌کوژت‌شه‌وه
 با له بۆته‌ی مه‌دره‌سه‌ی عه‌شقت (فدنا‌یی) ده‌رنه‌چن
 تا وه‌کو قه‌قنه‌س نه‌سورتن قال شه‌بن و شه‌توت‌شه‌وه

^(۱) راته : من نه‌هلی شاری سلیمانیم و تۆش وه‌کو هه‌زرتی سوله‌یمانی .

﴿ پیری خاوهن هیممه ت ﴾

ساحه کئی سینم له غوربهت که یلی شاه و حهسره ته
دهردی بئ مه یلیته ئاخز یا مه راقی غوربه ته
حه یفه تا که ی دهستی هیممه ت بز غه ربیی بیته وا
ناوشینی داوشینی هه رچی تۆزی زیلله ته
فه رقی دوری خۆ نیه بز دهستی پیرانی طه ربیق
هه روه کو دوا کۆچی دوا ییش پیری خاوهن هیممه ته
خۆش هه لئ بوو تا له گۆشه ی مه یکه ده ی راز و نیاز
وام نه زانی زامی تیغ و نه شه ریشته ره حه ته
زوو وتم با بهس بسچیتۆم چاره که م تالای مه رگ
غبه تسی پیرانه بز نیستا به جی به و ده رفه ته
تا له دهستم چوو هه مور ده سمایه بز رنگه ی مه به ست
ناکری چاری به لایه ک جینگه دهستی قودره ته
سه د که پوت من داد و بیدادم له به ختی شوروم نه کرد
تا نه جهل دهوری نه داوم کاتی باده ی وه عده ته
تازه کامی دل مه حاله تا سه رای مه حشر له تز
ده ی نه تز بیست و خودا نه ر رۆژه رۆژی هیممه ته
وا منیش زهنگی خه تهر بز رۆی سه فهر که وتۆته گویم
سا (فه نایی) به سیه دیره زوبه نامه رد فرسه ته

﴿ گه نجینه‌ی عه شق ﴾

نه‌ی دله‌ی فدره‌اده‌که‌م تی‌فکره خوت ناشیی مه‌که
 قوت به چاری سهر ته‌ماشای رنگ و روو باشیی مه‌که
 دیسه‌نی دنیا نه‌گهر گولزاره یا روخساری رنژ
 دیسه‌نیکی بی‌به‌قایه و مه‌یلی خه‌فاشیی مه‌که
 دل به نه‌هلی دل به‌سته نه‌ک به رنگ و بزنی گول
 با نه‌چن ره‌نجت به‌بادا گه‌نجه عه‌شق فاشی مه‌که
 تو مه‌زاق‌ت بز مه‌جازیی تام و چیژی پی‌مه‌ده
 روو له‌قیبله‌ی دل که نامهره یادی عه‌ییاشیی مه‌که
 سا نه‌گهر له‌یلایه یا شیرینه یا فدیوخ لقا
 هه‌رکه‌سن زه‌رقی به یاری خرتسه سه‌پاشی مه‌که
 تو که عه‌شق و عاشقی‌ت نارانه بز ته‌فریعی دل
 غم‌ه‌ت بی‌لهو مه‌جازه لاده سه‌نگتاشیی مه‌که
 صوره‌تی یارت له دلتا هه‌لکه‌نه نه‌ک نه‌قشی به‌رد
 تو له تاقی بیسترون چیت داوه نه‌ققاشیی مه‌که
 تا له قایی مه‌یکه‌ده یارت غولامیت پی‌بدا
 تو له قه‌صری پادشادا عه‌یبه فدیوراشیی مه‌که
 یاره‌که‌ی بی‌ویسه‌که‌ت سه‌رداری دلدارانه نه‌ر
 وه‌ک (فه‌نایی) خوت فیدا‌که و باسی شابه‌شی مه‌که

﴿ قوربانلی ﴾

جهۇنى قورباننه همموه كهم عادهتى قوربانى يه
ئەى مىنى بىتچاره چى بكم كه لكسى قوربانم نيه
مەزىهەى مىنای دەروونم بۇيه خالىى كره له غەير
تا نەلنى جن سەرپرېنسى قۇچى قوربانم نيه
گەر بەرانتى بوو بەدىلى زىجىسى تاقانەى خەلىل
بۇ بەلاگىنېرى سەرى تۇ من خەمى گيانم نيه
من له ناخى دلەره خۇم دايه بەر تىغى پىرۇت
تا پىزنى من له قوربانىى هەراسانم نيه
دەستى تىغى تۇ كه شل بوو بۇ رۇانى خوئىنى سەر
دەى نېتر چى بكم له بەختى خۇم كه تارانم نيه
نيوه بېسىمىل مامەرە لەو دەشته هەروا خول نەخۇم
هېتىز و تېنى هاتوچىز يا ره جى شەيتانم نيه
بۇ (فەناىى) فەخره قوربانىى ئەگەر حەز كەى له خېتر
گەرچى لازاز و زەبوونم نىرخى جارانم نيه

﴿ بەيامى دل بو دلەەر ﴾

سەبا قوربانى رەوتت بىم بە مەخفىى بېبە ئەم نامە
لەبۇ دلېتتە كەى مەخفيم كه نارى شەرەبىى عامە
له ژىر پەردەى ئەدەب دەئىى غولامىى من بەجن بېتتە
كه نەر سولطانى ئافاقە ر خەيالى هەم دەمى عامە

چ هممدم هممدمی راز و نیازی لهلی بیساره
 به شتوه شتوئی یوسف به دم لهعلی شه کهرفامه
 چ یوسف یوسفی میسری دلای شوری مهجنوئی
 له مولکی دلرفیتی دا عهزیزی رومه هم شامه
 به قهده سوری گولستان ر به روو شه مئی شه بوستانه
 ههوتی به زمی مهستانه عهجهب شوخن دل نارامه
 چ شوخن شوخی شه هرناشروب و چاری فینه غه ممازی
 چ غه مزه غه مزه یی جادوو که مایه ی دهری سهودامه
 چ زیبا په یکه ری خوش طه لعت و شعیین په ریزادی
 دلای فهرهادی بر دم بزیه وا شتوار و شه یدامه
 به دانه ی خالی رهنگینی به زولفی چین له سه ر چینی
 له دهشتی بین خودی دا هه ره به ینم دانسه و دامه
 به عیشه و نازی په نهانی به خولق و خیلقه تی جوانی
 له روی عاشق کرژیی دایم شکاری گۆر و به هرامه
 نهیمی صرعی کوی دل به بری تز مه هره می رازی
 بلن به و سوری نازه ی باخی حوسن و ناسک نه ندامه
 له بهر مه یلنکی نه و ته رکی هه موو مه یل و ولاتم کرد
 که چی نه مدیت و هه و زنی ولات و کتو و سه حرامه
 بلن به و خاوه نی گه نجی و فسا و میهری سوله یمانیی
 شهری جه ژنی به راته و بز هه موو کهس به خششی عامه
 دهبا نه سجاره نزه ی بن (فه نایسی) اش وهک ره فیکانی
 له بادی عهده و په یمانت هه تا که ی خام و بن جامه

﴿ بنی مه یطیی نازین ﴾

نه تین دلنهر سه ری یاری نه ماوه
 خه یال و مه یلی دلداریی نه ماوه
 دلنی بیسچاره لهوساره شه و رقد
 به جوز زاری نیت کاری نه ماوه
 خودا چی بگم پهنا بز کن بهرم من
 که یارم مه یله که ی پاری نه ماوه
 نیشاطی دل به غه مزه چاری نه و بود
 نیگامی چاری بیماری نه ماوه
 مه شام وشکه بن بزنی له زولفی
 نه سیمی میسکی تاتاری نه ماوه
 طعییی چاری مه خوری له گدل من
 هواس و تابی تیماری نه ماوه
 به حوسنی یوسفی مهیدی دلی کرد
 که چی شه میهر و رفتاری نه ماوه
 به دانهی خان و تالی دوی گینوری
 نه سیه سروغی دل چاری نه ماوه
 له هه لاره گرفتاره (فدنا یی)
 مه جالی بیری رزگاریی نه ماوه

﴿ رَقَبَازى صحه بيهت ﴾

ناگرى عه شقه له دل سارى له هه له ندامه
 به مه زانومه كه رتبازي صحه بيهت كامه
 زه ربه ناسا به هه وای شه مسى روخت جه يرانم
 ديسن و دل دووخته يسى تهرى موژهى شه هلامه
 دلى بسى بال و په ريم گيانه به بز نهى خالت
 ههات و نه يزانى نه ره داننه به لا بسق دامه
 زار و بيمارى غه مت دووره له ده رمسانى ويصال
 به عه يادوت وه ره بسق جبارى ده وای نه م زامه
 ماوه يتيكه به هه وای سيجرى بسوت دل گيم
 تبه بارانى موژهى تزيه له هه شهش لامه
 نه قدى روج هيچه له لام بز به دلى ماچى ده مت
 نه گبه تى به ختى منه وه عد و وفات هه ر وامه
 به شه راره و له هه بسى هيجره جگه ر بوريانم
 سينه پر سوزش و سه ر پر له سه دا و غه و غامه
 گا به دهس ناگرى دل پووش و په لاشتيكه له شم
 گا به ده م بادي به لا عه ينى نه لى هه ر دامه
 به خته كه ت يارى نه كرد به يه (نه نايى) هه ر ده م
 بز ده من بزى ده مى هه ر به ته مای فه ر دامه

﴿ یادینکی دوستانه ﴾

نہم ہونراوہیہم بہ ہوی چہند شتیکی نایبہتی بہرہ . بزمہلا
سہید نہجہدی ژن برام نویسی .

سلیمانی - سالی ۱۹۸۹

دزسہ کہم دلنوزد کہم نہمشو خدیالت ہمدمہ
ہر نہوہم نوقسانہ نیتہ دیمنسی تہوم لا کہمہ
خوا نوزانن رزؤ و شہر کہم وایہ مہنسی بی لہ دل
چی لہ ودمعی نارہسا کہم من کہ دوروم لہو جہمہ
من بہ گیان و دل خدیالم ہوو سہرم دانیتہ لہ ریت
چونکہ بڑ شہرتی رہا تالاری مہرگیس بن کہمہ
سیلیلہ و رشتہی محہبیت بڑ تہنانی گہردنم
لہو دہمہی ہوشم کرارہ تا گہیشتم بہم دہمہ
ہر سروشتی ہوو نہمہش بڑ حالی نہ گہتباری من
کن نوزانن حالی سینہی نہو کہمہی غہرقی غمہ
ناگری بہزمی محہبیت گہرچی دل رووناک نہکا
داخہ کہم نہم جیسہ بن تینہم لہ گہتیا وک شہمہ
بڑی جگہرخانہی دورونہ بۆتہ مہجہر سینہ کہم
بڑیہ سہریانی سہرم ہہور و سڑ و دورد و تہمہ
من بہ دہنگی دلنہزینی دل شکینان عاجزم
نہک بہ دہنگی بڑم و تہوی بن دچانی نہم دہمہ
ناسن و بارووتہ لیرہ بن ہہدہف نہرؤیتہ خوار
چی نہکا بیکا دلہم لہم ہارہرہ خاترجہمہ

دەنگی جەنگی بێ بەهانهش بێ بەهائە بێگومان
 تیر و تۆزی شەرمەسارێتم لەلا کینوی خەمە
 دەنگی ئینزار و فڕۆکە بەس لە گۆی تەنسی نەکا
 دەنگی بۆلەئە نساڕەوا دەردیکە بۆ دڵ پەرکەمە
 خۆت نەزانی هەولێ زۆرم دا نەپەنجین خاترت
 ڕەنگە هەر باری قەزا بێ بۆیە ناچین ئەم تەمە
 تۆ نەگەر مەیلت نەگۆڕابین ئەمەن هەر خۆشە لام
 بە لە غوربەتدا (فەنایسی) هەر بنائین بەم خەمە

﴿ خانەئە مائەم ﴾

لە خانەئە حوزن و مائەمدا کە دیدەم مەنبەعی خۆیتە
 بە کۆچی یارە شینی من کە لەیلم بێ سەر و شویتە
 بە یادی دید و دیدەئە دیدەکم حەیرانە تیفلسی دڵ
 ڕەه تۆ بێ و خودا جارێ بە دیدەئە نازی بدوینتە
 فەقەئە دەرکی مەبەخانە ئەوا قەوتە بە ناکامیی
 بە حەق شایانی لوتفە دیدەکم نەك نەفروت و جوینتە
 بەئێن مێهەر و رەفا هەر بۆ غەریبی بیتەوا چاکە
 کە کەس مەیلی بەلا ناکا بە بێ مەیلی مەفەرتیتە
 بە دەس دەستەئە حەسرووانی (فەنایسی) دەست و پێنەندە
 دەخیلەك پێچێ غەتسۆرم ڕەه زۆوبە و دەری بیتە

﴿ كۆپۈي رەندەن ﴾

كۆيۈ زامسى دەردىن ر دل دەيتكە
وەكەر ناسۇي كۆن و وەرەدەيتكە
قياسى حالەتى جەور و جەنەي غەشق
لە زاھىر ناكىرئ زىل و بەيتكە
بە سەر يارىسى ئەكا عاشق بە دل شەوق
كە نەور لاقەيدى ھەر زام و غەيتكە
ئەگەر مەنصورى سەردار و شەھيدە
لە مولكى نىستى دا نەو جەيتكە
بە يىادى ھەزرىتى دىلدارى باقى
لە بەزىمى عارفى دا مەھرەيتكە
كەي و جەم بىق غولامى ر پاسەوانى
لە بەردەم ناستانەي نەو كەيتكە
نەھەنگى بەھرى عرفاننى كەزانى
لە ناوا جەوسەئەي مىرور نىتكە
لە مەئنادا مەجال تەنگە واعيز
كەمالتت وئەي نامە و دەيتكە
ھەدەف ئەم بۇونە دەركى سۆزى غەشقە
نە تەنيا غەيشى كاتى و سەردەيتكە
بە قىبلەي دل بىمستە دل ئەگەر تىز
كەزانى دل چ بەھرىك و بەيتكە

له ساحه‌ی معریفه‌تدا بز ته‌جه‌للا
 نه ته‌نیا طورره به‌لکو عالمینکه
 به غه‌یری نو له‌گه‌ر له‌پله نه‌گه‌ر شه‌م
 وه‌یسا حزرین وه‌ش و غونچه‌ده‌مینکه
 وه‌فا بسن یا جه‌فا بسن عساده‌تی له‌ر
 نه‌تیجه‌دی هه‌ر فه‌ناییه و ماته‌مینکه
 واره‌ نیسو کسزری وه‌ندانن حه‌قیقه‌ت
 جه‌فا لیسره وه‌فایسه و مه‌ره‌مینکه
 فه‌نا له‌ر به‌زمه‌دا عه‌دینی به‌فایسه
 مه‌لن مه‌منزوعه مه‌عقولس جه‌مینکه
 که‌سن له‌ر ساحه‌دا ره‌نگه‌ی دراب‌سن
 نگیندار و سوله‌یسمان خاته‌مینکه
 سه‌با قوربانسه واده‌ی عه‌رزوحاله
 په‌شینه‌ حال و بیمارم ده‌مینکه
 له‌ خوانن خاته‌ما شت بسن به‌هایه
 به‌هاته‌ کافیه‌ هه‌رچه‌ند که‌مینکه
 له‌ مولک و مه‌زوعه‌ی دلدا (فه‌نایسی)
 ته‌مه‌اداری نه‌سیم و به‌ره‌ده‌مینکه

﴿ نه نيمسى دن ﴾

ره فغان هيجرى دلسداران ده مينه
 به تڼ دوريس له ياران به دغه مينه
 چ يارئ ! سه روى جزبى به هارى
 نه نيمه قسوتى زجه همده مينه
 جه مائى ماهى ميريسى بز ميرر بود
 مدهى من شاه و ماهى عالمه مينه
 مه لك سيرت پهرى صورت كه مينه
 خود داده سروله پمان خاتمه مينه
 له بازاړى وهفا و ميهر و سه خدا
 له بهر دهركى سدهى وهك خاتمه مينه
 كه مان له برزیه ميشكين بز نيكارى
 به سن زيبا قهد و غونچه ده مينه
 له گهر بيتوم به عيشوه جزوى خولده
 ره رايه لايقه به لكو كه مينه
 بلين با گول به حوسنى جزوى نه نازى
 كه وهنگى زهره و سرورى سرده مينه
 به تڼ په روانه سوزه شه مى مه جليس
 به لام دايم سه رى هور و ته مينه
 ده با شه مس و قه مهر لافى مونيرى
 نه دن بز يارى من هه ريهك شه مينه

له گهڼ په يکي نه جهل گهر بيسته بالين
 نه نازم بهر دهمه خوشتر ده مينکه
 نيگاهينکي حه ياتي نروح نه به خوشن
 له زانن نهو که سدي خزي مه حره مينکه
 بلين با بسن نه سيمي روج به خوشي
 که هدر تارينکي بسز ده نعي غه مينکه
 قه سيم بهر عاريزي گولستاري يارم
 شيفاي بيماره چاتر مه ره مينکه
 که سن بهر خوشي بادي نهو نه برون
 خه ياتي خارو رهنجي ودره مينکه
 نهره زاهره پرسته ناموراده
 که هوشي را له لای سينه و مه مينکه
 غولامي خه رقه پوزشاني طهرقم
 که هه ريه ک ناشنای به زمي جه مينکه
 هه سرو مه ستي حوزوو و باده نوزشين
 گه دا بسن شايه بسن دورد و هه مينکه
 (فه نايي) هيند په ريشانه له دورسي
 هه ميشه چاره پرواني مه قده مينکه

﴿ نەسىمى عالەمى نەزەل ﴾

چ خۇشە دل بەدى بە دل بە بىزى نەسىمى يارۋە
 دەھن گۇشا بىن غۇنچە گۇل بە دەم شىنەي بە ھارۋە
 نەسىمى عالەمى نەزەل كە بىن لە زاتى (لَمْ يَزَلْ)
 بگا دلت بە دل بە دەل بە چائىرىن غە يارۋە
 بە سۆزى ئاگرى ئەوين بە جەزىسى ئازى نازەنن
 بە شەوقى سەبىرى رىئى يەقېن بە تەھجى يارى غارۋە
 چ فرسەتتىكە ئەم ھەلە بە بىن وچان و بىن پەلە
 بە يىادى يار و ھەلھەلە بىرۋى بە دەم خۇمارۋە
 دلن كە دىلى ئەو نەبىن ئەنىسى رۇژ و شەو نەبىن
 چ بوونە ! بوونى ھەر نەبىن سەرى بىچن بە دارۋە
 شەوقى جەمالتى زاتى ئەو رەلابەرىن لە دىدە خەو
 فەرقى نەبىن بە رۇژ و شەو لە شاخ و دەشت و شارۋە
 بەلن خەيالى لەيل ئەگەر بگا بە بەرھەم و سەھەر
 كەفانى حالە يەك نەزەر لە لوتغى كوردگارۋە
 بە بىن مەدەد مەحالە كەي گەدا نە گا بە تاجى كەي
 فەكر و خەيالى را نە كەي بگەيتە رەئسى كارۋە
 دەخىلە پىچى مەيكەدە تا كەي جەفا لە بوتكەدە
 دەستى (فەنايسى) بەرمەدە وا مەرد بە ئىتتىزارۋە

❖ ❖ ❖

﴿ قه‌لای سه‌بر ﴾

هه‌واڵم گهر نه‌پرسی ! ناتسه‌واوه
 وه‌کو زولفسی په‌ریشانت به‌لاوه
 قه‌لای سه‌برم به‌ تیری چاوی جادووت
 وه‌کو قه‌لبی په‌رتشانم شکاره
 دل‌ی بیمار نه‌گهر تیمار ته‌که‌ی تو
 ده‌سا بز که‌ی ! به‌ سه‌د لادا کولاره
 چرای شه‌وتم به‌ لوتفی تو نه‌گرسا
 به‌ بن‌ عوزر و به‌هانه‌ بز کوزاره
 که‌ تو‌ی سالاری به‌زمی مه‌یغروشان
 له‌ نژیه‌ی من پیاله‌ بز ر‌ژاره
 نه‌گهر مه‌یخانه یا مه‌سجید نه‌مینن
 نیتر بتخانه‌ ویران و گسلاوه
 سه‌ری بن‌ زه‌وق و ژینی بن‌ مه‌زوی دل
 نه‌مینن چاتره‌ له‌م به‌یت و به‌اره
 له‌ به‌ختی من بو‌ را مه‌یخانه‌ چۆله
 وه‌سا ده‌رگا له‌ عالم داخسراوه
 نه‌گهر واین (قه‌نایی) مه‌رگی چاکه
 بلین‌ را چرو به‌ ناکامیی نه‌هواره

﴿ شمع و پهروانه ﴾

دلسم سهرداسهر و نه فسانه ييڼکه
 له شويڼ له يلا عه جهب د پوانه ييڼکه
 چيکاياتي من و شمع و گولي روڼي
 همديسي بولبول و پهروانه ييڼکه
 ميسالي نه لفي بالاي و دلي من
 سه دوه واري له گهل دوردانه ييڼکه
 له گزشي خاترا نه قشي روخي يار
 هميشه يهک بت و بتخانه ييڼکه
 پيالهي نه رگسي شوخ و خوماري
 نه ورنده مه سته وهک مه يځانه ييڼکه
 دلي غم په وروم تاريخه بن تز
 نه گهر تز بنی شوم و کاشانه ييڼکه
 نه گهر طاليع مه دده کا خزش هلکه
 نزولسي رزمي قودس و لانه ييڼکه
 په هزي کا کوزل و خالي ، ته ييري رزم
 عه جهب پابه ندي دام و دانه ييڼکه
 که نه مشه و زولفي يار و په نجه که من
 وهکو هور تيشينک و شانه ييڼکه
 نه گهر خامه من نه زهل موشکيل گوشا بن
 چ باکم ناشنا و بيگاننه ييڼکه

(علی الرُّغم ای رقیبان سووتی یس تدبع
 شه که رخایی له بی جانانه یینکه
 له هه مددردیی له گه ل زاهد نه فیرم
 که به سته ی سه به حه یی سه د دانه یینکه
 غولامی هیمه تی نه هلی طریقم
 که هه سه ک و له بهر مه یخانه یینکه
 قه ده ح با بیسته ده وری نه به ته تی من
 که چارم چاره ورتی په یمانه یینکه
 زه من ده و له ت گه لسن میننه ت (فه نایسی)
 که گیانت گیانفیدای شاهانه یینکه

﴿ چه رخی گه ردوون ﴾

سه رم سورماره نه میره له و ژبانه
 چ ژینسن ! ژینسی مه رگه پر له ژانه
 نه وه ی عومری وه ها ریژی به فیچ
 مه لین عومره بلین گینتری خه مانه
 وه دن با دهس به نه ژنسز دابیشین
 سه ری داخه یین بزاین نه م زه مانه
 چ ده ورتیکه وه کو به رداشی ژووو
 نه هاریستی و نه سووپی سن و چانه
 پلوه ی دانسی میهری نه و نه بوو قه ت
 مزه و ئارانی له م ده و ر گه پرانه

به غهیری تزوز و خولل و باری مهینهت
 له بهختی نه گبهتی نهم ناشه رانه
 بهلام حدیغه که سر نادا له بن بهرد
 نه جاتی بن له دهستی نهم ژبانه
 له جیگه سر ههتا دئ دل نه هاری
 ههتا نه یکه به تزوزی نیر هه مانه
 هری بن دل نه بین چی بن ا بلین پیم
 هه یرولا و هه یکه لیکه بن گیانه
 ده ژین بن گیان و راحی ژین بن
 چ فرقیکی به هاره یا خه زانه
 نه وه ندهم ناره زوو مایو له دنیا
 بزانه حاکمی دوری زه مانه
 که چی نوستادی به زمی یاده نوشی
 وتی یینهنگ به سردیشی زیانه
 نیر بزچی (نه نایسی) هه ول نه دهی تز
 دلت بهسته به هری قیلهی دلاته

• • •

﴿ هينزی خه یال ﴾

خه یالی باده کھی تو بورد منی کینشایه مه یخانه
 به لأم نیتا نه مهی دیاره نه ساقی و دهوری په یمانه
 له جینگهی زهوقی مه ینوشان له جیاتی به زمی سه رخوشان
 نه بیتم مو طریب و ساقی وه کور من دل په رتشانه
 له شین و شیوهنی یاران سهرم سورماوه نهی یاران
 له کوئی په شای وه فاداران ؟ که دنیا بۆته بتخانه
 له قایی مه یکه ده نه وسا مه قاماتی محه بهت برو
 که چی نیته له هه لاره مه قامی زوعفی نیمانه
 عهدو نه فی خه سیبه و دهوری تاواتی له بیستی نهو
 نهروی مه یلی دلی نهو بی له شاری نیته هه رزانه
 به ده گمن دیته بهر چاری به صحت ضرورتی نادم
 له هه رکس تن بفرکی نیتنه گهی مه غلوروی شه یتانه
 نیتر لهم حاله دا حالی دلی شه یدا نه بستی چی بی
 مه گهر ههر خوا بزانتن چۆنه یاخۆ چه نده و تیرانه
 له زولماتی خه تادا غه رقه نه فی شوم و سهر کیشم
 که چی خۆی وا نه زانتن نهو ره فیقی باده نهوشانه
 نومیندم بهس غولامیی مه یکه دهی پسیری وه فاداره
 (فه نایی) بگره داوینسی که دهستی دهستی لوقمانه

﴿ تۆشەي جەفا ﴾

دل ئومىدىكى بە دیدارت ئەمەس بىر بەم زودە
 چونكە ئەمدىي ھەرى زولغەت رۇزى روتى گىرتتورە
 بۇ تەسەللای ھالى بىمارانى دەردى عاشقىي
 چى ئەين جارى بىلىپ پەردەم ئە روو لابسردورە
 تىرى تانەي فیتەجۇ تا كەي لە دلدا چى گىرى
 خوت ئەزانى ھالى بەدھالىم كە چى لىم كىردورە
 داخى بەدگۇ گەر ئەين ، جەورى نىگاران رەھمەتە
 چونكە بىن تۆشەي جەفا رەسلى ھەيىبان كەي بوورە !
 مەينەتى ئەم دەيرە كۆنەي بۇيە ھەلگرت بىرل بەشەر
 چونكە ئەبىزانی لەرى ناپىن لەوئى لىرە بىرورە
 چىكەتى نەسل و تەناسول كەي ژيانە و عەيش و نۆش
 نازەلەش لەم بابە وەك نىمە بەشى خىزى بىرورە
 ھەركەسنى عەقلى ھەبىن لاپىن ئەبىن لەم رىگەدە
 خىزى ئەزانى ھىزى جەمەلى عەشقى بىرونسى ئەم بوورە
 بىن خەيالى عەشق ئەگەر سەد عومرى نووحى بىن كەيتىك
 ھەيكەلىكى بىن گىيانە ھەر بە دەيمەن زىندورە
 بۇيە لای ئەھلى صەفا ھەركەس تەوینتىكى لە ژىن
 طەي نەكرد ، بىن رۇجە بىن شك ھەر لە رىزى سىردورە
 با ھەتا سىردن بىنالىنسى ئەزانى دوور لە عەشق
 چىن لە دەورى بادەنۇشىي قەترەيسى تەبىجەشتورە

خز (فهنایسی) گهرچی دوریش بن له قیبله‌ی عاشقان
خوری به گۆشه‌ی مه‌یکه‌ده و لای بادده‌نوشان گسرتوه

﴿ زه‌نگی خه‌ته‌ر ﴾

له مه‌بخانه‌ی غه‌می عه‌شقت نه‌ه‌نده تیغلی دل تیره
سه‌دای زه‌نگی خه‌ته‌ر دئ غه‌م مه‌جالسی پسن نه‌ما لیره
به هیتما دل وتی سه‌یره ! که من تیغلیتکی شیخ‌خۆرم
مه‌گهر من پیروی مه‌بخانه‌م غه‌می عاله‌م به من فیره
به‌لن غه‌م خۆشه‌ غه‌م قورته به میزانی طه‌بیعه‌ت بی
که دل نوقطه‌ی مه‌داره بۆیه جینگه‌ی تیر و شمشیره
نه‌ترسم وا ته‌سه‌رور که‌ن له ناله‌م شیت و ناحالیی
که من زوریم له تۆ سه‌ر وا له رن‌بازت وه‌ره دیره
ره‌قیبه نیشی ناسۆرم له‌سه‌ر کینه‌ی دلی پیسی
که نه‌ر مه‌حورمه قه‌یناکا شوکر چاوی دلی کوریره
نه‌گه‌رنا من غه‌می یارم هه‌رینه‌ی شه‌رق و شادیه
نه‌ه‌ند جه‌ور و جه‌فای خۆشه‌ نه‌گه‌ر بی‌شمکوژی خیره
فیدا تم ئی مه‌که زولفت له‌گه‌ل تیری سوؤت بز من
که ناخر ناھویی ره‌حشیی نه‌چیری په‌نجه‌یی شیره
له شه‌رگاری ضیافت گه‌ر بناله‌نسن دلم تاروی
مه‌که مه‌نهی که ساوایه و به شه‌هدی لیری تۆ فیره
به ره‌غمی مروده‌عی تا فرسه‌تی وه‌ختت له‌ده‌ستایه
(فهنایسی) به‌ر نیگه‌هن خه و به مالی گۆزی بسپیره

﴿ قوطبی زهمان ﴾

دل تالیبی شوخیکه که نهو شاه و ماهی عالمه
 بز خاکی راگوزری دل به غم و لاه و ناله
 شوخیکه که سرحدقهی گوزاری مهعنییه
 بهر خولق و حوسنی خود داده مهولایه لدم دهه
 شاهیکه خاکی دهی که عبیدی حاجاته وهک مهلهک
 موشکیل گوشایه بز دل و دهرسانی ههر غمه
 شیرری ژیانی بنشهیسه تهرحیده مونفهرید
 ههر بزیه دلی خهلق له ژیر جهلقه یا جهمه
 چاپوک سهواری ساحهرو مهیدانی وهجدهته
 سهرشاری گولپوخانه بهلام نهلسی نادهمه
 هاتوته لالهزار مهگهر زولف و نهلفی قامهتی
 شیواوه رنگی گول و غونچه غهرقی ماتهمه
 شمشاد و عرود و سهرونی ناز و نارهون
 نرخیان له باغی خریداری حوسنیا کهمه
 ناخز وهنهوشه له رروی لانی حوسنی لسن تهدا
 جینگهی له کتو و دهشته ملی بزیه را خهمه
 مهعشوقه شکا رهونهقی بازاری زینهتی
 بین فهرقه گول له یله زوله یخایه یا شهمه
 حیسر و قدلم بین موژ و ناری سووری چاره کهم
 بز وهسفی له لیم ههر له نهوهل سهتری نامهمه

یه عنی جه مالّ و زولف و قه‌دی جوان و دلک‌کشی
 خارج له به‌یانات و له ته‌حریری خامه‌مه
 عومریکی نه‌وی شه‌رحی روح و خالی رومستی
 چارم چی یه قوربانه به نهم عومره وا که‌مه
 هه‌رچه‌نده ره‌کو یوسوفه نه‌و نار‌ه‌وایه گهر
 هه‌ر هه‌رزه بلسی عاشقی نه‌ر نه‌ونه‌مامه‌مه
 نه‌قدم که‌لافی رژه به‌لن مایه بز کپین
 هه‌روه‌ک عه‌جووزی میسر خریداری نه‌و نیگاره‌مه
 هاتومه‌ته نیو زومره‌یی عوشاقی نه‌و به سه‌ف
 به‌س بزیه بلیم تالیبی نه‌و ماهپاره‌مه
 شایسته‌یه شاهانی جیهان بینه جاپوکیش
 بز خاکی ده‌ری قه‌یسره کیرایه یا جه‌مه
 گهر بیته جوش به‌حری عه‌طا و جوود و به‌خششی
 میسکینی سه‌ری سفره‌وو ده‌ریسانی حانه‌مه
 یه‌عنی سیراجی میلله‌ت و دین شاهی خوش له‌قهب
 قوربانی سه‌ری سووی سه‌ری هه‌رچی وا هه‌مه
 قوطبی زه‌مانه که‌هفی نه‌مان بابی خانه‌قای
 تا زود بریژی دیره له‌وی پاکی هه‌مده‌مه
 قوربانی ده‌من صوحه‌تی نه‌و شاهزاده بی
 رژه‌سی من و نه‌جایم نه‌گهر زوره یا که‌مه
 بیت‌دنگ به (فه‌نایی) چ خدیائیکه ! مه‌گهر من
 که‌ی لایقی ته‌وصیف و سه‌نای نه‌ر نیگاره‌مه

﴿ شه و چراخان ﴾

له کاتینکدا که شه زوتی پسو (قلمن سیر) خه ریکی
 ناوه دانکردنه وی دئی (محمود نارا)^{۱۱} بسو ، شه روه ها کاره با و
 ناشه مه کینه و بزی نار راکیشانی بز هینابوو ، وه به شی زدی
 کردبوو به باخ و باخات ، که منیش لهر کاته دا ماتم له ری بسو ،
 بهر بونه یه وه نهم هوزنراو یه م نووسی .

محمود نارا - سالی ۱۹۹۰

خه بهر که ن له هلی دل با بین له (دورور) شه و چراخانه
 نخونه ی عالهمی مه عینی به هر مه عنا نمایانه
 له لاین مه بنه عی ناری پلسوری ره مه ته یاران
 له لاین شه عشه عی بهرق و له لاین باغی رضوانه
 له لاین کاره های جهزی محبه بهت پورته و نه فشانه
 ده کیشی هر دلن ناماده بز نه سواری نیانه
 له لاین نایا بهرقی ده قیسی حبه بی خوب نه گپ
 له بز ته نقیح و ته هزی بی ره زایل گهرمی ده ورانه
 به قووی پیری ناساران و حوسنی نیه تی ناشینر
 ته میزی پاک و پیر نه کرئ نه مانی ژهنگی عیصیانه
 له لاین سه دد و سه دبه ندیی له لافاوی خه تا نه کرئ
 له لاین نه هر و جزگه ی ره مه ته خه مانی نیحانه

^{۱۱} مه حمرد نارا : گوندیکی هر به شاری مه ریوانه . (ناماده کار)

له لایین صححن و ساحه‌ی گولشهن و نه‌زهاری بینگه‌رده
 له لایین مه‌رکه‌زی قه‌صر و قصوری ح‌ز‌ر و غیل‌مانه
 له لایین س‌ز‌سه‌ن و مینایه یاس و نه‌تله‌س و شه‌ریز
 له لایین قامه‌تی د‌ل‌داره وه‌ك سه‌روی خه‌رامانه
 سه‌راسه‌ر ده‌شت و سارای سه‌وز و تازه و خونچه له‌بخه‌نده
 له‌باله‌ب مه‌تی ش‌ج‌ی دایه‌ی سه‌روی به‌هارانه
 عه‌ج‌ب خاکیکی دل‌گیر و هه‌رایتیکی سه‌قابه‌خ‌شه
 نه‌ت‌نی س‌ز‌زی به‌یانان و نه‌یمی زولفسی یاران
 (فه‌نایی) سه‌روی نازی گول نه‌بینن وا له گولشه‌ندا
 له‌ب‌زیه ته‌بعی وه‌ك تووتی غه‌زه‌ل‌خوینسی شه‌که‌رسانه

﴿ وینه‌ی غه‌صباریم ﴾

ته‌م شیع‌رم بز سه‌ر یه‌کینک له‌ وینه‌کانی خ‌ۆم نو‌وسیه

ته‌ماشای وینه‌که‌م که‌ن هه‌روه‌کو خ‌ۆم مات و غه‌م‌گینه
 غه‌می دوریسی له‌ دیداری س‌راجی میلله‌ت و دینه
 به‌لام پین‌خ‌وره‌که‌م س‌اراره‌ س‌ز نووسینی وازی دل
 له‌ سایه‌ی حوسنی نه‌و د‌ل‌داره شیع‌رم جوان و ره‌نگینه
 که‌ خامه‌م هاته‌ سه‌ر باس و به‌یانی یادی نه‌و شو‌خه
 (فه‌نایی) اش هه‌روه‌کو خامه‌ی خه‌ریکی شیوه‌ن و شینه

» « «

﴿ شیوه‌نیک بۇ دین و ولایت ﴾

نەم ھۆنراۋەيەم لە رەلامى نامەيەكى دزستى خۆشەويەم :
مەلا محمد امين (مەيزاى ھەورامى) دا نووسى كە ئىستا دانىشتوى
دەئى (سارۆقامىش) ى سەر بە شارى (سەئە) ى ئىترانە .

سليمانى - سالى ١٩٩٥

لەم كاتە كە دل شىرونى بۆ دىن و ولاتە
ناواتى ھەموو دادگەرى و عەدل و نەجاتە
نامەت بە مەسەل نامەيى لەيلايە بە مەجنوون
لەو حائە كە نەر وئىلى دەر و دەشت و فولاتە
يەدى شەر و رۆژم خەفەتى خورفە دلەتە
بىندادى يە بىندارى لە گشت لامەو قاتە
دەورى فەلەك نەخولتەو بۆ داخى دللى من
سوپەو سەرم بۆچى يە لەم گشت ھەرەكاتە !
لانازى عەطاي خاليقە تالارى جەفای خەلك
لەم كەونە عەطىيە چى يە لەم بەزم و بيساتە
شەمس و قەمەر و نەجمەن و نەجم و كەواكب
سەرگەرمى جەوژنە بە بىن وەققە خەباتە
بۆ ژىنى بەشەر بىن شەر و گەر نەفسى خەتاجز
ھەر واپە ھەوا و مەيلى لە وئرانى ولاتە
ئىقلىسى وەتەن لاتە بە دەس لاتى و لاتان
ناشوب و ھەوس بازي يە دەرانى طوغاتە

نهم طبعه دهنی و فاسیده شیوازی شهوه و بهس
 همر بویه به بن هویه دژی سولخ و سه باته
 نهم روزه که همر روزه به سالتیکه به دس دژ
 ناواره له سه شاره شهوهی پشت و په ناته
 رهنگینه دل وینه له خومسخانه به خونسار
 سووری که فن ر شینی شهر و شوره خه لاته
 نالهی دله بن سووده له بهر جهوری ره قیسان
 دوریمه له دوریته به لام طالبی لاته
 وهک لاتی دهری مه یکده شهوازه هه و الم
 نوزخی که له لای نه هلی به صدر ناری جه یاته
 دلداره له گولزاری وهتن دورره به بن هیچ
 تا کی هله بز زاغ و زغهن مجری ولاته !
 هه لیت له قهزای عالمی نه سراره که نه شرار
 نه نگوشتری نه براری له ده سدایه به راته
 دهک تیری قهزا چن به گژ نه ریایی شه قادا
 وا جهژنی لقای نه هلی جه فا له م ده مه قاته
 یاروب که ره من بهس بن جه فا دهری ره فا بن
 هاواره و بهر جه زره تی نه سمایه صیفاته
 با بن شهوه سر ته ختی سوله یمانی سه باکم
 روزهیکه همر نه مزیه سبهی کاتی مه ماته
 نهم فهله به بن رهله هه تا فرسه ته لاچن
 همر بویه هه تا ماره (فه نایی) به ته ماته

﴿ بیتخالی دل ﴾

له کاتینکدا له گډل چند برادرینک له جادهی بیتخالهوه چورین
 بز رواندز ، که نهم جادهیه بهناوی گوندی بیتخال بهناربانگه
 له نزیك رواندز ، بهلام له خوار گوندهکوره تاریکی په کجار زړ له
 قهدی شاخینکوه دښته دروره و به قهدی شاخه کدها بلار نه بیتهوه و
 نه پږښته پشی جاده که و له چند لایه کوهه پینشی گجاوه و که پر و
 چښتخانه و چاخانه یان لن دروست کردوه که له راستیدا رمفی
 به نووسین ته وار نابین ، منیش خه یالی نازیز هلی گرم و نهم
 غه زده لم به خه یالا هات و نووسیم .

بیتخال - ۱۲ / ۸ / ۱۹۹۱

بیتخالی دل م پسر له کف و تافی ددرونه
 هزی دوری که سیکه که هر تو رمزی جنونه
 په عنی به مه سل فوره نسوونه ی نیه نه هر پږ
 تو شوخه که مه نظور و ته زه رگاهی قرونه
 له و کاته که دیم دور له بیتخالی دلی زار
 تو دلبره تو غم دهره بهم خسته زه بوونه
 ناله م له درون هات و گزه ی سوزی همناسه م
 دایگرتسم و نه مزانی نه بوونه نه نه بوونه !
 هم مه زه ره نهم شاخ و که ژهی دور له ره قبیان
 پروانه چ بسی دینه یه چند سافه چ روونه
 وه ک چاره یسی چارم له فراقا به شه و رژ
 په خشانه له سد لاره له لزی په خشی فنونه

هر بزیه (فهنایسی) له مهراقا نیه باکی
وا غهرقی غهم و حالهتی شیواری دهروونه

﴿ عشقی جهمانی دلبر ﴾

عشقی جهمانی دلبر گهنجی دهروونی ناره
جامی جیهان نمایه و نهمرۆ جنوونی ناره
بز مهستی جامی ساقی سا فسله یا ته لاقی
بهزمینکه خوش و باقی لاقهیدی بهیت و باره
به رنگی گولتی به هاری یا زولفسی کال و لاری
شیوی له سه عوزاری په رژینی نووری چاره
تا کس نه کا ته ماشا یه عنی مه حاله حاشا
لات و مه قامی پاشا نابسن خه یالی خواره
دلبر که دلرو بایه هر عادهتی وهایه
مهیلی له سه جه فایه مه منوعه لای به لاره
عاشق به یورده باری سه به عیلاج و چاری
تا رهنجی کونجی زاری نه پروا به دهم ههواره
گهر بیتته دلنه وایسی سه ییادی خانه قایسی
بز مه ره می (فهنایسی) پیمی فسوونی ناره

﴿ یاری گوهه رفرووش ﴾

نهم هه‌لبه‌ستم له وه‌لامی دژستی دیرین و خۆشه‌ریستم جه‌نایی مه‌لا شیخ ره‌نوروی بیژدی دا نووسی - که دانیشتوری شاری (سهردهشت) ای نیرانه - که نامه‌یه‌ک و نوسخه‌یه‌ک له کتیبی (رفع الحفا ، شرح ذات الشفا) ای به دیاری بژ ناردم ، منبش بهو بژنه‌یه‌ره نهم چه‌ند دیره شیهره‌م پیشکەش کرد .

سلیمانی - سالی ۱۹۹۳

ره‌نوروفینک‌م هه‌یه له‌و شاره خۆشه
 نه‌گه‌رچی سات و بیندەنگ و خه‌مۆشه
 به‌لام دایم له‌ بازارپی وه‌فادا
 نه‌دیه‌ و ده‌بسی نه‌ر گه‌ره‌م فرۆشه
 له‌ به‌زمی مه‌جلیسی مه‌یخانه‌که‌ی عه‌شق
 ده‌رونی که‌یله‌ سینه‌ی پیر خۆشه
 له‌ نه‌لیکی نه‌مین و نالی نالان^(۱)
 له‌ (سهردهشت) ای مه‌فادا باه‌نۆشه
 نه‌گه‌ر مه‌یلی غه‌ریبانی به‌بادا
 نه‌داین ، من دلم بژ نه‌و به‌جۆشه
 دلم بژ شه‌رقی دیداری له‌ دووری
 نه‌رند ماته‌ له‌ ماتیی دا نه‌خۆشه

^(۱) راته : نه‌ری مه‌رحومسی شیخ نه‌مین بیژدی ، که نه‌هلی نارچه‌ی نالانی سهردهشته له‌ کوردستانی لیزان . (هه‌نه‌ر)

نه‌روی (خاوه‌ن شيفا و ره‌فسي خه‌فا) بښ
 نه‌زانن كامه ساغه و گڼ نه‌خوڅشه
 له ميهري نه‌ر له لوتښي نه‌ر ره‌زايه ^(۱)
 نومښدم يادې ټيښوي دورې له كڅشه
 به‌لن هدرگه‌س وه‌كو من بښنه‌وا بښ
 غه‌ريي ښاره هه‌ر كه‌شكڅلې به‌دوڅشه
 به هه‌رلادا نه‌چښ به‌ردې نه‌دامه‌ت
 له نه‌ژنوي خوڅي نه‌دا و هه‌ر كوڼه‌پوڅشه
 (فه‌نايي) تا له‌نيو بوټه‌ي جه‌فادا
 بښنن فاقيدې ښډراك و هڅشه

﴿ هه‌روي غه‌م ﴾

قوربانه صه‌با بښنه‌ه به نه‌ر عالي جه‌نابه
 نه‌م هه‌روي غه‌مه و ماته‌مي دورښته وه‌لابه
 تاريخه به بښ پورته‌وي رووت صوبه‌ي نومښدم
 بڼ نه‌م دلې تاريخي منه شه‌مع و چراهه
 دهردم له ده‌رون كاريگه‌ره كاري بوټه
 دل‌دوڅه جگه‌رسوڅه چ پر ښښ و غه‌زابه

^(۱) مده‌بست مه‌لا سويد ره‌زايه كه له‌ميش هه‌ر له سه‌رده‌مشتي ټيرانه و
 چهنه‌د جارښك شيعر و نامه‌ي بڼ نه‌ناردم . (هونهر)

لهوساوه که توراوی نیسه سهبر و سهرارم
 ناله‌ی دله‌کم چه‌نگه گه‌هن دنگی روبابه
 کاشانه‌یی دل‌چسوله له سه‌ر راز و نیازی
 نه‌ی دیده له‌به‌ر شین و گرین سینه که‌بابه
 ناسوره به ساتوری خدمت‌قلبی‌ی‌ی‌ی
 پروانه سروشکم که له‌سه‌ر رنگی شه‌رابه
 نه‌ی مهره‌می دردم وهره تو مهره‌می رازی
 بۆ نیشی سه‌ری تیری سوژه‌ت به‌سیه ده‌رابه
 سووتانی له سه‌ر تا به قه‌دم درودی هه‌نا‌هم
 ته‌نیا شه‌به‌حم ساوه ده‌کم داری به‌لابه
 بن‌مه‌یلی هه‌تا‌که‌ی! به‌سه‌ را تو وه‌کو جه‌للاد
 به‌رگی غه‌زه‌بت کرده به‌رت به‌عنی فه‌نابه
 مه‌منونه دلم بن به‌فیدا یا به‌فه‌نا‌چن
 غاره‌تگه‌ری سه‌بر و دله‌نه‌و سه‌هر و عیتابه
 گه‌ر عیجزه به‌دل به‌ئسه (فه‌نایی) له‌حه‌یاتی
 وهر نازه‌ده‌سا به‌سیه نیت‌رابه‌ری چابه

◉ ❦ ◉

﴿ موزدهی صهبا ﴾

له کانتیکدا که به هوی نه خزشی دلره ، ساوهی چل رۆژنک
له خسته خانهی (جهراح پاشا) له شاری نهسته مبرول مامه ره ،
پاشا در چروشم له خسته خانه به مونا سه بهی شه ویکی خزشه وه
نهم هونراوه بهم به دلا هات و نووسیم -

نهسته مبرول - ۱۰ / ۹ / ۱۹۹۵

چ موزده یینکه دم دم نه گا به دم سه باوه
له قیله کهی دل و دین له مهر کهزی به قاره
له که هکه شانی عیززت له مه نبه عی فترووت
به دهستی پر سرووت له بایی نیلتیجاوه
نه گا به خه یسه گاهی رازی دلانی بیمار
له جیلوه گاهی ناز و له زهوقی پر سه قاره
نه دا له شه رحه شه رحه دلانی زار و بیمار
جه لا له سه سه فاذا له پیچی موخته داره
به دهستی لوظف و هیصهت به صدیق لهی عه بیته
ژهنگسی دل و دهر و نوت بیدا به دم سه باوه
داخ و مهراقی دوررسی له گز شهیی سه بووری
وهک دهردی بسن دوا یسه هه ردهم به دهس جه قاره
نهو یساره غه مبه ریسه (فه نایی) مه دیدینه
سه یلی له سه ره نایه فه خره له رووی وه فاره

* * *

﴿ ژینې پر له شین ﴾

له ناخر سه فوری هزروتي پير (قُتْسُ بَرَّة) له نهسته مېرور له وړ
 بز (نوردن) که من و کاک حه من له لادزه یسی له وړی بووین
 خواحافیزیمان له خدمت کرد ، قدرمووی : لیور دانیشن تا من
 نه بزم .. لینه (حوت وړو) دوی ته شریف بردنی نه و له وړی ماینه وړه
 به لام له کاتی ته شریف بردنی نه ودا وام نه زانی جارکی تر
 به خدمتی ناگه مسوره و تازه دیدار ناخر نه بم له دیداری
 وه به کاک حه منم وت : زور بین فاقه تم ، نه مه ناخر جارمه
 که هزروتي پير نه بینمه وړه ، که به داخه وړه هر و اش بوو . به و
 هزیوره نه م پارچه شیره م نووسی .

لهسته مېرور - ۱۰ / ۵ / ۱۹۹۶

ژینم هه مو شینت بوو دل بسزیه ته وړه لایه
 له م ژینه هه واسم کزچی گولنه به ریایه
 ده گریم و ددنا لیم نه م تیغله ده لاریم
 بن حال و هر و شوینم به م کوزچه به وړه و رایه
 دل ماتی غه می تزیه سینم گری و بسزیه
 هر بسزیه پهرنشانم که و ترو مسوره بن سایه
 من بسزیه هر م دانا له م قاپی یه نه هزانی
 سایه له هر م قوریان وه ک بانی هر ما رایه
 تیغلی دل نه ناگامه بن تاقهت و نارامه
 هر عاده ته بس عامه عشق ناگری بن گایه

به عنی که له دلداران سازاری دلسی یاران
 ره سیکه ره کو جاران مه عشورقه همصوی وایه
 سازاری دلسه و داوه نالاره به سالاره
 لاکه پتیره به ملاره هر سازاری سه و دایه
 دهستی من و داوینت راحی منه له شوینت
 ترسم هویه نه تبینم نه مسجاره له هیچ لایه
 بز داخی دلسی یاران نهی شاهی ره فاداران
 تا کهی سه فوری دوریت هر له جزه له سه و دایه
 تز کزچی له ناکاوت هر ره ژزه به ره نگیکه
 بز به ختی ره شم هر دم ره ک داری به لا وایه
 به ندی دلسه گساره به زلفی چه لیپاره
 سه رموی بگه پئی دواوه قانونی نه دهب وایه
 خز بیت و نه گهر و این بن مه یلی به دلدا بی
 دوزخ چی به ! و نابین له لایه چ له ولایه
 خزشیم له دلا دایم خندهی دم و لیتوت بیو
 نه موت به به بز شادیم من خادم و نهو شایه
 هر چه نده که من کوردم رژیم به هلهی سردم
 لهم هاتنه من کردم نه مزانی که تا وایه
 رژژی غمی هجرانه مالی دلسه وزیرانه
 لهم چوژل و بیابانه له یله و له سه و دایه
 بز خاکی عه ره سانه له و مه سگه نی عه مانه
 لهم تور که هر اسانه و ره مسجاره له به خدا به

بهو حاله كه نهو رژی شادیش له دلان رژی
 بینگانه یه یا خزیی دیوانه رو شه یدایه
 وهك مه حشره هه ستاره بهو حاله كه رو یداره
 گریانه له هه رلاوه شینی غه می له یلایه
 نهو نوزغری هه خیره له ولاره بهن یا لیره
 بهس بز منی بینچاره مهرگه و له كه میندایه
 دادی به خه یالاتم دوا پیی خه راباتم
 دیداری جه مالی نهو له ملا نیه له ولایه
 هه رچهند نهو بهو مه یلم خزم و دله كه ی كه یلم
 پینشی سه فدری له یلم من پشت كه مه دنیا یه
 به ختم كه نه بهو یارم نه مهر كه له دوو یارم
 هه شیونه من كارم چون دهستی قهزا وایه
 نه غیاره نه گهر یاره شینی دل و دلداره
 چارم چس یه بینچاره نهو مه یلی له نه ولایه
 یانی به ته مای كزچی دوا رژی حه یاتنه له یل
 هه بزیه نه كا ته رکی نه م عالمه بهن پایه
 پهس سه بر و رهزا چاكه بز باری قهزا كاكه
 یه عنی كه (فه نایسی) توش رنگایه له بهرتایه

﴿ شهوی غوربهت ﴾

نه مشه كه شهوی غوربهت و غورپهوی ره مهزانه
 گوشه ی دله كه م پیر له خه می هه وری زه مانه

صرسمی نه مهلم رژی شکه کاتی صیامه
 قامت که هیلائیکه له ژیر باری خه مانه
 بهم حاله په ریشانه وه ویرانه ولاتم
 دیوانه میسالتیکه نه وهی میچی گه لانه
 هدرچنده که بن بهر همه نه ماله بهر و بووم
 فه رقی نه قوتم که هه موی داخی دلته
 جاری به خه می دل که له گول دوره به سه میل
 جاری له بهر نه م قومه که هه شوی جیهانه
 نه مژکه چ شورتیکه چ غه وغایه له دلدا !
 شه رقی روخی دلداره له نیتو جهنگی گه لانه
 تا دل به ته مای حه للی موعه ما بو له لایین
 له ولاره هرجسومی ته تهر و رزم و دژانه
 نالوزه خه یاتم وه کسو کاکوئی سهری یار
 دوری فه له کی به ختمه که وتوتسه به هانه
 چاوم به هیلالی شهوی عیدت نه که روت من
 وا دهرته که هی رژی و شهوی من ره مزانه
 بن سروده خه فته بز خه می نه م قومه کلونه
 تپسی هونه ری تار و نه یه چه پله ته قانه
 بهم بزنه وه ناچاره (فه نایسی) له دور و نسا
 سینای له بهر نه م حاله ته خه زمانی خه مانه

» « «

﴿ ریحله‌تی پیرو ﴾

نهم پارچه هزنراوه‌شم همر به‌بزنه‌ی وه‌فاتی هه‌زوه‌تی
په‌اره (قَمَن بَرَه) نووسی -

هه‌ولیتز - سالی ۲۰۰۰

وا به‌بزنه‌ی تـۆزه ته‌به‌ی شیهره‌که‌م جوولایسه‌وه
به‌س به‌ناکامیی له وه‌سلت بز هه‌تاسه‌ر مایه‌وه
من نومیدم بوو که رۆژن بیسته‌به‌ر باخی نه‌مه‌ل
چی کتوپر کۆچی کرد و ماله‌که‌ی گونزایه‌وه
له‌م جیهانی نینه تۆزا بز سه‌فاگای قوده‌سیان
ریحله‌تی فه‌رموو به‌جاری وا بنه‌ی پینچایه‌وه
من هه‌موو نه‌قده‌ی هه‌یاتم کرده‌ قوربانی نه‌ویش
وه‌ک بـلـۆی هه‌یفی نه‌زانی رۆی له‌ من شارایه‌ره
ره‌نجه‌که‌م وه‌ک ره‌نجی کۆکه‌ن بوو به‌ کۆچی له‌یله‌که‌م
تازه من شای به‌ چی که‌م ! شه‌وق و شادیم دایه‌وه
صه‌ره‌ری مه‌ینه‌ت هه‌جوومی کرده‌ سه‌ر کیتی و جیوود
وه‌ک کلـۆ به‌فری به‌ تینی ناھی گه‌رمم توایه‌وه
داری بن تـاری هه‌یاتم وا به‌ کۆچی یاره‌که‌م
ها که بینتان (فه‌نایی)ش وشک بسو دارایه‌وه

◊ ◊ ◊

﴿ رڼی هات و نه هات ﴾

واعیز برز مه یخانه بزم پرسه له پسی میکه ده
 حالتی خوماری هستی دل نه رسا و ره و عزم بده
 من لیره گیری دلبرم نالوزه کاشانهی سرم
 من چون له گه ل تزد دربرم ا به ولوه دستم لسن مه ده
 تزی و نه سبی قیل و قال ، منم و خوماری له علی نال
 بنواره چند دوره مه نال له م باسه قوت دم لسن مه ده
 تزد خوت به له فز و خوت به ستوه چپه له حالتی مه ستوه
 مه رد به و له خه هه لسته و تا ساره ساره میکه ده
 ده لیبی نه دهب بنویننه تا دست نه چوته تازی خه تا
 بازاری نه سراره نه که می هه خوت بسزی و سه رزه ده
 زولمانه رڼی نای حیات ناوایه رڼی هات و نه هات
 نیخلاه بزته ت بز نه جات نه ک ریش و سه بجه و مه عبه ده
 پروانه سینهی بن صفات یا و عزی پسر نیش و جه فات
 نه فست نه لڼی نه یکه ن خلات بهو حاله تفری خوت مه ده
 به حری غرورت دینه جزش بهو قال و قیلهی پسر خروش
 وه ک کاسی بازاری بزش غه شت له په نجا ده سه ده
 بهی له رڼبازی هه له ت یا مه کر و فیلی وه ت ته ت
 بز که می هه تا که می مه شغه له ت بهو شیوه نارڼک و به ده
 گه تزد دلت ناگایه بسز رڼگهی سه عاده ت بسز درز
 به سه قسهی بن تان و پسر رڼگهی حه قیقه ت بهر مه ده

به شۆر و بهو غه‌رغایه‌ره فه‌وزات له‌ عالهم نایه‌ره
میشکی (فه‌نایی) توایه‌ره ره‌مهدت که نی زه‌مهدت مه‌ده

﴿ مه‌رکه‌زی لیقا ﴾

چ نیعمه‌تیکه‌ بس‌ره‌قیب له‌ سایه‌یی نیگاره‌وه
به‌ ناز و رازی دوو به‌ دوو بچیته‌ لاله‌زاره‌وه
چ لاله‌ یاس و یاسه‌مهن که بۆن نه‌ده‌ن چه‌مهن چه‌مهن
سۆسه‌ن و به‌رگی نه‌سته‌ره‌ن به‌ده‌م کزێ به‌هاره‌وه
به‌هاری وه‌سل و بیتخودیسی له‌ عالهمی ته‌جه‌پرودی
ئه‌وه‌ی مه‌به‌سته‌ بیته‌دی له‌ وه‌عدی گو‌لغوزاره‌وه
چ گو‌ل نه‌گه‌ر نه‌یسی شه‌و بدا له‌ چاری پر له‌ شه‌و
به‌خاته‌هالی جه‌زیه‌ دل له‌ ته‌لبی هوشیاره‌وه
خوماری نوشی یاده‌ بسی نه‌که‌ی فه‌قیق و ساده‌ بسی
ده‌روون و دل گو‌شاده‌ بسی سه‌بوو گسری به‌ زاره‌وه
هه‌تا له‌ شه‌رتی شه‌ر هه‌له‌ نه‌که‌ویه‌ وه‌جد و هه‌له‌له‌
به‌ توولتی (لا) له‌ سینه‌وه‌ بده‌ی له‌ نه‌فسی هاره‌وه
مه‌یلی هه‌را بده‌ی به‌ با نه‌که‌ی شه‌یالی ماسی‌را
به‌ یادی پسی موقته‌دا دلت به‌خه‌یته‌ کاره‌وه
بچیته‌ ریزی ویره‌وان به‌ سه‌یری نه‌نفوسی شه‌وان
له‌ گه‌ل فه‌تاری کاروان بگه‌یته‌ شاری یاره‌وه
چ شاره‌ ! شاری بس‌ فه‌نا یه‌عنی (مدینه‌ البقا)
که مه‌رکه‌زیکه‌ بس‌ لیقا له‌ لوتفی کرد‌گاره‌وه

قه لثم ده خيله مهرجه با بلسن به هود هودی سه با
 به قاله قالی من نه کا له عالمی بشاره وه
 هه تا نه گاته نه وه ده مه نه بیسته شوز و زه مزمه
 منیش نه لیم نه بن که سه گ بچینه کونجی غاره وه
 نه نا خدیاله سه سه ریسی که تو طوفه یلی مه عبه ری
 نه سه ری مالی شه ش ده ری نه خو شلی لیر به به باره وه
 (فه نایسی) زار و بیسه وا فه قیری لات و بی به ها
 مه حاله ده ستی بی ده سیت بگاته سه سه چناره وه

﴿ قامی فیراق ﴾

دل که مه شفروله به یادی جه زه تی دلداره وه
 بی خه بهر ماره له حالی ناشنا و نه غیاره وه
 یادی دیداری جه مالت گهر غم نه نگیزه غممت
 جه ژنی دل بیتداره نازیز بی جیههت مه یشاره وه
 تازه دل بو یاری داره ساعه تن بی تو نه ژنی
 چونکه بی تو وانه زانسن وا به ده دم ره شماره وه
 سه نه گهر سه وه دازده ی مه یلت نه بن بز وا نه بن
 سه وه کو نووکی قه لثم بخریسته سه سه پر گاره وه
 به اوردت بی تا که سن تامی فیراقی دل نه کا
 قه ده ری وه لی لا نه وه که مه ی به ده سه مه یخواره وه
 شزیشی بازاری عه شقت شوزیشیکه بی نه ظیر
 سا مه گهر ده وری قه له ک بیکا به به زمسی شاره وه

تان و پۆی بهرگی عیبادهت تا مه کووکی دهستی عهشق
 نهیتهنن بێن سووده زاهید مه یخه نیتو بازاروه
 بۆیه بهرگی غهم له بهرما زینهتی نهتلهس نه دا
 چونکه دهستی یاره دایم را به سهر نه م کاروه
 ههركه سن نه هلی دله هه خۆی خریداری غهمه
 نرخی نه م کاله به رۆحه نهك به سروی و پاروه
 غهم نه بێن داری مسحه بهت که ی له دلدا دیته بهر
 یا به چاوی سهر نه دهی ناوی له سه د جۆباروه
 بازی شاهی لێ نه نیشن نه سه ره ی غهم په روه
 تاجی غهم بکری به سه ریا گهر به دهستی یاره
 گهر به تیغی غهم بریژن خوینسی عاشق ناصری
 زیندوو و ناوی هه ماته نه و له گۆری تاره
 سا نه گهر به خت (نه نایسی) یار و یاره بێ نه توش
 نابن باکت بێن سهرت هه لخن به سهر سیداره

پینج خشته کیسی (فہنایسی) لہ سہر (۳) شیمری
حاجی مہ لا نہجہدی قازیمی پینجوتینیسی

سلیمانی - سالی ۱۹۸۶

لہ سہر تز گہر تہ نامہ ہہ لخرابین
بہ تیغی تانہ جہرگم ہہ لدرابین
بہ ناسوری غہمت کہ لبم رزابین
(لہ سہر عہ شقت نہ گہر میتشکم پڑابین
بہ شمشیری جہ فا خورینم رزابین)

بہ لینی داوہ دل تا مارہ رابین
لہ رئی عہ شقا فہ ناشی لا بہ قا بین
بہ قہر و جہر و ہوش نہ علی و فسا بین
(بہ مہ علورومی سہر و ددستم شکابین
لہ دنیا تا بروم یہ کسہر نہ مابین)

نہ بین پہ روانہ کسہی دہوری چہرا ہم
بہ سوورتان و نہ مانیشم رزا ہم
(فہنایسی) سہد نہ و نہ سہدش مویتہ لا ہم
(نہ من شہرت بین ہہ تا دہ سرم و ہہا ہم
دہا حاشا لہ ہہر کسہس بین و فسا بین)

﴿ شرحی حال ﴾

نه‌گه‌ر شهرمی خه‌مانم لسن نه‌پرسی بز وه‌ناداری
 له سایه‌ی تز نه‌نالینم له ژیر باری خه‌فته‌باری
 نه‌گه‌رچی شهرمی حالی دل له خزمه‌ت پیمی خاوه‌ن دل
 به قانونی طعریقه‌ت ناکرئ نیلا به ناچارمی
 منیش چارم براره بز ده‌وی شم کۆنه ناسۆره
 ده‌خیلت م ده‌با زساتر نه‌بسته په‌رکه‌مه‌ی ساری
 عه‌یاده‌ی هه‌ر طبعیبی بز نه‌خۆشی داخل و خاربیج
 به‌پیری عیلمی طعبابه‌ت دانه‌ن دهرمانی بیماری
 طبعیبی خه‌سته‌خانه‌ی سوقمی نیمه‌ش سه‌زده‌تی پس
 به‌گۆشه‌ی چاری بیماری له‌به‌خشن چار و تیماری
 منیش نه‌میرۆ به‌ ده‌دی بئ‌ده‌وا که‌وتووم نه‌نالینم
 که‌ بئ‌ عاری نه‌که‌م چی‌یکه‌م به‌ ناھ و شیوه‌ن و زاری
 له‌ ماته‌م‌خانه‌که‌ی تاریکی دلدا چاره‌روانی تووم
 نه‌گه‌ر طه‌لعه‌ت نماکه‌ی شه‌و چرای رۆژ و شه‌وی تاری
 له‌ دهرمانی که‌رسمان ناتومیدی کوفره‌ تاوانه
 نه‌لئی‌ی وا کابه‌ که‌ج بسو ری براره‌ لیم به‌ یه‌ که‌جاری
 (فه‌نایی) به‌و نومینده‌ شادمان و شاده‌ تا‌ ماره
 نه‌گه‌رچی تیپه‌ری عومری له‌ ویبازی خه‌تاکاری

﴿ بۆتەى حەقىقەت ﴾

شىئە كەى شىرىنى يارم خۇشە بۆ سەرداگەرى
 سوودى نەم بازارە ناگونجىن بەىن رىسواگەرى
 بەزمى مەىخانەى حەقىقەت بۆتەى بە بۆ نەهلى دل
 زولفى لەىلىش لەشكرى تەىسورە بۆ يەغماگەرى
 سەر نەگەر بىروا لەپىنناوى دل و دلدارە كەى
 بۆ شەهادەت بەىە لاشەى بىن بەها ر شرىن و سەرى
 چى لە سەر كەم يا لە لاشەى بىن فەر و ئاژەل سىفەت
 تا لە كسانى مەىكەدە نەخرىتسە بۆتەى زەرگەرى
 دىسەنى بىتخانە بىن مەىخانە خانىكە بە راس
 پىر لە ئاژارەى عەبەس بازارە بۆ غەرغاگەرى
 تا بە ئاوى زەمزەمى هىمەت نەشۆرن سىنەكەت
 كەى نەبى مەحرەم بە ساحەى دلر فىنىسى دلبەرى
 تا غولامى ناستانەى مەىكەدەم بۆ رىكەوى
 چىم ئەوى لەم ژىنە بۆچى تاج و نەجمەى ئەفسەرى
 هەركەس نەجمى سەعادەت يارەرى بىن بۆ نەبەد
 تا نەبەد ناچىتە سەر رىنگەى حەياتى بەرپەرى
 بۆبە شەرتم كۆر لەگەل دل تا (فەناىسى) بۆ فەنا
 بار نەكەن تابووتە كەى نەروا لە خاكى بەر دەرى

﴿ حوجرهى سه عادت ﴾

به سه رچوو کاتم گشت به ناکامی
ته من ته وار برو به کالی ر خامی
دهورانی گهنجیم مهستی و جنرونی
روژ و شهوانی پیریسم نه فامی
گهلای به هاری جورانیم هه لورنی
خه زه لور گرتی جینگه و مه قامی
بو سه فای به زمی پیری مه یخانه
ویستم له صل کهم ته رقی غولامی
هه ر بویه ملکه چ راه گه دای بینکس
رووم کرده دوری روکنه گهی شامی
ته وسا به نه رزی یه شریب په نام برد
به رهوضی پاکی مه دینه ی نامی
سه رم نایه سه ر تهوتیای بینگه رد
واته سورمه گهی (بابُ السَّلَام) ی
رووم کرده حوجره ی سه عادت پایه
کهم سه عادت بروم بویه نه مقامی
عه رزی زه لیلیم عه رز کهم به نه
شاهی ریساله ت بیسم و آلمی
ته ر له خه لره تگای (لی مع الله) دا
من له ژنر شعرای پیری و به د نامی

نهر به شای (لؤلؤن) به ناره ناری
 نیر من له کوئ و حهلقهی غولامیی
 بهتکو سه د چندان لهو دهوره دورم
 ههیهاته ههیهات بکهومه دامی
 (فهنایسی) فیدای دهستی دامت بن
 باههتا ههتا نه مینن نامی

﴿ ماتی و خه مۆشیی ﴾

که من دورم له بهزمی باده مۆشیی
 نه بن چاره م چ بن غهیری خه مۆشیی
 به شوعلهی طهلعهتی وهک ماهی تابان
 دلی بردهم جیجایی زولفسی پۆشیی
 سهرم سووما له چینی په رچه می روی !
 که نالایو له بالای گهیی به کۆشی
 نیر من ناومیند سووم و له خۆ چووم
 سهرم دانایه سهر نه ژنزی په رۆشیی
 ههتا نیستهش به دهردی نمو نه نالم
 که چی نه یه ره مو جارێ بسز نه خۆشی
 چ ناسک تهبع و دلهرهق سوو گوتلی من
 له بهزمی دلر فینسی و خۆفرز شیی
 به دل رازی نه بوو یاری (فهنایسی)
 به غارهت بردی عدقل و قام و هۆشی

﴿ میحرابی نه برۆ ﴾

وتم میحرابی نه برۆت کهچ نه کهی نابن بلیم بۆچی
 وتی شمخیری جه لاده و سهرت دانسی و مه لن بۆچی
 وتم رۆحم به قوربانته دهبا قهت کهچ نه بن مه یلت
 وتی مه یلم به دوس خۆمه برۆ لاجۆ مه لن بۆچی
 وتم خویناوی جه رگم کرد به قووتی خۆم له پینانوت
 وتی بیخۆ به بینهنگیی نه کهی هه رگیز مه لن بۆچی
 وتم عومرتکه نه م حاله مه گهر ده ریایه جه رگی من !
 وتی بن باکه مه عشورقه نه بن وابن مه لن بۆچی
 وتم له و شه ونی روت لینگه ری با من دهم ته پر که م
 وتی ته رکی نه ده ب مه نعه نه به د نابن مه لن بۆچی
 وتم شاخۆ هه تا ماسوم نه بن روون بینه ته ره چاسوم ؟
 وتی بیکه به جۆبار و هه تا ماری مه لن بۆچی
 وتم ناخر (نه نایی) تا به کهی نه م حاله نه توانن
 وتی دهی سا به من چی قاعیدهی عه شقه مه لن بۆچی

﴿ کانی محه ببه ت ﴾

دلن کانی محه ببه ت بن به بن رهنج و به لا نابن
 گولنن مه عشورقی بولبول بن به بن درکی جه فا نابن
 خه یالی عه شقی دلداران له خه زنه ی سینه دا هه رگیز
 مولاقتی له گهل ته به ی ده نیی یا بن وه فا نابن

به دوس و کوششی زاهج که واعیز فیبری لیمه‌ی کرد
 نه‌وی مه‌قصوردی نه‌علایه به نه‌دنا قهت په‌یا نابین
 هه‌تا توتوی دلت کون کون نه‌کن وک خانه‌یی زه‌نبور
 به شه‌دی مه‌عرفه‌ت دهرمانی دوردی پس دوا نابین
 نه‌وی وا تینه‌گی به‌و پینه‌گی زه‌صم و خه‌یالاکه
 به قه‌ولی فه‌له‌فیی بسروا مه‌که واین که وا نابین
 هه‌تا دستی نه‌زال دست نه‌داته دستی ده‌گه‌ئ
 رکوع و سه‌جده‌کات بز قیبه‌کات قهت بین ریا نابین
 به حیل‌ی نه‌فسی په‌ستت وا مه‌زانه بول فحورلینکی
 دوا‌ی نوقط‌ی ره‌ی قه‌لبت به‌بین سه‌یقه‌ل روبا نابین
 غروری قیل و قاله مانیعی رینگه‌ت وهره واعیز
 که‌مالاتی به‌شهر هه‌رگیز به نه‌فسی نار‌سا نابین
 نیت شرم و هه‌یا بز که‌ی دسا ته‌ی نه‌فسی نه‌هماره
 له رن‌بازی حه‌قیقه‌تدا سه‌فا بز بین هه‌یا نابین
 مه‌گه‌ر نه‌تیبستوه نه‌عدا عه‌دووته نه‌فسی سه‌رکینشت
 هه‌تا نه‌خرسته نینو بوته‌ی فنسرونی عه‌شق چا نابین
 له رینگه‌ی عه‌شقه‌ره بروانه بز ناکامی ته‌قدیست
 به چاکی تینه‌گی ته‌لبیسه بز نه‌هجی رها نابین
 له قاپیسه مه‌دره‌سه‌ی عه‌شقا زه‌لیپن واعیز و موقتی
 به تز حه‌للی موعه‌ما قهت به‌بین موشکیل گوشا نابین
 (فه‌نایی) اش خز نه‌گه‌رچی وک جه‌نابت دووره له و به‌زمه
 به‌لام بین شک نه‌زانی نه‌و هه‌وا بین نه‌م نه‌وا نابین

﴿ خامه‌ی سه‌ربزنیو ﴾

قه‌لهم بسز وا عه‌جورل و سه‌ربزنیوی
 له‌به‌رچی رزژ و شهر رینگا نه‌پینیوی
 مه‌گه‌ر شیتی وه‌کو هانیم له‌سه‌هرا
 وه‌یا دتسوانه‌یی وه‌حشیی له‌کینوی
 له‌ره‌وتسی رئی هه‌میشه‌سن و چانی
 له‌ده‌ستی دژس و دوژمندا په‌شینوی
 نه‌زانی خوینی جه‌رگت بسز نه‌رینژی
 ملومسز بسز نه‌که‌ی وه‌ک مامه‌رنسوی
 وتی بینه‌نگ به‌رینگه‌ی عه‌شفه‌رتگه‌م
 نه‌نورسم باسی له‌یل و خالی لینیوی
 که‌عالمه‌م سات و سه‌رگه‌ردانه‌لینره
 نه‌خوی هیچه‌نه‌پاره‌و زینسپ و زینسوی
 له‌بازاری کیرینی مه‌یلی له‌یلا
 به‌نه‌قدی گیانه‌زیکر و یادی نینوی
 ره‌اجسی زوه‌د و ته‌زویر و ریاکه‌ی
 نه‌مینتی بسز ره‌قیسب و شکلی دینوی
 نه‌گه‌ر توش راس نه‌که‌ی کاکئی (نه‌نایی)
 نه‌بن تا ماری وه‌ک من قورپه‌پینوی

﴿ رنگهی راستینی ﴾

له ساله کانی (حفتاگان) دا له بهر نه وهی که سه زرهتی
 پیر (قُسن سِرًا) زیاده لوتفینکی تاییهتی بهرام بهر بهم خزمه تکاره
 ناشایستهی خزی نشان نه دا . نه مه بیوو به هزی دلگرایسی و
 همسوردیی کز مه لیک . وه دیهایه و نیفتیای وایان دوست نه کرد
 نه بیانگه یاند به سه زرهتی پیر که خوا نه زانن من له وانسه به ریزی
 بووم . به لام له گه ل نه وه شدا هر گورم پین نه نه دان و له سه ر نیشی
 خزم به رده اوم بیووم . تا رز زیک له (مه همداناوا) اوه نه چسوم
 بز (دوررود) له رتگادا قاجم له جن چور . سه زرهتی پسریش
 به نامه یهک هه والپرسی منی فرموربوو . وه سه ره تایی نامه کهی
 بهم دور شیعه دس پینکردبوو :

له پینتاری محه بهت عالم من بین شک سه ری دانا
 نه مینستا تز که لایکت شکاره حفته مه منوونی
 له هاتوو چزیسی نیخلاصا شکاره قاجی بسن میهبری
 دسا سا دی له میهرا دا که وه همدسرووری مهفتوونی

منیش له وه لامدا نم هه له بستم پیشکش به سه هاحه تیان
 کرد . که پاشان بیسم هر خزی بز به دروخته ره ری نه وان
 بز خه لکی خوننده بزوه . نه مهش هه له بستم که یه : -

چ خوزه پستت له رزی راسا شکابن
 له شای شچین عسوزاران بسن خیطابن
 به خامه و نامه کهی رنگین و جوانت
 له به نسدهی مویتسه لا نسوئی برابن

به شیوهی لوتفی پسرانه و عیادت
 که یعنی رنجشی کسوت نه مابین
 نه بین سر بز نه چن بز نه جی گهر دون
 نه گهر قاچم به سهه لادا شکابین
 له جن ده چن نه گهر به ند به ندی نه عزام
 له جن ناچن نه روی شهوتی وفا بین
 هه تا سر دانه پوشتی به ردی نه لعهه
 مه حالسه دس له دارتنت جیبابین
 نه گهر بازووی هیسههت بیتسه کایه
 مه دهه کاری نه خوشی بین دوا بین
 نه بین هه ردهم به دس لوقمانی تتهه
 برینی سهه دلسی ویرانه چابین
 که هه حق وایه پیری دین و دنیا
 سهه کیمی حال و دهرمانی به لایین
 دهه قورساتم پیری خهتابه خش
 جه فا بهس بین دهبا نوبه ی صه فا بین
 له بز تیماری قه لسی تینکشکاوم
 نیگاهینکت به قهه سهه مزیا بین
 نه لئی ده به جووره ساحه ی سینه هه یفه
 له پال نه م کاره با بین کاره با بین
 کزه ی چه تد ساله سه ردی مه یله که ی تو
 نه بین تاکه ی نیسی بیسنه وا بین

خودا خوی شاهی حاله قهی خه لک
 مه گهر گشتی له بابی نیفتیا بن
 نه نا نسل و نه ساسی نه م قانه
 له قلب و خاترمدا نه بوه نابن
 نه وانسی را نه زانن فیتسه کاری
 ته نانهت با درز یا نیفتیرا بن
 نه بیتسه واسیطی قوربسی حوزوورت
 خه لات نه کرین به پاره یا کهوا بن
 دهنی طبعن که سن بز موچه خوری
 له قاپسی نیوه بز دنیا گه دا بن
 نه بن شرغل و مه قام و رابیطی نه و
 له گه نجینهی صفا دا هر جه فا بن
 نه رانه هر نه بن وا بن که وانه
 نه بن عاشق به دنیا هر وه ها بن
 به لام نه تبعی دهر مائی بزورگان
 نه بن قصد و مه رامی هر خودا بن
 نه گهر نه و طالبیسی پاره و دراوه
 گه لسی نه نگه له قاپسی نه ولیا بن
 نه بن برداته لای مسیح و وه زیران
 وه یا دهر بان و پیساری مائی شا بن
 نه بن دنیا له نه هلی خزی ته لب کا
 له هر لا بن و به هر جزوی په یا بن

که سن طالب به عیلمه و زانیاری
 نه بن دهرسی له لای شه خصی مه لا بن
 نه گه رنا دهرکی گهنجینهی مه عانیی
 نه بیهراوه له لای کاکهی فه لا^{۱۱۱} بن
 به لام چی بکه م له که چ ته به عانی حاسید
 نه بوو جاری که خو فیکیان له خوا بن
 مه گهر خوینی حوسه بن لیره رزاره
 هه تا (دووږو) به دهشتی که به لا بن!
 چ ناشووبینکه له م دور و زه مانه
 که مه نکوبه نه وهی نه هلی وه فا بن
 که سن قیلهی دلم نوقطمی نیازه
 نومیدم رایه هی (قَالَوَا بَلَىٰ) بن
 نه وهی مه قصودی دل بیچاره لیره
 دلسی بیتدار نه زانی چسی دهوا بن
 نیر هه رکس که ته سلیمی قهزا بن
 نه بن هه چسی قهزا بیکا رهزا بن
 خه میهی دل له ژیر دهستی قهزادا
 خردا بیکا نه وهی چاکه وه ها بن
 هه دهف حوسنی سلورکه و خاتیمهی خیر
 له میزانسی قیامه تدا کرابن

^{۱۱۱} مه بهت لیره نه للاحه نهک (کاکهی فه للاح) ، به لام له ویزی
 له طافه تدا نه گره بن کاکهی نه للاحش بن ، چونکه شوینه که هه نه گری .
 (هونه را)

زه‌خیره و زادی نهم دنیا‌یه کسونه
نه‌رونده‌ی چاکه بۆ رۆژی جه‌زا ببن
ره‌جایه بۆ من و بۆ یار و نه‌غیار
نه‌ره‌نجابن دلت عه‌رشی خودا ببن
له زومره‌ی ریزه‌خۆری ئاستان
(فه‌نایی) یا به‌لایسی یا مه‌لا ببن

﴿ به‌ختی خه‌وتوو ﴾

که تو داماری ده‌ستی به‌ختی خه‌وتووی
نه‌گه‌ر بته‌کن به‌ شا ناخر به‌ چی بووی !
مه‌گه‌ر نازانی شایی کامه‌ نه‌ی دل
ده‌من بوو ده‌م له ژیر زولفی که‌چی بووی
که شیرین مه‌یله‌که‌ی دابن به‌ خه‌سه‌رو
نه‌وا فه‌ره‌ادی کۆکه‌ن بووی به‌ چی بووی
نه‌گه‌ر مه‌جته‌ونی کیتو و ده‌شت و ده‌ر بی
به‌بن جیلوه‌ی روخی له‌یلا به‌ چی بووی
به‌لن په‌روانه‌ بووی بۆ شه‌معی رووی یار
به‌لام فه‌وتای و نه‌تزانن به‌ چی بووی
وه‌کو بولیول له‌ دووری گسول به‌ ناله
غه‌زه‌لخوینی خه‌یالاتی به‌ چی بووی
(فه‌نایی) بۆیه شینت بۆ نه‌گتیری
که نه‌یزانی هه‌تا نیستا به‌ چی بووی

﴿ خهسته خانهدی عهشق ﴾

نیشاره‌ی چاره‌ی پسر نازی له لایسن نه مر نه کا با بن
 له لایسن تر برۆی وهك (لا) به توندیی پسیم نه لئ نابین
 له لایسن جازیبه‌ی مه عینی نه کا سه لیبی هه واس و هه زش
 به هه رجی هیزه تا واین که من روو له و نه کهم نابین
 به چاکه دامه‌نی نازی که چاکه سینه‌که‌ی چاکم
 مه کهن دهر دم دوا هه رگیز هه تا مارم ده‌با واین
 که سن دایم نیشانه‌ی تیری ناز و عهشقی دل‌بهر بن
 هه تا دهرمانی مه یلی نه و نه بن باوهر مه کهن چابین
 خه‌یالی خاره با سپروا طه‌بیبی بی خه‌بهر لیره
 له مرسته‌شقای غه‌می له یلم ددوای نه و بز ددوای نابین
 ددوای نه و گهر شیفا با بز عیلاجی دهردی بن دهرمان
 نه‌بوو زامی دل‌ی خۆی بهر له نیمه به و دوا چابین
 نه‌گهر دهرکی هه‌با دکتۆر به قه‌د هودهورد وه‌یا نه‌ملسن
 نه‌بوو دایم له ژنیر سایه‌ی سوله‌یسانی سه‌بادا بن
 هه‌تا نه‌ر دیلی ده‌ستی ناروه‌زوو بن یا عه‌یاده‌ی خه‌لق
 له بازاری فنرونی نیمه‌دا رنگه‌ی که‌ی نابین
 نه‌گهر زانایه نه‌ر با بن له مه‌یخانه‌ی غه‌می عه‌شقا
 بن‌زشن جورعه مه‌شرووبن هه‌تا سه‌د دهردی پس چابین
 طه‌بیبی خه‌سته‌خانه‌ی نیمه‌ده‌ستی ده‌ستی لوقمانه
 طه‌بیبی خه‌سته‌خانه‌ی خۆی نه‌خۆشه‌ه‌وی شیفا نابین

(فهنایسی) وهعد و پهیسانی به دلبر داره تا ساره
دهوای دوستی کسی کهی تا نه بهد نابین به لادا بین

﴿ غارهتی مولسکی دل ﴾

تو به زولف و ررو عه زیزم روژ و شه و ته شکیل نه کهی
بزو به حوسنی خوت به خیلی! روژ به شه ته بدیل نه کهی
چاری سپر نازت به غه مزه غارهتی مولسکی دل
تهی موژگانت به خوینم قیره بزو ته عجیل نه کهی
با فیدای ساتن و یصالت بین هه موو عومری عه زیز
زامی ساتوری غه مت ناموره بزو ته عجیل نه کهی
ساعه تن وه سلی جه مالت (لَيْلَةُ الْقَدْرِ) ای منه
دینسی نه برزی هیلالت جه ژنه بزو ته علیل نه کهی
من نه را عومری که شیرام به شیرهی خالی روت
چی به شانهی په نجه کانت تازه تو ته جیل نه کهی
سهر و هاواری دلهی تینور به وه سلت تا به کهی
بزو به وه عدهی وه سله کهت ساتیک و سهد ته میل نه کهی
با له غم دهرچن دلهی صائیم به وه سلت روژ و شه
بزو له هه رکوتی بوو (فهنایسی) تو لهوی ته رجیل نه کهی

○ ○ ○

﴿ توفانی جہ فا ﴾

له کوئی بیتیم کہ سن نہ خلی سورادم بزو وہہر بینن
 بہ ناوی دیدہ ناری دا سہرم بہو دارہ بشکینن
 له گولزاری بہہاری نیستی سہرخوشی ہستی بن
 کہ وک بولبول له دوری گول سہہر مہستانہ بخوینن
 شکوفا بن دەمی غونچہی له طانیف بز نہ سیمی گول
 بہ پپوڑی و بہ زانیسی کہ رنگی گول نہ شہ مزینن
 کہ بہ لکو کہرکہ بی طالع لہ سہر لوتکی چای بہ ختم
 سہری درختات و گول چارن بہرہر نہ ملارہ بخشینن
 مہگر مہولا بہ مہولایی بہ لوتفیکی لہ مہولایی
 لہ نیتو رندانی سہودایی کہ سیککی وام بہ دەس بینن
 لہ توفانی جہ فا دا را شکا پاپوڑی ہیواکم
 مہگر نوحی نہ جاتن بن بہ خیری خزی دەرم بینن
 فہ لک دەوری کہ گوزارہ مہ صو دەم تزفہ لہ ملارہ
 نہ بن ناخز زہوی ناری جہ فا لہ کوتوہ دەربینن
 دەسا بز کہی دەخیلت بم نہ سیمی صوبھی رزگاری
 وەرہ با کہم رہقیب لہم بہ زمہ دا عالم بقہوتینن
 نہوا عورمی (فہنایی) چو بہ خزرایسی بہ دەم بادا
 لہ کاتی کزچی دواییشا بہ سہ لوتفیکی بنوینن

﴿ عاشقی دلداری نه له ست ﴾

(نالی) له غزه لیکا مه بهستی غزی به لایه نگرینی له (کچ)
 دربر پیسو و (حه ریق) ایش که چاوی پینکه وتوره به لایه نگرینی
 له (کور) روخنه ی له و گرتوره ، منیش که نه مه م چار پینکه ورت
 کنویر نه م غزه له م به خه یالا هات و نورسیم -

سلیمانی - ۲۷ / ۹ / ۱۹۸۶

روحه ت له حه ریق نالی که فدر موی چی به نالی
 بینه ووده به زولفسی که چی کچ شیفته حالی
 بو نه هلی علرومی نه ده بی حه یغه رتوویژر
 دایم له گه ل نه و مه له به ته ی سوچ و خه یالی
 بز خارونی عیلم و نه ده بی دین و فراهه ت
 که ی لایقه دل دا به دلی غافل و خالی
 دل نه و دله یه عاشقی دلداری نه له ست
 وه ک مه و له ری یو مه حوی یو نه مسالی غه زالیسی
 چی موخته بیسی نوروی ته جه للا نه بن نابن
 بی که ی به نه ساسی خه م و نه شعاری خه یالی
 دل به ست به مه عشوقه یی نه ربابی مه قامات
 تا که م که مه له و نه قصه بگا دل به که مالی
 دهر چی له خه یالی نه م و نه و یه عنی کور و کچ
 رو کاته نه و سه جده به ری دل له جه مالی
 تا هه رچی هه یه قیبله نما بن به شه و ورژ
 بز حه زو ته دلداری له نه شباحی میالی

عومری به خدیالی کچهره سدرنی ههرا بن
 وا تینه گه چا بن نه خدیالی نه مدنالی
 گهنجینه یسی دل مه خزانی نه سراری خودایه
 که ی نه و سه ده فی گه وهه ره بیا دوری لونا لیس
 هه رکس به خدیال و هه ده فی عه شقه ره رو کا
 له و له عبه ته شتوا ره هه مو فه زل و که مالی
 بو عالمی گهنجی نه بن بهر حاله بلن گهنج
 نه ک عالمی زانا به رموزاتی (خدیالی)^(۱)
 هه رکس به هه ناسیکه ره بن سوون و نه بوونی
 ته زل مه ده بهر چونکه به سه ره رسوه زهوالی
 هه دیت و له سه ره چونه چ کور بیت و چ کچ بن
 نه برینه سه ره روژن چ سه راهی چ سه لالی
 نه م که ونه به لن مه دره یسی عه شقه به راسی
 هه رکس به خدیالی که چ خوشی بن چ تالی
 لای نه هلی به صهت نه خوشی له مه جازا
 سه خوشی سه فای روجه دلی جازیبی حالی
 بهر حاله ش نه گهر عه شقی حه قیقی به حه قیقه ت
 پرواته ره سه باری حه قیقه ت به زولالی
 ههر چاکه نه گهر بوله وه سی لیلی نه کا لسی
 تا سهر پله طه ی کات و بگوزی دل و حالی

^(۱) خدیالی : لیره دا مه بهت بن کتیبیکه که به شیره ی حاشیه له سهر

شهری عه تانیدی نه سه فی دانراوه . (هزهر)

نهم عالمی نه شباحه ده لالیسکه له بز عشق
 مه عشورقه که مه نظورره که سور بزچی ده لالی
 هر چه نده هر سور باسی کوره جوایی (هریق) ایش
 هر چاتره له باسه که رویداوه له (نالی ای
 بیده نگ به ته له م شهرتی شه ده ب حوسنی که لاله
 یا خه زنه یسی دم داخه نیتر یه عنی که لالی
 شهرعی ته له می نالی سور پینورسی هر ریت
 بز پیری خه ده چاکه نه بز تز که منالی
 هر کهس به شتی خوزه دلیسه به یه (فهنایسی)
 تز چیشه به سر خه لک و خیلانی مه قالسی

﴿ گوهه ری حه قیقه ت ﴾

گهرچی عشق و عشقبازی بن حه یا قهت ناکری
 سوز و شهرقی عاشقیش هر گیز حه یا هه ناکری
 (لَا يَخَافُ نُزْمًا مِّنْ لَّا يَمُ بِسِي جُبِه)
 مامه له ی عشقه له بازارپی حه یادا ناکری
 رسم و نادابی حه یا بز قیله که ی دل واجبه
 عالمی نه سراره بز ته هلی ریا سه رناگری
 چونکه له بازارده ساقی له مه یخانه ی نه له ست
 بیجگه باده ی رحمدت و عهد و وفا و درناگری
 تز نه گهر (سه عد) و (شهریق ای یا فحولینکی زهان
 بن هر یسی مه عرفیه ت چاره ی درورنت ناکری

تا نه‌گا دستت به چاکي تاکه چاکينکي به‌رینز
گه‌وه‌ر و کالای حه‌قیقه‌ت دس هه‌موو که‌س نادری
دائیره‌ی که‌سی مسحه‌بیت دانیره‌ی ته‌س‌راره به‌س
رئ به‌ نامه‌ه‌رم ته‌به‌د له‌م شوینسه هه‌رگیز نادری
خه‌یه‌گه‌ی عه‌شقه‌ دل‌ واعیز مه‌گه‌ر دل‌ ده‌ی به‌ دل
که‌به‌یسی عه‌ششاقه‌ دل‌ بئ‌ ته‌ر طه‌رافت ناکری
گه‌ر خه‌یالی قیبله‌که‌ی دل‌ که‌ی نه‌بئ‌ سه‌ر که‌ی به‌ پئ‌
بئ‌ ده‌لیلی رینگه‌ رنگه‌ت دووره‌ بؤ‌ت طه‌ی ناکری
خه‌له‌ته‌ی ره‌سلت نه‌گه‌ر ناواته‌ واعیز لیره‌دا
حیشه‌تی مو‌لکی سوله‌یسانی به‌ مینروو نادری
تا نه‌ده‌ی زاخاری سینه‌ی پسر له‌ کینه‌ت بئ‌ دور
وه‌زی بئ‌ تام و مه‌زه‌ی تز هیچه‌ جیتت بؤ‌ ناگری
دان و داری بوله‌ه‌رس دوو تالی زولغه‌ ر خالی روو
ناگری عه‌شقی حه‌قیقه‌ت به‌م دووره‌ هه‌ل‌ناکری
خوت خه‌ ژیر داوی که‌مه‌ندی شیره‌ مه‌ردانی طه‌ریق
به‌لکه‌ په‌رده‌ی خوزه‌رستیت زوو له‌سه‌ر دل‌ لادری
تا بزانی قیل و قالت بؤ‌ته‌ کۆ‌سپی رینگه‌که‌ت
بؤ‌یه‌ تز له‌م عالمه‌ه‌ رنگه‌ت به‌ حه‌ق بؤ‌ نابری
خز (فه‌نایی) با به‌ کامی خزی نه‌گا له‌م رینگه‌دا
شه‌رته‌ تا ناخر نه‌ف‌س له‌م رینگه‌ ده‌س هه‌ل‌ناگری

﴿ به زمی دلداری ﴾

روژنک پارچه هزاره به کی (له محمد هردی) کهوته بهرچارم .
بزیه منیش ههست و نهستی شیعردانان پالی پینونام و لهه چه نه
دیوه شیهرهه نووسی .

سلیمانان - سالی ۱۹۸۶

له به زمی عشق و دلداری خه یالتم سهه دهبا و دینسن
به شوین دلپهروهه زکی را کسولی دل دابهرکتینسن
نه دیبیبی خوشه بۆ به زم و سهزهی بازاری مه عشوقان
نه گهر دسدا گولن دهوری فه لهک رهنگی نه ژاکینسن
به دل سهه دازه دی له یلم له بادهی عشقی نهه که یلم
نه نیسینکم نهوئ زه یلی سهه یا بهه باده نه دیرتینسن
مه بهست لهه ژینی دنیا به موسه لهه عشقی له یلایه
نه نا خانیکه بسن مایه یه کن دهووا یه کن دینسن
نه نتیجهی باوهشی گهرمت نه بن چی بن ! مه گهر (ههردی)
وهیا سهه رنانه سهه کوژی شل و نهه من سهه ل بینسن
نه گهر دهستیش کهوئ نهه سهه زه دهردی بسن دهوا نابسن
ره قیبت سهه رگه روژی دئ نهه ریش و سهه زش بههوتینسن
نه گهر سهه طالبی رهنگی وه کو بولبول لهه گولسازا
گولن بسن دل دهوا کا گل سهه دی شهشادی نهه زینسن
لهه مزلکی حوسنی نهه شباچهه مانی یار و دلداری
نهه بن عیسادهه من بسن زهه سی دلداریت وهه برینسن

دلت گهر لسن نه دا بز به زمی دلداری ره (هردی)
 له خدمت پیری مه یخانه به دس بینه سر شوین
 که به لکه طالیمی به ختت له گه ل شیرین عوزاری بن
 له گلکوز تازه که ی گزوش وفا بهر عه هده بنوین
 (فه نایسی) اش هه ره کو نیوه سه ری لسم به زمه دا رژی
 به لام مه ره ورنی نهو پیام که تیفسی دل ده لاوین

﴿ شوقی لبقا ﴾

دیده به دیدی دلت با دله که م بره ری
 بزنی نه سینکی تزی بیت و نه گهر بهر که ری
 تانه له ته ختی که ی و تاجی که یانی نه دا
 شاده به مهرگ و فه نا نه هه له گهر ده سکه ری
 تز که له به حری به قا شادی به شوقی لبقا
 تیفسی دلی بی به قا تاروی لبقای تزی نه ری
 گهرچی به قوئی حکیم سیرا ده را بز سه قیم
 تا دمی عه ظمی ره میم شه هد و شیقای تزی نه ری
 مه یلی لبقای تزی به تی سوزش و بز سوزیه تی
 شیوه ن و رژی به تی بیکه مه هه تزی نه ری
 شه رعه به حو کمی که زا تازی یو شیخ و مه لا
 گشتی نه لسن بز ریا حه قبه مه گهر نه بیکه ری
 بیه گه فیدای مال و سهر تز له (فه نایسی) مه گهر
 پیری ده روون باخه بهر نه ره مور بلسن چیت نه ری

﴿ قووتی ری ﴾

شاهی من فرسته گهر رو له گه دا کھی چ دهبین
جامه یسی فقر و جه فاکم به صفا کھی چ دهبین
بزو فکسی ره کو من بیتکس و بن زادی سه فقر
قووتی ری شه ریته تی شه هدئی که عطا کھی چ دهبین
قه حظی یو جووعی غمی هجرته وای کردره له من
گهر له خورانی که رمت دفعی نه زاکھی چ دهبین
تیشنه یسی ناری حیاتتی له بی له عله دله کم
به دو سن جورعه مهیی و سل سه خاکھی چ دهبین
من نه گهر ریح فدا کم نیسه باکم به خودا
تزو نه گهر زامی دلی ریش دوا کھی چ دهبین
گهرچی بن مایه من هاتسه درصالی کدریم
تزو که گزشتی نه زورن به هری خودا کھی چ دهبین
به لنن تز شای و منیش کونه غولامینکی دوم
توقی (صید الخرم) ایم گهر به ملا کھی چ دهبین
توزی ریت کوحلی به صدر مرهمه و نیکسری دله
چ دهبین وضعی دوا رفعی به لا کھی چ دهبین
ماوهینسکه به غم و دودوه نه تلینسره بزوت
موژده بز و سل که همراهی صبا کھی چ دهبین
عه قره بهی نوکی موژات بیتتوه سر صفعه یی رووت
بز دله ی گوم شوده کم قیله نسما کھی چ دهبین

له دوردوشتی خه تهر بهر خه تهری راهی هرهم
 خدری فدرخونده پهی نهم خهسته رهها کهی چ دهبن
 چارهروانی کههرم و وهعدی ویصالم سهد جبار
 تسز به یدک وهعهده له سهد جباری رهفا کهی چ دهبن
 نهمه عومرنیکه (فهنایسی) به ههوای کهعبیی روت
 سهری داناره که تسز جباری نیگا کهی چ دهبن

﴿ ساحهی وهفا ﴾

هرژده بین نهی دل له نیتیر ساحهی وهفادا بن غه می
 گهرچی له ملاره نه سهری تیر و تاته می عالی می
 بزیه من بههرم له یاری سپر جهفا ههرگیز تهدی
 چون رهقیب رنگهی نه دا من بیسه خاکی بهرده می
 حاصلی رهغیم شکه نجهی داوی زولفسی دولبه ره
 وهک له نه رزی شزوره دا ههر خاره به زرم بهرهمی
 زرکه تال و حهنزله سی دهشتی فیراقسی یاره کهم
 کهی نه دا تام و مهزه و بزنی شه مامهی گولنده می
 من قهرارم دا له گهل دولبه ره ههتا سهر لیسوی گزیر
 ههر له سهر رنگهی وهفا بم به لکه بیسه مههرمی
 سهد شوکر نوخهی نهویش پهیمانی تا سهر دا به من
 بزیه له دنیا (فهنایسی) بسو به قزچی مهتدمی

﴿ بهی دهستی یار ﴾

شهرتیکان له (مه‌خوردناوا) له کاشی خه‌تجه‌کردندا حه‌زوتی
 پیر (قَلَسْ بَرَه) خوی هه‌ستا ر هاته به‌رده‌می من و شتیکی دایه
 ده‌ستم ، ره من وامزانی (به‌هن) ایه . به‌لام که دوی خه‌تجه‌سه‌یرم
 کرد (سیر) بوو . نیتر نه من لیم پرسی که بزچی نه‌م کاره‌ی کرد و
 نه نه‌ویش هیچی فخرموو ، به‌و مونا‌سه‌به‌نه‌وه نه‌م شی‌هره‌م نووسی .

شه‌ها نیشهر دلی بی‌سچاره وه‌ک نه‌ی
 له‌هه‌رلا ناله‌روو هه‌اراره ده‌روه‌ی
 له‌لاین پسر غه‌م و ده‌رده ده‌روونی
 له‌لاین زه‌هری نیشی غه‌قروپ و حه‌ی
 به‌لن لاته و گه‌دایه و روو سیایه
 به‌لام بز پاسه‌وانیت باشه نه‌یکه‌ی
 خه‌جاله‌ت خوزم خه‌تام وت پاسه‌وانی
 ده‌رت شایانی شه‌ننی حاته‌می طی
 به‌گیانی شا به‌لوتفی شاه‌نازم
 نیتر هه‌رچی بېم نۆخه‌ی سه‌د نۆخه‌ی
 گه‌هن دلشاد و خسرپرهم هه‌روه‌کو جه‌م
 گه‌هن ته‌عنه له‌ تاج و ته‌خته‌که‌ی که‌ی
 گه‌هن ره‌مز ر گه‌هن غه‌مز و گه‌هن فه‌رز
 گه‌هن باغ و گه‌هن داغ و گه‌هن به‌ی
 به‌ (به‌ی) نیشهر که به‌زمی دل مه‌زه‌ی بوو
 کتوپر که‌رتنه فکری به‌هری به‌نی‌به‌ی

که نه بیوت خه لعه تیکی که مترینت
 به های نه قدی جینانه و باغ و روضی
 نه بین که دری منی بسن که در چسی بسن
 له دوس سولتانی عالم و در گرم (بهی)
 نه گهر مه یلی دل و لسوتفی دهر و نسی
 نه بین جوز بهی نه گهر و بسن خودا وهی
 وه گهر هه ر خز (عَلَى الرَّغْمِ) ای ره قیبه
 دوسا بسا خوانی لوتفت بسن په پاپه ی
 به سه چوو عومری بن به هری (قه نایسی)
 شه می عالم نه نا قوربانه سا دی

﴿ وینه ی یادگاری ﴾

کاتن چه زرتی پی (رُجَبِ فِغَاء) به دیوانه که می زانی و چه ند
 غه زه لیکم به نه صری خزی بسز خورننده وه له نه سه سه میرو ل . زور
 به دلی بو ، نه ره صوی بنیره با عابیدی کوپت بینیری خوم بسوت
 چاپ نه که م ، منیش له (۱ / ۷ / ۱۹۹۵) دا ناردم هینایان ،
 وه نه م غه زه له م بز کوتایی به که ی نویسی . به داخه ره رنک نه که وهت
 چاپ بگری . تا چه زرتی پی کوچی دواپی نه ره صو ، وهجا وایه
 بن جیکه ت نه بن .

نه ی وینه بسینه بسز دیساری
 جینداری منی له کوردده واری

بڙ يادى ژيانى پر له مهينه ت
 بڙ حاله تى بڼكهيى و هه ژاړيى
 زروتر منى بيچاره له دئ بسوم
 دياره كه چلونه كاروبارى
 روژانه گزنگى تار كه دهرهات
 چوونى دهرودشت سو يا هه وارى
 هه رچى كه ده كورته دستى هه ركس
 سا ژينى له لادئ نه بو يا له شارى
 هه ركس به نسيب و مافه كهي خوى
 رازيسى سوو دل و داورون و زارى
 نيتا كه زه مانه واي به رهات
 چي ماره ! به غه يري كه يفه كارى
 گوزراوه زرووفسى شار و لادئ
 ناچيته وه دوخى سالى يارى
 هه ديت و ده چي به رهو نه دامه ت
 فه وتاره نه ماره به مند و باري
 كه ي دئ كه نه تزل له گهل دل و گهل
 وهك غونچه گولتى نه و بيه هارى
 تيرار و گه شاره بن (فنه نايى) ش
 وهك نيسره له ياد و ره سلى يارى

» « «

﴿ دوستی گیانی ﴾

چند سائیک له مدوبهر نامیلکدیکم به شیعی کوردی
 به ناری (دعوة الطریقه لطالب الحقیقه) بز یه کینک له دوستانی
 خوشه ویستی خۆم به ناری : (مهلا عه باسی حه سه نیی) دانا و
 به مهبهستی بهردانیکی دۆستانه و هاتنه نار پیزی نه هلی
 ته ریه تهوه بۆم نارد ، به لام به داخه ره له بهر نه وهی عدلاقه ی رژیعی
 به شوینیکی تیره هه بوو ، ته عه صوب بوو به مانیعی هاتنی ،
 نیجا له بهر نه وهی زۆرم خوش نه ویست ، هه ر واژم لسن نه هینا ،
 بویه دوا ی ماره یه کی تر نه م قه سیده یه شم هه ر ته نها به مهبهستی
 دیدار بینیی بز دانا و بۆم نارد ، نه مهش هه ر بن ناکام مایه وه ،
 وه پاش ماره یه کی تریش غه زه لیک هه له بهستی ترم بۆ نارد
 که سه ره تاکه ی به م نیوه شیعه دهس پین ته کات :

وه کیلم خه عه ط و نامه ی هیه ره وا هات
 که ماچت کا له جیاتی من له دور لات

نیتر ناومیند بۆم له هاتنی و منیش کوتاییم به شیعه و
 نامه هینا به ناچاریی نهک له بهر بین وه فایی ، چونکه نیستاش
 که تریکه ی (۳۵) سال زیاتره که له یه کتر دوروکه وتورینه ته وه ،
 من هه ر خوشم نه وی .

مه محمود ناوا - سالی ۱۹۵۸

نازیزم نازیز دۆسته که ی گیانی
 دورویست سووتاندی نازای په نهانی

(يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا كُنُوْا لِقٰۤىٔ رَبِّكُمۡ عٰدِلِيْنَ)
 (فِى الْبَيْتِ عِنۡتَا وَاَلُوْا بِيۤانًا)
 (مَا تَفۡكُرۡتُمْ يَتَوَّمًا بِعٰلِيٍّ)
 فهرا موشست كرد نولفه تی جانی
 تا به کھی ناخر یاری دل مه نگین
 یادیکت نه کرد به ملا نه تپوانی
 گهر نه لیم یاری بی وه فا تز بووی
 شهرم نه کهم ورنه خزشت نه زانی
 گهر به وه فادار ناوی شیرینت
 نه دا کهم به دم خامهی و یجدانی
 تیفکره شهرتی وه فا کھی وایه
 دورویی چند سالت چون روا زانی
 بهینی من و تو دنگی دایه وه
 کھی نه بوو واین وهك خوت بزانی
 عهد و پهمانی بهینی دلداران
 هر له منالی تا کاتی جوانی
 نه ریش کام دلدار ! له ناخی دورون
 سه رفی ته من کن به شادمانی
 به چند شوق و زوق دلهی پر له میهر
 به تانه له تاج ته ختی که یانی
 به چند نهیسی ره سزی راز و نیاز
 به چند سوز و ساز به غه زلسخوانی

به نهم و هه‌رای به‌زمی حیج‌زایی
 عه‌نده‌لیب ناسا به‌ری به‌یانی
 یا به‌دهم هه‌رای تانی شه‌تاوان
 کاتی سه‌یران و گه‌شتی کوی‌ستانی
 هه‌رام بسو لامان دوریسی له‌یه‌کتر
 ته‌نیا بز شه‌ویک بسن عوزرخوانی
 ده‌ی خوت بسره‌که‌ره له‌م حاله‌ تاله
 نه‌گه‌ر له‌ ریزی ژیره‌ پساوانی
 چون نه‌ین دزیسی ناخری وابسن
 خز تز له‌لای من هه‌روه‌ک چه‌لانی
 تازیزتر له‌ گیان دیدی شیریم
 بز له‌بیرت چورو قه‌درت نه‌زانی
 چون یاری نه‌ین نادیارایی بسن
 به‌هوت سال جاری نه‌ین نیشانی
 خز وه‌عمده‌ وابسو نیمه‌ یه‌ک مال بسن
 یه‌ک نان و یه‌ک نار یه‌ک زینده‌گانی
 یه‌ک مه‌نزل یه‌ک دل یه‌ک جیگه‌ و رنگه
 سه‌حرا بسن ده‌شت بسن یا ناره‌دانی
 هدی داخ هدی سه‌د ناخ سه‌د حسروت له‌گه‌ل
 بزچی وای کرد لیت دهراتسی تانی
 به‌ گیانه‌که‌ی تز تیشی نه‌و داخه
 ته‌قریر ناگری به‌ قسه‌ی زمانیی

ههروهه با بن شك شه رحى شهه حاله
 نايه ته ته حرير به كه شه مراني
 كوتايي نايه دودي جهودايي
 فراقى جيسى و رزجسى و روانيسى
 مهر خوا به لوتفى بن درغى خوى
 به شه و صيفات به (لَا مَكَّانَ اى
 بگزيى ماتهه به شادى ديدار
 به خاتر نايه (سَبَّحَ الْمُنَافِي)
 ته جهاره نويى ره صل و ته واصول
 له به بنا يتنى نه بن زيانى
 براى دنيا و دين هه مرزى جاران
 ته را به هار هات بز كامه راني
 بيخه ره بهر خوت عه هه و په يسمات
 با بهس بن سه ردى و رهنگى خه زانى
 رهك وه فاداران شورنت ديار بن
 به ميه دانيشن گوشه ي په نهاني
 خو نه گه ر بلتى بز تز عه يى خوت
 نايى به چار به دل نازانى
 به لن تارانى منيش دياره
 كه شه رتى وه قام به جن نه هاني
 به لام ديده گيان به ديدى شوخت
 نه گه ر نينصافت بيى نه زانسى

كه من مه عزوروم به پیزی شه ریعت
 وهك به تهریقت كه خوت نه زانی
 كه وتورمه داوی كه منند به دهستان
 صه ییادی ساری به زمی عرفانی
 له سه هه تا پس نازای نه ندام
 رهگ و مهغز و پوست هیزی نه فسانی
 فکسر و عهقل و هوش نیدراکی روجیسی
 شنه ی نه باتیی نه شنه ی سه یوانیی
 به بونه ی خالی سورمه سای جانان
 شابازی سه وجی گریزی روجانی
 کام كه منند ! به دس جه لابی قلوب
 تا كه جینداری نالی عومسانی
 تازه من له دس من و تو ده چوم
 كه وتورمه به حرئك نه پایانی
 هر كه منی كه وته نه م گنژ و داره
 تازه ناگونجه بولعه وه سیرانی
 كه وابوو ته كلیف له من مه حاله
 بس نه دای عه هه و رازی نه یانی
 نه گه رنا مه علوم بسن درق سه قین
 ده سم هه ننه گرت له زینده گانی
 بس ساتن دیدار شیوهی رهنگینست
 به سه نه هاتم نهك به پس یانی

عومری خوم همورد سهرفی ریت نه کرد
 تا په یدام نه کرد نهو یاری جانی
 تو له فهرانگ بای له چین یا ماچین
 چین چین فرمیکم بسز هدلسه پرژانی
 نه هاتم بسز لات بسز خه تا و خوتنه
 گهرنا به عه یسب و خه تام نه زانی
 نیتا که دست و پسوی تو نازاده
 تو زه حمت کیشه هه چسون نه توانی
 تا به که ی به ته و خه ته و نه پر ته
 به داری مه کری نه م دنیا ی فانی
 ژیان هه ر ژیانی له گه ل یاران ه
 دوریسی له یاران دیاره زیانی
 بشکینه زنجیر دهرینه له دل
 ریشه ی خورش و خال هه وای نه فانی
 مه تره نیره جینگه ی نه مانه
 جینگه و جیلره گای نه هلی عیرفانی
 نه سپی سه رکینشی نه فسی نه مهارت
 رام نه که ن بسن غم بسن نیگه رانی
 دستیان نیشاری سردرته ی زات ه
 په کسانه بزیان بوعدی (مگان) یسی
 شاپازی تی ژبال روی (لامگان) ان
 قافله سالار گه نسجی مه عانیی

لانه بندهن له دل ژونگسي قهسارهت
 شيفاي زامسي كزن قاسي يو جاني
 سه فقاري مسي قه لبي قه لبي روش
 ته يشون به ناوي فه يزي ره بياني
 به جاړويي (لا) نيشاتي و همدت
 شه رحه شه رحه دل نه كهن سووواني
 جوغزي له طائف له ساحه ي نه
 هدرهك له دواي يهك نه كهن عيراني
 به ته جه لاي خاص نه قدهسي شاهي
 نه يكه نه به طوري موساي عيراني
 ده تيان مه ره مه بز جه ته ي خسته
 خسته كام خسته ! خسته ي زولماني
 عرفانت هه ين له نه هلي عرفان
 دوريت ده ليله له سهر نه زاني
 من به ريماله ي (ده عوي طويقه)
 كه بز توّم دانبا به ميره بياني
 له ماوي سه د ر هشتا ده قيقه ¹¹
 ناردم نه ركي خرم به چينگه هاني
 من وانه زانم سووي توّم نه وي
 دوايي بن سوووه سه د په شياني

¹¹ واته : داتاني نووسراوه كه له ماوي (۲) سه عاتا بوو . (هژنه ر)

وا دهوری لاویسی نه ماوه بـ ساری
نه شه و گه شهی دل چورو به تالایی
هر چنده نیتاش گنجی له لای من
هه یفه تز قه دری گنجیت نه زانی
ته قالای گنجیی نه بین به مایه
سا بسو ساخیهت یسا دنیای فانیی
پیری دوردیکه ره نجه به ره هه می
ره نج نابین به گنج به ناتـهوانیی
تا له دوس نه چوره گنجینهی ته من
نه و سا حـهـره ته هه د په شیمانیی
عومری (فه نایی اش هه ر به م داخه وه
نه ورا رۆژ به رۆژ به ره و نه مانی

• • •

﴿ پارانه وه له قاپی بهروه ردگار ﴾

نهم مورناجاته شم له و کاته دا نوری که ماوهی چند ماتگینک
به هوی چند شتیکی نایه تی به وه له یه کینک له هه راره کانی
هه ررامانی نیران به ناری (خوی سملن) مامه وه .

خوی سملن - سالی ۱۹۶۷

نیلاهی یا نیلاهی تـز کهریم و (خـی) او مه ننانی
(قدیم الذات) و بن مه بده (عـدیم الإنـتـها) یانی
(وجوب الذات) ی (بالذات) ی صفات واجب و مومکین
به ذات و وه صفه خاربع له نه زمان و له نه کوانی
شهریکت نه بوره قهت نابن ده لیلی ره حده تـت نـاوی
به کونهی بن میالی خوت که موسته غنی له بو رهانی
سه میع و قادر و بینا مورید و عالیم و گزیـا
حه یات شایسته و لازم نه بوونت ناکری یانی
هه مور کس حادیه و مومکین به داخی نه قص مه مصروفه
(تغالی الله) که بالاتر له وه هم و فکری نیسانسی !
له وه صف و (کـیف) و (کـم) دوری له شکل و جیم و جان پاکی
له مه دح و ره سف بن پاکی که ته نه خوتسی یه زدانسی
به کونهت چزن نه گما فکر و خه یالی بن مه جالی خه لک
مه له ک بن یا به شهر یا خـو جنـوکـه ی حـادـیـت و فـانی
به بن شک هه رکه سن چوبین به شوین نه فکار و عه فلی خزی
له ریگی هه ق ترازاه خه له ل که وتـتـه نیمانی

سه‌فهی فله‌فیی چونکه به‌شوین نه‌وهامی عه‌قلا چوو
 نه‌زانی عه‌قله‌کئی لسن بوو به‌مایه‌ی طمرد و خه‌زلانی
 دزی بوو نه‌فسی سه‌رکینشی که‌وا کینشایه‌به‌دکینشی
 هه‌قلی حالیی نه‌بوو هه‌رچه‌ند وجوعی کرد به‌ویجسدانی
 هه‌کیی دوور له‌حیکمه‌ت دوژمنی نه‌فسی فریبوی دا
 له‌بن‌عه‌قلیی سه‌ره‌وبین که‌ه‌وته‌نیو زه‌لکاوی زولمانیی
 به‌سه‌د حیکمه‌ت نه‌جاتی هه‌ر نه‌بوو له‌و داره‌داماره
 به‌سه‌د نکبه‌ت گرفتاره‌که‌له‌طمه‌ی دا له‌نیذعانی
 موجه‌سیم کوریر و دل‌باق بوو نه‌فام و گه‌وج و نه‌حمق بوو
 به‌لایا قه‌ت نه‌چوو جارئ شعور و عه‌قلی نینسانی
 بناخه‌ی دینی خزی تینکدا که‌قه‌ولی کرد به‌ته‌جیمت
 په‌نا نه‌گرم به‌تو یاره‌ب له‌گومراییی و له‌خوسرانیی
 که‌تو بن‌میل و مانه‌ندی نه‌بن فکری به‌شهر چی‌بن !
 سه‌ری ده‌رچن له‌تو و ده‌رچن له‌ته‌سویرلاتی شه‌یتانیی
 عه‌جه‌ب ده‌ردنکی هانبل بوو ! به‌لن زه‌ری هه‌لاهییل بوو
 که‌خزی مایل به‌باطیل بوو شه‌قسا گرتسی گریبانیی
 که‌عه‌قلی نارها بوو موخته‌زیل سه‌لیی صیفاتی کرد
 نه‌واند فکری به‌تالی کرد سه‌رم سووما له‌نوقانیی
 له‌به‌ر خه‌وفی ته‌عه‌ددود بوو که‌نه‌و سه‌لیی صیفاتی کرد
 فیاسی بن‌نه‌ساسی کرد و نه‌یسفامی که‌نه‌یزانی
 صیفاتت واسیطه‌ی نه‌شنه‌ی وجوودی عه‌ساله‌می که‌ه‌ون
 که‌مه‌رصوفن له‌یه‌ک لاره‌به‌ره‌جه‌یی شییه‌ی نیکانی

به‌ئن (حه‌فتارو درو میلله‌ت) نه‌سیری داوی نه‌فکاره
 له زه‌لکاوای خه‌یال‌تا هه‌تا سه‌ر چوو به‌ نادانیی
 به‌ گوژی‌ه‌ی فه‌م و زانین هه‌ر که‌سی فکریک و با‌سیکی
 له زات‌سی پاکی تز کرد و له کونه‌ها کول بو نه‌یتوانی
 که له‌م گه‌نجی موطنه‌له‌م دوری مه‌قوودی به‌ده‌س بیتنی
 نه‌بین هه‌ر خه‌سته بین نه‌سپی خه‌یال‌تی له‌ جه‌رلانی
 گه‌لن چابوک سواری ساحه‌که‌ی ته‌عریف و ته‌وصیف
 به‌سه‌ر ملدا ره‌تی برد و شکا ده‌ست و سه‌ر و رانی
 له‌ بابی به‌سط و ته‌عبیری مه‌قامی جه‌زه‌تی زات‌ت
 گه‌لن ته‌نگی مه‌قامی دی گه‌لن زه‌یقه‌ت بو مه‌یدانی
 به‌ئن مه‌علومه هه‌ر فکری له‌ چون خیزا بین هه‌ر چورنه
 نیر که‌ی چورن له‌ بین چورنا مه‌جالسی پین درا بیانی
 به‌یانی زات و ته‌وصاف و شرونی پاکی بین‌چورنت
 مه‌حاله‌ ناکری بۆچورن نه‌گه‌ر ده‌رچن له‌ له‌ش گیانی
 به‌ چالاکیی که‌سی له‌م ساحه‌ داخل بسور که‌من رویسی
 به‌لا زوری نه‌برد شل بوو نه‌ سه‌یری ما نه‌ سه‌یرانی
 هه‌زاری ده‌ک سکه‌نهر بوو به‌شویتن ناری هه‌یاتا چور
 له‌ چال و چۆلی زولماتا سه‌ری ون کرد و نه‌یهانیی
 ته‌ماعی گه‌وه‌ری زات‌ت فریری عالم‌تسکی دا
 نه‌بوو نه‌مدی خریداری به‌ زاهیر یا به‌ په‌نهانیی
 بلن را گه‌وه‌ری مه‌قوود و ناواتم به‌دی هیننا
 دلی خوم دنلیا کرد و نه‌ما باکم له‌ هه‌یرانیی

مدقامی نه قدوسی شاهیت نه ورنده بهرز و نه علایه
 نه مومکین له بز مومکین بگا دستي به دامانی
 رموزی که نزی نیدراکت له نیدراکسی به شهر دورده
 مه حاله چون نه بین بکری به فکری عالمی فانی
 هه زارم دی به غهرواصی له به حری کونهی تودا چو
 به شیکی زوره زور خنکا برتکی ما به عه طشانی
 ته قالای زوری دا ناخر به دم ته پرکردنیکی کم
 له تم دوریایه قانع بوو به ناکامی له ره بیانی
 نهوی له عالمه دوتنی به سریا بزی وجود چو بین
 به که شتی نوره وهش باره پر مکه ن گه بین به دامانی
 (هُوَ الْأَوَّلُ هُوَ الْآخِرُ هُوَ الظَّاهِرُ هُوَ الْبَاطِنُ)
 که تر بهم چواره مه و صوفی چ جنگه ی فکری نیسانی !
 عه جایب په رتگاهیکه مه گه ر خوت یار و یاره بی
 که زاهر تر له وز نه ما عه جب که نزیکی په نهانی !
 به چاری کویر و دیده بی به صحت ناکری در کی
 ته جه لای کیتی طور و شه عه عه ی نه نواری سورحانی
 مه گه ره رکس به لوتفی خوت هیدایت ده به هه مرازی
 نه جاتی ده له نه وهام و دهیسه نه فس و شه یسانی
 به هزی تلهام و ته علیمت به مه حزی فهزل و ته کریمت
 به خوتت ناشنا کرد بین نه گه ر طانیع نه گه ر جانی
 له به حری عیلمی تز بز مه عرفهت ته تر تکی نوشین
 به ته و فیکاتی تز ده چن له کهیدی جه هل و ناهانی

نه‌ره‌ی صه‌یدی سه‌عادت که‌رته دا‌ری عه‌قل و ته‌دراک‌سی
 سه‌فینه‌ی سه‌خته‌که‌ی چاک‌ی نه‌جات‌سی دا له فه‌وتانی
 له‌ب‌ز ساحیل که‌ناری گرت و خ‌زی لا‌دا له سه‌وج ر گن‌ز
 به‌ری دا له‌نگه‌ری که‌شتی سه‌هاری کرد که نه‌یتوانی
 به وه‌جه‌ی نه‌سلم و نه‌عده‌ل به دل ته‌سلیم و ملکه‌چ بود
 زولانی وه‌ده‌تی ن‌وشی سه‌جن بود نکر و سامانی
 سوپاسی بن قیاس نه‌ی خالیقا بسز جوود و نه‌جات
 که هه‌رچیکت به هه‌رکه‌س دا به فه‌زله نه‌ک به شایانی
 له‌سایه‌ی ر‌یزه‌خ‌زی بایی خاصات خوداوه‌ندا
 له فه‌رقه‌ی نا‌جیه طه‌ردم سه‌فه‌رموود ت‌ز که ره‌مانی
 منیش یق‌رار نه‌که‌م یاره‌ب له بایی قوس‌حی نه‌عمالا
 گه‌لسن ر‌ز‌چوود و نه‌مفامی له حه‌د ده‌ر‌چوود و نه‌مزانی
 له چاکه بن به‌ش و مه‌حروم به باری سه‌عصه‌ت که‌وتوود
 له مائی غه‌فله‌تا خه‌وتوود به سه‌رش‌زوری و په‌شیمانی
 بناغه‌ی کاخی نه‌عمالم به حله‌ی نه‌فسی سه‌رک‌نیشم
 له جن ده‌ر‌چوود شکا ش‌عق بود ده‌ر و دی‌وار و هه‌یوانی
 له بن نه‌مریت نه‌وه‌ند نه‌فراط و ته‌فریطم له ژینا کرد
 نه‌ ده‌سایه بز ناخ‌یر مه‌گه‌ر عوزوری په‌شیمانی
 نه‌گه‌ر لاقاری جوودت بن سه‌سه‌ر ک‌زک‌زوی قه‌بایعه‌دا
 سه‌ری ده‌ر‌زی‌سی چ ته‌ن‌یریک نه‌ک‌ساته سه‌وج و ت‌زفانی
 به جاهی واسیطه‌ی خه‌لق و وجوودی عالم‌سی سوم‌کین
 که هه‌ر نه‌ر سه‌روه‌ری عامه و گوزیده‌ی نه‌سلی عه‌دنانی‌سی

که بهر یوو ردهفتی نه فلاک و نه نجوم بهر مونهوور برون
 له سایه ی نووری نهر نهوعی مه لاتیك برون به نورانی
 له پرینی نه له ست بهر یوو که فه رجی عالمی نه بواج
 (بئلی) بوو به ختهوور جوابی (نعنم) بز قاسی یو جانی
 به رژی نهر په ناگیاه به ته شریفاتی نه و شایه
 که نهر مه دعوو به نه سرایه له نیوی شهو به په نهانی
 زهوی نه یما جموزلی که زانی نهو به سه ریسا دئ
 فه له ک ههر چاره پروانی بوو له بز میعراجی جیمانی
 نه گهر مه هدی زهوی نازیش به سهر جهو تم فه له کدا کا
 که نهو زاته ی له باوهش گرت له حالی به رزه خ و ژسانی
 رهوایه تا به رهو مه حشر مه دینه ی خزی به جن دیتلن
 بنزازن بهو شه فیعه بز که مالی مه رته به و شانی
 هتا (طی) ای سه ما نه کرن نه نازن بهو شه ره گهر دون
 که نهو شاسواره بز ده عوت سه عاتن بوو به میوانی
 به سه رگه رمیی مه له ک شهوقی فه له ک بز کاتی ته شریفی
 به نیعجاز و به ته کریمی حوزوو و (وخی) ای قورنایی
 به سهیری ره فرهنی بز نهوجی نه فلاک و سه ساتت
 به نووری سپری (أز اذنی) مه قاسی قسوی سویحانی
 به جاهی مه رته به ی صد ری رساله ت عازیمی سیده
 به (منازاع البصر) به عنی به دیده ی چاری فه تانی
 به خورشیدی سه مای بووجی رساله ت خاتمه می مورسل
 به شه معی مه جلیسی دهسته و گروزی نه فواجی روجانی

که بهو شابآله (رُوحُ الْقُنُسُ) مهجالسی سهیری لسن بهسرا
 به تنها بز حوزورد نهو چوو رهوا بسوو عهرز و فهرماسی
 به نوقطی مهکهزی کهنزی علومسی زاهر و باطین
 که بهو بوو فهتعی نهبوایی طهرقه و رهسی عرفانی
 به جاهی نهو حهیبیه و حورمهت و نازی له دهرگاتا
 به حهقی نهو طهیبیه و زینت و نیکچی نینایی
 به جاهی نهو کهسهی فهخری بهشهر هادی سوپول نهو بسوو
 ههر نهو شههدی دهم و دهستی شیفایه بز پهرتشانسی
 به جاهی نهو کهسهی پشت و پهنای نهبرار و نهشپاره
 نومیتد و واسیطی نومعت له ترسی حهشر و میزانی
 که بهو بسوو تهوبهیی نادم قبول و حینظی نیراهیم
 به نهو بوو سهبری نهیبوب و نهجانی نادهسی ثانی
 به نهو بوو بینشی یهعقروب و یوسف بهو خهلاصی بوو
 له دس کهیدی زوله یخا هم له رهنجی حهپس و زیندایی
 به نهو بوو نولفهتی یونس به نهو بوو رفهعتی عیسا
 رهکو بهو بسوو تهجه للا بز (کَلِمُ اللهِ) ای عیمرانی
 به نهو بوو ناگری فارس کروزاره وشک بوو ساوه
 شقی برد تاقی کیرا کهوته له رزه بان و هه یوانسی
 به نهو بسوو زولنهتی کوفر و بت و خاچ و صهنم لاچوو
 شکا بازاری ناباری دهیسه و کهیدی شهیتانی
 که نالای دینی حهق هات و سهری کینشا به دنیا
 له سایهی نهو بوو رزشن بوو چرای نوووی موسلمانسی

به نورری نهو صفا که رته دهرورنی کژمه لی نه صحاب
 برآ جدرگی عدوو گشتی به تیغی تیچی یارانگی
 خوداره ندا به حه ققی طینه تی نهو یساره دووبساره
 به خه تی دائیره مورسه ل به مؤر و خاتمه می شانسی
 به شهرمی صدر و سینه ی پاکمی وهک مینا به بیگه ردی
 به حوسنی سیرهت و شینوهی جه مائی به دری تابانی
 به جاهی حورمهت و وه قری به رتیز و مه نزله ی فه قری
 فیدای نهو فه قرا بن سه د حیثمهت و مولکی سوله پمانی
 به گزنای ماهی بیگه رد و عسزاری مه شه له تباری
 به طیبی جسرعدی کاکسول و نه سیمی عه نه رنه فشانگی
 به شه می عالم نه فرۆزی به نوخته و خالی جانسۆزی
 به قهوسی دین و دلدۆزی به نیش و نۆشی مورگانی
 به ناز و راز و ته مکی نی به وینه و شکلی شه پینی
 به غه مزه ی چاره کھی مهت و قه دی سه روی خه رامانی
 به له هجه و نوطن و گوفتاری به خولقی جوان و رهفتاری
 به دم غونچه ی شه که ریاری به له علی لیسوی خه ندانی
 به عیشه و رنگی رنگینی به طورپری میسکی تاتاری
 به شه هد و که وسه ری ناری دم و چاهی زنه خدانی
 به عرش و کورسی یو له وح و قه له م هم به یتتی مه عموررت
 به مائی که عبه و مینه به ره وضعی باغی رضوانی
 به جیریل و به عیزرائیل به تیرافیل و میکائیل
 به نه نوعی مه لاتیك حامیلانی عه رشی ره حمانی

به تورپسی خاصی راسان و به مهتبولانی ناسانت
 هودات و تائیدی فیرقی نهجاتی نوعی نینمانی
 به صیدق و راستی صیدیق و عدلی جهزوتی فاروق
 به (ذی التوزین) عوسمان و عدلی سیر شعی بورپانی
 به پاکیی (أَمْهَاتُ الْمُؤْمِنِينَ) و فاطیمی زهرا
 به دوو سیطی موکه پرده تازه لاله و سهروی بوستانی
 به صبحی صف شکین و یاری نهو سهرداره نازاره
 به دهنگی هه نههله و شهوقی دل و جزشی سهناخرانی
 به خوتین و بهرگی خوتینی شهیدانی حونهین و بهدر
 به عبباس و به جهزه و جهعفر و سلمان و حسانی
 به راسی تابیین و تابیینی نهو بزورگانه
 که هه ریهک بز رهزانه ندیت دهی کرد گز له مهیدانی
 به شاهی نه قشبهند و خواجه گانی (نَقْشَبَنْدِيَّةُ)
 سوپالاری تهو حید و طهریقی سهیری په نهانی
 به پیرانی طهریقی سوهره دهی و قادری و چه شتی
 به نه جهددینی کوپراو به جاهی غهوسی گه یلانی
 به حه ققی پورتهوی فهیزی مرجه دهید بز طهریق و دین
 سهرداری ره مز و ته حقیق و نیمام و قوطبی ره بانی
 به عشقی شاهی دهلی و رهنجی مه ولانایی کوردستان
 جهنایی (ذی الجناحین) و کسوزی سووری عرفانی
 به شیخ عوسمان سراجه ددین رفانوو بسول به ها نه محمد
 ضیانه ددین و نه جهددین عدلانه ددینی عوسمانی

به شیخی نینس و جین نه مرز طبعی زاهیر و باطن
 به پیری دستگیر و نانایی نه خری به شهر یانی
 به شاهی جینشینی خانه دان و خاوه نسی ته مکن
 نه هالی بهرگزیده و سروری دیده نالی عوسمانی
 وهیله و فخری نینه قوطبی نه عظم مه نه عی سادیس
 مه دار و ره بهری عالم سیرا جه دینه کدی ثانی
 به خشه عه بدی بیچاره و قه ساوه تبار و بیکاره
 نه سیری نه فسی نه عماره و ره زیله و ته بعضی نینسانی
 به ژانگی مه عصیت گزرا دهر وون و دل که فه تاره
 به رحمی تو نه بن ناین عیلاجی دورد و دهرسانی
 نه ما فیعلی شعیع و بهد نه ما بن حورمه تیی نه یکا
 نه تهرکی مونکه راتسی کرد نه مه نوروی به جن هانی
 نه بوو باکی له به دکاری نه بوو ترسی له نازاری
 عه زابی دزوخ و کلپه و شه راهی ناری نیرانی
 به به دنمایی له عالمه مدا زرا دهنگی به ریوایی
 نیه میزانی عیصانی حیباب و حه دد و پایانی
 له هر بهد بهد تر و که منتر له سه گ شیناره نه حوایی
 له هه ردو لا خه چالهت خزی به حال و مالی ویرانی
 زه لیل و زار و دهره نده قه باحه تبار و شه ره نده
 گه لقی پست و سه رنه فگه نده له دور نامالی نه فضایی
 نه توشه و زادی رینگه ی حازه بزوژی ره ستاخیز
 نه ده سمایه و مه تاعن بز مه قامی حه شر و میزانی

سه‌راسه و مدزده‌عهی توغنی عه‌مه‌ل پزیزاوه پاماله
 به‌دهم باکهی هه‌وادا چرو نه‌ما دانسی له خه‌رمانی
 مه‌گه‌ر سۆزه‌ی نه‌سیمی لوتف و بیارانی که‌دهم پاشت
 به‌الن دوو‌که‌ل و گه‌ردی شه‌قاوه‌ی موذنیسی جانی
 نه‌گه‌رنا عاله‌منی بین‌زازه له‌و بین‌چاره‌ه‌اواره
 خوردا ره‌حسین به‌حالی که‌ی به‌ناله و شین و گریانی
 به‌دل نی‌قرار نه‌که‌م یاره‌ب گونا‌هم کز له‌مه‌ر کزیه
 به‌لا فه‌رمورده‌که‌ی تزیه که‌ به‌خشندی گونا‌هانی
 به‌الن تو‌ماری نه‌عالم سیایه وه‌ک سه‌وادای رزم
 وه‌الن تو‌خارده‌نی وه‌م و عه‌طا و فه‌یزی فراوانی
 قبو‌لی پوزش و سه‌مح و که‌دهم وه‌یسه‌ی که‌رمانه
 به‌ره‌می سانلیی هاتم که‌ تو‌مه‌ولای که‌رمانی
 به‌موژده‌ی نایه‌تی (لَا تَقْنَطُوا) یاره‌ب دل‌م خۆشه
 نه‌مینیی کوفره وه‌ک په‌ئسم له‌حالی ناب‌ه‌سامانی
 که‌ تو‌داریایی ره‌حمت بین‌ته جزوشش بزخه‌تا‌کاران
 هه‌موو کړنووشی مه‌منویی نه‌به‌ن بز‌زاتی سور‌عانیی
 چ خۆشه له‌زوه‌تی عه‌فوت له‌ته‌نگانه‌ی په‌لی ناخه
 به‌یادی تو‌له له‌ش ده‌رچن په‌په‌وله‌ی رزحی نیناسیی
 گه‌دایی بین‌ه‌را روو‌کاته ده‌رمانی که‌رمانه‌ت
 گه‌لن دووره له‌جوودی تو‌به نه‌میدی گه‌دارانسی
 (فه‌نایی) روو له‌کوئ کا‌غه‌یری ناسانه‌ی که‌رمی تو
 به‌ره‌حمی واسیعت ره‌حسین له‌گه‌ل مه‌رگن به‌ناسانی

﴿ گیتراوی میجنهت ﴾

دلئی ناراره کسم خاکت به سر بز هینده داماری
 له خاکی زیلله تا که وتروی له گیتری میجنه تا ماری
 له بهرچی بوریه جینگه تیوتانه یار و بینگانه
 به ناهق بین سمدر ما گنجی شو یا رنجی روزانه
 به داخی کن نه نالینی به فیتهی کن خفه تباری ؟
 که وا بهم ره حشات و بیمه خه ریکی نیش و سازاری
 سرم سورماوه بزچی را حه زین و مات و بینه نگی
 نه لزی لاشه بریندار و به جیماری ده می جهنگی
 نه ری خز تو کز و گهر دن که چی ره عده ویصالن بوری
 نه می سیلیله زولف و جه مائی مه میصالن بوری
 له سهیری خه لره تی ریندا ده لیلت مه یلی له یلا سور
 نه دی دوری فلهک بزچی نه سیره نه حسی همه برا سور
 همه مو کاتینکی نه م ژنت قیدای سوزه سه حه رگا کرد
 نه دی نه تبرو نه روت له و شاهیدی ره عسا ته مه نتا کرد
 که به شکم ریکه ری روزن ستاره سه عدی نیقبالت
 سه ری هه لدا له سورچی مرشته ری بز دادی نه حوالت
 که چی هات و تم نوحه ی رتی لاجو نیت تا که ی ؟
 که به عنی تز (فدنایی) ناکری سهیری جه مالم که ی

﴿ هه‌یکه‌لی ئاده‌میزاد ﴾

هه‌تا له‌م صورته‌ و شکه‌ و هه‌یولا دهرنه‌چن نیشان
به‌ نیکلاسی دهره‌ون دنیا له‌ له‌وه‌ی ده‌ نهب‌ن نیشان
گومانته‌ وانه‌بن هه‌رگیز بکا بۆسن له‌ نیشانایی
که‌ ته‌رکی هه‌یلی نه‌فسانیی نه‌که‌ی نازانی نیشان
به‌ شینوه‌ ئاده‌میزادی به‌لام شینوه‌ته‌ له‌ هه‌عنادا
له‌ شینوه‌ی ئاده‌میی دورره‌ ره‌که‌ر هه‌یکه‌ل له‌ هه‌عنادا
فریوی ره‌نگ و رووی زاویه‌ نیشانه‌ی غه‌فله‌ته‌ گیانه‌
له‌ ژیر نه‌و دیمه‌نه‌ سه‌د هه‌کر و جیله‌ی نه‌قه‌ په‌نه‌انه‌
(فهنایی) خۆی نمونه‌ی هه‌یکه‌لیکه‌ به‌م سه‌ر و شینوه‌
به‌لام ده‌خۆشه‌ بۆ نه‌ولا نیشانه‌ی یاری وا پینوه‌

﴿ درکی مهینه ت ﴾

خه یالت نازیز کزهی زامانم
 درکی مهینه تان گشت وه دامانم
 مه یله کت مایهی نگینی به ختم
 جهوری ره قیبان دهرده کهی سه ختم
 جازیه ت وینهی خوش خه ت و خالان
 یادی غهیری توئی له دل کرد تالان
 هر من و دل ماین له گهل یادی تو
 توتوئی دهرودن و دل پر بوون له تو
 تازه یادی تو چون ته چن له بیر
 هر به منالئی تیکهل بوو به شیر
 تا هر ای گلکوی تازهی مه زاران
 مه حاله هر دیی مه یله کهی یاران
 نازیز مه یلی من به مه یلت به نده
 صیدی شکارچی به هوئی که مه نده
 توش رشتهی که مه ند بهر مه ده له دهس
 با بهر دهوام بن تا ناخر نه فوس
 با له و دنیا دا نه لئن (فه نایسی)
 بن یار و یاور ما به ته نیایی

﴿ کاتی نه ورۆز ﴾

لیتانی - ۲۱ / ۲ / ۱۹۸۴

کاتی نه ورۆزه و سالی کۆن نه چینی
سالی تازه شم من له کۆن نه چینی
زام له سه ر زامان ناسۆر که وتسه
قهت جاری زامی دل نه سه ره وتسه
یاران مه شفغوولی شادیی به هارن
من غه می له یلم له ییل و نه هارن
کام له ییل ! له یله که ی دل به تالان بهر
لیسه تا رۆژی سه راکه ی مه حشره
وهک کۆکه ن کۆکۆی هه ناسانی سهرد
دیسه و دیسه و یلی هه ردا وه سهرد
دهشتی جنوریم طی کرد سه راسه
نه گه ییم به له ییل وه نسجم سوو هه ده
گا به یادی روری له یلی دور که وتووم
گا به زامی سه خت دله ی کۆسه که وتووم
سه رم نایه سه ر غه سخانه ی دهروون
تا چۆن بینه جی قه زای کاف و سوون
پالسم دا به لای قه لای سه بووری
تازه (فه نایی) و باری وه نسجووری

❖ ❖ ❖

﴿ قافلہی سلاو ﴾

نہم پارچہ ہونراوہیم بز دوستی دیوین و زرد خوشہ ویرستم :
جهنابی میزا صدیقی چنگیانی نووسی له ملیتانی .

دورورد - سالی ۱۹۷۲

برای به پریزم صدیقی به نساو
پیشکشت نه کهم قافلہی سلاو
شادیی دلہی تنگ مرتسائی ہوشم
ناویرتینہ کی کولئی پسر جزشم
بولبولی گولزار خوش لهجه و کہلام
تورویی شه که رخام ہودہودی سه بام
نامہ کہت گہ یشت ہم تیپی سلاو
بز نینسہی مات و لات و ناتہ واو
گہ شاره دلہی ویل و خہ مبارم
وہک گولئی نہ ورورز کاتی به ہارم
یاخوا له نیروش جہرژن پیوژ بسن
ماوی ژیاننٹ ہہ رورہک نہ ورورز بسن
مائی ولانت جینگہی ساوات بسن
خوردای نیبراہیم پشت و پهنات بسن
به ہوی کاکئی چاک گہوروی کاکام
ہانسا و ہومیندی ہوزی بابسانم

مالى نيمه ش ههه وهك مالى نيسوه
 دههچين له توفسى سهوما و كيريسوه
 كوتتا بين دهستى بينسگانه ليمان
 زياتر لهه حاله لهق نه بين جيمان
 بسوكى ولتسمان رازاوه و قوز بين
 دوژمنمان دايم جههركى به توز بين
 به تيعى قهزا دللى لهت لهت بين
 ملى گمبدهى قهناوه و پهت بين
 عومرى (فهنائيسى) بهه چاره چاره
 وهك پوروش و پهلاش وا بهدهم بهاره

﴿ سوپای غم ﴾

قوربانسه نازيز قوربانسه نازيز
 مه يلت توشهه روى روى رهستاخيز
 به گيانت قهسهه گيام قوربانته
 دل بهستهه مهيله و نههر و فهرمانت
 لهه ساره من ديم شينوى شهرينت
 شهوچراى جهه مال گونساى رهنگيت
 بهه جزوه رهويه و حوسنى كهلامت
 سولالهى پاكست بهه رزيبى مهقامت
 دل وينهه لاولار نالا له بهالات
 شهيداي حوسنى خولق مهتاع و كسات

له سهد ۷ بهستهي دوردانهي خالت
 چهيران له روتبه و ههست و كه هالت
 مهيله كهت جيگير له توتوي دلدا
 تا نازام نه بن به توتوي گلسدا
 شه رته بن توم له گهل توبن توبن
 قهت نه كه م شادي هه ردهم كه م روبر
 نازام سه ردي خه زانهي مهيله
 وا دل له تافگهي زووخاران كهيله
 ياخو جه ريدهي عه شقي دلداران
 شيراوه هانام سهد هانسا ياران
 سوپاي خه م له گهل تيبسي خه يالان
 برديان سه رمايهي شاديم به تالان
 سه مره دوروانه وا دئ به دلدا
 كه وئ بن مهيلت داوه به دلدا
 به لام لهو كاتهي ديستم ديدارت
 بينيم مهيله كه و لوتفه كه ي پارت
 نارام سوو دهرون له جوش و خروش
 دووباره بادهي عه شقت نه كا نزش
 به شكه م له به ختي (نه نايي) نه سجار
 ته نسر نه كا لنت فيتنه جوي به دكار

﴿ مایه‌ی شوقی دل ﴾

نهم پارچه هزراوییم له رهلامی ره‌فتی دین و دنیا : جه‌نایی
حاجی مه‌لا نه‌مه‌دی قازی پتتجورینی دا نوری .

مه‌موردنارا - سالی ۱۹۷۲

نه‌ی قازی زاده‌ی به‌زمی عه‌یه‌ت
نه‌ی باده‌نوشی نه‌شئی مه‌ره‌ده‌ت
گه‌وری به‌ترخم زانای به‌رینم
مایه‌ی شوقی دل رابیطی هینم
عه‌ری بیچوکی گهرم و ته‌وارم
ته‌قدیمه‌ له‌گه‌ل تیپی سلارم
نامه‌ی خوش مه‌زی شه‌که‌رفامه‌که‌ت
به‌ له‌هجه‌ی فصیح شیرین خامه‌که‌ت
به‌ شیری شیر و بیچوک نه‌وازی
که‌ دیتم خه‌یلن به‌ خۆم نازی
که‌ که‌رتومسه‌ره‌ یادت له‌ دوری
بز گزی خه‌مانم بو به‌ سه‌بوری
سه‌راپا خه‌ت خه‌ت کردم هورتالا
رشته‌ی مه‌یله‌که‌ی دل له‌ دل نالا
به‌ یادی توره‌ خوار و ژورم کرده
یه‌ کجار نارهنزوی یاری دورم کرده

که دیتم تا دل لسنی رود بینسته وه
 دهرگای شوق له روی دل نه کریسته وه
 نه شهی دا به زوق تبعی تسوتیی وار
 که رته وه جد و حال پنی نه ما قه رار
 وتسی نه رمرودهی (خیرُ الأناس)
 جوابی نامه وهك رده دی سه لاهه
 با من ته بهه کم په ست و بن هینزه
 قه یناکا نی خلاص ته وار به هینزه
 به لام بندنگیش نه نگه بز یاران
 نه دن وه لامسی شیرین عوزاران
 وا خامه ی هه ژار که وته جموجول
 بز جوابی نامه ت به شیعری شرول
 ته وه ن وار له روی نامه دا به کول
 که فی په ژاره ی ده می هاته کول
 نه ویش هه روهك من دهر وونی که یله
 سه و دازده ی عشق کالاکه می مه یله
 ریستی بنووسنی حالی هجرانسان
 یا مهینه تباریی به دس نه زنانان
 دیسان له سه ردا چه رخی سته مکار
 بردی به دلیا ماجه رای ته تار
 باری خه ماننی رژاند وهك یاران
 تا نه دا شه رحی دووری له یاران

لانه دا پوره له روى نه سراران
 دهرته خا جهور و جه فای به دکاران
 که و ابو ره جای (فه نایسی) هه ژار
 قبوولی عوزره دزسی دورر دیار

﴿ که مه ندی له یل ﴾

من که گه زدهی که مه ندی له یلم
 زیاتر له جارن له زووخاو که یلم
 گه زدهی دهستی باز و شاهینم
 نهک هه مه سال و حال هه لاله خوینم
 به دهستی سه ییاد رهک نه چیر و گۆز
 یا مردور له ژیر دهستی مردووشور
 جن دهستی نانه هل لیره مه حاله
 زوهدی رشک و پووج لیره به تاله
 سه رچاوهی ناری هه یاتنه نیره
 باقیی سه رچاوه گشت تال و سوزیره
 من وام له ژیر سای هرمای عیرفانیی
 عه زیزی میسری مولکی مه عانیی
 (فه نایسی) دهستی هه لگرت له روومی
 جا چه شتی نه شهی بادهی سه بوومی

﴿ دلہی رہنچہ پڑو ﴾

دلہی رہنچہ پڑو دلہی رہنچہ پڑو
ناخوم کھی نہہن شیغای زامسی تو
مہر لہ مہیخانہی پیری مہیفرڈش
کوروی دورون ر سینت ہینتہ جوش
سا بہ لکھ لہ پلت لہ رووی وہنارہ
لایہ کت بہ دل بکا بہ لارہ
چونکہ تا لہ یلا مہیلی ہو مہ جنرون
نہہن بہ غہ مزہی خوی نہ کا مہ قترون
بہ دانہی خالی نہہیکا تہ مادار
بہ شوعلہی گزنای نہہیکا ہوادار
سہر خوشی بہ زمی بادی راز نہہسن
لہ لومہی لایم ہن نیاز نہہسن
چی نہ کا درس و دوری مہیخانہ
دیزر و کہنیشیش ہن بہ مہیخانہ
تا لہیل بہ گوشہی دیدہ کھی مہستی
نہیخانہ ساحہی عشقی نہہستی
سہدای نہہر نیدای نہہخاتہورہ یساد
لانہی جیمانہی لسن نہہدا بہ یساد
لہ دوریای عہطای فہزلہ کھی ہباریی
فترومسی رزحیی نہہکا بہ یباری

دل له مه دره سهی عشقی له یلادا
 چوڼ نه گرتی تهرار له گهڼ جه فسادا
 مه جنوون به بن هیچ نه یدا به هر دا
 له یل به غمه مزه و ناز گرتی تیبه ردا
 بزیه له دفته رخانه ی جنوونی
 بوو به سر مه شقی عیلمی مه جنوونی
 ینگسومان دوا هر لای له یلایه
 هر بزیه مه جنوون شتی له یلایه
 نه نا له سارای خدیجه گای له یلدا
 هزار کهس بارگه و بنه ی لسی هه لدا
 نه وانیش وهک من رنج به خه سار بوون
 به بن مه یلی له یل هه توه دای یار بوون
 نه گه یسین به کام سهریان نایه وه
 له یل تنیا دلی (قهیس) ای دایه وه
 بزیه نه ستیره ی به ختی نهو شه یدا
 نینتاش له فه لکه را له گهڼ له یلدا
 نهو نه گهر مه یلی له یل نه بیا یاری
 چوڼ به هر او دوش نه بوو به یاری
 نهو دوو نه ستیره ی له عالم روون
 ره مزی وه فای عشق له یل و مه جنوون
 سا توش (فهنایسی) نازاره و ینکس
 نه که ی مه یلی له یل به رنه ده ی له دس

﴿ صوبحی صادق ﴾

نهم هنراوهیم له رلامی بهرتیز : شیخ نه‌مین (بینه‌ی ای برای
 هه‌زرتی پیردا نووسی که له پاش مارویه‌ک ده‌برینسی بئ لورتلیسی
 به شاعر و په‌خشان به هزی فیتنه و دور زمانی ناحه‌زان و روون
 بوونه‌هی بوختانه‌کانیان ، که قه‌له‌می به پینچه‌وانه‌ی جاران بوو .

دو‌پورد - سالی ۱۹۷۳

سلاو سه‌د سلاو زور به‌تین به‌تاو
 وه‌ک کوروه‌ی سینه و دل‌هی هه‌ت‌چزارو
 پینش‌ک‌ش به حوزوو گه‌وره‌ی نه‌مینم
 نه‌مین‌ی چرای حو‌جره‌که‌ی دینم
 ده‌می بوو سه‌رکز مات و غه‌م‌گین بووم
 چارم وه‌ک ساوه دل‌پر له شین بووم
 لیاسم ماتم خوزراکم خه‌م بوو
 خه‌می مه‌یلی له‌یل له‌ ده‌ورم جه‌م بوو
 ستاره‌ی نه‌حسی به‌خت و ئیقبالم
 هه‌له‌هات نه‌ما بزم نه‌ مال نه‌ حاله
 تسوزی هومینم مابوو به‌لاوه
 نه‌ویش نه‌و دل‌بهر دای به‌ده‌م بیاوه
 ئیت‌من چاره‌م له هه‌رلا بریا
 جامه‌ی خوشبه‌ختیم له‌به‌ردا دریا
 به‌لام له‌ر ساته‌ی به‌م نامه و خامه
 تز ییادت فه‌رموو نا له‌م غولامه

بسای سه‌بای لوتسفت شنهی دا وه رووم
 که‌من له گیتی ده‌ریای غم ده‌چرووم
 خاصه که نه‌مرد صوبعی صادق بسود
 دل بز موژده‌یه‌ک یه‌کجار شایق بسود
 له ناکسار دیتم شازاده‌ی نه‌مین
 (بی‌وی) له وه‌ی سن‌نه‌بن دل غه‌مین
 دیوانی نامیی که‌دای به‌ده‌ستم
 تا هم له خوشیی نه‌ر کاته مه‌ستم
 له نه‌لفی نه‌ووه‌ل تا به‌تزی ته‌مه‌ت
 سه‌یرم کرد ریسه‌ی گولزاری جه‌ننه‌ت
 بوو به‌هزی ته‌سکین هه‌نامه‌ی سه‌ردم
 بسو‌ناب‌پژنی دله‌ی سپر ده‌ردم
 هه‌نراوه‌ی رشته‌ی خه‌زانه‌ی نه‌فکار
 نازک خه‌یالیت رای نه‌کرد ئی‌شعار
 ماموسای مه‌کته‌ب (دار‌السوداد) ی
 په‌روه‌ده‌ی کانگی‌ی روشد و ره‌شادی
 جه‌وه‌ری پاکیی و شتی‌وه‌ی نه‌جابه‌ت
 نه‌تکا له‌نامه و له‌نووکیی خاصه‌ت
 هه‌رکس فامی سن‌لای بی‌گومانه
 نه‌م شینوه‌ جوانه له‌نیره‌ جوانه
 من هه‌رچی بی‌لیم بی‌جگه‌ فیدایی
 زیاده له‌خاصه و نامه‌ی (فه‌نایی)

نم پارچه هژنراوه یهم بز ره فیسی دیرین و خۇشه ریستم :
جهنابی مهلا سدید به هانه ددینی نارهنانی نویسی که دانیشتوری
شاری سنه به .

سلیمانی - سالی ۱۹۸۲

به های پسر به هام به های دهرورم
فهرح به خش وه خهم دلئی زه سووم
مایه ی شهوقی دل زهوقی رهوانم
به بن قهید و شهوت نارامی گیانم
نه نیسی دلئی ماته مزده ی خهم
دورکه وتوی نه شی باده ی به زمی جهم
راحه تی رزح و حالی مه جنونیم
به نه غمه ی نه رات که یلی دهرورنیم
ها من چون نامهم رهنگ و روم زرده
له دوریت وینه ی هه لاله ی هه رده
شه و به ناله ی دل سر نه تینه و
هه خزم نه زانم چون نه تینه و
لایسی دوریسی یار به های نازاران
لایسن وینلگه ردیم له کوچه ی شاران
ته نیا خول نه خرم نه دوس نه دوس ناس
نه هوش ما نه فام نه خه زنه ی هه واس

غەریب کام غەریب ا غەریبی دوریسی
 سەرام مەینەتبار گۆشە ی سەبووری
 نە دیداری یار نە رینگە ی وەتەن
 نە یارای سەیری گولزار و گولشەن
 هەردەم هەوادەسی عیفریت و دیسوی
 مەجال مەحالە بۆ دەشت و کێسوی
 کانی و شەتاران باخەن رووباری
 یا خەمرەوینەن یا دەنگی یاری
 شەنبای بەرزەن لوتکە ی کۆساران
 نەوای بۆ بولان کاتی بەهاران
 روو لە هەولا کەم بینم کەس
 بۆ یەن بەختی خۆم بەدەم نەفەس
 کەس کە هیچ ناکەس موری دەماغە لێم
 نە من نەو نە ئەو نە زانی من کێم
 ناخ کە نە بجاریش نە گەیییم بە دل
 بەر لەوی بێبەن بۆ کۆی سەرای گل
 هەرچەند لە بەختی (فەناپی) دورە
 بەلام لە دوا ی غەم نۆیە سەرورە

❦ ❦ ❦

﴿ داخی دەررون ﴾

له وهلامی مهلا سەید نهحمەدی ییامی خانەقای دوروردە نووسیم

سلیمانی - ۵ / ۶ / ۱۹۸۷

سلارینکی بەتین ر پسر سهراوت
 به قەد داخی دەررونی پسر سهراوت
 به قەد زووخاری زامی تیغی غوربەت
 له قورلایی دلەئی غەرقی مسەبەت
 به تەز تەقدیمە کاکێ دور ولام
 به لەش لێرەم به دل دايم لەلام
 کەمالی ئولفەتی چەند سائە بن تەز
 به بن تەز من ژیايم تالە بن تەز
 کە کێوی قافی دوربیت سوو به پەرژین
 تیر شێوا له من هەم حال و هەم ژین
 له دوربیت وا منی ناوارە بن جین
 نه شام پەن نە دەن تەمیز نه لادی
 بەلێ باری خوردا خۆشە و رهرايه
 بەلام من باری خۆم بۆ خۆم بەلایه
 نه نەرز قورتم لەدا وهك گەنجی قاروون
 نه نه توانم بپۆم بۆ چەرخێ گەردوون
 به هەرلا روو نه کەم رێگەم بپارە
 مەجالی پسر و تەدبیرم تەماوه

نوره نده غهرقی گنژاوهی زه مام
 نه لئی بایی بهلا و مامه ی خه مام
 له گهل شم حاله شا زولسمی زه مانه
 نه دا لیم یهک له دور یهک تازیانه
 هوجوومی دوژمنی سه سه خته نه میره
 به گهرمه ی تزیه وه شالاره رفیوز
 له هیچ لا ناگری عالم قهراری
 له نه رز و ناسمان وهک یهک نه باری
 له سه ردا بزم و گولله ی تزیه نه پژی
 سه ر و سامان و میشکی خه لکه نه پژی
 سیلاهی سوک و سه نگین بز به ره ی جهنگ
 ولاتی شاره زوروم لسن نه کنه تهنگ
 له لایسن شین و زاری و ناله ناله
 له لایسن تر نیباده ی گیان و ماله
 له هه رلا تینه فکرم حالی میللهت
 په ژاره ی مه رگه تالاری مه زیللهت
 هه مو سه رگه رمی کوچ و جوولنه جوولن
 وه یا مه شفوقولی زاخه و چالی قورلن
 خصوصه ن من که هه رژی له شاریک
 نه چیرم زام و ژاری کویره ماریک
 که به لکه بز نه جاتی مه رگی ناوهخت
 له دس چه سینهرانی پهستی پاتهخت

په ناگهان به دوس بښم به ناچار
 له فتنه‌ي دلته زیني قهومی تاتار
 به مه‌کر و جيله بز خاکی وه‌نمان
 به ناراتن له‌گه‌ل مه‌رگ و گه‌نمان
 به‌لن وا قافلې کزې شه‌هیدان
 به ده‌ستی غه‌در و ناپاکی په‌لیدان
 به‌رڼوه بز غه‌ریځخانه‌ي مه‌زاران
 نه‌ینم تهرمی نهرمی نازداران
 که غه‌رقی خویني زهره و نال و سوورن
 هه‌موو پارڼزه‌ری خاک و سکوورن
 برا باسی په‌رڼشایی هه‌زاران
 کزه‌ی جه‌رگ و دهرورنی داخداران
 هه‌نانه و ناهی گهرمی کور کوروان
 شلوقی حاله‌تی مینشک پڅوان
 به نامه و خامه هه‌رگیز ناکرې باس
 قه‌له‌م زیاتر له پیای ژیر نه‌بن کاس
 مه‌گر ده‌ستیکي غه‌یبی بیته کایه
 به لوتفی خورا نه‌هینلن نهم به‌لایه
 نه‌گه‌رنا تازه ژینم تاله لیره
 که دژ لیره به خویني نیمه تیره
 نه‌بن حالی (فه‌نایسی) لیره چی بن!
 هه‌تا دوژمن له ساوا نوبه‌چی بن

﴿ بازارِ عشق ﴾

وا پر سو له غم کاسه ی سه بره کم
 له ساره تیکچوو مه یلی له یله کم
 شنه ی نه شنه به خش به هاری ته مه ن
 نه یدا له ده ماخ عه تر و بسوی چه مه ن
 له ناکار کزه و سوزی بای خه زان
 دای له گه لای گول هه سووی هه سوهران
 بازارِ کالای نه مه ل سوو که مه اد
 لاخزم کن وه من رهنجی سوو به باد
 مه جنوون که مه سستی عشقی له یلا سوو
 له ری می مه جازا و تلی سه حرا سوو
 یا کز که ن که خوی فیدای شیرین کرد
 له پای بیسترون به ناکامی مرد
 ته نسیمی وایه عشقی مه جازی
 وا نه بین نابسی عشقی مه جازی
 وا نه بین روتبه ی شه هادوت نابسی
 عشقی دورونسی نه بین هر و ابسی
 ما نه بین دوری طهریقه ت چوون بس ؟
 دائره ی بالای حقیقه ت چوون بس ؟
 که تا (فَوْقُ الْعَرْشِ) نیسه هه نگاره
 مه جاز چس نه کا له و ناوه ناوه

بن مهدهد کاری پیسری دل ناگسا
 کس به ههولی خوی بهو شوتنه ناگسا
 تز به ئیخلاص و ئهه به وهفاره
 زولماتسی دهروون بختسه لاره
 چاکی مهردانهی لسن کا بهلادا
 خهوش و خالی دل گشت بهدهم با دا
 به بوتمهی سلوک تاقیت کاتهوه
 بادهی حهقیقی ساقیت داتهوه
 بتبا پس بهپن بس سهیری نفاق
 سهیری نهفانیت طی کا بن مهراق
 بهروه قیلهی دل بتکینشن به ناز
 وینهی موغنائیس بز مهزلگی راز
 نهوسا نهزانی مانای طهرقهت
 فهرقی مهجازی له گهل حهقیقهت
 نهچینژی چهشهی نهشهی (لأزنب) یسی
 له خهلوته بهرای مهیخانهی غهیبسی
 به دهمهتهقهی دهرسی قیل و قال
 چون حالت نهبن مانای جهزی حال !
 مهجاز لهم شوتنه مهجالسی تنگه
 باسی مهجازی لیرهدها نهنگه
 لیره بهزاری عهشقی مهولایه
 نهک باسی لهیلا یسا زوله یسغایه

نه مه‌جاز نه قال نه خدیان نه هوش
 بسن فریاد ره‌سیمی پیسری مه‌یغروش
 ده‌فی ده‌نگ نادا له‌م چینگه کاکه
 توش وهک (فه‌نایی) بیت‌ده‌نگ به چاکه

﴿ شینی دل و بولبول ﴾

من له‌گه‌ن بولبول شین نه‌که‌ین به گول
 من بز قیلله‌ی دل نه‌و بز په‌ری گول
 نه‌و بز خونچه بور هه‌له‌ودای چه‌من
 من بز مه‌یلی له‌یل شینی نیر دوه‌ن
 نه‌و به ئارازه‌ی کاتی نه‌وروزی
 من به ناله‌ی شه‌و کاتی دله‌وزی
 نه‌و به ره‌نگ و روی گولاتی به‌هار
 من به شیوه‌ی ناز دله‌رفینی یار
 نه‌و به هزار ته‌رز به نه‌غمه و تاواز
 من به هزار غم بز غه‌مزی به‌ناز
 نه‌و به له‌هجه‌که‌ی سوزی سه‌ه‌رگاه
 من نیره‌ شهران به سه‌د ناله و شاه
 نه‌و به په‌ژاره‌ی ره‌نگی په‌ری گول
 من به داخ و دروی ناکامیه‌که‌ی دل
 نه‌و به ورده باز بز چلی گولان
 من شه‌ون‌خوونیی بز قیلله‌ی دلان

نهو به هه لفرین له م باغ بو نهو باغ
 من وهك په روانه ی دهوری چل چراغ
 نهو به فپه ی بال چه من به چه من
 من ویلی بالای له یله که ی خوتنه
 نهو به خاری خه م په رژینی گولان
 من تیری لومه ی فلانته و فلان
 نهو به بای خه زان گول به غارته بهر
 من به ماهر ای رهنجی بن سه مهر
 نهو به نه مانی گول کاتی خه زان
 من به ناسوری زامی که س نه زان
 نهو شین نه گنیرې به زمانه که ی حال
 نه لئ گول وری نه یما خه ت و خال
 وا منیش نه گریم له ژنر سای مه بنه ت
 بز ماره ی عومری له ددس چوری غوربته
 له شوین له یله که ی بن ماوا و مه سکه ن
 دوور که وتوری شادی گولسزای وه تن
 وهك من لهر دوورم دهروونم داخه
 نه ریش بپه رنگی بیکه سیی باخه
 رشته ی خه می من دور لایه هه شه
 لایین خه می خوم لایین خه می نه
 ده ی چوژن به دوو دهس نه دهم به سه رما
 ره نجی چه ند ساله م گشت بن سه مهر ما

تا کھی من خاکھی سارای سه بووری
 بکهم به سهردا بکنیشم دوریسی
 ناخر تا به کھی رهنجم بین بهر بین
 ره قیما حه والتهی سه رای مه حشر بین
 وا من تینر نه مکرد سهیرانی بالآت
 وا رادهی مه رگه دور بین له بالآت
 وا زرهی زهنگی کزچی دوا ییم
 دهنگ نه دانه ره له گویما دایم
 توخوا نازیز گیان سه بووری دوریم
 هاتا و هومیندی کاتی مه هجووریم
 با بهس بین دوری سزای بین مه یلی
 زامی تازه و کزقن نیشی دل که یلی
 با بهس بین دهردی بین دهرمانه کم
 با بهس بین کزگی خم خهرمانه کم
 با بهس بنالم نه گم به نواوات
 خز من وا وادهی سه رای مه رگم هات
 نهی بز کهی وهفای دل و دلداریی
 چوون سه بوو وابسن په یسانی یاری
 خز نه رهی شهرتی واده و وهفا سرو
 من کردم نهی بز جه زام جه فا سوو
 وا دیدهم په کجار له بالآت دور کهوت
 ها که وتیان ها ! هات (مَلِكُ السَّوْتِ)

خز من لدم دنيا نه گه یسیم به کام
دهی تز کهی مه یلسن نه فسه رموی وهلام
من بز مه یلی تز مه یلی گشت که سم
له دلدا ده رکرد له جنی گشت که سم
توش له گه ل گشت کهس به روری نازوه
خزت کرد به مه هرهم به سهد رازوه
نه کورد نه عه رهب نه تورک نه عه جهم
نه ما دهر نه چس له ژتیر هه وری خهم
نه ی بز به ختی من خریه ی خهوی بوو
کاتی وه سلی تز نه و هه ر شهوی بوو
نه بولبول له گول کامی به دبی هات
نه من له دلبر گه یسیم به ناروات
خز گهر به رهنج با وه سلی دلداران
نیمهش کیشامان زیاتر له یاران
سا بولبول با کهم ویل و چولگهرد بین
گیلدهی درک و دهستی نامهرد بین
تز له چه هچه هه و من له ناله ی زار
وا چاکه بهس کهین با نه پهنجن یار
چون سارای عه شقی گول و دلداران
طهی نابن بن خهم بن گه سته ی ماران
سا بهش رژی بن تز به عه تری گول
شاد بن (فه نایی) اش به قیله کهی دل

﴿ گهرمه شین ﴾

نهم هونراوه یه ششم ههر لهو کاتهدا نروسی که هه زرهتی
پیر (قُدْس سِرّه) ته شریفی نه برد بز سه فوری هه ج .

سلیمانی - ۲۵ / ۵ / ۱۹۸۶

لهو کاته بز گهل من گرینم بوو
داخی کزچی لهیل گهرمه شینم بوو
غهرقی خه یالی ره نسجی غهریبیی
دل له دوروی لهیل نه یبوو شه کیبی
سه ری خه مباریم نایه سه نه ژنوم
ته توت دیوانه ی دوره دشت و کوم
سا چه رخی چه پگهره دیسان هاته خول
هه واس په کی کهوت خامه خهسته و کول
شه رخی ماچه رای چه رخی زه مانه
نادرئ به کس داخی گرانه
حالیم بوو دهوری رنژان و شهوی
یه کن بهرز نه کا یه کن تر نه ویی
لایین جهم جاهان له ته ختی شاهیی
نه خاته گینژی حالی ته باهیی
لایین تیک نه دا نازی نازاران
وهک به بای خه زان رهنگی به هاران

لایسن پهژاره‌ی گهل دای له ده‌ماخ
 لایسن خه‌می له‌یل داخه‌که‌م سه‌د داخ
 لایسن په‌شیتویی نه‌زمه‌که‌ی ولات
 لایسن ماتمه‌می رئی هات و نه‌هات
 لایسن تهق و تزق له کووچه‌ی شاران
 لایسن شیوه‌نی دوریسی له یاران
 لایسن زام له سه‌ر زامی دوریسی له‌یل
 لایسن تر بۆسۆی ده‌روونه‌که‌ی که‌یل
 لایسن شه‌راره‌ی شه‌ر و شه‌ر و جه‌نگ
 لایسن تر ناله و بۆسۆی دل‌هی ته‌نگ
 لایسن تر گرمه‌ی توپ و ته‌یاره
 لایسن جیماریم له‌و تاکه‌ یاره
 لایسن خه‌می خۆم بۆ مه‌ینه‌تباریم
 به‌ده‌س ناسۆی ده‌رده‌که‌ی کاریم
 لایسن دواکه‌وتووی قافله‌ی یاران
 به‌ره‌ر مه‌نزنگای قیله‌ی نازاران
 لایسن شه‌رمه‌نده‌ی کۆری مه‌یخانه
 لایسن گم‌زده‌ی داری بستخانه
 لایسن بیکه‌سیم بئ دۆس بئ ره‌فیع
 بلنسه‌ی ناهم بوو به‌ مه‌نجه‌نیق
 ها که گشت گیانم سورتابور به‌ تووز
 نیسوه و خوداتان یاران‌ی دل‌سۆز

نیره و قافله‌ی درعاتان سز کدی
 ها په یکی نه جهل دای له ته پتی هی
 وا خفه تباری کاتی ته نیاییم
 ناگری بهردا خه رمانی شاییم
 فینه و فدرته نه‌ی ده‌ور به‌ر لایین
 رهنجی سالاتی بن سه‌مه‌ر لایین
 هاتیف دای به گویم خه‌وتووی بن خه‌به‌ر
 وا له کوشکی ناز له‌یل نه‌چسته‌ده‌ر
 تو شه‌ی غه‌رییی نه‌پن‌چسته‌وه
 مه‌ر خوا بزاسن نه‌ر کدی دیته‌وه
 هه‌ر زوو نه‌مزانی هه‌ر نه‌بن وا بن
 نابن دل به له‌یل پر به مه‌یل شا بن
 سه‌رم هه‌لجیری به ناله و زاری
 په‌نام به‌رد وه‌به‌ر لوتسفه‌کدی به‌اری
 به‌لکه نه‌مجاره‌ش وه‌ک جاری جاران
 شاد بن (نه‌نایی) به بالای یاران

❦ ❦ ❦

﴿ شهوی جهژن و شادیسی ﴾

سلیتانی - جهژنی قوریانی سالی ۱۹۸۹

تسازیزم نه مشهور شهوی شایی به
وا واده جهژن و گهرن نازایی به
واده نیشاطی عیشی یاران به
به زم و ناهه نگی کامگارانه
بزو جورعه نوشی باده میله کت
بیتدارن دلای نه میله کت
زه مزه می مدستی گزوی عوش شاقه
شهرقی عه شقی تز زوقی نفاقه
سرخوش و مدهوش باده میستانه
نه شعی پیاله و شوری میخانه
وا دای نه مزاق دلای بیبار
هانه کول سینه عوش شاقی زامار
پر جوش و خریش وه هوری به هار
ره عد ناسا نه عره و ناله نالی زار
هه ریه ک به له هجن نه غمه و غه زله خوین
چاوه ریوی واده یاری دل سرفین
دلای دلتداران مه ست و مه خورون
به وه عده ی لقای بالات مه سرورون

شه و بزى زولفت وهك مىكى تاتار
 با بين بسانى رهنك و بزى گوتزار
 شهونمى نارهق گزنای رهنكيت
 با شه رمه زار كا مانك و پهرويت
 با بتكن له سر سه دڻ بدا نار
 بز ناسورى عشق بى به زاخار
 با رهنكين تر بى دهوى خه يسه گات
 با به تين تر بين شوعلهى شهوچرات
 بز رهقس و سزى په روانه كانت
 په ر و پز سورتار ده مه و به يانت
 شه هيدى ماواى عشقى جه مالت
 دم تهر له شه هدى دوو لىوى نالت
 دهى سا كهى ساخر ناواته خواز بم
 به هيروى وهسل و راز و نياز بم
 دهبا (فه نايى) اش جارى له جاران
 نۆخه نۆخه بى بهر له مه زاران

﴿ بهر مه و گلکوی گوی ﴾

هامر ازان بلین به لیله کھی زودم
 هدی هاوار هدی داد وا من له دس چووم
 بهره و مه نزلگای گلکوی گوی نه پدم
 چارده پئی هه وای شنه لوتسی تووم
 دهر دیکه دهر دی دوا کویچی خه تهر
 به بن ده سمایه و زه خیره ی سه فهر
 بهم حاله ش نه فسی سه رکیش و سه غروور
 ناچی به لایا باسی نه فخی سوور
 په رده نه کیشی به سه نه م باسه
 دایم لهو باسه وه کهر و کامه
 تا به کھی نسا زین دار و که مه نهدت
 کوت و زنجیر و ده ست و پین به نهدت
 مه هار کھی نه سپی هه وای نه فسانیی
 نه جات بن له دس کهیدی شه یتایی
 به لکه ووژی بن له دهری سای ره حمت
 به هوی نیم نیگای تزوه بن زه حمت
 وهک تاوی باران ییا به نس نمه
 تا نه بووم به په ند ریشه ی جو مجومه
 بیسته خوار به سه شوره کاتی لهش
 ته تیر کاته نیتو دلهی پر له غهش

لاپهړئ نوخته‌ی به‌شې شه‌یتایی
 نه‌شونما کما نوخته‌ی نیایی
 یسې برانسه‌وه لسه دهرسای باری
 یسې درېغ سا یسې له‌سه‌ردا جاری
 به هژی په‌یواندیی دهررونی و رووچی
 سا بگا به دل نوبه‌ی قروحی
 په‌خشان یسې به‌سر کوی له‌طانیفدا
 سا به‌س دوا که‌ون له وه‌طانیفدا
 (سُلْطَانُ الْأَعْضَاءِ) که را ته‌یر یسې
 نه‌بېن سوپاشی به‌م شینوه گمېر یسې
 چه‌یفه په‌روهرده‌ی ژنسر زوری بازووت
 ریزه‌خوره‌که‌ی تازه و کوزن و زووت
 به دوس دوژمنی دز و خومالی
 نارا به‌م ره‌نگه بشیتوی حالی
 نه یار نه دلدار نه خه‌مخزری خه‌م
 نه تیماری زام به زور یا به‌م که‌م
 ته تز به‌ی له من ناوبه‌ناو ناوی
 نه تیشی دهررون بیره‌وی تاوی
 دواکه‌وتوری خیلی مه‌زلگای مه‌به‌ست
 یسې مه‌زه و به‌زمی باده‌که‌ی نه‌له‌ست
 من فه‌زای سینه‌م خالیی کرد له غه‌یر
 به‌لکه تز به ناز جاری بیکه‌ی سه‌یر

مور سپی وک به فر رور ووش بسو وک تیر
 چاکان له پیسی من نه کهن نه فیر
 سه یقه لگای بزتهی لوتفه کت بز که ی
 بز نیستا نه بین نهی هیمهت بز که ی
 خز تز خزت دارت بز من نایه وه
 گشت که یف و شادی پینشووم دایه وه
 گهر بز خففت بسو نه و دان و داوه
 خز من هیی زوشم ههر وا به لاوه
 سا دل بهرد نه بین و لاشه کز که مهر
 چوون له ژنر باری ناوا دپسته دهر
 وهنگه و ابزانی من نه وهی (زال) ام
 خاوهن شمخیر و گوروز و مه تالم
 قه لا شکیننی سوریای خه مانم
 پزشتهی که ره سه و تیر و که وانم
 نه به دیدهی تز نه وهند زه لیلیم
 وک مینش به تالی عه نکه بووت دیلم
 ههرچهند هورل نه دهم له دست تم داوه
 رزگار بم زیاتر نه چه وه داوه
 ره شه بای مه ینهت وای پینچام پینوه
 بپرتم برآ به دس نه و دیوه
 دینوی نه فیثم سه رباری خه مان
 دهی به چی نه چیی مانم یا نه مان

خۆ تۆ لهوساره جيلسوت دا به خۆت
 نه تـزانی عالی گیزده کـهی خۆت
 نه گـهر نه تـزانی ناگـهی به دادم
 ناگـهم به لوتکـهی مهـیل و مورادم
 خۆ من تهـپ و دووی خـه مانم نه وهـند
 له دلـما جهـم سوو وهـك كۆی دهـمارهـند
 قـهت ساتن شادیم نه بوو بهـلاره
 نه بـۆ تهـم دنیا نه بـۆ نهـولاره
 تـۆش هاتی خـه من تـازه ت نایه سهـر
 تا چه میی و شکا بهـند بهـندی که مهـر
 خۆ تۆ خۆت فهـرمووت تۆ له هـهـر کۆی هـهی
 شهـرت بـن لهـوئ بـم و تم دهـی تۆ خـهی
 وا وادهـی وهـفای نـازیز بهـو واده
 گـه بـیشت لهـمهـولا شادیی موراده
 کاتی دلخۆشیی وهـلی دلداره
 جهـژنه بهـهاره و فهـلی گولزاره
 سهـر وهـی نهـسیمی سهـفای وهـفایه
 وادهـی طلـسورعی صوبـحی لـقایه
 خـهـرمانی خـهـمان تهـدم بهـباره
 نهـ لیم وهـك یاران دلـم جهـساره
 وهـیشو مهـی خـهـفت گۆز بهـ گۆز نهـ کهـم
 بهـ شادیی وهـلت کۆچی گۆز نهـ کهـم

ٻن ڄم بن خفت لهو خلوتهگايه
 سر نه نيمه ره و به سمه ترم لايه
 که چي رهك سرور دارغهي شان
 هر چاره چاره صريح و نيتواران
 نه مدي راده کهي نه رموت بيسته جن
 بز نيتا نه بن تازيز بز کهي بن
 تز خوت نه تواني به گوشه ي چاوي
 ساريز کهي زامم زوري پن ناوي
 يا با به مهيلت دنيا بم چاک
 يا به ناکامي سر نيمه سر خاک
 کهم چاره رواني نه ميرد و نه ردا بم
 له ژير باري ڄم و نيمه هر ردا بم
 رادياره به ختي خه و تووي چه ند ساله م
 هه تناسن له خه و بويه به م حاله م
 دهسا (فنايي) با بهس بن هاوار
 که ناهوناليه تز نه گا به يار

بهشی شه ورامی

﴿ عهرزوحان ﴾

له سالی (۱۹۸۲ ز) ادا دوستی خوشه‌ریستم جه‌نابی حاجی قادری نایب ضابط له لایهن حکومتی به‌عسوه له سلیمانی گه‌رابور ، بهر هزیه‌وه نهم یارچه شیعرم نووسی بز خدمت جه‌نابی شیخ مه‌ولانای برای هه‌زرتی پیچ (قُتُن بَره) که درعی نه‌جانی بز بفرموی ، چونکه لهو کاته‌دا هه‌زرتی پیچ لهم ولاته نه‌بوو ، جا چند شیعریکم به کوردیی نووسی و زوقم که‌وته سهر هه‌ورامیی و به زمانی هه‌ورامیی غه‌زه‌له‌کم تهر او کرد .

سلیمانی - سالی ۱۹۸۲

ئهی نامه نامهرد نه‌دهب بتوتنه
 ئهی قه‌لهم له شهرم سهرت بشکینه
 عه‌رزوحالینکه سۆ لای مه‌ولاکم
 مه‌ولا کام مه‌ولا ! مه‌ولای مه‌ولاکم
 هۆشت بئ نه‌که‌ی بیکه‌ی به‌قاله
 من که زمانم له‌لای نه‌ولاله
 بزیه تۆ نه‌کم به‌وه‌کیل نامه
 خۆم شیوه‌ی نه‌دهب نازانم کامه
 عه‌رزوحاله‌کم نه‌زانی چی‌یه ؟
 وه‌زع و حاله‌که‌ی دیلیی حاجی‌یه
 تۆ به‌زه‌لیلی عه‌رزی مه‌ولاکه
 وچه کۆن حاجی به‌ره‌ی مه‌ولاکه ؟

خۆ ئادیچ چىرن تۆ ئانەوئى بى
 پەي ئا ياناسا ھەرمان بەرى بى
 ھەيفەن پى جۆرە مەتۆرە خەمگىن
 بەشكە فەرمارى پىا برالەو ئەمىن
 خەمىتسۆش وارۆ جە ھەر دەرى بۆ
 بەش ئىنە خىوان چارەسەرى بۆ
 ئەگەر دەسىلەن ئىنە دەسىلە
 ئەگەر فەزىلەن لاو تۆن فەزىلە
 ھەر چىئۆن ویتا بە خاستا زانا
 ئىمىداد ئىتىمىداد ھانا سەد ھانا
 پەي بازى ھىممەت جىلگەر خىواناسان
 گەرد چىئۆن لاشا بەسیتە و ئاسان
 واچە (فەنایى) پىسەو گەدایىن
 پەي ئساد و پەي ویش وارۆ دوغایىن

□ □ □

﴿ کاره‌بای دل ﴾

له کاتیکدا که چه زرهتی پسیر (فئس سیره) کاره‌بای بز
(مه‌حمودنارا) رانه‌گیشا و ناوه‌دانی نه‌کرده‌وه ، منیش بهر هزیه‌وه
نهم پارچه هونراوه‌یهم نورسی .

مه‌حمودنارا - سالی ۱۹۶۰

چی وه‌خته من دیم کاره‌بای ناما
په‌ی (مه‌حمودنارا) ای کزه‌ش دا زاما
واتم به دلور ویم چی مه‌لوولسه‌نی
ماچی خیکی‌ای گه‌رده‌لوولسه‌نی
واتش چیش که‌روو چیش واپسور وه‌تو
خه‌مان جه‌م بیسه‌ن نه‌ دورم کزکوز
من پینه‌و کزکه‌ن ره‌نجم شی هه‌ده‌ر
شاو سوسه‌ن خالا مه‌یلته‌وش نه‌که‌ر
نه‌دان گل‌سویین وژشن پر جه‌ نور
جه‌ کاره‌بای دل شازاده‌ی مه‌نصور
په‌ی یانه‌ی تاریک دل‌ه‌ی پر جه‌ ده‌ر
چی هه‌یفت ناما لوتفیه‌وت نه‌که‌رد
جه‌ فاز و نوری هه‌رد و گه‌رمی مه‌یل
په‌ی دل‌ه‌ی هه‌زین جه‌ زورخاوان که‌یل
با نه‌ توتزک‌ه‌ش بدیز په‌ی چه‌مات
وینز سوله‌که‌ت چی یانه‌ر هه‌مات

سا بدیه نازیز نا چل و چیره
 هر یز پتیه و من نیانش پیره
 مه یز چه نیی بز ریک گنر پینه
 چرا مه یلو تر نه دز بلینه
 چه نیی بز شوله ش نه یاوز په نم
 نه سو چنر کز گای زورخاوان و نه نم
 هر بز مه کینه و عه شقی دلدارا
 که متهر بز جه هینر کاره بار شارا
 سا قوربان پهی پیش رشته و مه یله که ت
 نه کیشان پهی دل جه مه یل که یله که ت
 پهی رز چنایی دلهی تار و تنگ
 ماچی هر بهر شا واتن شه و زه ننگ
 سه ربارو نینه یچ پر جه نا زاوه
 پهی پیش مه یلیوت نه که رد پیلاوه
 تا دل پتیه و مزوم تاوژ وه هم مدا
 نه سرینا ریزر نه چاوهی چه مدا
 پهی نینهی تر بای من بام چه نیی تر
 که رمیش مه نزلگار رازی شه و رز
 بهش چا مه کینه و کارخانه و غه یبیی
 چا شوله نمار به زمی لاره یبیی
 ته نیا گل زین بکینشی و نه نم
 بنمانی شیره و وه فای ویت په نم

با وچا بدیا یانه (فہنایی)
 شۆلہ مہشانو جہ رۆشنایی
 با نہوہر شۆلہو شہوچرای بن دووت
 موتالا کہروون خەت و خالی رووت
 با جہ عیلمی عەشق نہ مہنۆم سەرسام
 وہ هیچ بہرنہ شۆ دەرس و موتالام
 نازیز گیان چینگہ قیل و قال چکۆن
 پەہ یارای وہ تۆ شەرتش مەیلو تۆن
 با من ہەر و اچوو دلہم دان پەنەت
 بن سوودەن نەر تۆ گران بۆ ونەت
 با من ہەر و اچوو رۆسزەخۆرنا
 دل پەر جہ نیخلاس شەرق و شۆرنا
 نەر تۆ نہ و اچسی یە زەحمەت کینشەن
 قہرولم کہردەن من چارم چیشەن
 دەہ با (فہنایی) اش پینہو ہەوالان
 رەنجو غەریبیش نہلا وہ تالان

❁ ❁ ❁

﴿ دلہی کۆسکەوتەم ﴾

لە کاتێکدا کە بە هۆی نەخۆشییی دلەو، بێز ساوی (۱۸)
شەو لە نەخۆشخانەى (جەراح پاشا) لە شاری نەستەمبۆرۆ .
کەوتبۆم ، کە نەشتەرگەریی (قەستەرە) و موعالەجاتی تریان
بێز کردم ، شەویکیان لە بێ تاقەتیی خۆم ئەم هەلبەستە
هات بە خەیاڵما و نووسیم .

نەستەمبۆرۆ - سالی ۱۹۹۵

دلە هۆزکێشە هەناسانی سەرد
جە کووروی سینەى پەر جە داخ و دەرد
دلەى کۆسکەوتەم پەى چیش پاسەت کەرد
وێت کەرد وە مەجنون وێلى هەرداو هەرد
نە پای بیستون پەى شیرین خالان
سەرمايەر وەشیت گەرد دان وە تالان
دلە واتم پیت تۆ فەرهادەنى
نە یارای وە کام رەنج بەر یادەنى
دلە واتم پیت تۆ چون سیامەند
پەى ساتن دیدار چى ویت کەرد وە پەند
مەر تۆش تەمادار وەسلو یارەنى ؟
پاسە وێلگەردى کووچە و شارەنى
دلە واتم پیت عەشقی نازداران
بەرز وە تالان عەیشی دلداران

دلنه راتم پستیت مسر مه جنورنه نی ؟
 پهی مه یله کهی له ییل تز مه فتورنه نی
 دلنه سا پهی چیش زه لیل که رته نی
 ماچی نی نامادهی لسوای مه رته نی
 دلنه تز پهی چیش پاسهت مسر ناما
 جه باخچهی وهشی رستهت مسر ناما
 ناخر تز جه کز و نهسته مبولل جه کز
 نه گهر له ییل نه بان نیشته ر (خادم کز)^(۱)
 بن هم مدهم بیگهس غه ریب که وته ویت
 جه بیگهسی ویت دل نه سره وته ویت
 دهی وچه پهنم نیسا له ییل جه کزن
 لا کهرز وهلات غه میروت ووزن
 دلنه راتم پستیت جه فار نازاران
 خه یلسن فینشته رهن جه گه تهی ماران
 نه گهر تز هه وای له ییل نیسا سهرت
 مشز هز کهری چل چه مهی سهرت
 مشز تز شزری گشت نازات وه هرون
 جه سهر چه مهی دل جه ناخی دهورن
 دلنه تز بدیه سهیره ن ته ماشان !
 کهی دوار دهرت نه (جه وراج پاشا) ن

^(۱) خادم کز : ناری گوندیکه که نزدیکه (۴۵) کیلوسه تر له شاری

نهسته مبولله ره دورره . (هزهر)

هەر یۆ جه لایین ویش طمبیب زانز
 جه هیچ نه زانیش پاسه منمانز
 یۆ وه شریقه ره وه شه ریه تی تال
 یۆ وه (قهسته ره ای^{۱۱}) بین خه بهر جه حال
 پینه وه قه صابا وه تیغ ره نشتهر
 نه زان بئ عه ده ب یۆ جه یۆ فینه تر
 ناخر چینش راچوو دله ی دیل که و ته م
 شه وان تسا وه رز ساتن نه سره و ته م
 دله مه ره دل بهر چینش خه یاله ن
 تۆ پاسه چینگه حالت به ده حاله ن
 ناخۆم هه ناسه ره مه یعاش جه کۆن ؟
 مه ره ویش مه زانز ده راو تۆ جه کۆن
 دله تۆ ژه نگی قه سه وت دان وه نه ت
 بارو عیصیانان پاسه ش که رد په نه ت
 جه سه ره تا وه پا سیا کۆته نی
 نه جیای کۆته وه کۆی عیصیان سۆته نی
 ده ی ناخر چه نیی چی خه سه ته خانا
 ده راو نیی ده ردا په نه ت مه نمانا
 دله واتم پینه ت زامه ت نا دیار
 بین سوودهن په ی تۆ خه سه ته خانه ی شار

^{۱۱} قهسته ره : جزیره نه شته ره گه یه که بز دلی مرۆشی نه خوش نه بجام

ته دریت . (ناساده کار)

﴿ میرزای شیرینم ﴾

نهم هژنراو بیهم له وهلامی نامه و غه زه لئکی برای خوشه ویست :
مهلا محمد امین (میرزای ههروامی) دا نوسی که خاوهنی دیرانی
(سه روزی کۆسالان) .

ههولیر - سالی ۲۰۰۱

سار سهد سار دوسی دیرینم
فه روح به خشی دل میرزای شیرینم
(عَلَيْكَ الْوَالِدُ) قه تار وه قه تار
چه نیی تاهه ی دل وه دیداری یار
سارا به سارا کز به کز نه سیم
با وه ره وه لات نه بوش ته رس و بیم
نهراچی میرزا جه لاه دلداران
ویرشی یه ن یادش جه رۆزگارن
رای سه بات ناما چه نیی نازاران
موژده وه وه شی تۆش یارنا وه یاران
وهش ناما سه با سه ر دیده وه چه مام
داش وه ههردا وه ههرد کۆمه لگای خه مام
تۆش هه ره شیت بز پیتسه وه کامگارن
وه یسادت گنزه غه ریباو شارن
هه چه نه من نازام چون گه ته ره مارن
زامه هوزام که وته ن هانا هه ی یاران

غبروت پهي چينشي دهی دوعا پهي کهي
 نامهر هيجرانان تا کهي مهبز تهي
 دلهي کوسکهوتهم نه که يهن نه جهم
 چي غممو دنياي نه توش يهن جهم
 مهر من کوسالان يا تهختو سانيم
 ياخو کزي نارغز راو کوردستانيم
 نسي بارو خه ما چه نيسي بهر بهرود
 سا مهر دماي له يل منيچ کزچ کهرود
 پهي مه نزل مهرای گلکزي مه زاران
 بهرود چه نيسي وزم مه يلو نازاران
 مه زانوو فه لکه چينشش ناواتهن
 حاله تو مهرگين ياخو خه لاتهن
 (فهنایي) شاديش نه مهنهن لاوه
 ها ديات نينديش بارگه ش پينجاوه

﴿ رۆلهي وهش که لام ﴾

له روهامي نامه و پارچه شيعريکي کاکه مهلا صاحبيدا نورسيم
 هه رليز - سالي ۲۰۰۳

نه تزي نامه دا مه کيانوو که لام
 پهي صاحب کياني رۆلهي وهش که لام
 پهي يادگاري غهريبي شارا
 ياره ب هه وهش بسي پهي وهفادارا

نامه گهت یاران پهی ده نعی غه مام
 تو نهونی غه م گلینه و چه مام
 خه یلک ته نیرش دا وه زامی دل
 دل پینه و قازان قولش دا نه قول
 چون دریای محیط مهرش دان وه هم
 یساش که تیره وه شی دهوری شه م
 کام شه م ! که شولهش دان وه نیادا
 نوورش په خشان که رد جه کت و سه حرادا
 هر که س به شو ویش به هرهش گیت رنهش
 نه سیمه و سه پای له یل یسارا پنهش
 مهر یق پینه و من دور که و تهی ولات
 ماچی خه رمانه و خه مشا دان خه لات
 کام خه رمان ! کت کت چون ته ختی سانی
 هم چون کت سالان لاو هه ورامانی
 پینه و ژااته و قوللهی پیر روسته م
 خه م جه بانی خه م پالش دان وه هم
 ماچی به تور قوشم زاخاراش دریان
 هومیند و وه شیم جه هه رلا بریران
 هر که س که سینهش پهی وه شی دهروون
 هن بهس من نه بقر دهروون پیر جه هورون
 کتچی له یل نازیز کاریش که مرد پنه م
 تالاری مهر گش نیشان دا رنه م

وه شلهم پا که ما کز چو لوشا که ورد
 بهر جه کز چی لهیل مالناواشا که ورد
 بهر شا نان وه بان سهنگی مهزارا
 نه دینه شا وه چه م کز چو نازارا
 من دمای دتبر شهر تیوم که ردهن
 نه وینو شادیی تا وه رزی مه ردهن
 من که چل چرای دل گوم بی وه ته م
 زمین تا سه ما بی وه ته م و خم
 نه جیام پهی له یلم یاران چون مه جنوون
 مدان وه هردا گرد مه بان مه فتوون
 دهس که را ملو ویتتری به شین
 تا وه نه سرینان زمین که را شین
 نه زانام هر یز پهی ویش مه وانز
 هر دهم کز چی لهیل په نه م منمانز
 جه بن وه فایسی یاران (قه نایی)
 مه نالز پهی ویش تا کز چ دمایسی

• • •

﴿ جوارينه كان ﴾

نہم شیعرهشم ہدر بز سہر یہ کینک لہ وینہ کانی خۆم نووسیوہ

وینہ گہم شینی فراقی یار نہ کا
 دیمہنی ہدر بز یہ ناوا دیار نہ کا
 داخی شیتوایی گہل و خاکی ولات
 وەك غەمی لەیلە و لە دلما کار نہ کا

نہم شیعری خواوہوم بز سہر یہ کینک لہ وینہ کانی حەزرەتی
 پیر (قُدس سِرُّ) نووسی -

نہم وینہ کہ بن وینہ یہ نہمرۆ بہ حەقیقەت
 زاتیکە طعیبی دلہ شابازی طەریقەت
 عوسمانی عەلایە عنی سەجای دل و دینہ
 شایستەیی نیرشادە لەسەر نەھجی شەریعەت

نهم شیهرهشم بس سهر یسه کینک له وینسه کانی خزم تووسی
که له خزمهت جهزوهتی پیرودا (قَدَس سَرَه) گرم له نهسته مبرول .

بروانه وینسهی پیرسی و پسراکهم
تا هم نهو رۆژه چون له بیه نه کهم
دسهو دارینم بس سهرای مهحشر
نهک بس دنیای درون رۆله ژیره کهم

❖ ❖ ❖

تیری تیز سیلهی چاری بازته
بس سهیدی دلان غه مزه و نازته
قووتی رۆحه کهی (فه نایسی) له یلم
بهزمی مه یسخانه و گهنجی رازته

❖ ❖ ❖

جهنابی (پیشهوا قازی) او خهباتی
روا بسو بس گهل و خاکمی رلاتی
له پیناری رلات و ناروهروی گهل
سهری دانا هه تا گهل بس نه جاتی

❖ ❖ ❖

﴿ تاكه كان ﴾

گول به نازی پهغه زولفسی کال و خاوی باندهدا
وهك بلنی باکهی سه پایه و تزوی غم بهریا نهدا

◊ ◊ ◊

له دوروبه‌ری ساله‌کانی ۱۹۵۸ - ۱۹۵۹ زاینی‌دا له بیاره
روژنیک له کاتی جوابدانه‌ری خه‌لک له مرناسه‌به‌یه‌گدا سه‌زوتی
پیر (قُفس سِرّه) فه‌رصوی : تز نه‌زانی کاغزه‌ز و نامه‌ی نه‌ینی
به ژماره‌ بنوری ؟ عه‌رزم کرد : نه‌خیر ، فه‌رصوی : ده‌ی با پیست
بلیم ، به‌م شیهره‌ فارسی‌یه به ناسانی فیزی نه‌بیت :

آحاد می نرسد لیک میرسد عشرات
مات میگذرد آلف خم شود سوی راست

منیش شیهره‌ فارسی‌یه‌که‌م کرد به شیهرنکی کوردیی بز برای
کورد له کاتی پیویستا نه‌توانن شتی نه‌ینیسن پسن بنورسن
بز براده‌رنکی خوی :

تاكه كان ناگه‌ن به خه‌ت نه‌ما سه‌دانی پسن ده‌گات
وهك هه‌زاریش پسن ده‌گات و دهرده‌چن ملکه‌چ به راست

◊ ◊ ◊

زولفی لولت که ره‌کو شه‌قله له‌سر خه‌رمه‌نی روت
قه‌وس و سه‌هینکه له دل نه‌ک به وتر به‌لکو به جوت

نهم تاکه شی‌هرام یز نازناری شی‌یری عاییدی کورم دانا
که زوقینکی جوانی هه‌یه له شی‌ردا و نازناره‌کی (شه‌یدا) یه .

له عه‌شقی تو‌روه (شه‌یدا) یه یئنه‌نگ
له دوریت بزیه تی‌کچوو دیمه‌ن و ره‌نگ

هه‌ر که زانیم من که‌مه‌ندکینشی در زولفی کالی تو‌م
تازه ده‌ستم شت له ژین و شوق و شادی و حالی خۆم

که ره‌نگی تو ده‌ینم ره‌نگی مردن دینته به‌رچارم
وده‌ن داخت له دل‌ما شینه تا له‌م ژینه‌دا موارم

هه‌رکه‌سن گه‌فینکی بوو روی کرده می‌سری گول‌روخان
به‌م که‌لانه‌ی بن‌به‌ها من چی و کیرینی گول‌روخان !

به‌شی فارسی

﴿ راه فنا ﴾

مرا با تو سر و کاریست یارا
چه دایم با که بنمایم مدارا
سر اندر زیر پایت خاک ره شد
ازین شد بر همه کس آشکارا
بهر سوی جهان راهی که افتاد
گزیدم در همه عالم شمارا
ز خود بگذشتم اول در ره عشق
که بلکه یینم از او من وفارا
بدم نفس افتادم از آن پس
ندیدم زین سبب راه وفارا
علنی رغم عدو ای جان باشد
صبوری گم دهند ملک بقارا
اگر نیک و اگر بد عنصرتم
چه باید کرد با تقدیر مارا
فلک دامی نهاد اندر ره ما
(فنائی) زین رود راه فنارا

﴿ تخمیس بر غزل شیخ سعدی ﴾^(۱)

ای جان جانان تا یکی این ننگ بی فرجام را
 تا کسی ز هجرانش کشم بار غم ایام را
 بسدرود جان گفتن بی بهتر ز نقد خام را
 (برخیز تا یکسو نهم این دلق ازرق خام را
 بر باد قلاشی دهیم این شرک تقوی نام را)

اوقات ناهنجار ما هر دم بستی میدهد
 این نجم نفس طالع از بام پستی میدهد
 یار وفادارم کجا تا نقد هستی میدهد
 (هر ساعت از نو قبله با بت پرستی میدهد
 توحید بر ما عرضه کن تا بشکنم اصنام را)

^(۱) این چند شعر بعد از وفات مرحوم والد (فنائی) در پارچه کاغذی به نظم افتاد که قصد تخمیس یکی از غزلهای شیخ سعدی کرده است لیکن مشتاقانه غید از تخمیس این دو شعر باقیش تمام نکرده . ولی من به امانت (کما هو) در اینجا درجش میکنم . (آماده کار)

﴿ برق ریح ﴾

ای که بر عالم زده خورشید رویت تاب را
 همچو یوسف برده از دلها قرار و تاب را
 آتش عشقت چنان افتاده اندر اتمن
 برده از مستان همه خورده و شراب و خواب را
 رونق بازار جلادان شکستن کار کیست ؟
 تیغ ابرو تیر مؤگن و کف خطّاب را
 مرغ جان در این صفاگاه حضور دوستان
 کی بود روزی کند زین باب (دقُّ الباب) را ؟
 تا چو بلبل برکشد بر برگ گُل آه از درون
 در حریم آستان آن گُل کم یاب را
 تا زند برق رخت بر ملک دل در نیم شب
 شعله‌ور گردد همی این کرمک شب تاب را
 دل بدام حلقه زلفت چنان پیچیده شد
 فصل و وصلت را از آن فهمید فصل و باب را
 در مطوّل زلف عنبر بیز تو یا مختصر
 جعد کاکولت بر آن رخسار چون مهتاب را
 در بیابان فراقست جان بلب آمد همی
 تشنه لب آری نمی فهمد شراب از آب را
 کاش بر ما میزدی خورشید رویت پرتوی
 مرده‌گان را باز بنمودی شراب ناب را

تا ز عشقت با ملک مستانه آید در کلام
هان (فشانی) گه روا باشد ملاذ الباب را

﴿ تخمیس بر غزل حافظ شیرازی ﴾

روی بنما جان من بر روی والا میرمت
صف شکن کن لاف را بر زلف و سیما میرمت
چون گدای بی نوا بر خوان یغما میرمت
(پیر من خروش میجوی کاندرا سراپا میرمت
تو که من خوش میخرامی پیش بالا میرمت)

جان برای جان فشانی مایل تسویل نیست
صید دامت گشته جانا طالب تنکیل نیست
خامه، دست قضا را بهر ما تبدیل نیست
(گفته بودی کی بمیری پیش من تعجیل نیست
خوش تقاضا میکنی پیش تقاضا میرمت)

کس توان گفتن مرا آن دلبر باقی کجا است
آتش افرود دل و آن جرعه، باقی کجا است
تشنه، دشت فراقم کوثر باقی کجا است
(عاشق مهجور و مخمور بت ساقی کجا است
گو خرامان شو که پیش قد رعا میرمت)

من که دست افشان ز دنیا واله و شیدای تو
زار مینالم ز عالم تا شدم ریسوای تو
در درون سینه آتش زد همه غوغای تو
(اینکه عمری شد که تا بیمارم از سودای تو
گو نگاهی کن که پیش چشم شهلا میرمت)

کعبه، شمس رخت شد قبله گاه جان ما
غنچه، تنگ دهانت میدهد صد خون بها
طره، زلف کجوت گه نیش دارد گه شفا
(گفته، لعل لبست هم درد بخشم هم دروا
گاه پیش درد و گه پیش مدارا میرمت)

خوش به سامان میجوی دل را به در بازوی زور
واژگون بخت است جانا آنکه از کوی تو دور
شکر لله تا رهم افتاد اندر کوی طور
(خوش خرامان میری چشم بد از روی تو دور
دارم اندر سر خیال آنکه در پا میرمت)

گرچه ما را ره بسوی گوهر لعل تو نیست
یاد خاطر خواه ما در خاطر و میل تو نیست
تا نه پنداری (فنانی) در صف خیل تو نیست
(گرچه جای حافظ، اندر خلوت وصل تو نیست
ای همه جای تو خوش پیش همه جا میرمت)

فرد از حضرت پیر (فُذُن سرّه)

به بنده :

به هر منزل که جان من در آنجا است

تم اینجا و جان من در آنجا است

﴿ جواب حضرتش به این غزل از بنده ﴾

شها جانت به کنج دل نهان است

ولی اینجا نه جای جان جان است

که بر ویران و تاریک و پریشان

پر از آشوب و درد دلبران است

سرت گردم بیا در دیده جا کن

که جای دلریا و مهرشان است

چه دیده دیده، دل کین دو دیده

ز هر سویش دو جوی خون روان است

نه در خور باشد اینجا سر نگاری

که او شمع شبستان جهان است

نشاید جای معشوقان به جانی

که هر دم چشم بدخواهان بدان است

سگی را جای پا بر این دو دیده

که او گه گه سر کویت روان است

ترا با دیده، دل هست نسبت
که اورا با تو صد راز نهان است
رقیب آن به نباشد با خیر زین
همان جا دور تر بهتر همان است
همانا دیده، دل جای جان است
که او هر دم نهان اندر نهان است
اگرچه هر کجا باشد نباشد
نهان آنجا که خورشید جهان است
رقیب از پرتو رویت چو خفاش
به کنج آشیان بی نشان است
خدارا شکر این نعمت چه گویم
که زلفینت حجاب این ر آن است
ز روی لطف فرمودی نگارا
بهر منزل که جان من در آن است
تم این جا ولی جان من آنجا است
خوشا این دم که در دل جای جان است
ولی زین ظلمت دل در شگفتم
که شمع مجلس خوبان در آن است
وجود شمع جمع و منزل تبار
خلای حکمت دانشوران است
دمی خوشتر جمالت را جلاده
که صد مشکل به راه رهروان است

ز حال خویشم اندر تنگنایی
چه گویم آنچه بر دلبِ عیان است
گره اندر گره افتاده کارم
که گویی مرکز جور زمان است
عجب از یوالعجب آمد حدیثم
که یارم دو بر و بر من نهان است
کمال خرمسی باشد در این دم
که ماؤایم حریم گلرخان است
گهی می کن به عمل کاندیرین ره
(فنانی) هم طفیل کاروان است

﴿ منی در عالم عشاق ﴾

آنچه در عالم عشاق به منی مشهور است از خلل خالی و از مستی و یغما دور است یعنی هوشدار هیندار که این باده، ناب شیره، آب رز و دانسه، از انگور است این ز سرچشمه، منشور آلت آمده است نور توحید در این باده به حقّ مستور است زین سبب عاشق اگر تا دم فردای ابد مت و مدهوش شود سالک ره معذور است مت انگور چه داند که در آن بوالهوسی از سرپای بدن غرق و بدان مفرور است بساده‌نوش در میخانه، اوراب نظر نزد این بوالهوسان ساده دل و منفور است بی‌گمان عکس همین عکس خواهد بود کان به چشم کرم و وین به غضب منظور است حاش لله در این باده اگر غش باشد همچنین حاش اگر ذره در این از نور است بوالهوس گر به غلط رفته در این بحث و قیاس تا (فنائی) چه کند که به حقیقت کور است

﴿ از سراپرده، ناز ﴾

ای صنم شانه مزن یاسمن گیسویت
تا نریزند چو زنجیر سیه بر رویت
گر نه پوشند ز من خرمن خورشید رخت
از ره دور گسدا آمده اندر کویت
عرض و حال دل من بشنو و از ناله بستی
آه دل تیر دعا راه نیابد سویت
طاق محراب زدی بر قمر سیمایت
دور از چشم بدت پیچ و خم ابرویت
پرده از خال رخت دور نگهدار دمی
تا کشم آه و زخم آتشی در هندویت
بو که از مجسم گلشنار جمال تو رسد
به مشام دل پر سوز و گدازم بوییت
تکیه بر حُسن خدادادیت ای دوست بس است
ناز بر چرخ زده چشم سیه جادوییت
از سراپرده، ناز ار بنوازی چو منی
جان فیدای دهننت دل بکنند موییت
گر به تیغم زنی ای دوست (فنائی) گوید
تن ناچیز کنم فدیه بر آن بازوییت

﴿ رخسار ماهتاب ﴾

در جواب دوست محترم جناب شیخ عبدالرزاق بیژن، نویسته شده

ملیحانه - سال ۱۹۹۳

در خاک موطن ما هر روزه آفتابی است
در ظلمت شبانگاه رخسار ماهتابی است
زان روز طوف طوفان سر زد بسوی عالم
بنگر که جوهری ما فرخ تریب مآبی است
سروح نجات ما را در شهر عاشقان بین
یعنی ا جزیر بوتان ا در لحد نیمه خوابی است
زانگاه بساد پای عزم مسخر آمد
دیدم خیال و دل را هر لحظه، شتابی است
بهر زیارت دوست در انزوی غریب
در عالم نهانی مشغول انقلابی است
در ایباتیکو ای ترکان غیر از مقام جانان
هرجا که پا نهادم بحریت یا سرایی است
تا دست قدرت حقّ کی میرسد بدادش
زانجا که سر حکمت در پرده نقابی است
بر فهرس مطالع هر جا کنی نگاهی
بینی که کوکب سعد اینجا است در حجایی است
دست ازل که جودش بر مهر دوم آمد
مدش کجا توان کرد آن کس که چون جنایی است

گُل‌های زنده‌گی را در خاک ما توان یافت
 دل زندگان مایند از هر گُل‌سی گُل‌بسی است
 شمس جهان دانش هر گه کند طلوعی
 از این حاجبها دانی که صد جنابی است
 در علم و رخ و تقوا تسأرخ را ورق زن
 بینی که در حقیقت الباب یا لبابی است
 در برکه کوثر ما آب وضو کجا شد
 افسوس از اکالیب هر لحظه منجلابی است
 حتی به قول اعدا ما باغ خلد داریم
 در زیر سایه، بوم ویرانه یا خرابی است
 از جان و دل (فنائی) خواهد که بیند آخر
 هر يك ز دشمنانش در گردنش طنابی است

﴿ نسیمی از بغداد ﴾

داد از این جله‌گر دهر که او چون زاد است
 که تو گونی ز جیل شعبده و شیاد است
 دست طاغوت برید و رخ بوجهل سفید
 بوالفسادی است در این عرصه قدم بنهاد است
 چه غم از ملك جهان گر بدهندش به خان
 زر و زیور که همه ازثیه، شداد است
 یار دلدار من اکنون ز وطن دور شده
 غوث فریاد رسم حالیه در بغداد است

من دیوانه اگر دور ز یاران گشتم
 به نیسی که ز بغداد رسد دل شاد است
 کنج عزلت بگرفتن شده منظور اینجا
 که در آنجا همه دم راهزن بیداد است
 گوشه، میکند بهتر ز همه گنج جهان
 گرچه رنج است و محن باز مرا اعیاد است
 زانکه تا عمر گرانمایه شود صرف خمان
 لاجرم حاصل این نقد اهل بریاد است
 تا در این موطن ما زاغ و زغن در کارند
 آنچه هرگز به کسی می نرسد فریاد است
 آنکه از بوالهوسان چشم سروت دارد
 به خطا رفته اگر در همه جا استاد است
 رنج بسپرده مکش با خرف کوزه گران
 چه ندید است کسی کوزه که گوهرزاد است
 صحبت اهل جفا گر بکنند اهل صفا
 زود بیند که ز چشم همه کسی افتاد است
 تا (فنائی) بدر دست بیاید راهی
 خار غربت به کفش نستین و شمشاد است

﴿ شاه گلرخان ﴾

سلام کردی بر جانت سلامت
ز جان و دل دهم رد سلامت
سلام ما به محضرگاه جانان
نشاید بر تو باد از حق سلامت
به تحریر و به تقریر چه خوانی
نباشد فرق حتی در مناسبت
ز یاران هرچه پیش آید عزیز است
بنازم بر همه نظم و کلامت
عجب نبود ز شاه گلرخانم
شود جوهای احوال غلامت
سلیمان گر ز سوری باز پرسد
نکاهد از کرامات و مقامت
به نزد عارفان و پیغمبرنا
تواضع زبید از اهل شهامت
اگر شاهی گدائی را نوازد
نبازد رتبه، فضل و کرامت
تو کز روی کرم یاد از (فنائی)
نمودی نبودت جای ملامت

﴿ رضای یار ﴾

آنچه رضای یار ما است
سال خوش و بهار ما است
ظلمت شب به یسار او
روز طرب نهار ما است
دائره، عشق الـسنت
در ازل او مدار ما است
ما به جهان چه کار اگر
یار من و کنار ما است
ملعبه، جهان فنا است
آنچه بقا است یار ما است
گرچه به رغم مدعی
لاله و کُل ننگار ما است
لیک چو گویش که از
منکر حال و کار ما است
آنچه به کام ما خوش است
باده، خوش گوار ما است
منظره، جمال درست
داغ دل فنگار ما است
تکیه گه خیال ما
قبله، نامدار ما است

خُلد بر این اگر خوش است
جای لقای یار ما است
نگهت و رنگ هر مُلّی
از گل مشکبار ما است
عشرت و عیش این جهان
طلعت ماهوار ما است
آنچه ز غم شود فرح
این دل بی قرار ما است
کاش بگوشم آمدی
(فنائی) جان نثار ما است

* * *

﴿ دانه، خال ﴾

در دائره، کون اگر بد نامی است
در عالم اشباح اگر ناکامی است
یا طائر وحشتزده، در عالم
پابند جفا ملعبه، هر دامی است
چون مینگرم نیک شود معلوم
عاشق بسته به زنجیر و بدل ناکامی است
تار و پودی به هم آمیخته سرگردانی
واژگون بخت و سرایمه چه بد فرجامی است
تا نگاهش به رخ حضرت دلدار افتاد
دانه، خال یکی بود ولی صد دامی است
چون رهم یافت شبی در حرم وصلت یار
دیدمش سرو سمن وه که چه خوش اندامی است
شکر لله (فنائی) که ز دستش منی لعل
نوش بادت ز لب دلبر شکر قوامی است

□ ○ ○

﴿ بدر مرسلین ﴾

ایکه رویت همچو ماه اندر شب هشت و شش است
جان و دل قوربان بالایت چه زیبا دلکش است
ای خجالست پیش تو آزاده سرور آن چمن
رونق بازار گُل از رنگ رویت خامش است
نقطه، تنگ دهانت میکند اثبات فرد
بهر ردّ بوعلی جاننا دلیلی بس خوش است
شمس از شرمنده گیسوت خیمه بر افلاک زد
زین سبب دیوانه‌وش در اضطراب و جنبش است
بدر را گویند نورش زو است هر دم مقتبس
نور هر دو از جمال تست تا این حدّ خوش است
تر که بدر مرسلین و شمس عالم تاب خلق
حُسن تو از نور حقّ آری از این رو بی غش است
جمله فرع اند و جمالت اصل حُسن گلرخان
پس (فنائی) را خطا باشد که گفته مهوش است

﴿ خانه، افسانه ﴾

این غزل در جواب شعر و نامهای جناب شیخ امین متخلص به (بی‌وی) برادر حضرت پیر نویسته شده و در حالی نویسته که شیخ امین چنین تصوّر میفرمود که بنده هم منکر حضرت پیر شده و هم دنیا را در آغوش حرص و طمع گرفته .

دورود - سال ۱۹۷۳

این خانه، افسانه که می‌بینی چنین است
عیش و طریش دامگه روز پسین است
آرایش و زینش همه بر نفسی بزیبید
کو خود همه دم همدم شیطان لعین است
آز و املش مایه، خسران حیاست
رنج و تعبش عزّت ارباب یقین است
گاهی به فلک میکشدش عجب و تکبر
گاهی بزمین طالبی اقبال و نگین است
تا جلوه دهد در نظرش زینت دنیا
گونی به مثل حور که در خُلد برین است
غافل ز خورد و دور ز انوار هدایت
بی‌ساک ز برنامه، خلاق متین است
گر دست دهد مُلک جهانش که دگر بار
در فکر مدار قمر و ذُور زمین است
این مسئله بر اهل خرد نیک عیان است
مرد آنکه بداند که در این راه کسین است

یسارِبَ مددی راهنمایی بفرستم
 بی لطف تو هیچ نه دنیا و نه دین است
 عمرم همه با صلح و صفا صد نظر بود
 افسوس سر انجام نه آن بود و نه این است
 اکنون که (فنائی) همه عمرش به هدر رفت
 شوریده دل و عاجز و غیبار و حزین است

﴿ بُلْبُلُ چمن ﴾

هرجا که گُل و لاله و شمع است و نگار است
 بُلْبُلُ ز چمن عاشق و پروانه هزار است
 تا دست دهد گوشه، میخانه در این دم
 مارا به صنمخانه، ویرانه چه کار است
 ساقی ز منی باقی یا چاشنیم ده
 تا فرصت گُلزار و منی و رنگ بهار است
 تا پسرده براندازم آن قبله ز رویش
 بینی که ز هر سو همه صیاد و شکار است
 فردا که خزان است و نماند گُل و سنبُل
 بی‌سود بود ناله که هنگام مزار است
 گو راعظ بیچاره در این شهر پر آشوب
 آخر تو بدین بیوه، مگاره چه کار است
 خواهی برهی همچو (فنائی) تو در این دیر
 فرما که در اینجا همه بوس است و کنار است

﴿ در حال فراق ﴾

کجائی ای سلیمان حشمت این دم مورد مهمانست
من بسی دل اگر دورم همی تقصیر دریانست
چه گویم از غم هجرت که دل چون چاه زندانست
که صبرم اندرین حالی بیرون از طوق انانست
چه باید کرد در حال فراق دوستان ای دل
اگرچه زنده باشد تن ولی چون کُندن جانست
مرا با روی شیرینت چه خوشبودی صباحی چند
کجا برگردد این دوران که عکس دور ازمانست
به یاد روزهای وصل ما را در درون شب
همه شب در درون دل فغان آن عزیزانست
صبا برخیز و جویا شو ز من از یار گویا شو
که هر دم با قد سروش سرم اندر گریبانست
اگرچه من در این غریبت ز خود بیزارم از محنت
از این رو شاد باید شد که دل با یاد ایشانست
که نقش عارضش هر دم چنین نقش است اندر دل
زوالش هست ناممکن نه چون نقشی بر ایرانست
ز دور چرخ چپ گردم اگر باد بلا خیزد
معاذ الله که برگردم از آنچه شرط پیمانست
رفسارا ریشها باشد که در ملک دلان روید
به خون دل شود مُشمر نه از ابر بهارانست

مرا در غریبت از یار و دیار دوستان کاریست
که روزم در غم و ماتم شبم در دیده گریانست
ولسی دست قضا را جز رضا هرگز علاجی کو
که خواه اسکندر و دارا و گر خضر و سلیمانست
در این درگه کجا باشد روا بر بنده گان هرگز
چرا یا چون ؟ که تقدیرش همه بر جا احسانست
همانا چشم در راهم شب قدری سحرگاهی
رسد آهی بدرگاهش که او غفار و منانست
ولی با اینهمه مردم ز باب جود و احسانش
برای روز دیدارش (فتائی) زار و نالانست

﴿ حضرت دلدار آمد ﴾

در سالهاییکه حضرت پیغمبر (قُدْسِ سِرِّهٔ) زیارت کعبه تشریف برده بودند ، در چند واقعه زیارتش مشرف شدم و این را سرودم ، ولی در سالهاییکه اخیراً از عراق به سفر حج تشریف میبرد و قبل از این دو سفر دیگر در ایران بجمع رفته بود .

دی که در کُلبه . ما حضرت دلدار آمد
 طالع رفته ، من خفته و بیدار آمد
 سرو نازش که ز گلشن شده دور آن مهوش
 از حرم روح روان باز به گلزار آمد
 سالها بود که از خلوت وصلش ناکام
 تا در این نیمه شبم یار بیدار آمد
 رمز و غمزی که به من کرد امیدم بخشید
 غل بستان امیدم همه پسر بار آمد
 دیدمش راز و نیاز از لب لعلش هر دم
 همچو شهد عمل از غنچه شکر بار آمد
 برق خورشید رخس بر در و دیوارم زد
 خوش دمی بود که او از در و دیوار آمد
 مقدمش باد گرمی که ز یمن قدمش
 طوطی طبع من امروز به گفتار آمد
 تا کند شکر بر این نعمت نا منتظرش
 که همان وعده ، دیرینه بگردار آمد

گو نسیم رخش از خلد برین آمده است
 که چنین رایحه از عارض گلنار آمد
 تا در آغوش خود آن قامت رعنا دیدم
 بوسه بر خال رخش دولت سرشار آمد
 آنچه می خواستم از خرمن وصلش من زار
 شکر ایزد ز حرم بر سر بیمار آمد
 من رنجور در این غربت پر شور عراق
 دیدمش باز که از مرکز اسرار آمد
 او ز طوف حرم از بخت سعیدم دیشب
 چون نسیم سحری آن بست عینار آمد
 بر که بر خال رخش همچو عنبر بوسه زنان
 تا در آغوش من آن طره، انوار آمد
 آنهمه پیچ و خم زلف کجش چون دیدم
 همه بر ماه رخش باز سبکبار آمد
 شب تاریک غم از نور جمالش شد روز
 که سلیمان به در مورچه، خوار آمد
 نزد کوه نظران گرچه عجب در عجب است
 چه دهم شرح چنین راز که دشوار آمد
 شاه اگر تکیه زند بر در درویش و گدا
 گو به کُنج فقرا خواجه، احرار آمد
 که علی الرّغم رقیب آن شه شیرین دهنان
 از سر پرده، ناز آمد و غم خوار آمد

از چینه زمزم و از باب صفا و سروده
 به عنایت ز صفا نزه و نادار آمد
 چه کنم شکر قضا را که ز اقلیم رضا
 طائر قُدس نما با دل هشیار آمد
 جان اگر از دل و جان باد نثار قدمش
 تو بگو دست تهنی خواجه به بازار آمد
 شکر لله (فنائی) که نمردی تا دوست
 همچو جان باز بدین کلبه، غبار آمد

﴿ تخمیس از (فنائی) ﴾

تا کی سر خجالت بدر عذر نیارید
 در دامنه، کوه خطا تخمی نکارید
 از مزروع گلزار عمل سر بدر آرد
 کوتاه نظری باشد اگر دل نسپارید
 عمرت سپری گشت که داری بسر آرد

در بسر خطا غوطه، بی فائده تا چند
 در دامگه عمر تلف کرده که تا چند
 غافل زده ام تیغ اجل گشته، تا چند
 برخیز در این عیش عبث خفته، تا چند
 گو اینکه ز غفلت خمیر از خویش ندارید

امروز بفردا نکند درد دواست
عمرت بهدر رفت همانا ز بدایت
پیش که بری خواهی مر این حال و شکایت
جز باره‌گه لطف خطاپوش خدایت
شاید که عطائی ز نوازش بکف آرید

تا در هوس نفس بد اندیش بمانی
اسپ املش را به جهان باز دوانی
پندار که تو شاه همه ملک جهانی
فردا مگرت رخت نبندند فلاسی
گوئی که براین گنبد دوار سوارید

در دامگه گردش ایام شب و روز
پابند بهر دانه و هر دام شب و روز
از غفلت این شکره، خام شب و روز
همچون مگس رانده و ناکام شب و روز
آیا که تو کی در غم اوضاع مزارید

دل را بسدل آرام بیندیسد و بکوشید
در بوته، میخانه، دلدار بجوشید
برگ عملی بهر سرانجام بپوشید
شاید قدحی زان کرم عام بنوشید
برخیز (فنائی) که دمی خود به خود آرید

﴿ در انتظار ﴾

نور چشمی برادرزاده ملا کمال بدیدار بینی آمد و چندان ماندگار نشد ، گفت : من بر میگردم پدرم می آید ، بعد مدتی انتظار هیچ کدام نیامدند ، در ضمن يك نامه این چند شعر را نیز نوشت .

ارویل - سال ۲۰۰۰

هلام رفت و بدرم هم نیامد
در این غم جان من عمرم سر آمد
ز جان جان بریدم در غریبی
چه شد جان و دلم از در نیامد
زمانی رفت و من چشم به راه است
ز هر دو دیده ام يك هم نیامد
صبوری گر نباشد چاره ، کو ؟
جیبم رفت و مجبوم نیامد
(فنائی) را فنا بهتر در این دم
که این برگشت و آمم هم نیامد

﴿ گنج مقصود ﴾

بسر در دلدار اگر خواهی رسید
از خود و از غیر او باید بُرید
کاندر این دربار جای غیر نیست
وہ چه خوش فرمود اینجا بایزید
سعیم اندر کاروان گلرخان
از علایقها به ناکامی کشید
تا دم بگرفت از هر دو سرا
خویشتن از خویش کردم ناپدید
یعنی ترک ماسوا کردم همه
وانگهی را هم بکوی او رسید
راه رو بسی زاد ره مشکل رسد
توشه‌ها باید مر این ره برگزید
کوشش بسی و قسفه در راه دراز
بایدت جاتا اگر خواهی رسید
قوت جست گرچه دو گندم بود
لیک آن را بسی گمان باید جوید
در طواف کعبه و سجده ضفا
تا به سرورہ چند قدم باید دوید
در حریم حضرت سلطان عشق
پیش از این باید کہ تلخیا چشید

گنج مقصود از بخواهی رنج بر
گنج را بی رنج هرگز کس ندید
لیک هرگز کاروان بی ساریان
این ره پر پیچ و خم نتوان بُرید
سر منه در راه عشق ای جان من
بی وسیلت دست خرد خواهی گزید
صد چو تو سیرغ زیرک بود و رفت
در پس قاف فنا شد ناپدید
تا (فنانی) را رسد گه گه نسیم
زان لب شکر شکن دارد اُمید

﴿ آتش عشق دلبر ﴾

آتش عشقت ز نو در سینه‌ام آمد پدید
 عقل و هوش از سر برفت و صبرم اندر در پرید
 مشعلی در کشت زار ملک دل سر زد بسوزد
 طاقست از اندام جسم و عندلیب جان بُرید
 همچو ققنس در درون خود بسوزم روز و شب
 تا چه خواهد کرد با من سوزش و آه حدید
 عشق را نبود حدودی در آلمهای درون
 نیمه سوزان را نمی‌باید در این دربار دید
 سالها بگذشت در دشت جنون یا هو کشان
 کوه و هامون می‌نوردم تا لب لعلش مکید
 در حریم حُسن گُل رویان مرا راهی نبود
 آری آری از گلیم خود نباید پا کشید
 تا چو خاکستر نایندت به زیر پای عام
 دانه، از خرمن ایشان چه سان خواهی خرید
 بارها پریدم از پیر خرد راه وصال
 گفتم خامش باش و باید نیشها زین ره چشید
 گفتمش ما را نباشد بیش از این تاب فراق
 گفتم بیرون رو ز خود بشکن صنمهای پلید
 گفتم آخر چون کنم از خود رهم ای تیز هوش
 گفتم دست پیر باید بود در دست مرید

گفتش آخر (فنانی) کی بکام دل رسد
گفت اگر اینجا نباشد بعد از این خواهی رسید

(تخمیس بر غزل حضرت پیر (قُذَمِّی سِرُوه))

چو شاه باده‌نوشان فرصتی روزی بدست آرد
سبو در دست ساقی پیاله در دست قمر دارد
نیاید دیر دید آندم که دل از دل خبر دارد
ا اگر لیلای من باری نقاب از روی بر دارد
بسی عابد به مجسرتی ز خلوتگه بدر آرد (

هواخواهان حُسن تر همه راه جنون پویند
در این ره خلوت رصت همه بی چند و چون جویند
همی دست از حیات خود همه از جان و دل شویند
(به عشر کشته، چشمت شهید عشق را گویند
خجالت آنکسی یابد که از تیرت حفر دارد)

چه زیبا منظری نقش ازل با روی او کرده
تو گوئی حُسن یوسف بی‌درنگ رو سوری او کرده
مباد آندم حریر دهر رنگ از روی او بُرده
(بناسزم زان قد زیبا گسرو از سرو جو بُرده
وزان در لعل جان بخشش شمر ز سر شکر دارد)

کجا یابم در اقلیم ملاحظت همچو تو شاهد
کجا جویم برای زینت رویت چو تو شاهد
چه گویم کور گر نبود ز دل بر روی تو شاهد
(کج عراب ابرویت که گشته قبله، زاهد
رهائی از خم زلفت کجا زاهد گنر دارد)

به خال و خذ گلگونش که قوت هر دل و جانست
به شهد شکر افشانش که گوئی آب حیوانست
خوش باد این همه شوکت که همراز غریبانست
(به چشم و ابرو و زولفی که بر رویش پریشانست
نگار من شب و روزش گُل و شمس و قمر دارد)

چه داند واعظ غافل که یار ما چها کرده
ز هر سوی جهان دلها ز داغش نالها کرده
ز رنگ شبنم رویش گُل ما باده‌ها کرده
(ز عشق آن سیه خالی که بر روی تو جا کرده
هزاران داغ چون لاله سوی سینه جگر دارد)

چو در دشت جنون مهرش به صحن سینه زد ریشه
کندم کرد و دستم را برید از صنعت و پیشه
(فنانی) روز اول زد به پای نخل خود تیشه
(مجوید از دل عثمان) قرار و صبر و اندیشه
که این نسبت به حالی ما بسی نقص و ضرر دارد)

﴿ تَخْمِ مَحَبَّتِ ﴾

این غصه که ما داریم درمان دگر دارد
وین درد دل پسر غم لقمان دگر دارد
کاشانه، دل بهر دلداری تهی کردیم
اما چه کنم از غم مهمان دگر دارد
ما تخم محبت را در مزرع دل کشتیم
از خسار و خسی دوران خرمان دگر دارد
در عالم پنهانی چند نکته زدم با دوست
گفتا که غم جانان عثمان دگر دارد
صد نامه که طی گردید از دفتر هجرانش
باز از سر صد دفتر عنوان دگر دارد
نادیده کسی این زحمت نشیده کسی این ذلت
هر روز ز هر سوئی پیکان دگر دارد
تا بسوی نسیمی زان فردوس برین آمد
صد شعله از این دوزخ لعان دگر دارد
از ناله، شب گیم دیشب که ندا آمد
هی هی غلطی کاین ره رندان دگر دارد
زین دام بلا یارب یکباره رهائی بخش
شاید که (فنائی) را سامان دگر دارد

﴿ پیام یار با هُدهُد ﴾

ز خاکِ غریمتِ ای دل نسیم جان فزا آمد
پیام یار با هُدهُد به صد شوق و صفا آمد
نوید صحت و لطف و انیسِ غریمتِ هر دم
در این دم قاصدم از در ز یار با وفا آمد
اگر پیکِ اجل مهلت دهد تا روز دیدارش
چنان دانم حیات تازه در بر بی جفا آمد
مدار عیش دنیا نزد ارباب خرد جانا
همه بر صحبتِ احباب و یار دلریا آمد
در این مائمه که دهرم چه باشد عیش حیرانی
خوشا روزی که گویندم بشارت از سبا آمد
اگر فردس را بی یار بخشندم یقین دانم
صدا از اهل خلد آید که با دلق ریّا آمد
در این دریای غم گر کشتی نوحم فرا آرند
خوشا آندم که گویندم هم اینک ناخدا آمد
اگر دست قضا یاری دهد در وصل جانانم
برم صد سجده، شکرش که از بهر خدا آمد
ز فرقت تا قدم هرچند (فنائی) غرق غم گشته
مرا این مژده بس گویند به آغوشت هُما آمد

﴿ قضاوت حق ﴾

این غزل در تاریخ ۲۰ / ۸ / ۱۹۸۸ مصادف روز آتش بست
جنگ هشت ساله بین ایران و عراق نوشته در شهر سلیمانیه .

قاضی گر خواهد در این عفل بیاید چرن کند
آب رویش ریخت باید چشم را جیحون کند
دست از دامن بدارد همچو دستار از سرش
عقل را در میکده با آب و گیل معجون کند
علم و دانش را بدامان جنون ریزد همه
تا ز نر تحصیل علم مکتب جنون کند
دامن دل را ز گنج عشق جانان پر کند
اندر این ره جان و دل را چون صبا مفتون کند
تا ز اوراق (لُدُنَا) یساده گیرد شمه .
دُر یکتارا ز وعدت در صدف مکتون کند
مجلس حکم قضا را همچو دل بر هم زند
تا رخ زرد ریارا سرخ و دیگر گون کند
عُلو همت گو همی باید ز عالی همتان
کاندر این ره خودنمائی درد را افزون کند
سُت و شر باید دهد آن مغز خام و پر فنون
آتش اندر سینه افروزد سرشک از خون کند
تا دم صبح ابد مسخوم گردد زان شراب
هر دو عالم را به جان و دل ز سر بیرون کند

تا رهی یابد بکوی قبله، دل زان سپس
نقد جان و دل نهد در دامنش مرهون کند
گرچه این نعمت نشد حاصل (فنائی) ارا ولسی
دیده در ره تا غمش تعمیر دل را چون کند

﴿ در ره دلبر ﴾

شکر حق آخر در بتخانه چون میخانه شد
همچو مجنون در ره دلبر دم دیوانه شد
آنچه در دل داشتم اندر طریق عاشقی
حیف شد آخر نصیب هرزه و بیگانه شد
تا به یادت خواستم هم راز و هم داستان شوم
پس ز بخت خود چو دیدم میکرده افسانه شد
حالت افسرده دارد این دل معمور من
تا کجا خواهد رسد حالش که بس ویرانه شد
با سر زلف نگارم عهدها بودی مرا
عاقبت جاننا (فنائی) همدم جانانه شد

خواهم ز خفا نعمت دیدار نه یکبار دوصد بار
هر روز و مه و سال نه یکبار دوصد بار
از جان طلبم خالص شرم بر سر کویت
تا پای مبارک نهی بر دیده نه یکبار دوصد بار
تا شمع رخت روشنی مجلس ما شد
پروانه، دل سوخت نه یکبار دوصد بار
تا سرو قند در چمن حُمن عُلَم زد
دلها شده شیدات نه یکبار دوصد بار
تا نقطه، خالت بنسودی بمن زار
سرگشته ز خود رفته نه یکبار دوصد بار
زان کاکُل مشکین و از آن طَرَه، گیسوت
صد دل شده در دام نه یکبار دوصد بار
تا تیپ غمت خیمه به مُلک دل و جان زد
هر روز بلانی است نه یکبار دوصد بار
زان روز که شور غم سردای تو سر زد
هر لحظه فغانی است نه یکبار دوصد بار
گونی که عناصر به غم و غصه، عشقت
آمیخته گشتند نه یکبار دوصد بار
در دامنه، رادی سودای وفاست
صد خار به پا رفته نه یکبار دوصد بار

چسبون بسخت نشد رام بشد نقد نگیریم
در بحر غمت غرق نه یکبار دوصد بار
گفتم به حکیمی که کجا باز بیابم
این طالع گم گشته نه یکبار دوصد بار
گفتا چو سلیمان شه مُلک دل و جان
افکنده سرت سایه نه یکبار دوصد بار
گفتم چه کنم با که دهم شرح فراقش
گفتا که مگر صبر شود یار نه یکبار دوصد بار
گفتم به لب آمد ز بدن مرغ روانم
تا کی بکشم ناله و فریاد نه یکبار دوصد بار
گفتا غلطی تا ننهی جان بکف مشت
از یاد ببر این طمع خام نه یکبار دوصد بار
گفتم به (فنائی) نگاهی تا بنماید
جان در قدم ایشار نه یکبار دوصد بار

﴿ مژده. وصل ﴾

جان اگر هست بهایش به فدایت بهتر
سر اگر داشت خیالی به هورایت بهتر
دیده گر روشنی دید^{۱۱۱} مثالت میداشت
پسای بسر دیده نهادن ز جفایت بهتر
دل اگر راه به گُلزار جمالت می یافت
چه شدی جان و دل و دیده فدایت بهتر
من ویرانه در این دامگه بوالهوسی
چه کنم شاهد من سر به سرایت بهتر
ذره آسا که در این دانه، بی مهری
من صورت زده را نسوز لقاییت بهتر
گُلشن وصلت اگر دست نداد از طالع
سُرمه. چشم مرا از کف پایت بهتر
یار اگر مژده، وصلت بدهد دور مدان
نیک فالی است (فنانی) که بغایت بهتر

□ □ □

^{۱۱۱} کلمه (دید) در اینجا جزء جمله شرطیه نیست، بلکه مراد از
به مابعد است که کلمه (مثالت) باشد. یعنی اگر دیده، من قدرت
دیدن صورت مثالی شما را میداشت اگر پسای بر دیده نهی جا دارد.
(ناظم)

﴿ دولت مُلك رضا ﴾

تا تو م یار شوی یار شود هر اغیار
 و تو بیگانه شوی یار شود چون اغیار
 بُلْبُل اندر چمن از شوق تو شد نغمه سُرَا
 طوطی از شهد تو آموخت که شد شکرخوار
 بازارا طعمه، کنجشک کند با مددت
 بر گلستان رخت بلبل ز زین منقار
 مُلك عمودی^{۱۱۱} تر همچو ایاز باید
 نبود لایق دربار تو هر بد اطوار
 طعمه، باز شهان لایق کُرس نبود
 چمن و گُل ز کجا با سر و گوش گفتار
 هدیه مُلك سبازا ز یمن باز آور
 تا رهد لشکر آهم ز بیابان یك بار
 آنچه از دست تو خیزد صفا در این دم
 فرصتی دان و دل خسته، ما رنج مدار
 تا چه بازی کند این دور فلک در عالم
 مشو ایمن به کجا می برسد آخر کار
 ما که تسلیم قضائیم و همی بهر رضا
 می نداریم بر این دائره هرگز انکار

^{۱۱۱} اشاره به محمودآباد (دررود) است که حضرت پسر تازه خرید و مشغول تعمیرش بود. (ناظم)

دولت مُلك رضا غایبه و مقصود من است
 ما به زیر و بم ارباب مراجعید چه کار ؟
 خرمن کُرن که ناچیز و نباید چندان
 مسرود خواهد بخورد یا مگس کج رفتار
 ما ندیدیم در این دامگه پسر آشوب
 راحت از خورش بیسار روی بما کن زنهار
 تا ز کُید مگس نفس فرومایه، شوم
 رارهد خاطر ناشاد (فنائی) ای یسار

﴿ هوای بوستان ﴾

روز و شب دل میکند یاد صبا در انتظار
 کاش می‌آید نسیم از خرمن گلزار یسار
 میرسد هر دم هوای بوستان گلرخان
 شرمشان باد از عبور و ناله، مشک تار
 در حریم آستان قبله‌گاه عاشقان
 صد چو ما بی‌دست و پا افتاده بر در خاکسار
 من بحال خورش مینالم ز صحرای فراق
 تا کجا پیام دلیلی بر لب دریای تار
 شکر حق گوید (فنائی) کان به کام دل رسید
 نوش کرد از باده، آب حیات خوشگوار

﴿ ای نفسِ دُونِ پرورد ﴾

الا ای نفسِ دُونِ پرورد بیا بیدار شو بیدار
که خاکِ عالمت بر سر بیا بیدار شو بیدار
به یادِ آخرت تا کی نخواهی بود ای مغرور
ز خوابِ غفلتت آخر بیا بیدار شو بیدار
مگر پیل و شتر هستی که شد عمرت به سرمستی
که شرمت باد ازین هستی بیا بیدار شو بیدار
مذاقِ تلخِ عصیانِ بکام اندر چه خوش باشد
تسفر بر طبعِ ناسازت بیا بیدار شو بیدار
دمادم مست و مغروری به بدکاری تو مسروری
تو خود بنگر چه مغروری بیا بیدار شو بیدار
نکرده هیچ نیکوئی همی نام نشان جوئی
بینِ احمق چه میگوئی بیا بیدار شو بیدار
به بند و دامِ پندارت به سوءِ خُلق و رفتارت
خللِ افتاده در کسارت بیا بیدار شو بیدار
ز فرعونِ مزین دم بو^(۱) که باشد دستِ موسائی
کنندت غرقِ دریائی بیا بیدار شو بیدار
اگر لطفِ خدا نبود در این دنیا خطابخشت
کجا یابی نجاتِ آخر بیا بیدار شو بیدار

^(۱) بو : مخفف بود است یعنی مُمكن است . (ناظم)

ز بار ظلمتت مردم خیده همچو چوگانی
سراپا غرق عصیانی بیا بیدار شو بیدار
(فنائی) تا ترا یار است اتیس کژدم و مار است
امیدش لطف غفار است بیا بیدار شو بیدار

﴿ محرم راز ﴾

شاه غزنین من اکنون که شده محرم راز
شوق بیت المهرش آمده در خاطر باز
خامه بر نامه، بیضا زده بر وجه وفا محمود
به اشارت ز سر مهر شیبی بهر ایاز
چه توان کرد از این طره معنایت حل
مگرم نرگس مست تو کند باب معنایم باز
گونیا از دم اغیار چو بگرفت دست
زین سبب خاطرشان کرده هوای پرواز
میل از این سر اگر عالم بالا است بس است
که سراپای قدرت گشته همه حاصل ناز
دل بفتراک تو بست است چو من قافلها
ره چه خوش میدمد از سینه صدای نی و ساز
کسی روا باشد از این بیش ز یازان دوری
نرگس مست تو ای دیده که تا کی غماز
آنچه مسموع شد از باد صبا دیروزم
سر برآورد ز ویرانه، دل صد آواز

تا کجا پیام از آن قافله سوراغی را
 در یمن یا به خُتن یا ز بیابان حجاز
 هر که افتاد بدامت چه توان کرد که او
 نیمه پَسَلْ شود از تیغ کجیت همچون باز
 عاقبت جان (فنائی) که ز هجرت میسوخت
 گر باید که کند صبر در این سوز و گداز

﴿ امداد خواص ﴾

حال این پژمرده دل زین غم کجا یابد خلاص
 تا شود حلّ مشکل ما از طریق اختصاص
 هر که دست و پا زند در عمق امواج بحار
 کسی به ساحل باز گرده جز به امداد خواص
 موج دریای محبت جای هر ملاح نیست
 با علوم قبیل و قال آنجا نمی یابی خلاص
 در فنون عشق هر کس تیغ معشوقش زدند
 نه متاع جان بها دارد نه جرح دل قصاص
 در کنار وصل اگر صد تیغ در یکدم زنند
 میکند آن را (فنائی) از دل و جان اقتلاص^(۱)

❦ ❦ ❦

^(۱) اقتلاص: با هم منجم شدن، که در اینجا کنایه از در بر گرفتن است. (ناظم)

﴿ درد فراق ﴾

گر بپرسی چوئی از درد فراق
(اِنْ لِي حَالًا وَلَكِنْ لَا يُطَاقُ)
روز و شب در تاب و اندوه غمت
می‌بنام همچو حال احتراق
حالت دیوانه‌گی دارد دلم
زان شدم در حلقه، شدُّ الوثاق
از خرابیها که من دارم ز غم
کی رسد آهم سوی سبع الطباق
تا ز رویت دور گشتم ای صنم
نیک یابی چون هلال اندر عناق
کی بود بر وفق خاطر خواه دل
طالع سعدم ز حُسن اتسفاق
از ره گم کرده باز آید به راه
طی شود بازار دهر پر نفاق
تا ز جانان کام خود یابیم ما
سر همی مالیم بر زخم فراق
از جمال چهره، جان بخش دوست
کامیاب آید (فنائی) در سباق

• • •

﴿ بُلْبُلُ بیچاره ﴾

باشنو از بُلْبُلُ که این بیچاره شوریده بال
با زبان حال میگوید که ای نیکو خصال
شرمت از کردار خود باد و ز من پندی پسذیر
یعنی درس پر نشیب عشق و اندرز و مثال
زانکه من از هر گُللی رازی به دل کردم نهان
تا بیام کام خود از برگ گُل اندر مآل
دل یکی دلدار دو کُفر است در بازار عشق
نیک دریاب این سخن بر عقل ناچیزت منال
کاندرین ره خارها باشد به دور هر گُللی
نیشها باید چشید از خار گلزار جمال
هان نگهداریش کن از دست جور روزگار
تا نریزه برگ نازش عاقبت باد شمال
من ز برگ هر گُللی صد داستان دارم ز عشق
ناز از وی راز از من تا کنم ختم مقال
زانکه کامم از مقال و قیل کس حاصل نشد
در درون باید کشید آری رموز خدّ و خال
عالمی خواهد نهان از چشم کوتاه بین خلق
کام دل حاصل نگردد جز بسوز و وجد و حال
زین سبب بونی ندیدند از علوم عاشقی
دل به زید و عمرو بستند طالبان علم قال

لیک من یا جان دهم یا دامنش آرم به کف
گوش کن از من (فنائی) تا شوی فرخنده بیال

﴿ خرمین حُسن ﴾

ای که با مهر رخت روزی قراری داشتم
گردهش چرخ فلک را فال نیک انگاشتم
تا دلم نقش غلامی بر سر کوی تو زد
گفتم آری این زمان سر بر فلک افراشتم
شاد از آن بودم به دور خرمین حُنت که من
از زکات حُنت آخر سهم خود برداشتم
دل بدان خوش داشتم با خال رویت ای صنم
گوئیا زان دانه، در گوشه، دل کاشتم
طعن بر شاهی زدم در حلقه، زنجیر تو
خاک کویت را ز جان اندر جهان بگماشتم
تا جمال شاهد مقصود در دل جا گرفت
گفتم از نور هُدا گنجینه، انباشتم
لیک از بخت (فنائی) چون بدیدم عاقبت
واژگون گردید جاننا آنچه من پنداشتم

۵ ۵ ۵

﴿ از باب لُطْف ﴾

اگرم ز باب لُطْفت تر براین دل سیاهم
نظری روا بسداری چه شود اگرچه کاهم
تو که خود به خود وحیدی بر عاصیان امیدی
ز در گرم نویسی که ز رحمت نه کاهم
سر مسکنت نهادم نه گیم نه کسی قبادم
به هوایت اوفتادم چو خس و غبار راهم
چو ز دست آفرینش به دو دیده دادی بینش
ز منابع گزینش شده، تو قبله گاهم
من اگرچه ناسزایم به خطا برقت پایم
به در تو گر نیایم چه کنم که روسیاهم
چو به نامه، سیاهی بزم کسی نگاهی
بدهم ز خود گواهی که چه بوده اتجاهم
به هوای نفس دوغم ز جوانی و جنونم
خبرم نشد که چونم همه قورت و گناهم
چو گزشته یاد آرم خجلم که شرمسارم
به چه روی سر برآرم که بسی بد و تباهم
همه تسبیح و نثارانی همه حالت جنانی
چه شود اگر (فنائی) به خرم برند راهم

﴿ در میان خواب ﴾

چو یوسف در میان خواب خوش رخسار بنمودم
 ز خود بی آگه آمد نیمه شب هشیار بنمودم
 بدام دیگری افتاده بودم آن زمان آخر
 چو برق خاطف آمد دور از آن دلدار بنمودم
 دلی غافل ز سحر جان جانان داشتم آندم
 چو پیک قدسیان آمد ز خود بیدار بنمودم
 بگفتا یوسف مصر ملاحی گم همی خواهی
 منم در عالم معنی منت بیدار بنمودم
 زلیخادار هر دم آتشی در دل همی افروخت
 نمی دانستم آن مهوش چه سان دیدار بنمودم
 بی عزم در این ماتم بشد تا یابمش گاهی
 بدادم آن پری رخ کیست بی خود زار بنمودم
 بدام یوسف دیگر طفیل دل مقید بود
 عزیزش داشتم تا او گره در کار بنمودم
 دلم را صید دام خویش گردانید و غائب شد
 ندانستم ز مهر خود چه سان سرشار بنمودم
 بنسازم آنهمه نازش که روز اولم بنمود
 تعجب دارمش اکنون چرا اغیار بنمودم
 حدیثی مدعی را در میان آورد و رخ تابد
 که گویا در حریم او غلط رفتار بنمودم

حرامم باد آن نعمت که از خوان غمش چیدم
 اگر آنچه عذر گوید من آن یک بار بنمودم
 بگفتم آشنائی با رقیبانت به رغم من
 چرا گفتا که من او را زلیل و خوار بنمودم
 اگر خواهی ییایی چون خریداران دمی چندم
 من این مشکل گشائی را بسی دشوار بنمودم
 کمند گیسوی جانان همی پیچ و شکن دارد
 هزاری همچو تو بر در به سان تار بنمودم
 بگفتم کی بود روزی (فنائی) را نبات ای دوست
 بگفتا صبر می باید اگر صد بار بنمودم

﴿ فغان دل ﴾

به دل گفتم فغان کم کن که من گُل عنبری دارم
 بنازم چشم مستش تا چو از لب شکری دارم
 متاع وصلش ای دل جز بهای جان نمی باشد
 من این نقد مشوش را پیشیزی بیش نشمارم
 صبوری پیشه کن ای دل که تا روزی به کام خود
 رسد دستت به دامانش به رغم یار و اغیارم
 جفائی دلبران آری که بر دل می نهد مرهم
 ولی از جور بدخواهان ز جان خویش بیزارم
 رقیب فتنه جو ترسم به کوی دوست ره یابد
 مکدر سازد آن عهدی که از روزی ازل دارم

به رغم مدعی آخر شود طی روز هجرانش
 اگر باد صبا آرد نسیمی از رخ یارم
 ز شوق عهد جانانم به جان پیر میخانه
 ز سر بیهوش نخواهد شد هوای میل دلدارم
 بیسا مطرب بزن نائی بیارو ساقیا جامی
 که در زیر فلک بهتر از این نعمت نپندارم
 طلسم غمزه، نازش مرا در دام خود افگند
 ندارم بعد از این باکی اگر باشد سده کارم
 به یاد طلعت جاننا شب دیگور ما قدر است
 نقاب از روی بردار و به نومیدی میازارم
 (فتائی) ارا به جز آندم نمانده در جهان کامی
 چو با روی تو خل گردد میفگن رخنه در کارم

﴿ در کوی عشق ﴾

در کوی عشق جانان از دست رفت جانم
 عهدی از او ندیدم حالی ز خود ندانم
 گفتم کجیات جویم گفتا ز بام غرشم
 گفتم که من ز فرشم این کار کی توانم
 گفتم ملک سرشتی یا حور در بهشتی ؟
 گفتا که برتر از این در قُدسِ آشپام
 گفتم که آشنائی با آب و خاک داری ؟
 گفتا خموش و هوشدار سر تا قدم ز جانم

گفتم که غنچه حاکی است از تنگی دهانت
گفتا عجب خیالی بس تنگ تر از آنم
گفتم نشانت ای جان ز کدام شیخ پرسم ؟
گفتا بسدر خرابیات ز روان کشته گانم
گفتم که زکات حُنت به من گدا ببخشای
گفتا که منم چو بهلول به گدا چه سان رسانم
گفتم که ز راه و رسم کُرم و وفا بر آید
گفتا که برو فنا شو به امید این و آنم
گفتم که نخست بارم دو سه بوس وعده دادی
گفتا که گران توان داد به غلام آستانم
گفتم به سر ار بخواهی بنوازی سر بیازم
گفتا که ز سر چه گونی دل و دین و جان ستانم
گفتم که دگر (فنائی) ز تو کسی به کام یابد ؟
گفتا که مگر پس از مرگ ز حیات جاویدانم

﴿ غریق خاک و خون ﴾

ز سر گدا نوازی اگرم بپرسی چونم
تو ز دل که خوب دانی همه ماتم و جنونم
ز سر امیدواری بدرت چو سر نهادم
دل و جان ز دست دادم بنمائی رخ کنونم
چو رسم به شاه راه سر کوی عشق جانان
دگرم مپرس جاننا ز ملالت شنونم
که اگر ز دستم آید برسم به کعبه شاید
ز نسیم روح بخشش شود آشنا درونم
چو به آستان رسیدم ز صفای وی بدیدم
چه عجب که ز آنچه دیدم همه زیر و رو فنونم
ز حریم پر کمالتش که ز پرتو جمالش
من زار در خیالش چه توان که گفت چونم
اگرم ز در در آید چو منی به ییادش آید
ز شهی که شرم آید که از او بسی فنونم
چو شهم مدد نماید شب سخت بر سر آید
بودم که باز آید همه سخت واژگونم
به ملامت نسخوانید ز منی مرا برانید
که حقیقتم تو دانید همه ملعوب و فسونم
من خوار در خرابیات چه کنم که در مقامات
همه خسروان دهر اند من بی سرا زبونم

چو به خاك گورم آتی به خیال سرگشانی
حزری کن از (فنائی) که غریق خاك و خونم

﴿ راه عشق ﴾

در دوزن سینه گر بینم جمالت را به کام
بانگ بیداری زخم بر قامت قاف قیام
طالع برگشته باز آید به آغوشم اگر
زود بینی بر در میخانه خواهم ثبت نام
عالمی را آشنا سازم ز بسزم میکده
تا بیفتد غلغله در سینه‌های خاص و عام
آتشی در خرمن زهد و ریاکاری زخم
تا چو ما زاهد بیاید بوی عشق اندر مشام
خلوتی گیرم نهان از چشم و دید انجمن
جام جم را در صدا آرم به وقت صبح و شام
آنچه دل خواهد ز تو ای ساریان راه عشق
پرده بردارید یکدم از جمال بدر تمام
تا نگویندم خان در پشت بام میکده
بی سبب کردند مارا پای در زنجیر و دام
زاهد بی چشم و رو کو غیر خودبینی ندید
نیک دریابد که اینجا صد چو او گشته غلام
هان (فنائی) دم مزن از سر عشق گلرخان
بهتر این دایم زنی بر نامه‌ات ختم کلام

﴿ روی حیا ﴾

در جواب یکی از دوستان

سلیمانیه - ۲۲ / ۹ / ۱۹۸۵

من که ز بد بد ترم خاک جهان بر سرم
حُسن صفاتم ز کو؟ خود همه شور و شرم
من که خودم ناکم پیش کسان چون روم
کاش ندیدی مرا تا به ابد مادرم
زیارت روی کسان نیست نصیب خسان
راه نیابد خمیس سوی جنان لاجرم
من که ز خود میکشم خجلت یاران دهر
روی حیارا کجا پیش کدامین برم
سر که فگندیده شد رویه گندیده شد
با سر و روی چنین ره به کجا دربرم
آری اگر نقش دوست سایه، نُطف افگند
بو که به دادم رسد طالع نیک اخترم
باری اِلها به تو روی امید آورم
جُرم (فنائی) ببخش گرچه ز سگ کترم

□ ○ □

﴿ باد، عشق ﴾

در دامگه بحر تو رنجور شدم
 از باد، عشق تو که گنجور شدم
 تا چاشنی مهر رخت زد به مذاق
 دیوانه صفت واله و محمور شدم
 هر چند غم عشق تو تلخ است ولی
 در سایه، زلفین تو مسرور شدم
 از دست تظاول نکشم آه که من
 بسا جاذبه، حُمن تو مقهور شدم
 از زمره، ارباب حسد در ره تو
 خیلی است که در ظلمت دیجور شدم
 گویند برو ترک می و میکند کن
 گویم که در این مسئله معذور شدم
 هر چند به فتوای تو ای قاضی شهر
 منصور نیّم نزه تو منصور شدم
 خون من بیچاره چه سان گشت حلال
 از بسکه ز تزییر و ریا دور شدم
 پس من چه کنم با تو که سلطان وفا
 از ره عشق سرم تاخته مجبور شدم
 در محفل ارباب وفا از کُرمش
 گرچه بیگانه وشم ناشر و منشور شدم

عاقبت یار (فتائی) ز وفا نگریزد
دامش گیرم اگرچه همه مهجور شدم

﴿ شوق أنوار ﴾

من که دل باخته، شکل و هیولا شده‌ام
همه از شوق جمال تو که سودا شده‌ام
دل اگر بسته بجز تو همه با یاد تو بود
ورنه دیوانه نیم اینهمه شیدا شده‌ام
گسویی از روز ازل فال نیکو یار نشد
چه کنم طالع بد آمده رسوا شده‌ام
همچو پروانه زدم بال و پر سوخته را
تا سحر دیدمش آندم که تولا شده‌ام
ترك احباب اگر کرده در این راه گذر
همه سودازده، قامت رعنا شده‌ام
سجده در منعب ما فرض بود^(۱) در کویت
چه کنم گر نکم سجده که ترسا شده‌ام
شوق انوار تو بر روزنه، ما میزد
زین سبب بود (فتائی) که شکرخا شده‌ام

^(۱) مقصود شکر است نه تعظیم البتّه . آنانکه واردند احتیاجی
به توضیح ندارند . (ناظم)

﴿ حال زار ﴾

در حالی که در بیمارستان (جراح پاشا) در استنبول مریض و
بستی بودم این غزل نوشته شد .

استنبول - سال ۱۹۹۵

ز حال زارم ار پرسی که چونم
همه بیچاره‌گی و پست و درنم
هم اینم بستری در آستانه
بدست اینهمه تُرکان زبونم
گهی دست جفا بر دل نهندم
گهی قَسْرُ بُرند اندر درونم
گهی غرق خطا و خسته حاملم
گهی غافل ز خود هر دم فزونم
گهی با دیده گریان و نالان
از این بخت پریشان واژگونم
به فریادم رس ای دلدار جانی
که چون دیوانه در دشت جنونم
همه شب می‌بنام تا سحرگاه
در این بیمارگاه پسر فنونم
یکی تُرک و یکی تاجیک مشرب
به دادم کی رسند اینها کنونم
اگر دست (فنائی) را ز دامن
بهداری بنگرم غرق آب خونم

﴿ راهزن دهر ﴾

این غزل در جواب نامه، استاد محترم جناب ملا شیخ
عبد الرزوف بیژره، نوشته‌ام .

سلیمانیه - سال ۱۹۹۲

ای بسا راهزن دهر در این خاک و سرز و بوم
در قافله، گلرخان ما فتاده به صد خصوم
گاهی چو باد خزان میوزد از جنوب ما
گیرد ز ما هر آنچه تمین است بر عموم
با طول دهر چاشنی زهر حسرت است
افسوس و داد از این دیو نحس و شوم
گاهی ز سوی شرق چو کابوس نیمه‌شب
گاهی ز غرب یعنی که از روی خاک روم
گاهی شمال میزنم گوشمال دشمنی
گاهی ز شش درم هجوم است بر هجوم
دیربست که در گنج و دار دست اهرمن
افتاده به صد رنگ وطن گشته همچو موم
بوی خبیث این بدان همچو دذ
در طبع و مشام (فنائی) بت از بوی گند شوم

❦ ❦ ❦

﴿ بازار جهان ﴾

زین مملعت آشوب جهان حال ندارم
از بهر چه برد آمدنم حال چه دارم
مقصود ز صنع قلم و نقش خط لرح
آن نقطه، پرگار ازل بسود مدارم
شاید که برم سجده به محراب رخ او
تا حلقه به گوش آیم و جان را بسپارم
دور فلکم یسار نشد تا شودم یسار
گاهی لب دلدار و گهی بوس و کنارم
یا لئالیف از این سر سودازده، من
با یاد که بودم من و مشغول چه کارم !
پرداز به مأرای وطن مقصد ره بود
کاین ملعبه، شوم نیاید به چه کارم
بازار جهان دامگه برالهوسان است
یارب چه شود پای از این دام برآرم
در بحر خطا غوطه روم چون زیم آخر
کو کشتی اقبال کشانند به کنارم
عمریت که بر درگه آن پسیر خرابیات
همچون مگس دست تغییر به سر آرم
بسارو نکتم تا لب گسور و دم آخر
دست امل از دامن دلدار بسدارم

نرمید مشر از کرم یار (فنائی)
حاشاه و حاشای که این را بدل آرم

﴿ گوشه . میخانه ﴾

در گوشه . میخانه چو مکنون شدم
با ییاد تو از عشق تو مجنون شدم
تا نسیمی ز در پیو خرابیات وزید
حالتی دار مرا دست و دگر گون شدم
لیک در نزد رقیبان و حسودان درت
هرچه کردم نشوم باز که مظنون شدم
همه در دست حسد ملعبه . روز و شبم
آخر چه توان کرد که مفتون شدم
با هر که نهم راز نهانی به میان
بینم که بسی بیش جگر خون شدم
در قافلله . غیسل خریدارانت
با دست تهی آمده مغبون شدم
آری که ز کالای غمت خانه پر است
با خانه و غم پیش تو مرهون شدم
در راه تو صبر بود زاد رهم
اکنون چه کنم باز که مدیون شدم
گر دست دهد یاده . چون رنگ رغبت
بینی که (فنائی) همه می گون شدم

﴿ بار خود پسندی ﴾

از بسکه به خاطر غم اندردم نه‌مید که بعد از رحلت قُنیس
 آشیان حضرت شیخ عمَد عثمان سراج الدین نقشبندی (قُنیس بره))
 بار دگر قلم شکسته، (فناسی) طاقت و ذوق غزلبافی را داشته
 باشد، ولسی چون حضرت پسر در وصیت نامه، خصوصاً، اِسمی
 از این گم‌نام ناکام برده بودند، دوستان و عزیزان گاه‌گاهی حقیر
 سراپا تقصیر را مورد لطف قرار میداند و چون بعضی نامهایشان
 بصورت شعر و رباعیات بود، حقیر هم مجبور میشد جواب ایشان را
 طبق معمول و مأمول بدهم و از جمله، ایشان (کاکه محمد ریمی)
 بود، لذا به پاس خاطر ایشان پاسخ نامه، موزون نامبرده را بدین
 غزل و چند سطر نثر تقدیم نمودم.

آوریل - ۱۰ / ۱ / ۲۰۰۳

بسه یساذ حق تعالی باش یسارم
 که راهسی بیس از ایسن ره را ندارم
 ز سوسش گسر نسیم لُطف خیسزد
 سزده هر لحظه جان خود سپارم
 عزیزت دارم و دائم عزیزسی
 تمیزت بساذ کو گُل من که خسارم
 کجسا خاکستر راه خرابسات
 که قدر ماهر یساران را ندارم
 خدا گساری کند بساذ دردمندان
 که من هم آتشی از دل برآرم

کنم جسم ملوث را دگر گون
 فغاند از وجودم جز غبارم
 که شاید از بیا باد صبائی
 برد هر ذره پیش نگارم
 کند عرض فراقم در حضورش
 رسد بونی بدل از آن دیارم
 مشام هجر لیلی را کند پُر
 نماند میل گلزار بهارم
 نه در گلشن نه در گلخن کسی نیست
 که سر بر آستان او برآرم
 مگر آن یوسف مصر ملاحظت
 به خاک تَریش سوگند یارم
 مجال غم در کوی عزیزان
 بسی مشکل فرد آرد به کارم
 تو هم يك چشم و يك دل باش جاننا
 که من میل دو دیدن را ندارم
 ز یاران انتظار من همین است
 نیارندم چو خسر در زیر بارم
 که بار خودپسندی بس گران است
 من ییچاره تابش را نیارم
 (فتائی) را نشاید این مدیحه
 که آمد زان عزیز غمگسارم

﴿ جای بالای درویشان ﴾

به عزم درس مجتونی چو در صحرای درویشان
رهس افتاد تا دیدم رخ زیبای درویشان
دل را برد با خود ساریان مُلك درویشی
کجا یام دگر خردرا مگر در پای درویشان
سلیمان حشمتند و در قبای نیستی شاهد
اگر خواهی بدانی کیستند اغسای درویشان
به منزلگاه اصلی ره روانند این فلک تازان
گاهی با ما گهی با او سر و سودای درویشان
به عقل نارسا کمی میتوان دریافت ایشان را
که خیلی برتر از افلاک باشد جای درویشان
سفر عالم امرند و در این خرگه پستی
که داند از کجا خیزد ز دل غوغای درویشان
که ایقان طائر قُدس اند و بر عرش و فلک نازند
بسی برتر بود جولانگه و مأوای درویشان
کسی داند از این موطن که گاهی بشنود هونی
ریا لب تر کند او از نم صهبای درویشان
(فغانی) چون کند شرح مقام جان جانان را
برو از منی فروشان پرس جانای جای درویشان

﴿ راه در وطن ﴾

گر میسر آیدم ره در وطن
خلوتی حاصل کنم زین انجمن
تا رهم از دست سودای فلک
داد و فریادی زخم بر اهرمن
شکوه پیش قلبه، جانان برم
تا رهاند گردنم از قید من
سر بکوی آستانش بر نهم
تا شود تشریش من بر من عین
منتی باشد که تا هنگام حشر
ناید از من بر زبان اندر سخن
گرچه هر بی دست و پا را کی روا است
نزد عاقل حکم بر مصر و یمن
کور نابینا و راه درس عشق
می ننگد در علوم عقل و فن
لیک گر شاهی ز باب لطف و ناز
بنگردد بر سالان پر سخن
دور نبرد را رهد صد چون منی
زین مقاسات بلا و زین فتن
صد چو مجنون را برند تا کوی دوست
می رسد آخر یکام خویشتن

بس که عمرم گشت آن زَنَار بند
رفت و رست از مکر این پسِ کهن
بر در ارباب نعمت هر زمان
همچنین جاری است عادات و سُنن
در دم مرگش (فنائی) را رسان
مژده، عفو خطا یاذا السین

﴿ بخت واژگون ﴾

رخت بر بندم از این دنیای دون
زانکه بخت خویش دیدم واژگون
دون مبارک باد بر دین هَتان
من ز هم دونان بسی گشتم فزون
آمد اندر دل که روزی وا رهم
زین جراحتهای هجرش در درون
لیک چون بدزاده می زین بد سرا
پس نبودم ره به جانی تا کنون
من بر این بودم که از گُلزارِ عُمَر
خرمنی چینیم پر از علم و فنون
تا به وصلش من فتادم روز و شب
آمده دستی پر از مکر و فسون
گنج هستی جمله را بریاد داد
خویش را گم کرد (فنائی) در جنون

﴿ زبان خامه ﴾

نامه کی طی میشود زین گُلرخان
با زبان خامه و شرح زبان
دفتر وصف بُتان بی انتها است
همچو ناز نازینان در جهان
یا قلم بشکسته نه زین ماجرا
یا زیانت بسته بهتر در دهان
زانکه حُسن دلبران از عالمی است
خارج است از فهم و درک این و آن
گر تو محرم نیستی در این دیار
توسن اوهام را اینجا مهران
کار غواصان بود دریای ژرف^{۱۱}
ورنه خواهی رفت بی نام و نشان
با خرد گفتم که ای پسر کُهن
از که جویم کوی منزلگاهشان ؟
گفت باید بر در میخانه رفت
خاک گسردی در ره جباروکشان
تا اگر طالع مددکارت شود
پرتوی یابی از آن پسر مغان

^{۱۱} ژرف : یعنی بسیار عمیق . (ناظم)

شوره خاك عنصرت آبی دهند
از زلال فیض حق اندر نهان
همچو نُبل سر بر آرد زیر خاك
لاله، پژمرده را بخشند جان
هریکسی را از لطائف دم بدم
نشئه، باشد ز بزم عاشقان
کف زنان در میکند دیوانه‌وار
می‌ندانی از خودی در خود نشان
تا ز سوی قلبه‌گاه دل رسد
بر دل و بر جان نوال اطمینان
تا ز تو خرسند و خرسندت کند
گاه گردد پیش تو کون و مکان
زار سالان بر دوش از نیستی
حالتی یابی به از مُلك جهان
جز به یاد او نیارآمد دلت
بر نشانی دست از حور جنان
جان و دل اندر حضورش کامیاب
بی‌نیاز از های و هوی انس و جان
خلوتی باشد که در جلوت همی
می‌نیایی نه خودت نه غیر آن
هرچه باشد اوست از او نه ز تو
تا توی ماند ز تو کُفرش بدان

زانکه جای ما و من در آن حریم
می‌نگنجد گوش کَرُ بسته زبَان
هوش می‌باید که فهمد رازها
نازها باید کشید از جان جان
لیک هر خرمهره را جا کی دهند
در ردیف زبور و گنج شهان
هان مشو مغرور چون زاغ و زغن
گرفتند روزی رهت در بوستان
بسر (فنائی) رحمت آرد از گرم
بادنوشان حریم آستان

﴿ خداوند پناهی کو ؟ ﴾

دلم بگرفت در غریب خداوند پناهی کو
بجز دست نیاز ما بدرگاه تو راهی کو
سرا زین حالت زارم که از جور فلک دارم
سلازی از کجا جویم صلابی دادخواهی کو
مر این طوفان عنت را که هر دم بیشتر گردد
کجا نوح نجات ای دل خدارا خیرخواهی کو
طیبیم نیش نشت زد رقیبم زخم خنجر کرد
بجای نوش بدتر کرد عدالت دادگاهی کو
به درد دلبران بالم ز جور دشمنان ناالم
ز آه نیمه شب بهتر در این غفل گواهی کو
سمندروار در آتش که من میسوزم و سازم
جنود نیمه شب خیزان اگر باشد سپاهی کو
اگر در ملک درویشی دعائی در سحرگاهان
رسد همچون نیم صبح جاننا صبحگاهی کو
وگر در خلوت شب ناله، از اهل دل آید
کجا اهل دلی یارب صدای شامگاهی کو
اگر درد درون کس به جانی میرسد آخر
(فتائی) را در این ماتم سرا از سینه آهی کو

﴿ آرامگاه پیر ﴾

در اواخر زمستان سال (۱۹۹۸ میلادی) که برای زیارت عتبه، مزار حضرت پسر (قُتَيْبِ بْنِ مَرْثَدٍ) به استنبول رفتم، حُسن اتفاق یلک روز مرقمده منورش خلوت بود، مدتی آنجا ماندم بعداً این غزل به خاطرم رسید و در همان جا تسوید گردید.

استنبول - سال ۱۹۹۸

این چه خاکی هست با این عزت و تمکین و جاه
کس این حریم تسریش دل را شده آرامگاه
بس که در زیر بغل بگرفته این مهد زمین
شمع جمع عاشقان گشته منورتر ز ماه
سر به زانو کرده بر در صد گدائی همچو ما
تا رسد فریاد مهجوران بسوی دادخواه
ما ز مسکینان بزم و ریزه‌خوار این درسم
عار می‌آید مرا از تاج و تحت و مُلک شاه
تا گدای کوی او باشم در این دیر خراب
پشت پا خواهم زدن بر حشمت و بر مُلک و جاه
دار فانی بسی بها بنمود نزد یار ما
زین سبب دار بقارا کرد جای رخت گاه
گرچه ما را در بلا افکنند بسی دیدار خود
یک ما را نیست غیر از حضرت ایشان پناه

تا دم صبح قیامت سایه‌اش بر سر مدام
روح پاک او بر این دعوا همی باشد گواه
پس (فنانی) را چه بآک از گردش دور فلک
تا چو او دارم پناهی در مقام دادگاه

﴿ شمشیر حق ﴾^(۱)

خاک پاک انبیا را دست قدرت بیخته
خاک جانان را از آن تا چنده کی آمیخته
بر وجود آنهمه از نور رحمت ریخته
(اولیا شمشیر حقند از فلک آویخته
هر که با آن درتیزد خون خود را ریخته)

^(۱) این شعر هم بعد از وفات والدیم (فنانی) در پارچه کاغذی دیدم که چنان ظاهر میشود که قصد تمجید شعر یکی از شعرا، اهل تصرف کرده است لیکن متأسفانه تماش نکرده است و من همچون خودش در اینجا درجش میکنم . (آماده‌کار)

﴿ سودای غم ﴾

دل خون شد ز سودای غم روی گل اندامی
نه از وی بیافتم شادی نه از خویش سرانجامی
جهان گرد جهان گشتم طلب کردم ز هر سریش
نه من دیدم نشانی زو نه از وی هیچ پیغامی
کجا خود جویمت جانا که جان از تن بلب آمد
نه روزم حالتی از غم نه شبها صبر و آرامی
بهرکس می رسم پرسم نشانی از سر کوش
مگر عتقا صفت گشته نبود از وی به جز نامی
سر مستانه ام بود از خار نرگس مستش
که خوش میدیدمش گه گه سر کونی لب بامی
دل شوریده دارم این زمان از داغ هجرانش
کجا مشکل گشائی رهنما کر نیک فرجامی ؟
همه عمرم در این ره رفت و بنیادم ز جا در رفت
نبردیم ره بدان ترسا ندانم چو نهم دامی
چو بختون کوه و هامون می نوادم زار می نام
همه عمرم فدا کردم نبود از او مرا کاسی
خدارا ای نسیم لاله زار خُلسد برخیزد
به حال خود (فغانی) باز آ از جُرمه جامی

« » «

﴿ چراغ مجلس ﴾

نگار من اگر اندر رهش در نسی شکر زاری
همی زبید ز اطوارش نظر بر هر خس و خاری
چراغ بزم عشاقان چو یک شمع است در مجلس
اگر پرتو فگن گرده جمال دلیم آری
نسی گنجد در اقلیم وفا اریاب معنی را
بسامان فراموشی سپارد عاشق زاری
ز چشم منت دلبر نازها باید کشید ای دل
تحمُّل باید از دور فلک وز نیش هر خاری
دوای داغ هجرانش ز اریاب مدد خواهم
در این دیر خراب آخر بود روزی کند کاری
بسرغم مدّعی بنمای رخ ای ماه تابانم
که بر اعدا شود روز وصال ما شب تازی
ز لطف حقّ مشو نومید ایدل کاندین درگه
بود گُلشن کند بهر خلیلی آتش و ناری
بجز دریای احسانش کجا لب تر کند تشنه
که سال خُشک و آبی نیست اندر هیچ جویاری
(فنائی) گر ز روی شرمساری روی باز آرد
همانا دور نبود از کریمان رحمتی بساری

﴿ پیک صبا ﴾

ای خامه اگر تو کار داری
آب دهمن از انبار داری
باشد که شبی زسان گشائی
در صحن حرم به یادش آری
چون پیک صبا رسد چو هُندُ
سارا خبیری ز یسار داری
بر صفحه، نامه مهر دل زن
از من برسان تو آه و زاری
دستت چو رسد بدامن یسار
گو شرح فراق و برده‌بازی
جانم به لب آمد از غم او
تا چند کشم بلا و خواری
عمریست که در هوای رویش
از دیده شود شراب جاری
تا کی نرسد بدامنش دست
بر بساد برفقت رنجم آری
دیوانه نه، تو ای (فنائی)
با سنگ دلان چه کار داری

❦ ❦ ❦

﴿ غم جدائی ﴾

در زمانی که حضرت پیچ (قُدْسِ بَرُّه) در بغداد بود ، جمعاً با اهل خانه بزیارتش رفتیم و (۱۲) روز آنجا ماندیم ، بمنظور رفع زحمت و خداحافظی این غزل را بحضور مبارکش تقدیم کردم ، بسیار اظهار خوشحالی فرمود .

من دل سپرده تا کی ز کمین تنگنایی
بکشم ز سینه آه و بخورم غم جدائی
من سرفکنده چون ننی ز ملال دل بنالم
که ز جور این رقیبان همه دم رسد بلائی
چه شود ز دل رحیمت که ز منبع نعیمت
به زکات مستمندان تو اشارتی نمائی
تو که جان و دل شکافی مددت دوی شافی
تو بیا ز سر تلانی به جریحه زن دوائی
تن و جان ز هم جدا شد چو ملال بر ملا شد
همه طعمه، بلا شد ز تو جویش رهائی
که تو معدن وفائی ز قدم به سر صفائی
به خدا که دلبرائی چو تو پیچ مقتدائی
به خیال باز گشتم که ز حدّ خود گذشتم
نه بدین اصل نویشتم که برو دگر نیانی
ز جنوب تا شمال به غلامیت بیالم
همه جا در این خیالم که تو قبله گاه مانی

به همین امید هستم ز جواب گر نرستم
 بکسرم بگسیر دستم تو ز حال بی‌سوالی
 چه کنم که پر قصورم ز حسیض قُرب دودم
 به بلای خود صبروم که تو دافع بلائی
 من و دل بدین امیدیم که تو را به حق گزیدیم
 چو به جای خود رسیدیم تو بگو غلام مائی
 ز بسدی روزگارم املسی به خود ندارم
 مگر اینکه چند سالی به درت شد آشنائی
 چو صدای رحلت جان ز تنم برآمد ای جان
 بروم چو غنچه خندان چو تو بر سرم بیائی
 تو پناه و این غلامان زده دست و دل بدامان
 ز سرای محترم خوان که تو خود اذان مائی
 چو غلامی (فنائی) به قبول دل رسیده
 تو بر این دل طپیده بزنم کمی دوانی

﴿ شب قدر دل ﴾

شب قدرت وصال یار جانی
اگر قدر وصالش را بدانی
چو خوش باشد دمی خلوت گزینند
طفیل عشق و معشوق نهانی
که مُلک نونهال مهر جانان
به بار آید در این دنیای فانی
خیال از عالم کثرت بریدن
به جان پابند وحدت گشتن آنی
در اُلفت غرق و دلدارت بگویند
بیا برگزین گنج جاویدانی
ملال اهل دنیا را مجالسی
نباشد در زمان کامرانی
اسیر عشق باید بود ای دل
صبوری کن صبوری تا توانی
که در شهر عزیزان کامیاب است
کسی از بنده‌گی دارد نشانی
نصیب هرزه گویان نیست هرگز
کنوز و گنج اسرار و معانی
مشو نومید از بس ناسزایی
که رفت از دست هنگام جوانی

به پستی روی خجلت را بمالید
(فغانی) بر درش از ناتوانی

﴿ آب تلخ ﴾

از آن روزی سرا مسافر بسزادی
به جای شیر آب تلخ دادی
فلسک دست تطاول باز کرده
به غارت برد نقد عیش و شادی
چه گویم با چنین دوکار چه گرد
گل عمرم همه بریاد دادی
همه دور و تسلل را که کردم
چو دیدم دام بر دامن نهادی
به هرجا میل دارد می کشاند
طناب گسردم وادی به وادی
نه خود دارم توانی تا در آیم
نه دل راه فرارم را بسزادی
نه یابم خیرخواهی از ره حق
ببرد دادم به نزد پاک زادی
دهد روزی نجاتم زین غم دهر
کند خرسند جام را به یادی
که گویندم (فغانی) همچو بیاران
مبذل گشت احوالش به شادی

﴿ یاربَ به حقّ هستی ﴾

یاربَ به حقّ هستی و آن عاشقان مستی
در صاب این گذارا در کوی تنگ دستی
راه دواز در پیش گم کرده مقصد خورش
بنمای ره سوی خورش زین ورطه‌های پستی
از نفس حلقه در گوش وز دیو بار بر دوش
کردم ترا فراموش در بند خود پرستی
با ضعف و ناتوانی از قسوت نهانی
بر هم زدم جهانی از خبث و نادوستی
در عیش نوجوانی غرق از جنون و جانی
یسادم نیامد آنی نیکی و حقّ پرستی
یاربَ به خورشم آور از غفلت اسف بار
تا بشنوم ندانی زان بارگاه هستی
گوید که مژده بادت ای بنده، (فسانی)
گر عهدها شکستی با عفو ما برستی

﴿ قبله گاه جان ﴾

ملکا چو در سرشتم تویی قبلگاه جانی
من بی نوا چه گویم که تو به ز من بدانی
غرض از وجودم آری سر سجده بود باری
به زمین شرمساری بنهم به ناتوانی
ز قساوت درونم که اسیر نفس درم
چه توان که گفت چو نم ز قباحث نهانی
من اگر تورم نباشی ز کجا کنم تلاشی
نه معاد و نه معاشی نه امید جاویدانی
سر خجالت و خطایم همه دم به پیش پایم
تو کریم و من گندایم چه شود اگرم نرانی
رخ عجز و انکسارم ز گناه بی شمارم
بدر تو گم نیارم چه کنم که راز دانی
سر دلتش (فنائی) به در رجس نهاده
اگرم ز در برانسی و گرم به گرم بخوانی

o o o

﴿ در مُلْكِ مَحَبَّتِ ﴾

چه غم تا تو مرا جانانه باشی
به جای جان تو در کاشانه باشی
مرا یاری نکردی طالع بد
که تو شمع دل پروانه باشی
من ژوئیده، بی دست و پا را
دلیلی بر در میخانه باشی
به جای قوت راهم در غریبی
دل بُلْبُلِ صفت را دانه باشی
بر این حال جنون پر فنونم
نوا گونی من دیوانه باشی
دیگر قبله گاه جان و دل را
دلیل راه از این ویرانه باشی
در این دیر خرابات جهانم
تو هم ساقی تو هم پیمان باشی
به کویت سر نهادم تا تو یابم
به همت چابک و مردانه باشی
مگر نبود عجب نزد حبیبان
تو در دل باشی و بیگانه باشی
چه خوش وقتی است در مُلْكِ مَحَبَّتِ
سر شوریده گان را شانه باشی

سرت گردهم (فنائی) را زهی بخت
تو غمخورم در این بتخانه باشی

﴿ مدار تنگنایی ﴾

جانا چه کنم ز بی‌نوانی
در مقام داغ این جلدانی
رویت چو هلال در محاق است
تا کسی ز مدار تنگنایی
عنقا صفت از تو اثری نیست
ای شاهد مقصود بگو کجانی
در گوشه، خاطر من که هستی
از دیده، دل نهان چرانی
جانم به لب آمد از فراق
جز تو ز که جویم آشنایی
سعی من و دل چه سود دارد
با اینهمه ننگ و نارسانی
شاید ز درون پرده، غیب
دستی به در آید و درانی
دردی که ز آتش فراق است
کو چاره، او بجز لسانی
آیا چه شود (فنائی) روزی
یابد ز جهان غم رهانی

﴿ در بهار حُسن ﴾

در شب ۲۶ رمضان ۱۴۱۵ هـ - مصادف ۲۶ / ۲ / ۱۹۹۵ م
که در استانبول در بیمارستان (جراح پاشا) مریض و بستری بودم ،
حالت غربت و غمباری برایم دست داد ، در آن وقت این غزل را
نویشتم .

چو یارم در بهار حُسن سر زد پیش من باری
سزد گر جان دهم در مقدمش ای دوستان آری
که همچون اتفاقی سالها اُفتد ز بخت من
غنیمت فرصتی باید شمردن این چنین کاری
خار چشم مستش را بنوازم زانکه بنوازد
غلام آستانش چون ببیند خسته بیماری
سلیمان حشمتان را زبید این وصف سلیمانی
که گه گه مینوازد سرور را یا هدُهد زاری
اگر بینم رقیبان را بسدور خیمه گاه او
عجب نبود که هر شاخ گُلی یک خرمن خاری
دوای درد من جاننا کجا زاغ و زغن دانند
که هر یک با نوانی آمده یا میزند تازی
طیب بی خبر از حال من آخر چه میداند
که این دون همتان را کی تواند بود آثاری
چو همت کرده، جاننا بینم سایهات بر سر
چنان دایم که شهبال همارا بر سرم داری

به حال زارم آخر کی نظر افکن شوی جاننا
 که هرگز دست ناعزم نمی گنجد کند کاری
 شود روشن شبستان دل بیمار و غمبارم
 اگر یام بیالینم جمالت در شب تازی
 سرت گردم کجا شد همت بازوی مردان را ؟
 (فنائی ارا نگاهی بس اگر ممکن شود باری)

﴿ همت صاحب دلان ﴾

در بهار حسن گل رویان کجا یام گلی
 کو نهفته در حریم زلف و جُعد کاکلی
 از خیزان دهر و از جور و قیاب کینه جو
 دور و ناعزم ز دامانش نیابد حاصلی
 زان سهی سرودش آرام گسید مرغ دل
 یعنی در آغوش مهر و همت صاحب دلی
 تا ز بیت الله دل یام ندای (لَا تُخْشَفُ)
 کاندرین محفل روا باشد نیاز هر دلی
 اقتباس از طور سینا کرد مونسى لأجرم
 گرچه نبود پیش از سنگ و همان مشت گیلی
 قلب اهل قلب را عرش خدا خواند رسول
 عرش را با طور نسبت کی روا باشد دلی
 بساز برتر از همه کوه جهان در منزلت
 زانکه از نور تجلاً یافت نور و مشعلی

بر حذر باش ای عدو از نیش این آگه دلان
 تسخیر دلداران نهان باشد ز چشم غافلی
 روزگاری رفت از تقدیر میاتم در فراق
 دست همت تا در آید ز آستین کاملی
 زار می‌نالم در این دیر خراب از بخت خود
 بی‌نوایان را کجا باشد انیسی همدلی
 بر گلیم فقر و ذلت لاف شاهی کی روا است
 کاین تمنای محال و حاصل بی‌حاصلی
 کی شود ممکن حریم آشیان قدسیان
 تا مگر روزی بیاید بلبل دل‌زان گلی
 لیک نومید از سه سالار راه معرفت
 هان مشو آخر (فنائی) دست گیرد واصلی

﴿ گلشن شادی ﴾

بسی گل را ز گلشنهای شادی
چو دیدم یا شنیدم در مبادی
چه گل نو سبلان بزم توحید
که هر یک کعبه، دین را عمادی
ز هر یک سوی ادراک حقیقت
مشامم را صفای تازه دادی
اگر راهم بیفتد در حریمی
دهم داد بلای نامرادی
ولی هر عندلیبی را در این ره
چو دیدم داغ دیگر می نهادی
نیاسودم می زین باغ و بتان
کنم در بستر غم گناه شادی
که شاید بوالوفائی دادخواهی
رساند داد دل بر ذی ایادی
کشم از سینه آهی همچو آتش
زند بر خار و خاشاک بوادی
رهانم از سر راه جنونم
هر آنچه از هوای نفس زادی
رسد بر جان و دل زین ماتم دهر
حجاب غم رها سازم به بادی

سزد روزی عزیز مصر جانان
(فنائی) را کند قرُخ به یادی

﴿ ای ذات بی نظیر ﴾

ای خالق نه گنبد اطلس
ای ذات تو بی نظیر و اقدس
هر حمد که از زبان برآید
یا خامه به رصف تو نشاید
با اینهمه نکته‌های شیرین
در مدح تو تازه یا ز دیرین
دیری که ز دیرها گذشته
پیوند ازل را نگسته
زین رو است که ما امیدواریم
هرچند بسی که شرمساریم
از خجلت خویش سر به جیبیم
در مُلک تو بی کس و غریبیم
مانا که بدام نفس بندیم
چاهی که بدست خویش کشیدیم
با اینهمه قبح و خودپسندی
برگشته نه گشت باز چندی
تا هست (فنائی) در حیاتش
بی لطف تو کی شود نجاتش

﴿ مُنَاجَاتُ بَشِيرٍ إِلَى رَبِّهِ ﴾

إلهی یا إلهی یا إلهی
توی مر بندهگان خود پناهی
ز بحر رحمتت بر من بیخشای
اگرچه غرق گشتم در تباهی

چنین آشفته عالم در مناهی
سیاهی گشته کوهی بر سیاهی
چه باشد از در عنفوت کریم
کسی بر حال بیمارم نگاهی

در این دیر خرابیات زمانه
چو بوم نمس بستم آشیانه
بدم نفوس و شیطان در قدام
به نام زنده‌گی بود این بهانه

نه شرمم از تو آمد یا إلهی
نه بر خود رحم کردم در تباهی
همه عمرم بر این بگذشت یارب
که کوهی را شمردم من به کاهی

بدین اُمید عفر تو قزو است
اگرچه جرم من از حدّ بیرون است
از این ترسم که در روز مُجازات
نمیدانم حمام چند و چون است

اگر جرم به میزان عدالت
شود سنجیده با بارِ خجالت
مرا با کُفه، از هیچ حاجت
نباشد زانکه غرقم در جهالت

که سر افکنده‌گی بر شرمساران
در آن مولف بسی بدتر هزاران
ز تسابِ دوزخ پسر از شرارت
به لُطفت گر نه بخشی جرم کاران

کجا پیام چو تو بخشنده شاهی
خطاها پیش رحمت همچو گاهی
چه باشد از سر جود و عنایت
کنسی بر حال زارم غیر خیراهی

منم با نفس بدخو آرمیده
که من از جُرم و جُرم از من چکیده
ولسی نو مید نتوان گشت یارب
که خوان رحمت هرجا رسیده

هزاران عاصی و قاسی براین در
بریزند از خجالت خاک بر سر
ز رحمت دور میدانند اینسان
برانی سائل عسودم از در

نمی بینم چو خود غرق مناهی
همه بگفشت عسودم در ملامی
به دروخ باشد آنجا من حاسم
اگر از قبح اعمالم نکاهی

بهرجا زین جهان چشمی گشادم
قدم بر خاک در هر جا نهادم
خطائی بر خطاهایم فزودم
ندانم چون کنم بهر چه زادم

بدمام نفس چون اُفتاد جانم
ز غفلت همنشین ایسن و آم
همه از نفس بود ایسن آشنائی
از ایسن برساد رفته نقد جانم

شب دیجور ظلمت گشت روزم
نسی آب حیا نامد به کوزم
بهرجا رو نهم از ناسزائی
بساط ناسزایان را بسوزم

چسراغی گمر فرا راهم نداری
کجا یابم طریق رستگاری
بدین راه دراز و بسار سنگین
اگر باری ز دوشم بر نداری

زبان عاجز از تقصیر دارم
ز عصبیان پهای در زنجیر دارم
نسی یابم کسی را جز تو یارب
برم بر درگهش ایسن حال زارم

بهرجا سر نهم مُلك تو باشد
در هرکس بکرم از تو باشد
أمیدم گاه گاهی از خجالت
نم دریای احسان تو باشد

ز یاران هرکسی را برگزیدم
وفائی یا صفا از کس ندیدم
ز هرچه رفت زیشام شب و روز
ز هر يك تلخی دیگر چشیدم

از این بهتر ز بد آخر چه آید
چو گندید آب و گُلِ دیری نیاید
اگر صد تخم گُل در وی بکارند
ز صد يك دانه گُل در بر نیاید

ولی با اینهمه هرکس تو خرید
طریق حُبابِ یاران تو پیوید
عجب نبود که زوی سنگ خارا
گُلّی از باغ الطاف تو روید

ز گُلزار جهان یاری گزیدم
که نازش با دل و جان می کشیدم
ز بخت تیره و پیچیده در هم
نصیبی جز غم از ری هم ندیدم

نمیدانم چرا پیمان شکن شد
میان زخم دل پیکان شکن شد
عجب بحری نشان داد از سر ناز
چو بر دور رخس پرچم شکن شد

امیدی در دل رنجورم آمد
که خضر زنده در دیسجورم آمد
بود زین پس که گام خویش یابم
که رحمتش بر دل مهجورم آمد

به خود گفتم که طالع باز آمد
چو دلبر بر سریر ناز آمد
بشارت از صبا آمد بگویشم
که از گُلشن نسیم راز آمد

چنان از خود گزشتم زین بشارت
سر و جان گشت زهن يك اِشارت
بسی نگذشت بر عهد وفایش
به ناکامی کشید آخر اِشارت

نه زو کامم بر آمد نه ز اغیار
بهرجا رو نهادم گفتم این بار
رسد دستم بدامان عزیزِی
بگیرد دستم اندر این شب تار

بیلی سرگشته را یاری نباشد
کسی گم گشته را کاری نباشد
که از بس نایامانی در این دهر
همی ترسم مددکاری نباشد

چو بسر آینه، دل شد نگاهِی
ندیدم رنگ و روی جز سیاهی
بر این قلب بیه صیقل چه باشد
به جز اکسیر نُطقت یا اِلهی

زمانه بر من بسی دل چنین شد
سرافیامم به بدنامی چنین شد
بهرکس دست یاری دادم از جهل
به جای یار صار این چنین شد

خلط بود آنچه از اهل زمانه
به نام مهر و اُلفت شد بهانه
چو دیدم حاصل این جمع و تفریق
ندامت بود و نیرنگ و فسانه

ز خود بیزارم از این برده‌باری
کشم بر دوش بار شرمساری
چو در مُلک تو بر خوانِ فضلت
کجا یابم پناهی یا کناری

ز گُلزار جهان خارم گُل آمد
مغیلام به جای سُنبل آمد
بهر دستی بدادم دست اُمید
ز بخت من همه دستش شُل آمد

سرم بر سنگ نومی‌دی نهادم
که نقد عمر را از دست دادم
مگر از لطف خود کاری بسازی
رسد دست مددکاری به دادم

عجب زین چشم و رو دارم که دارم
که چون تا این چنین گردید کارم
نکردم شرم از اینکه تو گواهی
بر این اعمال زشت و بی‌شمارم

سر خجلت از این رو بر ندارم
که در دفتر همه جز بد ندارم
چه باید کرد با این جرم بی‌حد
زبان عنبرخواهی هم ندارم

که من بر خوان یغمایت شب و روز
چنین چون سفله‌گان فتنه افروز
به جای شکر انعامت اِلَهِی
شکستم ساغر و پیماسه و کروز

سراغمام بر این شد از تباهی
ندادم هیچ کس بر خود پناهی
همه در بسته میدارند بر من
اگر بر من نیندازی نگاهی

اگرچه بنده، بس پر گناهم
نیم لایق رسد پیش تو آهم
ولی با اینهمه گر خود ببخشای
نمی از بحر امانت نکاهم

همینم بس ز رحم بی کرات
چه در عجباً چه اندر این جهان
نگردم نا امید اندر دم مرگ
بخواندم غلام بنده گمانت

وگر نه من در این وحشتگه گور
تهی دست و ز زاد طاعتت دور
چه گویم از که جویم چاره، خویش
در آن انبوه سار و عقرب و مسور

منی با اینهمه ضعف عناصر
چو کوه قسوتّم شد بار خاطر
أُمیدی جز عطای بسی دریفت
ندارم نقد و کالائی در آخر

ز خود بیزارم از کردار زشتم
نمیدانم چنین چون شد سرشتم
چو سنجیدم خطا را با بدان هم
چو دیدم از همه شرمنده گشتم

اگر شرمی ز تو می‌کردم اوّل
همی خوبی بدل میدادم اوّل
بدین سان کی رسیدی آخر کار
اگر عقلم به جا می بود اوّل

همه روزی که از عمرم سر آمد
ز عصیان بار دیگر بر سر آمد
عجب یادی ز فردای قیامت
نکردم تا غطایم بر سر آمد

کنون هم با همین دوران پستی
کشانده دیو نفسم در اسبی
چه باید کردم یارب در این دم
مگر درمانده را خود دست گیری

بسی خجلت ز حال خویش دارم
ز مکر نفس مردم نیش دارم
سر خجلت برای عذرخواهی
ز ارباشی همه در پیش دارم

به دام نفس در زنجیر گشتم
کنون داتم که اکنون پیر گشتم
نه فهمیدم در ایام جوانی
چنین با دست خود در گیر گشتم

ز هر چه رفت از نقد حیاتم
خسارت بود کالای ماتم
در این چند روزه عمر ناسامان
چه سان یادم بهر نجاتم

بدین سوی سفیدم بر سیاهی
ز من بهتر تو بر عالم گواهی
که هرچه رفت و ببرد از نابکاری
دهد بر ضعف و نقصانم گواهی

ز روی جهل در دامی فتادم
همه سرمایه‌ها از دست دادم
بنام درس علم و عشق جنون
بسی افسانه‌ها برهم ندادم

نه از درس فنون دانی بیچیدم
نه در عشق و جنون شوری بدیدم
همه بافندگی پندار گردید
ندیدم آنچه در سر پروریدم

به جای میل دلداران جفا شد
دمی چندی که مرهون وفا شد
ندانستم که ارباب صفارا
چه شد آن وعده‌هاشان را کجا شد

رقیبان را بدل اندر حمد شد
به صورت آدمی سیرت چو دَدُ شد
نمیدانم چه سودی بُرد آخر
که بر من هم حسود و دیو و دَدُ شد

چو اینم نیز از بخت بد آید
چه باید کرد گر يك تا صد آید
کسی را گسر نخوانی بر در خویش
همه اغیار و یارش زو بد آید

همه در بسته بینم جز دُرت را
کنم بر سر همه خاک دُرت را
بمالم بر سر و روی ندامت
چه سان نومید گُردم از دُرت را

که از مُلك عدم با کاف و نونی
تو آوردی در این دشت جنونی
که تا درس فتون عشق جویند
مکن نومید یارب زین فزونی

کنون از هرچه رفته بر من زار
ز اخلاق دنی یا سو کسردار
گناه از حدّ بچون تر رفت هر روز
گرم بین و به رفتارم میازار

که جود و رحمت بیش از همه چیز
چه خواهی دید از این بنیاد ناچیز
وگر صد چند تقصیم فنون باد
کجا یام کریمی چون تو من نیز

من ویرانه دل دیگر چه گویم
ز یاران یا ز اغیاران چه جویم
گرم رانی وگر خوانی تو دانی
که من جز راه نیکانت نپسوم

در این وحشت سرای سست بنیاد
چو نوبت بر من افسانه افتاد
جهاتی را چو خود آشفته کردم
فسادی هم فسادان داد بر باد

که یعنی هیچ اندر هیچ آمد
بدم اُفتاد و اندر پیچ آمد
بهر سو روی آوردم از این نفس
مدام از خوی بد سرپیچ آمد

بیلی گم گشته گان یاری ندارند
همه دیوانه وار و بی قرارند
ز بخت بُد نمی یابند کسی را
که راه نیک بختی برگمارند

بهر کس روی آرند از خرابی
بهر در سر بمالند بر تُرابی
کسی نبود بسوی قلبه، دل
بُزد ایشان به جانی یا مآبی

دلم بگرفته از این کینه سوزان
که آه از سینه ام گشته فروزان
چه باید کرد با اینها، امروز
که چون آتش همه هستند سوزان

اگر دستم دهد کنجی نشینم
جدائی از همه عالم گزینم
به یاد قبله، دل در همه عمر
سر اندر جیب و غیر از او نه بینم

در این دیس خرابیات جهانم
به جز تو یا اِلهی کس ندانم
سر خجلت به درگاہت بمالم
(فنائی) تا تو دارد شادمانم

* * *

۱

از حاشیه . زلفت حلّ گشته مُعْنايم
یعنی که نمی خواهی يك لحظه بیاسایم
تا در غم وصل تو عُمرم سپری گردید
من پیش رقیبانم دیوانه . صحرايم

یار ما دارد نشان سروری
زانکه گسهر آمده از گوهری
پای بوس آیند بدرگاهش بسی
از دیار غَرْب و شَرْقِ خاوری

﴿ فرد ﴾

همه عالم بدام افگندی با يك حلقه از صويت
من مسكين چه بايد كرد افتاده سر كويت

ای نامه چو میرسی بدستش
از من تو بیوس چشم محتش

آری آری جان ز جان یابد نسیم
نه ز آب و خاک و از عظم رمیم

تسا دم آخر همی نالسد دم
زانکه از هجرت به سان بلبلم

میل فرزند ادیب و وارث ملک پدر
عاقلان را کسی روا از مادر پست و عقیم

خمار باده، عشقت چنانم مست و بسی خود کرد
که تا میدان رستاخیز هوشم نیست با خویشم

ای عزیزم در دو عالم دل شده شیدای تو
ای فدایت جان من دست من و دامن تو

با نقص وجود و رسیاهی
برگرد بسوی عنبرخواهی

﴿ خاتمه ﴾

مجموع اشعار دیوان فارسی (فنائی) تا تاریخ ۲۱/۳/۲۰۰۰ میلادی تقریباً به (۸۶۳) شعر رسیده که ظاهراً آخرین شماره دیوان حقیر میباشد. گمان ندارد بار دیگر ذوق اشعار بخاطر همیشه ناشاد بنده راه بیابد، زیرا مهیج و محرک طبع ناساز حقیر دیدار و یا نسیمی بود که از طرف روح پر فتوح حضرت پیچ (قُدْسِ بَرّه) بمشام روح و خاطر میرسد، حالاً که إزاده ازلسی ایشان را بعالم برزخ دعوت فرمودند، چراغ شوق علاقه‌مندان واقعی نیز به طبیعت حال خاموش گردید و جز رضا به قضا چاره نماند، بلکه خداوند کریم به لطف عمیم خود دیدار مجدد حضرتش را در روز رستاخیز و دار الحُلد جنان نصیب فرماید، با کریمان کارها دشوار نیست ..

پاکنویسی این دیوان بدست خود (فنائی) موسوم به (عبدالله مصطفی صالح - کاتب) در منزل مسکونی خودمان در شهر (ارییل) به پایان رسید .. با تمنای دعای خیر از درستان و خواننده‌گان محترم و عنبر تقصیر .

عبدالله مصطفی صالح (فنائی)

ارییل - ۲۱ / ۳ / ۲۰۰۰

فەرھەنگۆك

فەرھەنگۆك

ئامادەكردنى :

عابد عبدالله مصطفى

ئىم فەرھەنگۆك تايىتە بە بەشى سۆزلىرى و ھەورامىي ، و تەنھا
واتاي ئەر و شە سەخت و گراناھى لەخز گرتووە كە لىرەدا مەبەست بون
بەين ئەرەي ئامازە بەر وشەيە كرابەن كە كوردىي يان عەرەبىي يان فارسىيە ،
و لەبەر پىترىستىي ھەندىك رستەش واتا كسارە . " بۆ وشەي كوردىي
سوودم لە (ھەمبەنە بۆرىنە)ي مامۇستا ھەزار و بۆ وشەي فارسىي
لە (فەرھنگ صبا)ي عەد بەھەشتى وەرگرتووە . " بۆ وشەي ھەورامىش ئەرەي
راستىي بىت ھىچ سەرچاوەيە كە لەبەر دەستدا نەبوو ، و تەنھا پشتم بە شارەزايى
خۆم بەستووە لەر بوارەدا . " لەگەن تەوھشدا واتاي ھەندىك وشەم بە گشتىي
بەجەن ھىشتووە بۆ خۆتەرى خۆشەويست .

﴿ بەشى سۆزلىرى ﴾

ئاسىيا : ئاسىيا ، ئاسىيا ، ئاش .	ئاسىيا : ئاسىيا ، ئاسىيا ، ئاش .
ئاشۇقە : پەرىشان .	ئاشۇقە : پەرىشان .
ئاشۇوب : ئازاوە .	ئاشۇوب : ئازاوە .
ئاشىمانە : ھىلانە .	ئاشىمانە : ھىلانە .
ئاشىپ : تەر كەسى گەن ئەبا بۆ ئاش .	ئاشىپ : تەر كەسى گەن ئەبا بۆ ئاش .
بۆ ھارىن .	بۆ ھارىن .
ئاشە شەگە : ئاشە گەردان ، ئەر جىنگەيەي .	ئاشە شەگە : ئاشە گەردان ، ئەر جىنگەيەي .
كە ئاشە پەرىشان ئاشە گەردان تىدا كەردتەردە و	كە ئاشە پەرىشان ئاشە گەردان تىدا كەردتەردە و
پەرىشان .	پەرىشان .
ئاشە : پەرىشان .	ئاشە : پەرىشان .
ئاشە : ئاشە .	ئاشە : ئاشە .
ئاشە : ئاشە .	ئاشە : ئاشە .

- شاهووش : بارش .
 شاهووش : به هشت .
 شاهووش : گره در رنگه که سادوی
 شاهووش : نه گزین شت نه گزین " بز نمونه : مس
 شاهووش : نه گزین به تالون . وه بز تیره اندین ر
 شاهووش : (نظر ای مورشیدی کامیل به کار
 شاهووش : نه هنریت که کاریگری نه بن له سر
 شاهووش : پهرورد کردنی مورید و پاک کردنه وی
 شاهووش : دل و درونی ، که له زاروی شاعی
 شاهووش : (تصوفی) به کانداه به بدت نه مه یانه .
 شاهووش : باخیره : یاپیز ، که ششی .
 شاهووش : باه : با .
 شاهووش : کرپوه ، رشه پای به به فروره .
 شاهووش : لیتزمه .
 شاهووش : بخوایی : خوی گوره .
 شاهووش : بالین : سرین .
 شاهووش : بییم .
 شاهووش : بیخانه ، بتکه ده : پهرتگی
 شاهووش : بت پهرستان ، به لام له زاروی نه هلی
 شاهووش : (تصوف) ده مه به بت پزی دنیا به
 شاهووش : که نه شبیهان کردوره به بتخانه
 شاهووش : له خرابیدا بز که سیک که دلی زور پییمه
 شاهووش : بهند بیت .
 شاهووش : هیز و توانا .
 شاهووش : گوره و به پیز .
 شاهووش : بازش .
 شاهووش : دارد و به لا .
 شاهووش : هه نامه سارد هه لکیشان .
 شاهووش : درغای شهر .
 شاهووش : لاسک .
 شاهووش : هزار و نالین .
 شاهووش : قوماشیکی گرانه هایه .
 شاهووش : هدرها جزو گونیکشه .
 شاهووش : بشکز .
 شاهووش : نه گهر .
 شاهووش : نه ژدهور : نه ژدیها ، ماری زور گهره .
 شاهووش : زیاد کردن .
 شاهووش : چیرک و به سرهاتی
 شاهووش : خدیایی .
 شاهووش : رشتن و بلور کردنه .
 شاهووش : مه به بت پرسیار کردن خوی
 شاهووش : پهرورد گاره له روحی به نه کانی
 شاهووش : له پینش دوست کردن بوونه رو ،
 شاهووش : که نه رموری (اَلْتُّ بِرَبِّكُمْ) .
 شاهووش : که له سینه ، که مه له
 شاهووش : نه سینه بهک .
 شاهووش : که مه له . ده سته بهک
 شاهووش : که بز رونیژ کوله بهمه .
 شاهووش : نه نگوشته : نه نگوشته ، مستیله .
 شاهووش : هزار و ناله .

بینه : بئكه .	بېخوون : بې وېته .
بېنوشه : رەنەرشە .	بېخودىيى : بېن حەشىيى .
بوردەبارىيى : سەبەرگرتن .	بىن ەرىيىغ : بېن حەدىف ، بە خەسار نەزانىن
بوورپان : شتى تىيژ و بېرنە .	لە بەخشىنى شىنگدا .
بوويان : بېژار .	بېسزاو : لەبەرچسار كەرتن و تەبىئەت
بوستان : باخچە .	لەن ەدەلكەرتن .
بۆتە : بىر زەرقە نەلەين كە نالترونى	بىنگارە : لەش گران ، تەمبەل .
تيادا ئال نەكەن ، بەلام لە زارلەوى شاعىر ،	بىن كەپان : بىن سترىد .
سزنى يەكاندا مەبەست پاك كۆندەوى	بىتتەو : ەژار ، بىن پەنا .
دلى سورىدە لە غەموش و خال و ژەنگى	پاس : كېشك .
كەسەت لەلايەن سورىغەرە .	پاسال : لەبەين چو .
بۆس : حاج كۆن .	پامان : كۆتايى .
بۆسۇ : بۆنى شتى سرتار .	پاييىن : لاي ژىسىد .
بەتكو : بەتېن .	پۇياو : پېژار .
بەدرەتە : لە گەل رۆيشتى كەينەك	پلوو . پلوو . پلوو : پلوسك .
بۇ رىئوئىيى و رىئىز و حورمەت .	پووتەو : رۆشتايى .
بەدقەپ : شردم .	پۇش : دلواي لىبوردن .
بەدبەدپىيى : بىن سەرىرىيى .	پۇست : پىشت .
بەرگە شتە : ئارمۇد ، ەلەگىتار .	پەنساگە : جىگاي نلە بەرز و بلند .
بەرگوزىمە : ەلئىزاردە ، ەلئىزدار .	پەروين : چەند لەستىرە يەكى بچىرگن .
بەسۇ : زامى تەشەناكردو .	پەس : كەراتە .
بەسى : نلە .	پەست : بىن نرغ .
بىم : ترس .	پەلەيد : ناپاك .
بىنىش : بىنايى ، بىيىن .	پەيكت : رەلام بىم . نامە بىم "
بىن مەن و بۇ : بىن بىچتە .	پەيكى : ئەجەل : ەمزالى مردن .

- پەيگاڭ : شەپ و جەنگ .
 پەيمانە : جامى شەراب .
 پىرەھەن : كراس .
 پىرەي مەيخانە : مورشىدى تەرىقەت
 كە خۇي پىنگە يىشتۇرى ئەو رۇيازە، پىنت و
 بىزانن خەلىكىش پەن بگە يە نىت .
 پىرەوگە : رىنگە پەن .
 ئاساب : ئاقەت و توانا ، رۇشنايى و
 گەرمىسى .
 قاجان : دەررشارە .
 قانداق ، تەتار : نارى تىجە ، رەگەزىكە
 كە بە مەغۇل ناسراون .
 قار : تارىك .
 قازىپانە : قامچى .
 قاف : ئانگە ، ئانگە .
 قان و چۇ : رايەل و تىرەدەنى بەرمال و
 رانكۇ چۆغە بەرە و شتى چىراز .
 قوشنە : تىنور .
 قۇبۇز : كوتەك ، گورۇز .
 قۇتيا : سورمە ، دەرمانى چار .
 قەباھىيى : خالەتى خرابى و ئالەبارى .
 قەتەر : نامبەر .
 قەمپ و دوو : تىز و دىرەكەل .
 قەرز : شىرە .
 قەوسەن : نەسپى رەسەن .
 قەمبىوور : تە يورۇى لەنگ كە پاشاي
 مەغۇلە كان بىورە و لە سالى ۱۳۸۶ ز
 شارى بەغداي و ئىران كوردورە .
 قىراوۋە : بىرىشكىسى يە كجار سەختە
 كە چاك بونەورەي زۇر زەھمەتە .
 چا : جىنگە .
 چارۋىكىش : گىك لىندەر .
 چارۋوب : ئامرازى گىك لىندان و
 پاك كوردەرە .
 چامە : پىشاك .
 چان : گيان " دۆستى چانى : دۆستى
 گىيانى بەگىيانى ، بەلام ئەگەر وشە
 غەربى يەكە مەبەست بىن ئەرا (چانى) لە
 (چىنايە) مەرەپە و بە واتاي تاراتىپار دىت .
 چان قىشان : ئىداكار .
 چانصۇز : گيان سورتىنەر .
 چاويدان : پايدە دار ، ھەمىشەيى .
 چوعد : پىرچى تىكەل و ئالوز .
 چوغىز : جىغز ، خەتى بە دەورە ، خەتى
 دانجە و قەوس .
 چومبوش : گەران ، چىرچىزىل .
 چوئىپار : چىزار ، جىزگەلەي ئار .
 چۆبەجۇ : رەكۇ جىزگەلە .
 چۆش ، چىزش : قولىيى نارى گەرم .
 چەزبە : خال لىھاننى مورسىدى

راسته‌فینهی ریبازی تهریقته که له کاتی
دەرگرتسی نسرود و بهره‌کستی خودایی
به هژی مورشیده‌که‌بیره نسر حالته‌سی
بمسوردا دیت که سرود و پیژنیکی
ناییه‌تی لسن ودرنه‌گرن .

جهم : جه‌مشید که پاشایه‌کی گه‌وره و
ناروداری نیسران بسورده " وه له هه‌ندیک
شریتشدا وشعی (جهم) کورتسکراوی
(جُخ ای عه‌ره‌بی به واته : کومه‌لینک .

جه‌نجسه : نامرازیکه له ناسن بیان دار
دورست نه‌گرن که هه‌ر سوار دوری
ناسنه که بیان داره‌که پر کراوه له ناسنی
دهم بیان بز کورتانی خدرمان .

جه‌فدومه : پزلیسی تورک .
جه‌واهیر سورمه : کلی چار .
جه‌ولان : جه‌رجزل ، گه‌ران .
جه‌وهه‌ر : گه‌وه‌ر .

جه‌یحوون : ناری چه‌میکه که نه‌رژسته
ددریای (مادوا، الثه‌رین امه) .
جه‌یلوه : خزانندن .

جه‌یهان‌ضا : نه‌خشعی جه‌گرافیا که گزی
زوی به دور به‌ش نیشان نه‌دا ، مه‌به‌ست
نارینه‌ی نه‌سکه‌ندهر و جامی جه‌مشیده .
جه‌یولت : پوست و چالاک .

جه‌هاه : چال .

جه‌واه : سه‌چاره .

جه‌ون : چونکه ، وه‌کر .

جه‌وم : چه‌م ، روبرار .

جه‌ه‌شه : چه‌شتن ، نام کردن ، چینه‌ستن .

جه‌لان : جاران .

جه‌لیپا : خاچ .

جه‌سه‌ر : شیرون و زاری .

جه‌سنگ : یه‌کینکه له نامیری مزیقا .

جه‌سنگان : چنگ .

جه‌هجه‌هه : چریکه ، چریکی بولبول .

جه‌ولگان : گزچان .

جه‌ین : قات " چین چین : قات قات .

جه‌ین و ما‌جه‌ین : چین : ولاتی چین "

ما‌جه‌ین : رشعی سووک کراوی

(ما‌ها چیه‌ه‌ه واته : چینی گه‌وره .

ه‌ووری وه‌ش : وه‌کو حزوی .

ه‌ه‌ریم ، ه‌ه‌رم : یاره‌گا " له زارلاری

شاعیرانی نه‌هلی ته‌سه‌روفدا به‌ده‌وریه‌ری

ه‌ه‌نزلگیای پیج و مورشیده‌که‌بیان نه‌لین

که به‌زاری مه‌به‌ست خانه‌قایه .

ه‌ه‌نه‌هل : به‌رنکی تالی گیایسته‌که

که شیری وه‌کو شویتی وایه .

ه‌ه‌یران : سه‌رلینیشوار .

ه‌ه‌ار : دړک .

ه‌ه‌ام : پینه‌گه‌یشتره ، فه‌قیژکه .

خه اباته : مه پناهه .	خامه : پیتروس .
خه وار : جه رالی گه وره .	خان ، خانه : مال .
خه واصلان : له تمه لار .	خلفمان سوز : مال و حال تیکدمر و سروتنه ر .
خه و فقه : لیاسی پیار چاکان .	خروش : هوار و گریان ، هه رار هوریا .
خه زان : دوسی هه زه لور ، گه لاریزان .	خویدار : کپیار .
خه زنه ، خه زانه : خه زنه ، گه قینه .	خضراو : ناری هدیات .
خه زه لور : گه لاریزان .	خواجه گان : خواجه : شینخی گه وره و پیچی تهریقه ت " خواجه گان : پسرانی تهریقه ت .
خه سته : بیمار ، نه خزش ، ناساخ .	خوان : سفره .
خه قماش : شه مشه مه کورته .	خواهان : خواریار .
خه لهعت : خه لات ، به خزش .	خوب : پاک ، جوان .
خه لوت : جنگی ته نیایی .	خود به خود : خزه خز ، سدره خز
خه لوه تخسانه ، خه لوت سهر :	کار کردن بین گوی دانه تسه ی که سی تر .
جنگی چله کیشانی پیچی تهریقه ت و پیارانی خودا .	خوده اده : خودا پندار .
خه م : خه م و خه فته ، چه مانه ره .	خورشید : رزؤ ، خور .
خه صوش : خاموش ، کپ و بیده نگ .	خوفته : خه رتور .
خه فدان : دم به پیشکهنین .	خوصار : مه ست .
خه وش و خان : زیل و زال .	خوش خه رام : خزش له تمه لار .
خه یل : کومه ل .	خه قا و خوتنه : خه تا : ناری کونی
خه یلی : زور .	باگوری (چین) " خوتنه : ناری کونی
خه یبه شه سب ساز : سه کومه له	به شینک له تورکستانی (چین) که
چه ته یه که به سه ن سه دن به سه ر	میکی هم درو شونیه به ناربانگ بوره .
خه لکدا ، مه بدست پیاری خراپه .	خه ده نگ : تهری راست .
خه یبه گا : خه یه تگا .	
خه یل : کومه لی هه رار چینی .	

دهرمان : دهرکمران .	خټو : جنزکه .
دهرسال : بهر دهرگانه .	داد : هارار .
دهرمنهغه : تيمار ، گيرخواردد .	داروغه : سرژکي پاسهواناني شار .
دهسته پاجه : دمهوسان ، دمهونهټلټل .	داراييموه : لار بوزه ، کدرت به نمرزدا .
دهگمهن : ناياب ، کم وینه .	دام : دار .
دهم : زار ، کات .	داصان ، دامين : دارين .
دهم بين : دم بخت .	دان ، دانه : دانهټلټل ، شمردانهي
دهول : همول و کوشش .	که له بهر دهمي ته له دا دانهټرئ
دهپجور : تاريخي شم .	بز پيشو بهرني نتيجير .
دهيد : بينځ .	داوه : دادبر .
دهيو : دهير ، کلتيښ گاوران ، درهنگ .	دل رويا : دلکنيش .
دهواژ : راز و نازي نهټيسي لهټيران عاشق و	دل سين : دل ستين ، دلبر .
دهعشردلا ، شاضي زڼو سخت و بلنه .	دل فگار : دل بريندار .
دهم : نير ، خوگرټود .	دل که پيلي : دل پري .
دهه : رڼ ، رنگا .	دندوژ : دل بريندارکمر .
دهسنگاري : روزگاري .	دهوژ : سرداري درشت " دودهټانه : دانهي
دهسته : همر شتيک که له خوروي	سرداري .
دهيان لژکه درست کرابڼ و بادرابڼ .	دهوو ، دورد : دورکهټل .
دهوياب : په کيکه له تاميره گاني مرسيا	دهوخټه : دوددار .
که ويا (تار) وايه .	دهوورنهټهټيښ : بهر له درلټوژکهټوره ،
دهوچ : بند .	تينيځ .
دهووباهه : زڼوي ، ناماژيه بز نيټل و	دهوون : په بخت و بين نرخ .
دهټه که .	دهويدهبه : شکر و جهالسي هه شاماني
دهټ : جرواټي به ته گان .	هارپڼي پياري گهټره .
دهجهال : زڼوت و دهجال . پياري نه دار .	دهر : دهرگا .

- سارا . سەرا : دەشت و چۆلەرانىيى .
- سارەوان : رشتەران ، شرانى حوشتر .
- ساز : جۆزىكە لە نامىرى مۇسقىا .
- ساقىيى : شەراب گىتېر .
- سالىك : رىنگا بېر ، رىنگا تەي كەر .
- سايەبان : ھەر شىئەكە كە سېبەرى بىن .
- سەنارە : نەستېرە .
- سەبە : شەبەي كاتى بەيانىيى (سەبە) .
- يان شارى (سەبە) بەلقىيا .
- سەبۇ : گۆزى سۆزگراپەرە لە سۆلەت .
- سەھەر : بەرەبەيان .
- سەھەرىي : جۆزىكى باشە لە بىرىج .
- سەنەفگەندە : شەرمەزار .
- سەرد : سارد .
- سەرزەدە : سەرزەد .
- سەرشاز : سەردەستە .
- سەرگىز : مەل كەج .
- سەرگەشتە : سەرىشتىراو .
- سەرو : دەرەختىكى ھەميشە سەرزى بەرز و بىن بەرە .
- سەرى : مەربەين .
- سەرم و سەروو : سەروو ، سەرى كسورى نازەننىي ھەرەبەردەن بۆرە .
- سەمبەشەيى : زەھر رۆزاندەن .
- سەنەج : سەنگ : بەرەبەرى كردن ، كىش .
- سەنگناشيى : بەردناشيى .
- سەودا : نالوزىر ، كىرىن و نۆزشتن .
- سەودازەدە : گۆزەبە عەشت .
- سەوداگەر : سەوداچىيى ، كىريار .
- سەبىر : تەمەشاكردن " بەلام نەگەر رەشە عەربىي بەكە مەبەست بىن ئەرا بە مانەي رۆزشتن و رىنگا بىرىن دىت .
- سەل : گىيايىكە بىنىكى سۆز خۇشى ھەبە .
- سەپاسالار : سەركرەبە لە شەكر .
- سەپەر : لەلفان ، مەتال .
- سەورمە : كەلسى چەسار رىشتن " سەرمەسا : سەرمە ناسا ، رەكر سەرمە .
- سەزۇش : سەرتان .
- سەنپول : جۆرە گۆلنىكە .
- سەپسەن : گۆلى سەسەن .
- سەيا : رەش .
- سەيپەر : ماددەبەسەكى كانگەي رەشە رەكر قەب و زۆر تالە كە سەز چەرسەرى تەخۇشىي بە كارەنترارە .
- سەيمورغ : تەبىرىكى خەيالىيە كە بە عەربىي پەي تەلەين (خەنفا) .
- سەيئە : سەنگ .
- سەيا : پادشا ، شاد و دىلخۇش .
- سەياش : بەخەش .

شاهکار : کاری جوان و دیار .
 شاهوار : شتی چاک و گرابه‌ها .
 شاهتین : بالنده‌یه‌کی رار کهره .
 شروئن : شپ و شیراو .
 شکار : رار " شکارچیسی : رارچیسی .
 شکوفا ، شکوفه : پشکورتسی خونچه .
 شل : بن هیز و ماندور .
 شلوق : نالز و شیراو .
 شمشاد : داری شمشال .
 شوخ : جبران و نه‌شنگ .
 شور : نازاره ، ناشروب .
 شوربت : ناربانگ .
 شوربه‌کات : زری خریدار که روه‌کی
 لن ناروبت .
 شیب : نزمیی .
 شیفته : سرلیشیراو و حال
 لن تیکچور به‌هزی عشقه‌ره .
 شه‌به‌یخوون : بمر کومه‌له له‌شکره
 نه‌لین که شو له‌ناگار به‌سر دوزمندا
 نه‌دن .
 شه‌بوستان : هره‌مه‌را و جینگه‌ی
 تیراحمدت و خمرتنی پیاری گوره .
 شه‌قلو : ناری تواری به‌فر .
 شه‌رمه‌سازیی : شه‌رمه‌زاریی .
 شه‌رمه‌نده : شه‌رمه‌زار .

شه‌کهرباو : دم شیرین ، واته : له‌ره‌نده
 شیرین بن واک نه‌روی شه‌گری لن بیاری .
 شه‌کهرخا : شه‌گرخز .
 شه‌کهرفام : واته : له‌کاتی شه‌گردندا
 وا همت بکرن که شه‌کاتی له‌شیریندا
 تامی شه‌کر له‌دن .
 شه‌م : شه‌مع ، مزم .
 شه‌هد : شبله .
 شه‌هرفاشووب : که‌سینک که به‌هزی
 جوانیی و قه‌شنگی‌یه‌ره بیته‌مایه‌ی
 نازاره‌نانه‌ره بیان سرخشی به‌رامبه‌ره‌کی
 به‌شیرویه‌ک راکتشن بزلای خزی که
 سرسام و گه‌ده‌ی عشقی خزی بکات :
 شه‌هوبؤ : گولتیکی وه‌نه‌رشه‌یی‌یه
 که له‌شعردا بونی زور خوزه .
 شه‌ونم : نارنگ .
 شه‌یدا : سرده‌سر ، عاشق .
 شه‌ده‌ف : جینگه‌ی تیارسکانی
 مراریی " شه‌ده‌ف رار : وه‌کو شه‌ده‌ف .
 شه‌یقل : مشترمال ، پاک کردنه‌ره .
 شه‌یقل روفا : ژنگ لاپه‌ر .
 طوفه‌یل : مشخز .
 عاشوورا : رژزی ده‌یسمی مانگی
 مرحه‌برام که رژزی شه‌یدبورنی حه‌زوانی
 حینه .

هده : بالا .	كاسم : نارات " كامگار : به نارات
هدهج : پيال .	گه پشور .
هدهتسهس : بالنده يسه كي زور جوان و	كان : كانگا .
دهنگ خزشي ده نورك كون كونه و له سهر	كؤ : شاخ و كير ، كومهل .
چينگي به رز له خورتن " وا باره كه بيالي	كؤت : كوت و زنجير .
له ياك نه دات و ناگر نه گرڼ و نه سوتن .	كؤكهن : قهره دي كؤكهن .
هدهقب : بين نرخ .	كؤكؤ : كير به كير .
هدهناره : سياره .	كؤگا : همبار ، نه مبار .
هدهبيص : سه جنورني له يلا كه ناري	كؤم : پشت كورپ ، قه مبرور .
(قهيس اي كورپ موله و وحى عاميى به	كهج : خوار و لار .
كه سهرگوزمشتهى عه شعيان دهنگسي	كه صاص : بين وواج .
داره توره .	كه شكؤن به دؤش : كه شكؤن له كؤنلي
شيبه نما : شيبه نشاندهر .	جيهان گم .
كابه : كه عه ي مالي خورا .	كه فاف : نه ندرزي هدر شتيك كه بهش
كاج : كزشك .	بكات يان بهس نيت .
كاس : تاسار ، وپ ، بينه زش .	كه فهن : كفن ، چلي مردوو .
كاضافه : لانه ، مال .	كه ليم : مدهست حه زوتى مروسا
كاف و ضوون : نامازيه به نهرمانى	پينغه مبره (عليه السلام) .
خرای گموره كه ههر شتيك بيه وڼ	كه لافه : كلاف ، كلاره دوزوو .
بيكات دوس به چن به ويستى خزي نهو	كه هه نهد : ته ناي و رشتهى دريسو
شته نه نيت ، ورك نايه تي پچؤزي قورلان	بز به ندر كردن .
نه دهرمرت : (كُنْ لَيْكُونُ) .	كه مه خدكيش : عاشق و گيلودي شينى
كاكؤن : موى دريسى پينشه سهر .	ته ريلهت .
كالن : كرج و كال ، پيننه گه پشور .	كه نيشت : په رستگاي جولده كان .
كالا : شت و مهك .	كه هكه شان ، كاكه شان : برتسي به له

- خنتی سیی ناسمان که ره کر هورر وایه .
 گه‌بی : گه‌وره‌ترین نازناری پاشا بسره
 له سرده‌سی پیشوردا .
 که‌پل : پر .
 که‌بیوان : نه‌ستیری زوجه‌ل .
 کهز : لاواز .
 کهزه : سرده ، شنه‌با ، دنگی چزه‌چزی
 سورتانی گزشت .
 کوژاو : کوژدار .
 کول : پدک که‌رتن .
 کولن : کولان .
 کولت : مسوری کورت ، خوری‌یه‌ک
 که به‌که‌لکی رستن نایه‌ت .
 کوفج : سورج ، توژین .
 کووجه : کولان .
 کوول : نه‌شکرت .
 کیشوه‌ر : رلات .
 گا ، گاف : کات ، رخت .
 گرو : دسته ، کزمه‌ل ، تالم .
 گریبان : یه‌خه‌ی کراس .
 گرین : گریبان .
 گپوو : بیانور ، پدلپ گرتن .
 گوداز : توانوره .
 گورز : نامرازیکه له قایش یسان خورده
 دروستی نه‌که‌ن بز شهر .
- گوزه‌ر : تینه‌پین .
 گوزیده : هه‌لیژارده ، هه‌لیژیردار .
 گوفتار : رته ، سه‌کردن .
 گوئروخان : گول رود ، رود رمل گول .
 گوئهورار : رود رمل گول .
 گوئنار : گول هه‌نار .
 گوم شوده : رنبور .
 گوغ : نه‌ر تزیه خریه‌که به‌ دارنکی
 رمل گزجان یاری پین نه‌که‌ن .
 گوچر و به‌هرام : گزر : گاکیری " به‌هرام : پاشایه‌کی نارداری لیرانیسی بسره
 که زرد حه‌زی له راری گاکیری کردوه .
 گوژش : گزج ، گزج کردنی منال .
 گوژم : ناری قورن .
 گوژنا : کولم .
 گوژمه : سه‌که‌ر .
 گه‌دایانیسی : گه‌دا به‌پین کردن .
 گه‌دهوش : گه‌ران .
 گه‌سنه : گه‌سراو .
 گه‌مه : یاری .
 گه‌نج : جهیل ، گه‌نبینه ، خه‌زتنه .
 گه‌وج : نه‌فام و بین عدقل .
 گیشو : گیشوار ، گیشواره ، گه‌رده‌لورل .
 گیر : گیزده ، گیزخوارده .
 گینسوو : زولف .

لات : نادر ، هیچ نبرو .
 لاف و گه زاف : درو و دلهسه .
 لافهید : گهلای .
 لاله : گرتی لاله عه باسی .
 لاهه لاهه : لسن پارانه .
 لوده ، لزد ، باره گیا .
 لهب : لیر .
 لهب خه فمه : لیر به خنده و پیگه نین .
 لهباله لب : لیرولیر ، واته هر شتیک
 که پر بیست تا نه گاته سه لیرلری
 لهر زوردهی که شته کمی تیدایه .
 لهموو : له شوین .
 لهی : لاداز و بن حیز .
 لهعل : بهردینکی رنگ سورری به قیسه ته
 ره کو یاقوت وایه .
 لهق : بن ست .
 لهمهولا : له مهردوا ، لیره به دوازه .
 لهناکلو : له پر ، کتیر .
 لهننهو : چرایه کی گه رده به که به بهری
 بانده هه لی له ولسن .
 لهنگهو : لهر ناسه به که قولاپ و
 زنجیری پینهویه بزرگرتسی که شتی
 له نیر دهریاد .
 لههجه : زمان ، زاراره .
 لهات : بینهنگ .
 ماشه مزهسه : تازیه بار ، که سیک
 که تروشی به لار و سوبیت بوزین .
 ماشه وین : ماشه ، که لانه به نیکه
 له نیوان درو نه ژنده هه لسه کری " لیره ده
 ته شیهی (ریش) کراوه به کلکی ریوی ،
 که کلکی ریوی له ماشه نه چیت .
 مان : خوگرتن له خواردن و خواردهوه و
 شتی تر به مدهستی نارهایی دهر پرین .
 ماهه ، مهه : مانگ .
 مزه و ملوان : بهر چهند نایه ره ناره
 نه لین که لاشه وان له ناشیپی نه ستینن
 له هدی هارینه کی .
 ملومو : گهران و بوزن کردنی زوی
 بزرگرتسی خوارک ، دهک نه لین :
 ملومز کردنی ریوی .
 مورغ : بالنده .
 موژگه ، موژگان ، موژو : برژانگ .
 موشت : میشک ، میک .
 موشکیل گوشا : لهر که سهی
 چاره سری کیشه و گیدوگرت نه کا .
 موفاجا : کتیر .
 مووژی : مؤژی ، زیان به خش .
 مؤوه : زاری تخته نره .
 مؤهیا : جزوه دهرمانیکه بزرگرتسی
 لاشه ی سردور به کاری نه هینن

- بز لهری تیلک نه چن -
 مه تال : قه لغان .
 مه جهور : مقه لی ، مه نقلی .
 مه خصوصو : مه ست ، مه خوش .
 مه دهوش : بیهوش ، مه رگردان .
 مه ده دکار : فریادرس .
 مه در : مه گهر .
 مه غز : مینشک .
 مه ککوک : مه کز .
 مه لورول : بیزار ، دل تنگ .
 مه نهجه نپوق : تاسرازی ناگر هاریشته
 قه لا له شعرده ، بریشی به له تهرژی
 گهرما .
 مه فزول ، مه نزلگا ، مه نزلکه : شرینی
 مه رانمه .
 مه فوله : پلمریابه .
 مه موج : شه پزل .
 مه وولا : گهره .
 مه هار : مه وبار .
 مه بکه ده : مه یخانه " ره له زاراری
 شاعرانی نه هلی (تصورن ادا مه بهت
 پیزی خاند قایه که موریدانی راستدینهی
 ریبابی پیچژی تهریقت لهریدا په رورده
 وهرنه گرن و سرخوشی بادهی عهشقی
 حدیقایی و خودایی له بن .
- مهیل : میلسی عمرمییی به نه اندازی
 (۱۰۰۰) زیسراج نسهوترین " میلسی
 نینگلیزیش نه گانه (۱۶۰۹) مه تر "
 میلی دریا پیش نه گانه (۱۸۵۲) مه تر .
 مهیضا : شورشه ، شرینی سه ورپینی
 مه یوانی قورنایی له کاتی حد جدا .
 مهیهر : خوشه ریستی .
 مهیهمان : میران .
 مهیروو : میثرووله .
 مه هوان : بن هیز ، بن ده سلات .
 مه خودا : کمشش یهوان .
 مه دانه نی : نه زانیی .
 مه داسا : نانه رار .
 مه دوهون : داریکسی جروانی سیبهردار و
 بن بهره .
 مه ذک : تاسک .
 مه صور : برینی تشه نا کردور .
 مه ضایی : نه زان و نه شارهزا .
 مه فاق : نازک " نانه : تازی میسکینکه
 له نازکی جزیره تاسکینکی کیتویی په پیدا
 نه بیت .
 مه کاکاهیی : به نارات نه گه یشتن .
 مه نام : نار .
 مه ناهیی : ناره دار ، په ناربانگ .
 مه ناهه نجار : ناله بار و ناپه سهند .

- نه گهن : بهخت .
 نه تهرایی : نم .
 نه فقاش : بهرده لکن ، په بیکر تاش .
 نه فضا به : شهرت ، یان هر جزوه
 نه ننگ : شوره یی ، عهیب
 نه تگین : عه پیدار .
 نهو : نوښ ، تازه .
 نهو : دنگ و سدا .
 نهوازیی : لاواندهوه .
 نهومپیی : ناومپیدی .
 نهوهره : دهشت و سارا تهی کمر ،
 سهرا و جزله وانایی برین .
 نهویي : نرم .
 نهیصار : گیان به خشین و خو فیدا کردن .
 نهیصتی : نه بون .
 نهیش : ژان ، نیش و نازار .
 نهیگار : نه تش و نیگار ، شکل و شیوهی
 به دست کیشراو " نیگاراش : نورسین .
 نهیقوقه یی : جزوه گورنکی سیی به .
 نهیوه بسیمیل : به حه بیرانیک نه لین
 که نیوه ملی براین و گیانی درنه چورین .
 نهیهان : نه نیی ، شاره .
 نه واز : وه کر " نه م وشه به له پاش هر
 وشه به کی تر هات واته : وه کر نه شته " .
 نهک : په روانوار .
 نهه وفاق : دنگ و ناله یی ریوی .
 نه وام : قهرز .
 نه فضا به : شهرت ، یان هر جزوه
 نه خاوردنه وه به کی به تام و چینز .
 نه بهات : جزوه شه کورنکی
 نه نیایی وهنگه .
 نه بهورد : نازا ، دلیر .
 نه حصی : شردم .
 نه دامت : په شیانایی .
 نه په سخته : نه گه یشترو به شت ،
 که سیک که مده به ستنکی هه بین
 به لام پزی نه گه یشتین .
 نه زم : نواز ، دنگ و سدا .
 نه زه وگه : کاتی ته ماشا کردن .
 نه فصل : نه ژاد .
 نه صفاس : گیانله بهرنکی نه فسانه یی و
 خدیالایی به که گوا به سر سور هینتر و
 ترسناکه و له شیری مرز فدا به .
 نه صمیم : شنه با .
 نه شتهو : شفری دستی برینگمر .
 نه شته : نه شوما ، گه شه کردن .
 نه شته هزیفتی : نه ژاکینن .
 نه عوه : دنگ و ناله یی توند .
 نه غد : پاروی له سکه درار ، حازر .
 نه هغه : سوز و ناراز .

- واوویلا** : شین و هارار .
وهجسد : خزشیی و شهوق و زوقینک
 که مورید و سالیکی و تیبازی تدریقت
 بدهزی حالتی تاییدتی بهره تروشی لبین .
وهرههم : ورهم ، نه خزشیی سر دل ،
 سردل خیربون .
وهلسی : بهلام .
وهمم : گومان .
وهیشوومه : بین فہر .
ویئن : نارارہ و بدرہلا و بین جینگہ و رنگہ .
ہاشیم : ویل .
ہامراز : ہدمراز ، ہارواز ، ہاردم .
ہانہ : ہارار ، ہدنا بز بردن .
ہودہود : پدپوسلیمانہ .
ہوسا : پیچڑہ کہ بالندہیہ کہ رکو
 (ہدلو) وایہ بہلام پچرکتی .
ہدہور : ہدنپڑ .
ہدواسان : رومراز ہرون .
ہدوج و ہدوج : تینکل و بینکل .
 نارتک .
ہدوڑہ : مرژی لاسار و سرہسخت .
ہدسنیی : ہرون .
ہدلاہیل : شیلہی گیایہ کی کوشندہیہ .
ہدلوہدا : تدرہ ، نارارہی دہشت و کیر .
ہدم : خہم و نارہحتیی .
ہدسانہ : ہدمیانہ ، تزشہپرہ .
ہدمرا ، **ہدمراہ** : ہساردہی رنگار
 سہدر .
ہدمنشین : ہاردم .
ہدنگام : کات و زمان .
ہدودا : تالہسرو ، تال ، دار .
ہدوریشم : لاوریشم .
ہدوون و ہدوون : کزٹش کردن .
ہدوون : نامیان ، مایہ .
ہدیکہل : پدیگر .
ہدیوولا : ساکہ و نلسلی رگہز و
 ساددی سہرکیہ سہر شتیک
 بہ واتای صورت و شینرہ و ہدیگہلش
 دیت .
ہدیجر : جیابرونہرہ .
ہدیجا : نامازہ .
ہدرا : تاقہت و توانا .
ہداریسی : گہمہ .
ہداس : گولیکی سبی بز غوشہ .
ہدیوہر : یاریدہدر .
ہدیغما : تالان کردن .
ہدلدا : (شہری ہدلدا) درنیزترین شہر
 لہ سالدا کہ شہری تہرہلی زستانہ .
ہدم : دہریا .

﴿ به‌شې هه‌وارصیی ﴾

په‌ی : بز "په‌ی چیش : بزچی ؟	ئا ، ناد : نمر " نادییچ : نمریش .
پیتسه : نارا ، وه‌کر نهمه .	ئاژا : له‌ش .
ئاوو : بتراتم ، نه‌تراتم .	ئاها : هات .
ئه‌رس : ترس .	ئه‌جیام : وامزانی .
چه : له .	ئه‌ر : نه‌گر .
چا : له‌ری .	ئی : نهم .
چهم : چار ، چزم .	ئیدیش : نهمیش .
چه‌نیی : له‌گه‌ل ، چزن ؟	ئینتا : نهمه‌تا ، نینه‌ییچ : نهمه‌ش .
چکۆن : له‌کۆنیه ؟	بنصانی : بنویتی .
چیسی : له‌م ، بزچی ؟	بو : نه‌ین ، بین ، بزین ، وه‌را .
چیش که‌روو : چی بکم ؟	به‌رو : بیات ، نه‌بات .
چیش و‌اچوو : چی بلیم ؟	به‌رئاها : ده‌ره‌ات .
چیشهن : چی به ؟	به‌ره : ده‌رگا .
چینگه : لیره .	به‌ونه‌شو : ده‌رنه‌چین .
چئو : شت .	به‌روو : به‌م .
خنیکیای : خنکاری .	به‌ش ، به‌شکه : به‌شکر .
داهش : دای ، پیری دایت .	به‌ئ : به‌لکر .
دان به‌نه‌ت : داره‌ پیت .	به‌یو : بیین .
ده‌ساوه : دراره " ده‌سای : درای "	به‌یه : بیینه .
ده‌سای : درایی .	براله : برا .
دۆ : دۆژ .	بی : بیز ، بیهن ، بیره .
دۆ‌چفایی : رۆشنایی .	پا : پین ، به‌و .
وا : ریگه .	پاسه : نارا ، وه‌کر نه‌وه .

گنوت : گرتس .	روى : روژنيك .
گيشلۇ : بگه ريشمرا .	ريزو : برژيتيم .
لا كه رۇ : لا بكانه رە .	ريشه : رايگ ريشه .
لاشا : لا يان .	ريك گنۇ : ريك كەرى .
لاو : لەلای .	زانۇ : نەزانن .
لاوه : بەلاپەر .	سۇت : سورتا .
لوا : رۇيشتن . رۇيشت .	سەرچەسە : سەرچارە .
ساجيى : نەلنى . وەكو .	سەنگ : بەرد .
سەبۇ : نابىن .	سياكۆتە : كۆتەرە دارى سورتارى رەش .
سەجان : تەين .	شۇرى : بشۇيت .
سەر : سەگەر . ئايا .	شۇتە : شەرملە . تيشك .
سەردەن : سردورە .	شيبى ھەدەر : بەنپيژ چور .
سەزانۇ : نازانن .	شاز : تيشك و رۇشايى .
سەزانو : نازانم .	شەرلواوا : بقمەرمون .
سەشمانۇ . ششانز : فەرى ئەدا *	شازان : ئاھلەسەي چىشت ئىشان .
سەشانز : فەرى نادا .	كۇن : كرا ؟ .
سەكپانوو . مكپانوو : تەننيرم .	كەرا : يكەن .
سەئافۇ . سئالز : سەئالن *	كەرد : كەرد .
سەئالز : ئانائىن .	كەردەن : كەردورە .
سەنۇوھ : بىشتىتمە .	كەرميش : بىكەين .
سەوافۇ : سرائز : تەفوينن .	كەروون : بىكەم .
سەدان : دارمە .	كەوتەن : كەرتورە .
سەشۇ : تەين .	كەيل : پەر .
سەئمانۇ : تەنوينن . نىشان ئەدات .	گورد : ھەسور .
سەنەوەر : نەنەزورە .	گوم بى : دن بور .

وہ : بہ .	نہ : لہ .
وہشلہم : خوزگم .	نہیؤ : نہین .
وہرؤ ، وارژن : بخوات ، لہخوات .	نہجان : نہبرایہ .
وہش : خزش " رہشی : خوشی .	نہمؤ : نہدا .
وہت : لیت .	نہدیہ نضا : نہیاندیہ .
وہت : خزت .	نہظام : نہمرانی .
وہتا : خوتان .	نہسؤچنؤ : نہسوتیشن .
وہتہر ، یزتہر : یہکتر .	نہکھرہ : نہکرہ .
وہرشہ بہن : بہرچزتہرہ .	نہلا : نہرا .
وہش : خزی " ریم : خزم .	نہمہنؤ : نہمین .
وہنؤ : بہین .	نہمہنن : نہمارہ .
ہا : ہاکا .	نہواچی : نہلیت .
ہورکھری : ہولکھنی .	نہوہر : لہبہر .
ہورکھشہ : ہولکھشہ .	نہوینی : نہبینی .
ہورمانبہر : ہورمانبہر .	نہوینؤ : نہبینم .
ہوریؤ : ہوریہکہ .	نہیؤ : نہپت .
ہمن : ہمیہ .	نہیاوؤ : نہگات .
ہموالان : ہارہلان ، رہنیلان .	نہیاوای : نہگہشیت .
ہوون : خرنین .	نیافش پیئوہ : پیتکھری نارہ .
یؤ : یہکیک .	وا : یا .
یؤجہ یؤ : یہک لہیہک .	واتش : رتسی " راتم : رتم " .
یانہ : مال .	واتن : رتویہتی .
یارنا : گہیشٹ " یاران : گہیشترہ " .	وازؤ : ہزانن .
یارنا : گہیانہی .	واچا : بلین " واچہر : بلینم " .
☉ ☉ ☉	راچہ : بلن .

﴿ پیوست ﴾

لاپهړه	بایه ت	
۳		◉ پینځه کی
۲۱		◉ به شمی مسوازی
۲۳		(۱) شیوهنی دلدار
۲۴		(۲) قامه تی یار
۲۵		(۳) جه فاکتشی عه بیته
۲۶		(۴) رزیره ی رنگی عه بیته
۲۷		(۵) روغساری شم
۲۸		(۶) حه قیقه تی عه شق
۲۹		(۷) خوتناری خامه
۳۰		(۸) عاده تی مه عشورق
۳۱		(۹) ناژاوه ی ولات
۳۲		(۱۰) ناهوناله ی ژین
۳۴		(۱۱) دوردی دوری له ییل
۳۵		(۱۲) له شگری غم - له ولای مه لا سید نه حمدی نیاسی خانه قادا
۳۷		(۱۳) عه شقی مه جازیب
۳۸		(۱۴) ولو ویلای دل
۳۹		(۱۵) جه وری فه له ک
۴۰		(۱۶) سولتانی عه شق
۴۳		(۱۷) هاواری دل

۴۴	۱۸ جزباری نمشک
۴۵	۱۹ دیمنی جوانیی دولیبر
۴۷	۲۰ سفهری نازیز
۴۸	۲۱ رهنجی بن سممر
۴۹	۲۲ پهیامی هیجر - بز مدلا عباسی حمسنیی
۵۰	۲۳ شیرونی دلبر
۵۱	۲۴ گیانفیدایی
۵۲	۲۵ ناسۆزی غم
۵۳	۲۶ عهدی فیداکاری
۵۴	۲۷ ناصۆزگاری
۵۵	۲۸ کاری نهینیی - له ولامی مهلا سید ریزادا
۵۷	۲۹ مهینه تزهدهی غم
۵۸	۳۰ لوتکهی خدیال
۵۹	۳۱ بههاری رهسل
۶۰	۳۲ ددردی بن دهرسانی کورد
۶۲	۳۳ گهنجینهی دهررون
۶۳	۳۴ حالی عاشق
۶۴	۳۵ زستانی فهاق
۶۵	۳۶ خورشیدی رود
۶۶	۳۷ بیزونگی خدیال
۶۷	۳۸ میهنهتی غوربهت - بز مهلا سید عبدالباقی
۷۰	۳۹ ژینی به نهیژ

۷۱	۴۰	قاپیسی ره جا
۷۲	۴۱	عیشوه و نازی یار
۷۳	۴۲	شیوهنی وهسل
۷۴	۴۳	به جیتماوی گهل
۷۶	۴۴	داری دولبه ر
۷۷	۴۵	په یمانی وهفاداری
۷۸	۴۶	سهودازدهی لهیل
۷۹	۴۷	به ختی تاوهژوو
۸۰	۴۸	صالی تاریکی دل
۸۲	۴۹	توغری خیر
۸۴	۵۰	دووری دلداری
۸۵	۵۱	نووری چاوانم
۸۹	۵۲	همه رتی دیدار
۹۰	۵۳	شهمعی مه جلیس
۹۳	۵۴	گهشتی نیشیمان
۹۴	۵۵	ناهی دهرودن
۹۶	۵۶	مه راتی غم
۹۷	۵۷	باری خه فته
۹۸	۵۸	نه سرینی شهر
۹۹	۵۹	خه یالاتی دل
۱۰۱	۶۰	وهسلتی دل و جیلوهی گول
۱۰۳	۶۱	بیزاری دل

۱۰۵	۶۲	یاری نهمینم - بز حاجی محمد نهمینی نهمینان
۱۰۷	۶۳	همدهسی لهیل
۱۰۸	۶۴	هناسهی سرد
۱۰۹	۶۵	رتبازی خواناسان
۱۱۰	۶۶	سه روی گولزاری نهم
۱۱۱	۶۷	ناگری عمشق
۱۱۲	۶۸	فردی زهمان
۱۱۳	۶۹	شینسی لهیل - له ره لاسی مهلا شیخ عرسمانی سرد زخیمی دا
۱۱۴	۷۰	کزوی بن هوشان
۱۱۵	۷۱	شوری قه در
۱۱۷	۷۲	گوشهی عاجزی
۱۱۹	۷۳	دوا کزچی لهیل
۱۲۰	۷۴	سه فوری ناروخت
۱۲۲	۷۵	نرخشی کردگار
۱۲۳	۷۶	سویای عمشق
۱۲۴	۷۷	کشتیسی نه جات
۱۲۵	۷۸	تیغلی دل
۱۲۶	۷۹	لافاری غم
۱۲۷	۸۰	گه نهمینی سینه
۱۲۸	۸۱	خاصوشی
۱۲۹	۸۲	پدریشان حالیی
۱۳۰	۸۳	دیمندی دنیا

۱۳۱	۸۴ جهان و عشقی یاریک
۱۳۳	۸۵ کۆچی شەم
۱۳۴	۸۶ نامۆزگاری
۱۳۵	۸۷ رۆقیبی غەم
۱۳۷	۸۸ خانەى خەمان - لە رۆلامى ماموستا مەلا عارفى بالكدا
۱۳۹	۸۹ كەشكۆلى دلى عاشق
۱۴۰	۹۰ حالەتى نابارى دل
۱۴۱	۹۱ پەرى خارەن هېمەت
۱۴۲	۹۲ گەنجىنەى عشق
۱۴۳	۹۳ قورمانى
۱۴۳	۹۴ پەيامى دل بۆ دلبەر
۱۴۵	۹۵ بىن مەیلیى نازىز
۱۴۶	۹۶ رىبازى مەبەت
۱۴۷	۹۷ یادىكى دۆستانە - بۆ مەلا سەید نەجمەدى سەدائەتى
۱۴۸	۹۸ خانەى ماتەم
۱۴۹	۹۹ کۆپى رەندان
۱۵۱	۱۰۰ نەغىسى دل
۱۵۳	۱۰۱ نەغىسى عالەمى نەزەل
۱۵۴	۱۰۲ قەلاى سەبر
۱۵۵	۱۰۳ شەمەع و پەروانە
۱۵۶	۱۰۴ چەرخى گەردوون
۱۵۸	۱۰۵ هیتىزى خەيال

- ۱۵۹ (۱۰۶) تۆشەي جەفا
- ۱۶۰ (۱۰۷) زەنگى خەتەر
- ۱۶۱ (۱۰۸) قوطبى زەمان
- ۱۶۲ (۱۰۹) شەوپراخان
- ۱۶۴ (۱۱۰) ویتەي غەمبارىم
- ۱۶۵ (۱۱۱) شىيەنىك بۇ دىن و ولات - لە رەلامى مەيزاي ھەورامىيىدا
- ۱۶۷ (۱۱۲) بىنخالى دل
- ۱۶۸ (۱۱۳) غەشقى جەمئالى دلپەر
- ۱۶۹ (۱۱۴) يارى گەوھەر فرۇش - لە رەلامى مەلا شىخ رەشونى بىتۇيىدا
- ۱۷۰ (۱۱۵) ھەورى غەم
- ۱۷۲ (۱۱۶) موزدەي صەبا - لە خەستەخانەي جەمراچ پاشادا
- ۱۷۳ (۱۱۷) ژىنى پەر لە شىن
- ۱۷۵ (۱۱۸) شەوى غوربەت
- ۱۷۷ (۱۱۹) رەجەلتى پىر
- ۱۷۸ (۱۲۰) رۆي ھات و نەھات
- ۱۷۹ (۱۲۱) مەركەزى لىقا
- ۱۸۰ (۱۲۲) تامى فېراق
- ۱۸۲ (۱۲۳) پىنج خەستە كىيى لەسەر شىعەرى جابى مەلا نەھمەدى قازىيى
- ۱۸۳ (۱۲۴) شەرحى حال
- ۱۸۴ (۱۲۵) بۆتەي حەقىقەت
- ۱۸۵ (۱۲۶) ھوججەي سەعادەت
- ۱۸۶ (۱۲۷) ماتىيى و خەمۇشسى

۱۸۷	۱۲۸	میحراپی نه برز
۱۸۷	۱۲۹	کافی عه بیت
۱۸۹	۱۳۰	خامدی سه ریزیزو
۱۹۰	۱۳۱	رتنگه ی راستی
۱۹۴	۱۳۲	به ختی خوتوو
۱۹۵	۱۳۳	خه سه خانه ی عه شق
۱۹۶	۱۳۴	غارته ی مولکی دل
۱۹۷	۱۳۵	توزفانی جه فا
۱۹۸	۱۳۶	عه شقی دل داری نه له ست
۲۰۰	۱۳۷	گوهه ری حه قیقه ت
۲۰۲	۱۳۸	به زمی دل داری - له به رامبه ر پارچه شیرینی هه ری دا
۲۰۳	۱۳۹	شهوقی لقا
۲۰۴	۱۴۰	قوتی ری
۲۰۵	۱۴۱	ساحه ی وفا
۲۰۶	۱۴۲	به ی دهستی یار
۲۰۷	۱۴۳	وینه ی یادگاری
۲۰۹	۱۴۴	دوستی گیانی - بز مه لا عه باسی حه مدنی
۲۱۷	۱۴۵	پارانده له قاپسی په روه ردگار
۲۲۸	۱۴۶	گیزاری میهنه ت
۲۲۹	۱۴۷	هه یکه لی ناده میزاد
۲۳۰	۱۴۸	درکی مهینه ت
۲۳۱	۱۴۹	کاتی نه ورز

- ۲۳۲ (۱۵۰) قافله‌ی سلار - بز میزا صدیقی چنگیانی
- ۲۳۳ (۱۵۱) سوریای غم
- ۲۳۵ (۱۵۲) سایه‌ی شهرقی دل - له و لاسی حاجی مهلا نه محمدی قازینی دا
- ۲۳۷ (۱۵۳) که صدندی له یل
- ۲۳۸ (۱۵۴) دل‌هی رده‌چهره
- ۲۴۰ (۱۵۵) صومعی صادق - له و لاسی شیخ نه مین (بیروی) دا
- ۲۴۲ (۱۵۶) دۆستی به‌هادار - بز مهلا سید به‌هانه‌ده‌ینی نارمانایی
- ۲۴۴ (۱۵۷) داخی دورون - بز مهلا سید نه محمدی نیسانی خانقا
- ۲۴۷ (۱۵۸) بازاری عشق
- ۲۴۹ (۱۵۹) شینی دل و بولبول
- ۲۵۳ (۱۶۰) گهرمه‌شین
- ۲۵۶ (۱۶۱) شهری جه‌ژن و شادی
- ۲۵۸ (۱۶۲) به‌رو گل‌کۆی گۆر
- ۲۶۳ ☪ به‌شی هه‌ورامییی
- ۲۶۵ (۱۶۳) عه‌رزو حال - به‌هزی گه‌رانی حاجی قادری نانیب زابنه‌ره
- ۲۶۷ (۱۶۴) کاره‌بای دل
- ۲۷۰ (۱۶۵) دل‌هی کۆسکه‌وته‌م - له نه‌خوشخانه‌ی جه‌راح پاشادا
- ۲۷۴ (۱۶۶) مه‌جزای شیرینم - له و لاسی مه‌جزای هه‌ورامییی دا
- ۲۷۵ (۱۶۷) رۆل‌هی وه‌ش که‌لام - له و لاسی مه‌لا صاجیددا
- ۲۷۸ - ۲۷۹ (۱۶۸ - ۱۷۲) چوارینه‌کان
- ۲۸۰ - ۲۸۲ (۱۷۳ - ۱۸۵) تاکه‌کان

۲۸۲	◉ به شی فارسی
۲۸۵	۱) راه فنا
۲۸۶	۲) تمییس بر غزل شیخ سعدی
۲۸۷	۳) برق رخ
۲۸۸	۴) تمییس بر غزل حافظ شیرازی
۲۹۰	۵) در جواب يك شعر حضرت پیغمبر
۲۹۳	۶) می در عالم عشاق
۲۹۴	۷) از سراپرده، ناز
۲۹۵	۸) رخسار ماهتاب - در جواب جناب شیخ عبدالرزاق بیژن
۲۹۶	۹) نسیمی از بغداد
۲۹۸	۱۰) شاه گلرخان
۲۹۹	۱۱) رضای یار
۳۰۱	۱۲) دانه، خال
۳۰۲	۱۳) بدر مرسلین
۳۰۳	۱۴) خانه، آفسانه - در جواب شیخ امین متخلص به (بیوه)
۳۰۴	۱۵) بلبل چمن
۳۰۵	۱۶) در حال فراق
۳۰۷	۱۷) حضرت دلدار آمد
۳۰۹	۱۸) تمییس از فغانی
۳۱۱	۱۹) در انتظار - آمدن ملا کمال علیزاده
۳۱۲	۲۰) گنج مقصود
۳۱۴	۲۱) آتش عشق دلبر

۳۱۵	۲۲	قصیدس بر غزل حضرت پسر
۳۱۷	۲۳	نغم عجبّت
۳۱۸	۲۴	پیام یار با هدهد
۳۱۹	۲۵	قضاوت حقّ
۳۲۰	۲۶	در ره دلبر
۳۲۱	۲۷	نعمت دیدار یار
۳۲۲	۲۸	مژده، وصل
۳۲۴	۲۹	دولت ملك رضا
۳۲۵	۳۰	هوای بوستان
۳۲۶	۳۱	ای نفس دون پردر
۳۲۷	۳۲	مخرم راز
۳۲۸	۳۳	إمداد خواصّ
۳۲۹	۳۴	درد فراق
۳۳۰	۳۵	بلبل بیچاره
۳۳۱	۳۶	خرمن حسن
۳۳۲	۳۷	از باب لطف
۳۳۳	۳۸	در میان خواب
۳۳۴	۳۹	فغان دل
۳۳۵	۴۰	در کوی عشق
۳۳۷	۴۱	غریق خاک و خون
۳۳۸	۴۲	راه عشق
۳۳۹	۴۳	روی حیا - در جواب یکی از درستان

۳۴۰	(۴۴) باده عشق
۳۴۱	(۴۵) شوق أنوار
۳۴۲	(۴۶) حال زار - در بیمارستان جراح پاشا
۳۴۳	(۴۷) راهزن دهر - در جواب جناب شیخ عبدالرؤف بیژوه.
۳۴۴	(۴۸) بازار جهان
۳۴۵	(۴۹) گوشه . میخانه
۳۴۶	(۵۰) بار خود پستی - در جواب کاکه محمد ویسی
۳۴۸	(۵۱) جای بالای درویشان
۳۴۹	(۵۲) راه در وطن
۳۵۰	(۵۳) بخت وازگون
۳۵۱	(۵۴) زیان خاصه
۳۵۴	(۵۵) خداوند پناهی کو
۳۵۵	(۵۶) آرامگه پیو
۳۵۶	(۵۷) شمشیر حق
۳۵۷	(۵۸) سودای غم
۳۵۸	(۵۹) چراغ مجلس
۳۵۹	(۶۰) پیک صبا
۳۶۰	(۶۱) غم جدانی
۳۶۲	(۶۲) شب قدر دل
۳	(۶۳) آب تلخ
	(۶۴) یارب به حق هستی
	(۶۵) قبله گاه جان

۳۶۶	در ملك محبت
۳۶۷	مدار تنگنایی
۳۶۸	در بهار حسن
۳۶۹	حمت صاحب دلان
۳۷۱	گلشن شادی
۳۷۲	ای ذات بی نظیر
۳۷۳	مناجات به شیوه رباعی
۳۹۱ - ۳۹۰	رباعیات (۷۶ - ۷۳)
۳۹۳ - ۳۹۲	۷۷ - ۸۴) فرد
۳۹۴	♦ خاتمه
۳۹۵	♦ ندره‌نگیزك
۴۱۹	♦ پیوست

﴿ بهره‌مه کانی تری شاعیر ﴾

کوردی :-

- ۱) ناله‌ی دل و داخی گهل : نزیکه‌ی (۴۴۲۵) شیر - دهنوس .
- ۲) کۆکردنه‌وی به‌شیک له کهرامانی هه‌زه‌تی شیخ محمد عوسمان سراجهددینی نه‌قشه‌ندی - دهنوس .
- ۳) وه‌سه‌تنامه‌ی فه‌نایی : نزیکه‌ی (۶۸۹) شیر - دهنوس .
- ۴) (به‌لگه‌نامه) بۆ روونکردنه‌وی هه‌ندیک له نادابی تصوف : چاپ - سالی ۲۰۰۰ .
- ۵) دعوة الطریقة لطالب الحقیقة : له باره‌ی ریازی تهریقه‌توه ، نزیکه‌ی (۱۸۷) شیر - چاپی کرمانشاه / ۱۳۴۳ هـ .

فارسی :-

- ۱) الوثیقة فی بیان الحقیقة وآداب الطریقة : وه‌رگینه‌درای کتیبی (به‌لگه‌نامه) له کوردی‌یه‌وه بۆ سه‌ر زمانی فارسی - دهنوس .
- ۲) ترجمه . حیات حضرت شیخ محمد عثمان سراج السّیّدین نقشبندی : - دهنوس .

عه‌ره‌بی :-

- ۱) وه‌رگینه‌رانی به‌شیک له کتیبی (ریاض المشتاقین) ی مه‌لا حامیدی بێسارانی له فارسی‌یه‌وه بۆ سه‌ر زمانی عه‌ره‌بی . به‌ هارکاری له‌گه‌ل ماموستا مه‌لا عبداللطیف بامزکی - دهنوس .
 - ۲) وه‌رگینه‌رانی شیعی (مه‌لا دیاوه) ی هه‌زه‌تی شیخ محمد عوسمان سراجهددینی نه‌قشه‌ندی بۆ شیعی عه‌ره‌بی - دهنوس .
- « له‌گه‌ل چه‌ندین نووسراو و نایلیکه‌ی جیاجا له‌باره‌ی نادابی تهریقه‌توه به‌ زمانی کوردی و عه‌ره‌بی و فارسی .. به‌و نومیته‌ی پشت به‌ خوا‌بتوانین له‌م بهره‌مانه‌ش له‌ داها‌توودا به‌ چاپ بگه‌یه‌نین .

لہسہر ٹہرکی

خانہوادہی شاعیر چا پ کراوہ

ئەي وئە بىچنە بۇ ديارى
چىدارى منى لە كوردەوارى
بۇ يادى ژيانى پىر لە مەينەت
بۇ حالەنى بىكەسىي و ھەژارى
زوتىر منى بىچارە لە دى بووم
ديارە كە چلۆنە كاروبارى
رۆژنە گزنگى تاو كە دەرھات
چوونى دەرودەشت بو يا ھەوارى
ھەرچى كە دەكوتە دەستى ھەركەس
سا ژيانى لە لادى ئەبوو يا لە شارى
ھەركەس بە نسيب و مافەكەي خۆي
رلزيى بوو دل و دەررون و زارى
ئېستاكە زەمانە واى بەسەرھات
چى ماوہ ! بە غەيرى كەيفەكارىي
گۆپاوە نۆوفى شار و لادى
ناچىتەوہ دۇخى سالى پارى
ھەر دىت و دەچن بەرەو نەدامەت
فەوتاوہ نەماوہ بەند و بارى
كەي دى كە ئەتۆ لەگەل دل و گەل
وہك غونچە گولانى نەوبەھارى
تېراو و گەشاوہ بن (فەنايى)ش
وہك ئىوہ لە ياد و وەسلى پارى